

2024

Jelgava

JELGAVAS
PILSĒTAS
BIBLIOTĒKA

JELGAVAS NOVADS
STABILAI NĀKOTNEI

Jelgavas reģiona bibliotēku **GADA PĀRSKATS**

Jelgavas reģiona bibliotēku 2024. gada darba pārskata sagatavošanā piedalījās:

- Lāsma Zariņa, JPB direktore;
- Linda Langenfelde, JPB direktores vietniece metodiskajā darbā;
- Klinta Kalnēja-Āne, JPB projektu vadītāja;
- Anna Siliņa, JPB sabiedrisko attiecību speciāliste;
- Olga Spirta, JPB BIS ALISE sistēmas administratore;
- Haralds Bukšs, JPB datortīkla administrators;
- Andra Poota, JPB novadpētniecības speciāliste;
- Veronika Papaurele, JPB biroja vadītāja;
- Vivita Armanoviča, JPB Klientu apkalpošanas nodaļas vadītāja
- Maija Rubauska, JPB Informācijas resursu attīstības nodaļas vadītāja;
- Liāna Pastere, JPB Saimniecības nodaļas vadītāja;
- Viktorija Agafonova, JPB Reģionālās bibliotekārās mācību nodaļas vadītāja;
- Gundega Kalniņa, JPB Reģionālās bibliotekārās mācību nodaļas vecākā bibliotekāre;
- Jana Ķepīte, Jelgavas Pārlielupes bibliotēkas vadītāja;
- Baiba Karčevska, bērnu un jauniešu bibliotēkas “Zinītis” vadītāja;
- Aiga Volkova, Miezītes bibliotēkas vadītāja.

© Jelgavas Pilsētas bibliotēka, 2025

Satura rādītājs

Pārskata perioda kopsavilkums	5
1. Vispārīgs bibliotēkas/reģiona bibliotēku raksturojums.....	11
2. Finansiālais nodrošinājums	12
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	13
4. Personāls	17
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	28
6. Krājums	69
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem.....	83
8. Novadpētniecība.....	103
9. Projekti	110
10. Publicitāte.....	125
11. Sadarbības tīkla raksturojums	136
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs	141
Pielikumi	150
1. pielikums Kustības “Restarts lasīšanai” dalībnieku iespaidi par izlasītajām grāmatām.....	150
2. pielikums Publikāciju skaits elektroniskajos un drukātajos medijos 2024. gadā	154

Apzīmējumu saraksts

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
BIS ALISE	Bibliotēku informācijas sistēma ALISE
BJB	Bērnu un jauniešu bibliotēka
BJV žūrija	Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
ES	Eiropas Savienība
IFLA	<i>International Federation of Library Associations and Institutions</i> (Starptautiskā bibliotēku asociāciju un institūciju federācija)
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
JN	Jaunrades nams
JPB	Jelgavas Pilsētas bibliotēka
KAN	Komplektēšanas un apstrādes nodaļa
KISC	Kultūras informācijas sistēmu centrs
KM	Kultūras ministrija
LALIGABA	Latvijas Literatūras gada balva
LBB	Latvijas Bibliotekāru biedrība
LBTU	Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
LNB	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNB BAC	Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centrs
LNerB	Latvijas Neredzīgo bibliotēka
LU	Latvijas Universitāte
LR	Latvijas Republika
NS	Novadpētniecība un senie izdevumi
PII	Pirmsskolas izglītības iestāde
PPII	Privātā pirmsskolas izglītības iestāde
RGB	Reģiona galvenā bibliotēka
SBA	Starpbibliotēku abonements
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
UNESCO	<i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i> (Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija)
VID EDS	Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēma
VKKF	Valsts kultūrkapitāla fonds
ZRKAC	Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centrs

Darba prioritātes un sasniegumi

Jelgavas Pilsētas bibliotēkas un tās struktūrvienību – filiālbibliotēku darba prioritātes un sasniegumi:

- Datubāzu un e-resursu popularizēšana, bibliotēku lietotāju izglītošana;
- Darbs ar bērniem un jauniešiem;
- Darbs novadpētniecības jomā, iesaiste projektā “Latvijas grāmatai 500” ;
- Metodiskais darbs Jelgavas reģiona bibliotēkās;
- Vietējās kopienas iedzīvotāju bibliotekārā apkalpošana.

2024. gadā īpaši izcēlām lasītprieka veicināšanu, uzsverot – **Lasīsim latviešu valodā!**

Caur grāmatu latviešu valodā mēs vairojam lepnumu un piederības sajūtu valstij un atbildību par Latvijas valstiskumu, izaugsmi un attīstību.

Lasīšana ir viena no vissvarīgākajām prasmēm, ja ne pati svarīgākā, un bibliotēkas ir būtiskas kopienām un tajās dzīvojošo cilvēku izglītībai un izaugsmei.

Piemēram, dažiem vecākiem var būt grūti ieinteresēt bērnus lasīt, taču bibliotēkas strādā radoši arī veidojot leļļu mazizrādes, kas lasīšanu parāda kā jautru un aizraujošu notikumu, kas palīdz labāk iedrošināt bērnus attīstīt lasīšanas mīlestību.

Mūsu darba rezultāts redzams arī skaitļos (sk. 1. attēlu).

LATVIEŠU ORIGINĀLLITERATŪRAS IZSNIEGUMS 2023.–2024. GADĀ			
	2023	2024	+/-
Jelgavas Pilsētas bibliotēka	8798	9875	+1077
BJB "Zinītis"	5171	5862	+691
Miezītes bibliotēka	3420	3819	+399
Pārlielupes bibliotēka	3570	4344	+774
Kopā	20959	23900	+2941

1. att. Latviešu oriģinālliteratūras izsniegums Jelgavas pilsētas bibliotēkās 2023.–2024. gadā

Lasīšana un lasītveicināšana sniedz ilgtermiņa sociālos, izglītības un ekonomiskos ieguvumus. Mēs vienmēr esam atbalstījuši lasīšanu, radošumu un inovācijas, palīdzot cilvēkiem pilnveidot savu potenciālu. Ir būtiski saglabāt lasīšanu un dalību lasītveicināšanas programmās kā vienu no svarīgākajām bibliotēkas funkcijām, jo tās veicina gan individuālo attīstību, gan sabiedrības izglītošanu un kultūras bagātināšanu.

Jelgavas novada pašvaldības publisko bibliotēku darba prioritātes un sasniegumi 2024. gadā bija:

- Cikla “Latviešu grāmatai 500” pasākumu īstenošana;
- Sabiedrības iesaiste kustībā “Restarts lasīšanai”;
- Sabiedrības izglītošana, stiprinot noturību pret dezinformāciju, attīstot digitālās prasmes drošībai pret krāpniekiem un manipulācijām interneta vidē;
- Bibliotēku publicitātes veicināšana sociālajos tīklos;
- Jelgavas novada iedzīvotāju aptauja par pagastu bibliotēku pakalpojumu pieejamību un kvalitāti;
- Bibliotēku sagatavošanās akreditācijai, tai skaitā iekšējo normatīvo dokumentu aktualizēšana;
- Bijušā Ozolnieku novada kopkataloga datu ievade Jelgavas reģiona tiešsaistes kopkatalogā, lai nodrošinātu vienotu Jelgavas reģiona bibliotēku kopkataloga darbību;
- Attālinātu bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšana vietējās kopienas iedzīvotājiem, to informēšana, izglītošana un apmācība to lietošanā;
- Iedzīvotāju ar redzes un lasīšanas traucējumiem apzināšana un pielāgotās literatūras piedāvājuma nodrošināšana, tostarp piegāde uz dzīvesvietu;
- Lasīšanas aktivitāšu organizēšana ģimenēm ar pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem;
- Novadpētniecības aktivitātes, lai saglabātu un popularizētu vietējās kopienas vēsturisko atmiņu.

Tomēr kā viena no svarīgākajām prioritātēm Jelgavas novada pašvaldību publisko bibliotēku darba plānos un pārskatos ir izcelts darbs ar bērniem un jauniešiem, lai veicinātu viņu lasītprasmes attīstību un saglabātu interesi par grāmatām. Šis darbs palīdz attīstīt lasīšanas ieradumus jau no agrīna vecuma, radot pozitīvu attieksmi pret grāmatu lasīšanu un veicinot zināšanu un izglītības apguvi nākotnē.

Jauni pakalpojumi, esošo pakalpojumu pilnveide

2024. gads Jelgavas bibliotēkās ir bijis mazizrāžu gads, kas īpaši piesaistījušas gan pieaugušos, gan bērnus.

- Aleksandra Čaka dzejas lasījums “Satikt Čaku” noteikti bija spilgts notikums, jo apvienoja literatūru ar muzikāli teatrāliem elementiem, radot unikālu atmosfēru.
- Arī leļļu teātra mazizrāde “Lasis Stasis un Atlasijas okeāns” bija lieliska iespēja, kā iepazīstināt bērnus ar dabas aizsardzības jautājumiem, izmantojot izklaidējošas un izglītojošas metodes.
- Mazizrāde “Mollis” bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis” bija vēl viena lieliska aktivitāte, kas sniedza bērniem iespēju piedzīvot teātra burvību.

Esam izveidojuši **tematisko katalogu bērniem un jauniešiem “Atrodi pats”** (<https://jelgavasbiblioteka.lv/berniem-jauniesiem/atrodi-pats/>), ņemot vērā lasītāju bieži uzdotos jautājumus un intereses. Katalogā iekļauti dažādi temati, kas ir īpaši aktuāli jaunajiem lasītājiem, piemēram, daiļliteratūras grāmatas, kurās atainota dzīve ar īpašajiem bērniem, jaunākie bērni ģimenē, mobings, sēras un stāsti par bērnu piedzīvoto šķiršanos no mīļajiem. Šie temati palīdz bērniem vieglāk izprast sarežģītus jautājumus, piemēram, nāvi, un veicina viņu emocionālo attīstību un empātiju.

Jelgavas novada pašvaldību publiskajās bibliotēkās 2024. gadā īstenoti šādi nozīmīgi pasākumi un pakalpojumi:

- Grāmatu piegāde mājās pēc pieprasījuma – paplašināts lasītāju loks, kuriem nepieciešams šis pakalpojums;
- Bibliomāts Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēkā, kas nodrošina ērtu grāmatu aizdošanu un atgriešanu, izmantojot automatizētu sistēmu;
- Erudīcijas spēle “Gudrs, vēl gudrāks jebkurā vecumā” Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēkā, kurā piedalījās seniori un jaunieši, veicinot kopīgas aktivitātes un starppaaudžu sadarbību;
- Lietotāji orientēts darba laiks sestdienās Platones pagasta bibliotēkā, kas ļauj visai ģimenei kopīgi apmeklēt bibliotēku un piedalīties dažādos pasākumos.

pašvaldību publisko bibliotēku

Šie pasākumi veicina piekļuvi bibliotēku resursiem dažādām sabiedrības grupām, stiprinot bibliotēku lomu kopienā.

Nozīmīgi/jauni projekti

Jelgavas Pilsētas bibliotēka 2024. gadā īstenoja vairākus nozīmīgus projektus, veicinot izglītību un kultūras attīstību. “Dzejas dienas Jelgavā 2024” popularizēja dzeju ar dažādiem pasākumiem, bet “Mazo Pūcēnu skoliņa Jelgavā” attīstīja agrīno lasītprasmi. **Nordplus Adult projekti** deva iespēju bibliotekāriem iegūt jaunas zināšanas Dānijā un Igaunijā. **Erasmus+ projekti** attīstīja digitālās un informācijas prasmes bibliotekāriem. “**Sabiedrības digitālo prasmju attīstība**” palīdz uzlabot iedzīvotāju digitālās prasmes, savukārt **Interreg VI-A projekts “INCLUSIVE”** Jelgavas reģionā rada atbalstu sociāli mazaizsargātām grupām, izveidojot sensorās lasītavas un profesionālās informācijas punktus. Kopumā projekti stiprināja bibliotēkas lomu sabiedrībā.

“Restarts lasīšanai”

Atsaucoties Latvijas Nacionālās bibliotēkas aicinājumam iesaistīties kustībā “**Restarts lasīšanai**”, lai nostiprinātu lasīšanas tradīcijas sabiedrībā un pilnveidotu jaunās paaudzes lasītprasmi, Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēka “Zinītis” (oktobrī) izveidoja publisku anketu, kurā jaunieši tika aicināti ieteikt viņuprāt vērtīgas grāmatas un piesaistīja grāmatnīcas, kas nodrošināja balvu fondu. Šī anketa, grāmatzīmju fails izdrukai un plakāts ar kvadrātkodu tika izsūtīta uz visām Jelgavas un novada bibliotēkām (tostarp izglītības iestāžu) un Jelgavas jauniešu centriem. Plakāti tika izvietoti arī Jelgavas sabiedriskajā transportā un atsevišķās kafējnīcās un grāmatnīcās. Par iespēju ieteikt citiem jauniešiem savas mīļākās grāmatas tika stāstīts arī, piedaloties “Jelgavas jauniešu festivālā” (sk. 2. attēlu).

2. att. Aicinājumi iesaistīties kustībā “Restarts lasīšanai”

Publikācijas: <https://ej.uz/wbv3>, <https://ej.uz/gamu>, <https://ej.uz/fiub>

Kopumā trīs mēnešu laikā tika iesūtītas **55** atsauksmes no abu dzimumu lasītājiem (sk. 1. pielikumu), pārsvarā vecumā no 14 līdz 16 gadiem un no 19 līdz 25 gadiem. Starp ieteiktajām grāmatām ir gan šobrīd aktuālās “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2024” kolekcijas grāmatas – “Deja mīla Parīze”, “Mans brālis ķer dinozaurus”, “Stāsts par kaķi, kurš izglāba grāmatas”, “Meitene zilā kleitiņā”, gan iepriekšējo gadu kolekciju grāmatas “Bille”, “Melnais akmens”, “Sestklasnieki neraud”, kā arī senāki latviešu un ārzemju autoru darbi, piemēram, “Minhauzena precības”, “Anna no zaļajiem jumtiem”, “Hobits”. Daļa no ieteiktajām grāmatām ir angļu valodā, piemēram “A Little Life”, “All The Lovers In The Night”, “Stealing Home” un “Better than the movies”.

2025. gada pirmajā ceturksnī plānots izveidot elektronisko katalogu “Jaunietis jaunietim”, kurā tiks atainotas jauniešu ieteiktās grāmatas ar visām atsauksmēm. Jāsecina, ka iesūtīto atsauksmju skaits šobrīd nav pietiekami liels, lai uzreiz izveidotu pilnvērtīgu grāmatu katalogu, kas atspoguļotu jauniešu literārās gaumes daudzveidību, tomēr priecē fakts, ka šī kustība ir aizsākta, jo jaunieši labprāt dalās ar savām pārdomām par izlasīto, starp uzrunātajiem jauniešiem daudzi izrādīja prieku par to, ka šāds katalogs top un viņi labprāt tajā ieskatītos, lai zinātu, kas patīcis citiem vienaudžiem.

Jāturpina darbs pie anketas popularizēšanas bibliotēkās un jāuzsāk ciešāka sadarbība ar latviešu valodas un literatūras pedagogiem, lai iegūtu lielāku skaitu atsauksmju. Jēgpilna atsauksme par izlasīto grāmatu varētu būt ietverta kā atgriezeniskā saite, piemēram par vasaras mēnešos izlasītajām grāmatām. Tomēr svarīgi, lai jauniešu līdzdalība šajā kustībā būtu nepiespiesta un brīvprātīga, lai grāmatu ieteikumi nebūtu formāli.

Vēl viens risinājums ir veidot lasītāju klubus vai uzrunāt jau esošus lasītāju klubus, kas savā ziņā veidotu šī kataloga atsauksmes un popularizētu to tālāk vienaudžu vidū.

2024. gada nogalē skolām tika izsūtīts bibliotēkas piedāvājums mērķgrupas klases kolektīvos kādā no klases stundām vai literatūras stundā pastāstīt par šādu iespēju un pārrunāt jauniešu literārās intereses un gaumi. Tomēr piedāvājums neguva atsaucību un nevienā no skolām mēs netikām uzaicināti. Būtu jāuzlabo sadarbība ar pedagogiem, prezentējot jau izveidoto katalogu “Jaunietis jaunietim”.

Kustībā “Restarts lasīšanai” 2024. gadā iesaistījās arī daudzas Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas. Tā, piemēram, Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēka savā pārskatā rakstā: “Lai nostiprinātu lasīšanas tradīcijas sabiedrībā, popularizētu lasīšanu, veicinātu lasītprīku, ieintriģētu un motivētu piedalīties aizraujošajā grāmatu lasīšanas maratonā un pilnveidotu jaunās paaudzes lasītprasmi, bibliotēka organizēja bibliotēkārās stundas, dažādas izzinošas, radošas darbnīcas, tematiskus pasākumus, konkursus un citas aktivitātes dažādu vecuma bērnu grupām. Tā rezultātā arī citos bibliotēkas pasākumos ir pieaudzis dalībnieku skaits, bērni ilgāku laiku pavada lasot bibliotēkā”.

LNB datu centra problēmas ietekme publisko bibliotēku darbā

Jelgavas reģiona bibliotēku tiešsaistes katalogs nebija pieejams no 1. jūlija, un piekļuve tam tika atjaunota tikai 9. jūlijā. Datu centra problēmas ietekmēja publisko bibliotēku pakalpojumu sniegšanu, kā arī BIS ALISE sistēmas darbības pārtraukums jūlijā būtiski apgrūtināja kataloga dalībbibliotēku un bibliotekāru darbu. Par laimi, skolu bibliotēkas vasarā nestrādāja, tāpēc tās necieta no traucējumiem. Katru dienu notika saziņa ar sistēmas izstrādātājiem, un mēs vēlamies izteikt pateicību BIS ALISE speciālistiem par skaidrojumiem un atbalstu. Sekojām līdzī informācijai KISC tīmekļvietnē.

Saņēmot informāciju, ka 3. jūlijā LNB Datu centra darbība tika atjaunota, uzsākām darbu sistēmā, taču speciālisti konstatēja, ka BIS ALISE nestrādā stabili. Līdz ar to bibliotēkas nevarēja pilnvērtīgi izmantot sistēmu.

Attiecībā uz datu zudumiem, nav pilnīgas un precīzas informācijas. Tika piefiksēti nekorekti izdevumu izsniegumi – dažos gadījumos nodotās grāmatas bija plauktos, bet sistēmā tās tika uzrādītas kā izsniegtas lasītājiem. Netika piefiksēta grāmatu nodošana. Pazuda dati par visiem tajā laikā reģistrētiem izdevumiem no sūtījumiem un sistēmā reģistrētajiem žurnāliem. Netika saglabāta informācija par norakstītiem eksemplāriem norakstīšanas aktos, un darba uzskaitē sistēmā par šo periodu tika zaudēta, it kā nekā nebūtu darīts.

Jūlijā lasītājiem nebija pieejams tiešsaistes katalogs, attālinātā grāmatu rezervēšana un lietošanas termiņa pagarināšana. Tāpat nebija pieejama 3TD e-grāmatu bibliotēka. Lasītāji nebija apmierināti ar šo situāciju.

Šajā laikā kolēģes, apkalpojot lasītājus, izmantoja EXCEL failus, lai piefiksētu informāciju par lasītāju apmeklējumiem, izsniegumiem, nodotajiem eksemplāriem u.c. Vēlāk šī informācija manuāli tika ievadīta sistēmā.

Nebijām pārliecināti, vai varam nodrošināt inventarizāciju, izmantojot Inventarizācijas moduli, Sesavas pamatskolas bibliotēkā 10. jūlijā. Par šo jautājumu tika informēti BIS ALISE speciālisti. KISC speciālisti, pēc sistēmas pārbaudes, apstiprināja, ka turpmāk problēmas ar sistēmu darbību vairs neradīsies. Problēmas ar krājuma pārbaudi nebija.

Citas ar bibliotēkas darbu saistītās problēmas, to risinājumi

Joprojām aktuāls jautājums ir klientu apkalpošana, kur nepieciešami personas sensitīvie dati. Valstiski nav atrisināts jautājums par bankas izziņām, kuras vajadzīgas sociālajiem dienestiem, tāpat citi pakalpojumi, kurus piedāvā valsts ar eParakstu, vai bankas pieejas kodiem, bet ir cilvēki, kuri nekad nespēs paši tos lietot vecuma, slimību vai citu iemeslu dēļ. Kā atrisināt šo cilvēku pieeju pakalpojumiem ir valsts ziņā un tas ir jārisina.

1. Vispārīgs bibliotēkas/reģiona bibliotēku raksturojums

Īss situācijas apraksts

Jelgavas valstspilsētā bibliotekāros pakalpojumus sniedz 4 publiskās bibliotēkas, 13 izglītības iestāžu bibliotēkas, Jelgavas pilsētas pašvaldības pieaugušo izglītības iestādes “Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs” Metodiskā bibliotēka, kā arī LBTU Fundamentālā bibliotēka.

Jelgavas Pilsētas bibliotēka ir Jelgavas valstspilsētas pašvaldības kultūras, izglītības un informācijas iestāde, kura 2021. gadā atkārtoti akreditēta kā reģiona galvenā bibliotēka.

Jelgavas Pilsētas bibliotēka ir reģionālais bibliotēku mācību centrs, Starpbibliotēku abonementa centrs Zemgalē un veic 25 Jelgavas novada pašvaldību bibliotēku metodiskās bibliotēkas funkcijas. Nodrošina Kopkataloga (aptver 57 bibliotēku krājumus: 4 pilsētas pašvaldības bibliotēkas, 21 Jelgavas novada pašvaldību bibliotēkas, 31 skolu bibliotēkas un Zemgales reģiona kompetenču attīstības centra bibliotēkas) kvalitāti. Jelgavas Pilsētas bibliotēkai ir 3 filiāles – Miezītes bibliotēka, bērnu un jauniešu bibliotēka “Zinītis” un Pārlielupes bibliotēka.

Jelgavas novads sastāv no 16 teritoriālām vienībām – Cenu, Elejas, Glūdas, Jaunsvirlaukas, Kalnciema, Lielplatones, Līvberzes, Ozolnieku, Platones, Salgales, Sesavas, Svētes, Valgundes, Vilces, Vircavas un Zaļenieku pagastiem. Publisko bibliotēku tīklu veido 25 pagastu bibliotēkas un divas pakalpojumu sniegšanas vietas – Salgales pagastā Emburgā un Jaunsvirlaukas pagasta Dzirnīkos. Pagastu bibliotēkas ir Jelgavas novada Kultūras pārvaldes struktūrvienības. Cenu pagasta Ānes bibliotēka jau divus gadus veic VPVKAC funkcijas.

1.1. tabula

Jelgavas pilsētas un novada bibliotēku sadarbības modeļi

Bibliotēku sadarbības modelis reģionā	Jelgavas pilsētā	Jelgavas novadā
Centralizēts	X	
Decentralizēts		X
Jaukta tipa		

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā

Jelgavas Pilsētas bibliotēkā, tās filiālbibliotēkās un Jelgavas novada pašvaldības publisko bibliotēku tīklā nav notikušas.

Bibliotēku akreditācija

Jelgavas Pilsētas bibliotēkā un tās struktūrvienībām pārskata periodā akreditācija nav notikusi.

Jelgavas novada pašvaldību 25 publiskajās bibliotēkās akreditācija notika 2024. gada septembrī. Vietējas nozīmes bibliotēkas statusā akreditētas visas bibliotēkas.

Secinājumi:

- Iepriekšējās akreditācijas ieteikumi pilnībā netika izpildīti bibliotēkās, kur telpas atrodas 2. stāvā, tādēļ 6 no 25 bibliotēkām netiek nodrošināta pilnvērtīga pieejamība cilvēkiem ar kustību traucējumiem;
- No akreditācijas ekspertiem īpaši pozitīvas vērtējums saņemts par:
 - kvalitatīvu krājumu visās bibliotēkās;
 - augstiem SBA izmantošanas rādītājiem;
 - pielāgotās literatūras pieejamību;
 - kvalitatīvi izstrādātiem politikas plānošanas un iekšējiem normatīvajiem dokumentiem “Jelgavas novada pašvaldības publisko bibliotēku tīkla stratēģija 2024.–2029. gadam”, “Jelgavas novada publisko bibliotēku krājuma attīstības koncepcija 2024.–2029. gadam”, bibliotēku Nolēmumi un aktualizētie “Jelgavas novada publisko bibliotēku lietošanas noteikumi”.

2. Finansiālais nodrošinājums

Jelgavas valstspilsētas pašvaldības piešķirtais finansējums ir attīstību veicinošs (sk. 2.1. tabulu). Jelgavas Pilsētas bibliotēka veiksmīgi strādā, lai sagatavotu projektus, ar kuru palīdzību bibliotēka iegūst papildinājumu pašvaldības piešķirtajiem naudas līdzekļiem. 2024. gadā tika piešķirts finansējums Miezītes bibliotēkas bibliomāta iegādei – 5 455 EUR un HoP – Horizon pašapkalpošanās portāla ieviešanai – 2 202 EUR apmērā.

2.1. tabula

Jelgavas pilsētas bibliotēku izdevumi

	2022	2023	2024
Izdevumi kopā (EUR)	973 415	836 068	896 822
Darbinieku atalgojums (bruto)	433 825	517 275	570 535
Krājuma komplektēšana	39 050	43 315	45 300

Jelgavas novada bibliotēku finanšu līdzekļus veido Jelgavas novada pašvaldības piešķirtais finansējums, kas ir pietiekams novada bibliotēku tīkla stabilai darbībai, kā arī katras bibliotēkas funkciju veikšanai un attīstībai. Piešķirtajam finansējumam pēdējo 3 gadu laikā ir pozitīva dinamika (sk. 2.2. tabulu). Visām Jelgavas novada pagastu bibliotēkām ir savs budžets, kuru apstiprina Jelgavas novada dome.

Bibliotēku finansiālais nodrošinājums Jelgavas novadā 2024. gadā

	2022	2023	2024
Izdevumi kopā (EUR)	973 415	836 068	775 844
Darbinieku atalgojums (bruto)	433 825	517 275	554 416
Krājuma komplektēšana	39 050	43 135	73 336

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums**Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi**

2024. gadā būtiski rekonstrukcijas projekti netika veikti nevienā no Jelgavas pilsētas bibliotēkām.

Kopš 2023. gada Jelgavas Pilsētas lifta būvniecības un tā darbības, atrisināta situācija par bibliotēkas pieejamību visiem lietotājiem, intensīvi sekmējot apmeklētību pasākumos un pakalpojumos.

2024. gadā ar mēbelēm tika aprīkota Jelgavas Pilsētas bibliotēkas telpa 3. stāvā “Baltā lasītava”, iegūstot atpazīstamību dažādu nelielu norišu, pasākumu un izstāžu rīkošanai.

Visās JPB filiālbibliotēkās pārskata gadā tika veikti mazie un avārijas remontdarbi (durvju, logu, rokturu, slēdžu, griestu apgaismojuma, sienu krāsojuma atjaunošana, u. tml.).

Pērnā gada nogalē pašvaldības piešķirtā finansējuma ietvaros iegādāts un pie Miezītes bibliotēkas uzstādīts mobilais bibliomāts, nodrošinot 24/7 piekļuvi iespiedizdevumu nodošanai un saņemšanai, kas šobrīd ir vienīgais divu moduļu bibliomāts pilsētā.

Sekmīgi savas funkcijas veicis Jelgavas Pilsētas bibliotēkas nomātais autotransports, atvieglojot ikdienas darbu norisi JPB un filiālbibliotēkās (vienotā grāmatu fonda apmaiņa, remontmateriālu sagāde, pieredzes apmaiņas braucienu nodrošināšana).

2024. gadā netika piešķirts finansiālais atbalsts Pārlielupes bibliotēkas rekonstrukcijai vai pārcelšanai uz citām telpām. Bibliotēka tika dibināta 1948. gadā kā Jelgavas pilsētas 2. bibliotēka Rīgas ielā 20a, un 1996. gadā tā tika pārcelta uz jaunām telpām Loka maģistrālē 17. 2016. gadā bibliotēkā tika veikts kosmētiskais remonts, tomēr palikuši neatrisināti būtiski jautājumi, piemēram, vides pieejamība cilvēkiem ar kustību traucējumiem, autostāvvietu trūkums apmeklētājiem, personālam un preču piegādei, kā arī problēmas ar ugunsdrošības transporta kustību un citiem svarīgiem jautājumiem.

Ievērojot normatīvo aktu prasības, 2024. gadā tika veikta Pārlielupes bibliotēkas ēkas tehniskā apsekošana, kuras rezultātā saņemts negatīvs slēdziens par bibliotēkas darbības turpināšanu esošajā

ēkā. Apsekošanas laikā tika konstatēti būtiski ēkas konstrukcijas un jumta seguma bojājumi, kā arī ēkas nepieejamība personām ar funkcionāliem traucējumiem. Tika norādīts, ka nepieciešams novērst minimālos aizrādījumus turpmākā gada laikā.

Kopumā vērtējot Miezītes bibliotēkas un bērnu un jauniešu bibliotēkas “Zinītis” telpu stāvokli, aprīkojuma nodrošinājumu un pieejamību, bibliotēkas atrodas labās, pieejamās telpās ar pietiekamu mēbeļu un tehnisko aprīkojumu.

Jaunu ēku būvniecība

2024. gadā Jelgavas pilsētā un novadā nav notikusi jaunu ēku būvniecība bibliotēku vajadzībām.

Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām, ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

2024. gadā Jelgavas Pilsētā bibliotēku paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām nav notikusi. Jelgavas novadā turpinājās ēku renovācija un bibliotēku telpu paplašināšana divās bibliotēkās – Zaļenieku pagasta Zaļenieku bibliotēkā (īstenots Zaļenieku pagasta kultūras nama energoefektivitātes paaugstināšanas un renovācijas projekts) un Līvberzes pagasta Līvberzes bibliotēkā (veikti renovācijas darbi).

Pārskata periodā, gatavojoties akreditācijai, vairākās novada bibliotēkās tika iegādātas jaunas mēbeles – plaukti, galdi, kā arī veikta telpu labiekārtošana. Elejas pagasta Elejas bibliotēkā atsvaidzināts grīdas krāsojums, Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēkā nomainīts linolejs, Valgundes pagasta Tīreļu bibliotēkā nomainīta fasādes izkārtne, savukārt Cenu pagastā uzstādīta ceļa norāde uz Vainu bibliotēku.

Iekārtas, aprīkojums (t. sk. IKT nodrošinājums)

JPB un tā filiāļu informācijas tehnoloģiju infrastruktūra atrodas apmierinošā tehniskajā stāvoklī. Datoru programmatūras uzturēšana tiek veikta regulāri, nodrošinot nepieciešamos drošības un funkcionalitātes atjauninājumus. Sistēmās, kur tas ir tehniski iespējams un saderīgs ar aparāturu, tiek veikta operētājsistēmas migrācija uz Windows 11, lai nodrošinātu augstāku veiktspēju un drošības standartus.

Datortehnikas inventarizācijas dati liecina, ka:

- 6 datoru vienības ir jaunākas par 5 gadiem, nodrošinot optimālu veiktspēju un ilgtermiņa uzturēšanas perspektīvas;
- 79 datoru vienības pārsniedz 5 gadu ekspluatācijas periodu.

Vecākām sistēmām tiek veikti nepieciešamie tehniskie uzlabojumi, tostarp cieto disku nomaiņa uz SSD diskkiem, operatīvās atmiņas palielināšana un operētājsistēmas atjaunināšana, lai pagarinātu to kalpošanas laiku un uzlabotu veiktspēju. Tomēr, neskatoties uz šiem uzlabojumiem, vecākas datortehnikas veiktspējas samazināšanās ir nenovēršama, un tā var ietekmēt sistēmu efektivitāti ilgtermiņā.

3.1. tabula

Jelgavas pilsētas bibliotēku IKT nodrošinājums 2024. gadā

	Jelgavas Pilsētas bibliotēka	Pārlielupes bibliotēka	Miezītes bibliotēka	BJB "Zinītis"
Datortehnika	57	10	7	11
<i>t. sk. darbiniekiem</i>	28 (t.sk. 2 planšetdatori)	4	4	5
<i>t. sk. apmeklētājiem</i>	25 (t.sk. 10 planšetdatori)	6	3	6 (t.sk. 2 interaktīvie galdi)
Serveru kopskaits	1			
Printeru kopskaits	10	3	3	2
Skeneru kopskaits	5	1	2	1
Pašapkalpošanās sistēma	1			1
Videonovērošanas sistēma	ir	ir	ir	ir

Bibliotēku materiāli tehniskais nodrošinājums darbam ar bērniem un jauniešiem IKT jomā ir vērtējams kā labs.

Bērnu un jauniešu bibliotēka "Zinītis" piedāvā:

- 2 interaktīvos galdus, kas nodrošina izglītojošas un interaktīvas digitālās aktivitātes;
- *Nintendo Switch* spēļu konsoli ar dažādām perifērijas ierīcēm, tostarp *Nintendo Ring Fit*, kas veicina fiziskās aktivitātes un izklaidi.

Visās bibliotēkās bērniem un jauniešiem tiek nodrošināts bezmaksas bezvadu internets, kas ļauj izmantot viedierīces mācībām, informācijas iegūšanai un dažādām citām izglītojošām un izklaidējošām aktivitātēm.

Visās Jelgavas novada pašvaldību publiskajās bibliotēkās ir optimāls tehniskais nodrošinājums universālā informācijas pakalpojuma sniegšanai. Bibliotēku darbiniekiem ir 42 datori, lietotājiem pieejami 94 datori. Bibliotēkas darba procesu veikšanai un pakalpojumu sniegšanai ir aprīkotas ar 49 reproducēšanas iekārtām – skeneriem, printeriem, multifunkcionālām iekārtām.

2024. gadā bibliotēkās nomainīti 35 novecojuši datori pret jauniem. Jelgavas novada IT nodaļa nodrošina operatīvu informācijas tehnoloģiju atbalstu, risinot tehniskas problēmas darba gaitā.

Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

Jelgavas Pilsētas bibliotēkā nepieciešams remonts visos stāvos, kā arī ēkas fasādes atjaunošana. 1. stāvā jāveic gaismekļu nomaiņa pret energoefektīvu LED apgaismojumu, jāveic kosmētiskais remonts, kā arī jānovērš mitrums un pelējums. Turklāt ir jāveic elektrosmozes sistēmas pārbaude un, ja nepieciešams, jāatjauno tās darbība vai jāmeklē citi risinājumi. 2. un 3. stāvā jāveic kosmētiskais remonts, jāmaina logi un apgaismojums. 4. stāvā, veicot mansarda labiekārtošanu un jaunu telpu iekārtošanu, jāizveido draudzīga, izziņoša un droša vide, kas būs piemērota gan bibliotēkas apmeklētājiem, gan pilsētas iedzīvotājiem.

Lai nodrošinātu nediskriminācijas principu, vides un informācijas piekļūstamību personām ar invaliditāti, kā arī pielāgojumus personām ar maziem bērniem, vecāka gadagājuma cilvēkiem un avārijas dienestiem, kā arī ņemot vērā apmeklētāju un darbinieku drošību un ievērojot Būvniecības normatīvus par ēku lietošanu, Pārlielupes bibliotēkā ir nepieciešams veikt neatliekamu remontu vai, ja tas nav iespējams, pārvietot bibliotēku uz piemērotākām telpām. Pašlaik turpinās sarunas ar Jelgavas valstspilsētas pašvaldību par bibliotēkas pilnvērtīgas darbības nodrošināšanu, finansējuma atbalstu un piemērotu telpu apzināšanu.

No 2025. gada oktobra operētājsistēmai Windows 10 tiks pārtraukts oficiālais atbalsts, kas nozīmē, ka 37 datori JPB un filiālbibliotēkās vairs nesaņems drošības un funkcionalitātes atjauninājumus. Šobrīd tehnisku ierobežojumu dēļ uz Windows 11 iespējams atjaunināt tikai 28 datorus, kas veido nelielu daļu no kopējā tehniskā nodrošinājuma. Atlikušo ierīču palikšana bez atjauninājumiem var radīt paaugstinātus kibernetikas riskus, tostarp sistēmas ievainojamību un saderības problēmas ar jaunākajām programmatūras versijām.

Tā kā 2025. gadam nav piešķirts finansējums jaunas datortehnikas iegādei, būs nepieciešams meklēt alternatīvus risinājumus, lai nodrošinātu sistēmu drošu un stabilu darbību. Iespējamie pasākumi ietver papildu drošības risinājumu ieviešanu, esošo iekārtu modernizāciju ar komponentu nomaiņu (SSD diski, operatīvās atmiņas palielināšana) un alternatīvu programmatūras risinājumu izpēti.

Papildus tam arvien biežāk tiek novērotas A3 formāta printeru tehniskas problēmas, kas saistītas ar ierīču nolietojumu. Šo traucējumu dēļ vienā no filiālbibliotēkām nācās utilizēt bojātu apmeklētāju printeri, aizstājot to ar mazjaudīgāku drukas iekārtu, jo finansiālu apsvērumu dēļ nebija iespējams iegādāties līdzvērtīgu nomaiņu. Šī situācija var ietekmēt drukas pakalpojumu pieejamību un efektivitāti.

Jelgavas novadā, lai atbilstu mūsdienu bibliotēku darbības prasībām un nodrošinātu plašāku pakalpojumu pieejamību, lielākas telpas nepieciešamas Svētes pagasta Svētes bibliotēkai, Valgundes pagasta Tīreļu bibliotēkai, Jaunsvirlaukas pagasta Vecsvirlaukas bibliotēkai un Zaļenieku pagasta Ūziņu bibliotēkai. Ņemot vērā ierobežoto tukšo telpu pieejamību pašvaldības īpašuma ēkās, šī problēma tuvākajā laikā nav atrisināma.

9 bibliotēkās telpas atrodas ēku 2. stāvos, trijās no tām ir ierīkoti pacelāji, kas nodrošina pieeju cilvēkiem ar kustību traucējumiem, bet pārējās bibliotēkās piekļuve ir ierobežota. Liftu vai pacelāju izbūve ir tehniski sarežģīta un prasa būtiskus finansiālus ieguldījumus.

Pie Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēkas 2024. gadā tika uzstādīts bibliomāts, lai nodrošinātu piekļuvi bibliotēkai, ņemot vērā, ka tās telpas atrodas ēkas 3. stāvā, kas bija ierobežotas pieejamības dēļ.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

4. Personāls

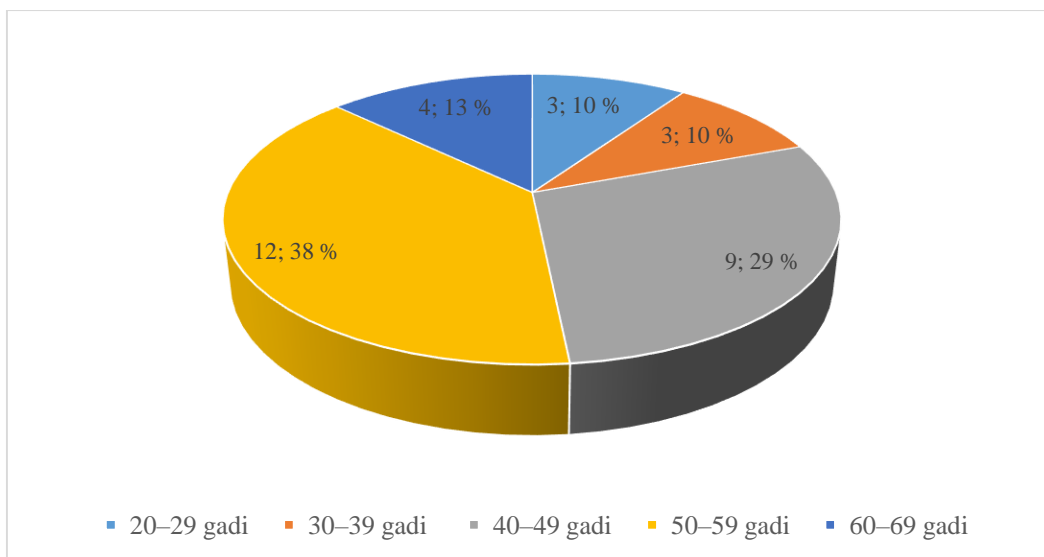
Personāla raksturojums

2024. gada beigās **Jelgavas pilsētas bibliotēkās** kopā strādāja 42 darbinieki (39 sievietes un 3 vīrieši), no tiem 31 bibliotekārais darbinieks:

- Jelgavas Pilsētas bibliotēkā – 21;
- Miezītes bibliotēkā – 3;
- Jelgavas Pārlielupes bibliotēkā – 3;
- Bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis” – 4.

28 darbinieki strādāja pilnu slodzi, 3 darbinieki – nepilnu slodzi. 2024. gadā notikusi darbinieku maiņa un rotācija – pensijā devies 1 darbinieks, divi darbinieki pārtrauca darba attiecības, bet 3 cilvēki uzsāka darba attiecības, aizpildot brīvās štata vietas.

Bibliotekāro darbinieku sadalījums pēc vecuma: 20–29 gadi – 3 (10 %); 30–39 gadi – 3 (10 %); 40–49 gadi – 9 (29 %); 50–59 gadi – 12 (38 %); 60–69 gadi – 4 (13 %) (sk. 4.1. attēlu).

4.1. att. Jelgavas pilsētas bibliotēku bibliotekārie darbinieki pa vecuma grupām

19 Jelgavas pilsētas bibliotēku darbiniekiem ir bibliotekārā izglītība, no tiem 11 darbiniekiem – augstākā bibliotekārā izglītība (sk. 4.1. tabulu). Pārskata gadā 3 darbinieki mācījās 160 stundu profesionālās pilnveides programmā un kārtoja kvalifikācijas eksāmenu, noslēgumā iegūstot 4. līmeņa profesionālo izglītību un kvalifikāciju “Bibliotekārs”.

4.1. tabula

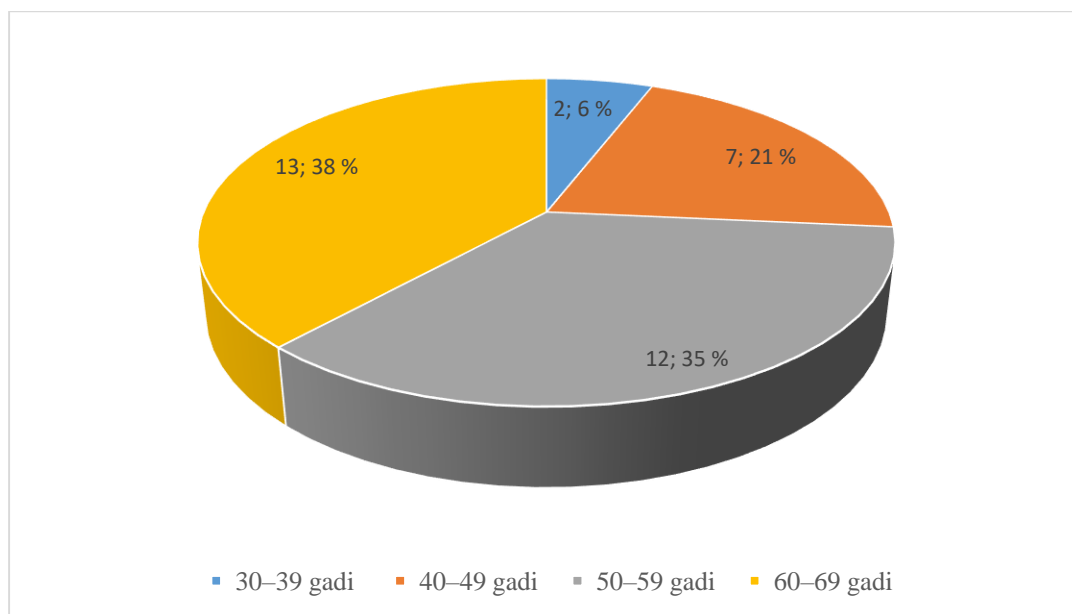
Jelgavas pilsētas bibliotēku bibliotekāro darbinieku izglītība

Ar bibliotekāro izglītību kopā	19
<i>t. sk. ar maģistra grādu</i>	6
<i>t. sk. ar bakalaura grādu</i>	5
<i>t. sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību</i>	2
<i>t. sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993. g.)</i>	
<i>t. sk. ar profesionālo vidējo izglītību</i>	
<i>III profesionālais kvalifikācijas līmenis / 4. LKI līmenis</i>	6
Ar izglītību citās jomās kopā	5
<i>t. sk. ar maģistra grādu</i>	2
<i>t. sk. ar bakalaura grādu</i>	3
<i>t. sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību</i>	
<i>t. sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993. g.)</i>	
Ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	7

Visas Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas vada un par bibliotēku darbu atbild bibliotēkas vadītājs.

2024. gada beigās **Jelgavas novada pašvaldību publiskajās bibliotēkās kopā strādāja 34 bibliotekārie darbinieki**, no tiem nepilnā slodzē 4 darbinieki. 2024. gads iezīmējās ar vadītāju nomaiņu 4 bibliotēkās – Cenu pagasta Vainu bibliotēkā, Glūdas pagasta Nākotnes un Bramberģes bibliotēkās, Platones pagasta Platones bibliotēkā un bibliotekāra maiņu Elejas pagasta Elejas bibliotēkā.

Bibliotekāro darbinieku sadalījums pēc vecuma: 30–39 gadi – 2 (6 %); 40–49 gadi – 7 (21 %); 50–59 gadi – 12 (35 %); 60–69 gadi – 13 (38 %) (sk. 4.2. attēlu).

4.2. att. Jelgavas novada bibliotēku bibliotekārie darbinieki pa vecuma grupām

11 Jelgavas novada bibliotēku darbiniekiem ir bibliotekārā izglītība, no tiem 7 darbiniekiem – augstākā bibliotekārā izglītība (sk. 4.2. tabulu). 2024. gadā 4. līmeņa profesionālo izglītību un kvalifikāciju “Bibliotekārs” ieguva 2 darbinieki – Valgundes pagasta Tīreļu bibliotēkas vadītāja mācījās 160 stundu profesionālās pilnveides programmā un kārtoja kvalifikācijas eksāmenu, savukārt Svētes pagasta Svētes bibliotēkas vadītāja kvalifikāciju ieguva nokārtojot kvalifikācijas eksāmenu.

4.2. tabula

Jelgavas novada bibliotēku bibliotekāro darbinieku izglītība

Ar bibliotekāro izglītību kopā	11
<i>t. sk. ar maģistra grādu</i>	5
<i>t. sk. ar bakalaura grādu</i>	2

<i>t. sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību</i>	1
<i>t. sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993. g.)</i>	
<i>t. sk. ar profesionālo vidējo izglītību</i>	
<i>III profesionālais kvalifikācijas līmenis / 4. LKI līmenis</i>	3
Ar izglītību citās jomās kopā	18
<i>t. sk. ar maģistra grādu</i>	6
<i>t. sk. ar bakalaura grādu</i>	7
<i>t. sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību</i>	5
<i>t. sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993. g.)</i>	
Ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	5

Apbalvojumi un pateicības

Aprīlī Rīgā notika Latvijas Bibliotekāru biedrības (LBB) kongress “Bibliotēkas un lasīšana”, kurā tradicionāli tika pasniegtas LBB balvas, tostarp nominācijā “Latvijas Gada bibliotēka 2023”. Šajā nominācijā tika iekļauta arī Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēka “Zinītis”, kas ieguva otro vietu par iedvesmojošu, inovatīvu un aktīvu darbu ne tikai vietējās kopienas, bet arī visas sabiedrības labā.

Decembrī Latvijas Bibliotekāru biedrība (LBB) Zemgales reģiona bibliotekāru semināra kulminācija bija “Gada bibliotekārs Zemgalē 2024” balvas pasniegšana. Balva ir unikāls mākslas darbs, ko veidojusi stikla māksliniece Asnate Marts Zutere.

Lepojamies, ka starp nominantiem bija arī mūsu kolēģes – Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestādes "Jelgavas Pilsētas bibliotēka" filiāles Miezītes bibliotēkas vecākā bibliotekāre Eva Kulmane, Jelgavas novada Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēkas vadītāja Nadeža Vovere un Elejas pagasta Elejas bibliotēkas vadītāja Dace Roze.

Ik gadu valsts svētku ieskaņā Jelgavas Pilsētas bibliotēka godina savu “Gaismas nesēju” jeb darbinieku, kurš gada laikā iedvesmojis pārējos. Pārskata gadā kolēģi šo titulu piešķīra bibliotēkas sabiedrisko attiecību speciālistei Dainai Annai Siliņai.

Finansējums personāla attīstībai

Jelgavas pilsētas bibliotēkās finansējumu profesionālās pilnveides nodrošināšanai piešķir ikgadējo budžeta līdzekļu ietvaros. Katram darbiniekam tiek iekļauti līdzekļi profesionālajai pilnveidei un savu kompetenču paaugstināšanai. Jelgavas pilsētas bibliotēkās finansējums šim

nolūkam ir pietiekams. Papildu finansējums personāla attīstībai un pieredzes apmaiņas braucieniem tiek piesaistīts arī ar ES projektu pieaugušo izglītības sektora atbalstu.

2024. gadā finansējums personāla attīstībai bija pietiekošs, mācību process (nodarbības, semināri u.c. aktivitātes) notika gan klātienē, gan tiešsaistē. Joprojām aktīvi tika izmantotas savam amatam un darba pienākumiem atbilstošas bezmaksas nodarbības. Pārskata gadā Jelgavas pilsētas bibliotēku darbinieki papildinājuši savas profesionālās zināšanas dažādos piedāvātajos semināros unursos (sk. 4.3. tabulu).

2024. gadā trīs bibliotēkas speciālistes uzsāka mācības LNB 160 stundu programmā “Bibliotēku zinību pamati”.

4.3. tabula

Jelgavas pilsētas bibliotekāru apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi

N.p.k	Organizētājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Klātienē vai attālināti
1.	LNB	Uzziņu pakalpojums bibliotēkā: soli pa solim	7	Attālināti
2.	Latvijas kultūras koledža	Projektu sagatavošana valsts un pašvaldības kultūras projektu finansējuma konkursiem	20	Klātienē
3.	Rēzeknes pilsētas Centrālā bibliotēka	Izmēģini spēkus projektu rakstīšanā	3	Klātienē
4.	LNB	Darbnīca “Metodiķi IRR!”	16	Klātienē
5.	Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem “ZELDA”	Kā efektīvi komunicēt ar klientiem, ja viņiem ir garīga rakstura traucējumi	16	Klātienē
6.	EBSCO	EBSCO day Seminar	7	Attālināti
7.	LNB	Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru lasītprasmes forums	7	Klātienē
8.	LNB	Baltā vilka zīmē – konference bērnu literatūras un bibliotēku speciālistiem	4	Klātienē
9.	LNB	Profesionālās pilnveides izglītības programma “Bibliotēku zinību pamati	120	Klātienē
10.	LBB	Bibliotēkas un lasīšana	6	Klātienē
11.	ZRKAC	Komunikācija ar garīgi nelīdzsvarotām personām	3	Klātienē

N.p.k	Organizētājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Klātienē vai attālināti
12.	LNB	Latvijas kultūras kanons astoņās nozarēs	12	Attālināti
13.	LNB	Izglītības iestādes kvalitātes nodrošināšanas aspekti	4	Klātienē
14.	LU	Izlaušanās un vides spēļu izstrāde un izmantošana	10	Klātienē
15.	LU	Galda spēļu izstrāde un izmantošana	10	Klātienē
16.	Izglītojošo metožu centrs	Metožu karuselis	8	Klātienē
17.	Dobeles novada Centrālā bibliotēka	LBB Zemgales reģiona seminārs "Noķert vasaru aiz astes un paturēt.."	5	Klātienē
18.	Latvijas stāstnieku asociācija	Ar valodu caur kustību uz stāstu	6	Klātienē
19.	LNB	Konference "Latviešu valodas terminoloģijas attīstības raksturlielumi satura un tehnoloģiju kontekstā"	6	Klātienē
20.	Jelgavas novada pašvaldība	Dalība Interreg VI-A Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības projektā		Klātienē
21.	ZRKAC	Bērns valodu pasaulē	4	Klātienē
22.	LNB	Seminārs "Strādāsim kopā"	6	Klātienē
23.	Latvijas Grāmatizdevēju asociācija	Grāmatas un lasīšana digitālajā laikmetā	4	Klātienē
24.	RISEBA	Digitālo prasmju mācību programma pasniedzējiem – mentoriem	24	Klātienē
25.	TietoEVRY	Padziļinātie kursi sistēmas ALISE pārvaldība	8	Attālināti
26.	LNB	Seminārs krājuma komplektēšanas speciālistiem	5	Klātienē
27.	Bauskas Centrālā bibliotēka	LBB Zemgales reģiona seminārs "Zemgalē IR bibliotēkas"	4	Klātienē

N.p.k	Organizētājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Klātienē vai attālināti
28.	ZRKAC	Finanšu drošības pamati: Kā nosargāt savu naudu un atpazīt finanšu krāpniekus	21	<i>Klātienē</i>

Jelgavas novada pašvaldība nodrošina finansiālo atbalstu darbinieku profesionālajai pilnveidei pietiekamā apmērā. 2024. gadā Valgundes pagasta Tīreļu bibliotēkas vadītājam tika piešķirts finansējums mācībām LNB 160 stundu programmā “Bibliotēku zinību pamati”.

Jelgavas Pilsētas bibliotēka, pildot reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas, Jelgavas novada bibliotekāriem regulāri organizē mācības, seminārus, reizi gadā paredzes apmaiņas braucienus. Bibliotekāri piedalās arī Jelgavas novada Kultūras pārvaldes un *Europe Direct*, kā arī LNB un LBB organizētajos semināros un konferencēs. Pārskata periodā bibliotēku darbinieki seminārus apmeklēja gan klātienē, gan tiešsaistē. Tabulā (sk. 4.4. tabulu) uzskaitīti pagastu bibliotekāru visplašāk apmeklētie profesionālās pieredzes pasākumi 2024. gadā.

4.4. tabula

Jelgavas novada bibliotekāru apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi

N.p.k.	Organizētājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Klātienē vai attālināti
1.	JPB	Jaunais BIS ALISES katalogs, tā prezentācija un darba instruktāža.	1	<i>Attālināti</i>
2.	JPB	Jelgavas novada konsultatīvās padomes sanāksmes.	9	<i>Klātienē</i>
3.	LNB	Kā panākt dubultjaudu lasītveicināšanai?	4	<i>Attālināti</i>
4.	JPB	Tiešsaistes sapulce par krājuma komplektēšanas aktualitātēm.	2	<i>Attālināti</i>
5.	LR Kultūras ministrija / LNB	Mākslīgais intelekts un medijpratība: iespējas un izaicinājumi.	4	<i>Attālināti</i>
6.	LNB	Latvijas Kultūras kanons astoņās nozarēs.	8	<i>Tiešsaiste</i>
7.	LNB	Seminārs “Digitālās bibliotēkas mācības” - digitālās bibliotēkas tapšana, sadarbības partneru loks, digitālo objektu klāsts. Praktiskajā daļā- iespēja meklēt digitālos objektus, dažādas informācijas	2	<i>Attālināti</i>

		meklēšanas un filtrēšanas iespēju apgūšana.		
8.	JPB	Jelgavas novada bibliotekāru darba sanāksmes	12	<i>Attālināti</i>
9.	JPB	Digitālās bibliotēkas atklāšana	4	<i>Klātienē</i>
10.	JPB	Jelgavas novada konsultatīvās padomes sanāksme.	3	<i>Klātienē</i>
11.	JPB	Jelgavas novada bibliotekāru Pavasara seminārs.	4	<i>Klātienē</i>
12.	JPB / LBB Zemgales nodaļa	Ikviens var būt neatkārtojams! Audz kopā ar bibliotēku! LBB Zemgales nodaļas pavasara seminārs.	4	<i>Klātienē</i>
13.	JPB	Jelgavas novada un Jelgavas pilsētas bibliotekāru pieredzes apmaiņa Ulbrokas, Mārupes un Salaspils bibliotēkās.	5	<i>Klātienē</i>
14.	LBB Zemgales nodaļa / Dobeles novada Centrālā bibliotēka	LBB Zemgales nodaļas seminārs.	4	<i>Klātienē</i>
15.	JPB	Jelgavas novada pagastu bibliotēku rudens seminārs.	4	<i>Klātienē</i>
16.	JPB	Jelgavas novada pagastu bibliotēku seminārs.	3	<i>Klātienē</i>
17.	LBB Zemgales nodaļa / Bauskas Centrālā bibliotēka	LBB Zemgales nodaļas seminārs.	4	<i>Klātienē</i>
18.	JPB	Jelgavas novada pagastu bibliotēku sanāksme.	3	<i>Klātienē</i>
19.	Jelgavas novada Kultūras pārvalde	Tiešsaistes kursi režisoriem.	28	<i>Attālināti</i>
20.	Rīga TechGirls komanda	Iepazīsti tehnoloģijas.	24	<i>Attālināti</i>
21.	LNB	Bibliotēku zinību pamati	160	<i>Klātiene</i>

Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā – bērnu un jauniešu apkalpošana

2024. gadā Jelgavas pilsētas bibliotekāri apmeklējuši vairākus profesionālās pilnveides pasākumus darbam ar lasītveicināšanu bērniem un jauniešiem (sk. 4.3. tabulā), kā arī ikdienā sekoja līdzi aktuālajai bērnu un jauniešu literatūrai, lai spētu kvalitatīvi apkalpot lasītājus. Bibliotēkas

kolektīvs pārzina bērnu un jauniešu literatūras aktualitātes, kā arī ikdienā izmanto “Droša interneta” tīmekļvietni, lai apgūtu dažādus ar medijpratību un interneta drošību saistītus metodiskos materiālus.

Miezītes bibliotēkas vadītāja piedalījās:

- profesionālās kompetences pilnveides programmā **“Lasīšanas veicināšanas kompetence un kultūra izglītības iestādēs”**, kur iepazinās ar bērnu un jauniešu literatūras aktualitātēm un tendencēm lasīšanā. LNB Bērnu literatūras centra vadītāja Silvija Tretjakova dalījās ar aktuālo grāmatu tirgū un izdevējdarbības izaicinājumiem. LNB Bibliotēku attīstības centra nozares speciāliste darbā ar bērniem un jauniešiem Madara Vīlpa sniedza praktiskus piemērus un parādīja noderīgus resursus darbam ar bērniem un jauniešiem, veicinot viņos patiku pret lasīšanu. Bērnu grāmatu autore Agnese Vanaga deva mums vairāk zināšanu izvērtēt, kas laba bērnu un jauniešu literatūra, kā arī ieskatījāmies mūsdienu literatūras piemēros. Šis divu dienu seminārs bija ļoti interesants un noderīgs tālākam darbam ar bērniem un jauniešiem. Sadarbība ar izglītības iestāžu pedagogiem un skolu bibliotekāriem, to kopīgs darbs, ieinteresētība un iniciatīva ir galvenie instrumenti bērnu un pusaudžu lasīšanas iesaistē. Tāpat arī sadarbība ar autoriem, kas runā, rāda un stāsta bērniem par savām grāmatām, to tapšanu, raisa bērnos lielāku interesi par lasīšanu. Ļoti svarīga ir autoru klātbūtne, tāpēc jāmeklē iespējas autoru uzaicināšanai bibliotēkās;
- **forumā “Difūzija”**, kas bija nozīmīga profesionālā pilnveide darbam ar bērniem un jauniešiem. Mūsdienu pasaulē vairs praktiski neeksistē “solo” nozares. Procesi un nozares saplūst, tas ļauj daudz efektīvāk sasniegt vēlamo mērķi, ātrāk un precīzāk uzrunāt mērķauditoriju. Seminārs atklāja jaunas šķautnes, kā strādāt ar bērniem un jauniešiem. Seminārs bija kā iedvesma nebaidīties iziet no komforta zonas un bērniem, jauniešiem piedāvāt interesantas nodarbes, kas saistās ar grāmatu vai citu materiālu lasīšanu;
- **seminārā “Strādāsim kopā”**, kas bija noderīgs ar to, ka tajā uzstājās ne tikai pieaugušie, bet arī paši jaunieši, līdz ar to bija lieliska iespēja uz klausīt, dzirdēt un saprast jauniešu vēlmes, domas un mūsu darba vērtējumu. Secinājums – jāļauj jauniešiem izteikties un vairāk viņos jāieklausās. Viņi ir tie, kas pateiks priekšā, kā strādāt un viņus aizsniegt. Tā ir abpusēja sadarbība, jo tikai darot kopā, neuzspiežot jauniešiem savu pieaugušo viedokli, var panākt labākus rezultātus. Nepieciešams uzticēties jauniešiem un ļaut viņiem kļūdīties. Svarīgi jauniešus iedrošināt bibliotēkā nākt par brīvprātīgiem palīgiem un viņi piesaistīs savus draugus! Jaunieši ir ceļš uz piekļuvi viņiem!

Pārlielupes bibliotēkas vadītāja piedalījās:

- **Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru LASĪTPATIKAS forumā**, kas bija lieliska platforma, lai dalītos pieredzē, apzinātu bibliotēku lomu bērnu un jauniešu lasīšanas

veicināšanā un iedvesmotu turpmākai darbībai šajā jomā. Galvenie ieguvumi un atziņas, kas tika akcentēti forumā, ir šādi:

- **lasīšanas paraduma nozīme** – forumā tika uzsvērts, ka lasīšana ir būtisks ieguldījums ikviena attīstībā, un lasīšanas paradumi jāveido jau bērnībā, lai nodrošinātu ilgtermiņa lasītprasmes attīstību.
- **bibliotēku loma lasītpatikas veicināšanā** – bibliotēkas, ar savām programmām, pasākumiem, vidi un resursiem, ir nozīmīgs faktors lasīšanas veicināšanā. Tās ir vietas, kur lasīšana tiek popularizēta un radītas iespējas attīstīt šo paradumu.
- **lasošas kopienas veidošana** – forums uzsvēra nepieciešamību radīt vidi, kur bērni un jaunieši var pulcēties un dalīties ar lasīšanas pieredzi. Lasoša un grāmatas mīloša kopiena ir pamats lasītprasmes attīstībai.
- **grāmatu izvēles veidošana** – tiek akcentēts, ka bibliotēkām ir svarīgi apzināti veidot pamatu bērnu un skolēnu grāmatu izvēlēm, nodrošinot piekļuvi dažādiem un kvalitatīviem literatūras resursiem.
- **iedvesmojoši stāsti un pasākumi** – forumā tika prezentēti dažādu Latvijas bibliotēku stāsti un pasākumi, kas sekmējuši lasīšanas veicināšanu dažādās kopienās, iedvesmojot citus bibliotēku speciālistus un pedagogus.
- **Latvijas Universitātes tālākizglītības un interešu izglītības kursā “Izlaušanās un vides spēļu izstrāde”**. Galvenie ieguvumi un atziņas:
 - izlaušanās spēles, īpaši, ja tās ir saistītas ar literatūru, vēsturi vai zinātni, var būt lielisks veids, kā padziļināt zināšanas un iedvesmot cilvēkus apgūt jaunas tēmas;
 - tradicionālās bibliotēku aktivitātes, piemēram, grāmatu lasīšana, var dažiem šķist pārāk statiskas. Izlaušanās un vides spēles piedāvā interaktīvu un dinamisku pieredzi, kas ir daudz saistošāka un pievilcīgāka dažādām auditorijām, īpaši jaunākiem apmeklētājiem;
 - ieviešot izlaušanās un vides spēles, bibliotēkas var kļūt par modernākām un inovatīvākām sabiedriskajām vietām, piesaistot dažādas vecuma grupas un interešu cilvēkus. Tas palīdz mainīt tradicionālo skatījumu uz bibliotēkām kā tikai klusu lasīšanas vietu, piedāvājot jaunu, aizraujošu pieredzi;
 - kopumā izlaušanās un vides spēles bibliotēkās ir efektīvs veids, kā padarīt bibliotēkas apmeklējumu aizraujošu un daudzpusīgu, vienlaikus attīstot apmeklētāju prasmes un veicinot sabiedrisko līdzdalību;
- **Profesionālās kompetences pilnveides programmā “Lasīšanas veicināšanas kompetence un kultūra izglītības iestādēs”**. Galvenās atziņas un ieguvumi:

- **bibliotekāra loma bibliotēkā** – uzsvērts, ka bibliotekāram jābūt pieejamam un atvērtam lasītājiem; bibliotekārs ir atbalsta un vadības figūra, kas veicina lasīšanas kultūru;
- **lasīšanas paradumu veidošanās** – tika izcelts ģimenes faktors lasīšanas paradumu attīstībā, norādot, ka lasīšanā ir svarīga atbalstoša ģimenes vide, jo īpaši izceļot **tēva un autoritātes lomu**, kas nozīmīgi ietekmē bērna attieksmi pret lasīšanu un literatūru kopumā;
- **labas bērnu un jauniešu literatūras nozīme** – tika analizēts, cik būtiska ir kvalitatīva literatūra, kas ne tikai veicina lasīšanas veicināšanu, bet arī attīsta kritisko domāšanu un iedvesmo;
- **patstāvīgas grāmatu izvēles ietekme** – tika apspriests, kā patstāvīgas grāmatu izvēles iespējas veicina lasīšanas prieku un attīstīšanu, ļaujot bērniem un jauniešiem izstrādāt savus literāros preferenču lokus;
- **digitālais detokss un drukātās grāmatas** – šajā jautājumā tika izcelts nepieciešamība veicināt drukāto grāmatu lasīšanu kā kontrastu digitālajai videi, lai atjaunotu uzmanības noturēšanu un iztēles attīstību;
- **lasīšana kā iztēles veicināšana** – programmas ietvaros tika uzsvērts, ka lasīšana palīdz attīstīt iztēli un nostiprina prātu, jo lasot tiek radīti vizuāli un emocionāli attēli, kas ietekmē personību un intelektuālo attīstību;
- **lasītprieka pasākumu nozīme** – atzīts, ka lasītprieka pasākums nav tikai grāmatu lasīšana, bet arī dažādas aktivitātes, kas saistītas ar grāmatu un tās varoņiem, palīdzot radīt interesi un padziļināt izpratni par lasītajiem darbiem.

Jelgavas novada bibliotēku speciālisti regulāri saņem informāciju no Jelgavas Pilsētas bibliotēkas par profesionālās pilnveides iespējām darbā ar bērniem un jauniešiem. Bibliotēku speciālisti ir izmantojuši piedāvātās iespējas un apmeklējuši seminārus un konferences, piemēram, Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru LASĪTPATIKAS forumu, kā arī JPB organizēto semināru, kurā piedalījās LNB speciāliste darbā ar bērniem un jauniešiem Madara Vīlpa.

Glūdas pagasta Bramberģes bibliotēkas jaunā vadītāja apmeklēja LNB semināru “Kā panākt dubultjaudu lasīveicināšanai?”. Vilces pagasta Vilces bibliotēkas vadītāja papildus apguvusi arī teātra mākslu. Šīs iegūtās zināšanas lieliski noder darbā ar bērniem, popularizējot lasīšanas veicināšanas programmas, piemēram, “Skaļās lasīšanas sacensības”, “Bērnu, jauniešu un vecāku Žūrija”, kā arī organizējot citus tematiskus pasākumus.

Problēmas un to risinājumi personāla jomā

Būtisku problēmu personāla jomā Jelgavas reģiona bibliotēkās nav.

Jelgavas novadā visas jaunās bibliotēku vadītājas, kuras uzsāka darbu 2024. gadā, ir ar izglītību citā nozarē un bez iepriekšējas darba pieredzes bibliotēku jomā. Tādēļ Jelgavas Pilsētas bibliotēka sniedz visu nepieciešamo palīdzību un atbalstu, tai skaitā mācības un individuālās konsultācijas, kas jaunajām vadītājām palīdz nodrošināt nepārtrauktību bibliotēkas darbā.

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Galvenie rādītāji

5.1. tabula

Jelgavas pilsētas bibliotēku pamatrādītāji

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits kopā	11 109	13 053	13 028	+ 17.5 %; -0.2 %
<i>t. sk. bērni</i>	5 556	6 479	6 399	+ 17 %; - 1 %;
Jelgavas Pilsētas bibliotēka	4 154	5 076	4 798	+ 22 %; - 5 %;
<i>t. sk. bērni</i>	1 604	1 654	1 480	+ 3 %; - 11 %;
Pārlielupes bibliotēka	2 034	2 038	2 242	+ 0.2 %; + 10 %;
<i>t. sk. bērni</i>	828	866	1015	+ 5 %; + 17 %;
Miezītes bibliotēka	1 388	1 610	1 828	+ 16 %; + 14 %;
<i>t. sk. bērni</i>	567	719	834	+ 27 %; + 16 %
BJB "Zinītis"	3 533	4 329	4 160	+ 22.5 %; - 4 %
<i>t. sk. bērni</i>	2 557	3 240	3 070	+ 27 %; - 5 %
Bibliotēku apmeklējums kopā	88 681	97 502	98 154	+ 10 %; + 0.7 %
<i>t. sk. bērni</i>	27 965	32 875	33 579	+ 17.5 %; + 2 %
Jelgavas Pilsētas bibliotēka	37 194	41 609	40 646	+ 12 %; - 2 %
<i>t. sk. bērni</i>	3 864	4 530	4 229	+ 17 %; - 7 %
Pārlielupes bibliotēka	13 771	14 369	14 960	+ 4 %; + 4 %
<i>t. sk. bērni</i>	4 622	5 044	5 635	+ 9 %; + 12 %
Miezītes bibliotēka	11 099	12 919	14 882	+ 16 %; + 15 %
<i>t. sk. bērni</i>	3 708	4 504	5 881	+21 %; +30 %
BJB "Zinītis"	26 617	28 605	27 666	+ 7 %; - 3 %
<i>t. sk. bērni</i>	15 771	18 797	17 834	+ 19 %; -5 %

Virtuālais apmeklējums	117 923	364 505	396 093	+ 209 %; + 9 %
Izsniegums kopā	158 014	175 981	197 987	+ 11 %; +12 %
<i>t. sk. grāmatas</i>	132 407	142 910	150 962	+ 8 %; +9 %
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	19 186	21 387	25 380	+ 11 %; +6 %
<i>t. sk. bērniem</i>	36 089	38 950	45 108	+ 8 %; + 16 %
Jelgavas Pilsētas bibliotēka	79 583	89 953	99 166	+ 13 %; + 10 %
<i>t. sk. grāmatas</i>	67 115	75 201	74 367	+ 12 %; - 1 %
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	10 375	12 032	11 552	+ 16 %; - 4 %
<i>t. sk. bērniem</i>	7 184	8 011	10 335	+ 12 %; + 29 %
Pārlielupes bibliotēka	24 358	26 336	30 790	+ 8 %; + 17 %
<i>t. sk. grāmatas</i>	19 860	21 342	21 830	+ 7 %; + 2 %
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	4 221	4 592	8 635	+ 9 %; + 88 %
<i>t. sk. bērniem</i>	5 444	5 376	6 452	- 1 %; + 20 %
Miezītes bibliotēka	19 927	21 191	23 589	+ 6 %; + 11 %
<i>t. sk. grāmatas</i>	16 129	17 435	20 235	+ 8 %; + 16 %
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	3 132	3 306	3 208	+ 6 %; - 3 %
<i>t. sk. bērniem</i>	5 218	5 463	6 694	+ 5 %; + 23 %
BJB "Zinītis"	34 146	38 501	44 442	+ 13 %; + 15 %
<i>t. sk. grāmatas</i>	29 303	30 191	34 530	+ 3 %; + 14 %
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	1 458	1 457	1 985	- 0.1 %; + 36 %
<i>t. sk. bērniem</i>	18 243	20 100	21 627	+ 10 %; + 8 %
Bibliotekārais aptvērumš % no iedz. skaita pilsētā	19	23	23	
t. sk. bērni līdz 18 g.	44.5	52	51	
Iedzīvotāju skaits pilsētā*	58 057	57 725	59 470	- 0.6 %; + 3 %
Bērnu līdz 18 g. skaits pilsētā**	12 478	12 370	12 597	- 0.9 %; +1.8 %

* Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati.

** Centrālās statistikas pārvaldes dati.

2024. gadā kopējais Jelgavas pilsētas bibliotēku lietotāju skaits samazinājies par 0.2 %. Aplūkojot katru bibliotēku atsevišķi, Jelgavas Pilsētas bibliotēkā un bērnu un jauniešu bibliotēkā "Zinītis" rādītāji ir samazinājušies, attiecīgi par - 5 % un - 4 %, bet Miezītes un Pārlielupes bibliotēkās lietotāju skaits ir palielinājies (+ 13 %, + 10 %). Arī fizisko apmeklējumu skaitā vērojama tāda pat

situācija. Kaut gan virtuālais apmeklējums ir ar pluss zīmi (+ 9 %) un arī kopējais fizisko apmeklējumu skaits palielinājies par 0.7 %, analizējot katras bibliotēkas fizisko apmeklējumu atsevišķi – Jelgavas Pilsētas bibliotēkā (- 2 %), bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis” (- 3 %), Miezītes bibliotēkā (+ 15 %) un Pārlielupes bibliotēkā (+ 4 %). Viens no izskaidrojumiem šim faktam varētu būt tāds, ka 2023. gadā bibliotēkas organizēja leļļu mazizrādes bērniem, kas būtiski palielināja gan lietotāju skaitu, gan arī apmeklējumu skaitu. 2024. gadā šādas aktivitātes netika rīkotas, līdz ar to likumsakarīga ir rādītāju samazināšanās. Vērojams, ka Miezītes un Pārlielupes bibliotēkas aktīvi darbojas katra savā mikrorajonā, veidojot lietotājiem pievilcīgu vidi, organizējot pasākumus, interešu klubus, līdz ar to, šajās bibliotēkās rādītāju samazinājums netika novērojams. Vēl viens rādītāju samazināšanās iemesls varētu būt BIS ALISE sistēmas darbības pārtraukums jūlijā, kas būtiski apgrūtināja bibliotēku un bibliotekāru darbu.

Svarīgākais bibliotēkas darba rādītājs – izsniegums atskaites gadā palielinājies par 12 %. Tas liecina, ka cilvēki joprojām lasa un svarīgi nodrošināt daudzpusīgu, interesantu piedāvājumu.

Jāatzīmē, ka Jelgavas Pilsētas bibliotēkas dati ir sasummēti ar JPB pakalpojumu sniegšanas vietas (reorganizētā Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Jelgavas filiāle) darba rādītājiem.

5.2. tabula

Jelgavas novada bibliotēku pamatrādītāji

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits kopā	8 670	8 985	8 916	+ 4 %; - 0.9 %
<i>t. sk. bērni</i>	<i>2 945</i>	<i>3 150</i>	<i>3 240</i>	<i>+ 7 %; + 3 %</i>
Bibliotēku apmeklējums kopā	86 956	96 218	95 390	+ 11 %; - 1 %
<i>t. sk. bērni</i>	<i>24 757</i>	<i>30 873</i>	<i>30 910</i>	<i>+ 25 %; + 0.1 %</i>
Virtuālais apmeklējums	4 779	13 822	212 289	+ 189 %; + 1436 %
Izsniegums kopā	163 539	166 112	178 625	+ 2 %; + 8 %
<i>t. sk. grāmatas</i>	<i>95 679</i>	<i>94 470</i>	<i>101 909</i>	<i>- 1 %; + 8 %</i>
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	<i>70 879</i>	<i>70 757</i>	<i>76 247</i>	<i>- 0.2 %; + 8 %</i>
<i>t. sk. bērniem</i>	<i>19 505</i>	<i>18 847</i>	<i>21 468</i>	<i>- 3.3 %; + 14 %</i>
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita novadā	26	27	27	
t. sk. bērni līdz 18 g.	45	49	50	
Iedzīvotāju skaits novadā*	33 844	32 984	33 666	- 2.5 %; + 2%
Bērnu līdz 18 g. skaits novadā**	6 505	6 412	6 504	-1.4 %; + 1.4 %

* Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati.

** Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Jelgavas novada pagastu bibliotēku galvenie rādītāji pārskata periodā vērtējami kā stabili.

Nelielu aktīvo lietotāju skaita un apmeklējumu kritumu, salīdzinot ar 2023. gadu, ietekmēja vadītāju maiņa Platones pagasta Platones bibliotēkā, kā arī Glūdas pagasta abās bibliotēkās – Bramberģes un Nākotnes bibliotēkā. Šīs bibliotēkas vairākus mēnešus, līdz darbu uzsāka jaunās vadītājas, lietotājiem bija pieejamas tikai dažas reizes nedēļā, jo pakalpojumus nodrošināja kaimiņu pagastu bibliotēku vadītājas.

Apmeklējumu skaita dinamiku ietekmēja arī citi faktori. Sesavas pamatskolas slēgšanas dēļ skolas vecuma bērni pagasta bibliotēku apmeklēja retāk.

Interesanta aina paveras, aplūkojot Valgundes pagasta abu bibliotēku 2024. gada rādītājus. Valgundes pagasta Tīreļu bibliotēkas apmeklējumu skaits ir samazinājies par 13 %, bet bērnu skaits – par 36 %. Savukārt Valgundes pagasta Valgundes bibliotēkā apmeklējumu skaits ir palielinājies par 145 %, bērnu skaits – par 165 %, bet aktīvo lietotāju skaits pieaudzis par 65 %. Šo dinamiku skaidro loģiski – Valgundes pagasta Valgundes bibliotēkas rādītāju straujo pieaugumu ietekmēja “Iedvesmas bibliotēkas jauniešiem” atvēršana 2023. gadā, savukārt Valgundes pagasta Tīreļu bibliotēkas rādītāju kritumu – tās pieejamības ierobežojumi. Bibliotēkas vadītāja 2024. gadā apmeklēja profesionālās izglītības 160 stundu kursus Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (LNB), un šajā mācību periodā bibliotēka lasītājiem bija atvērta mazāk.

Pozitīvi vērtējams, ka augstāk aprakstītās situācijas nav negatīvi ietekmējušas Jelgavas novada pagastu bibliotēku kopējo izsniegumu. Tas, salīdzinot ar 2023. gadu, ir palielinājies par 7 %.

Izsniegumu skaitu bērniem un jauniešiem būtiski uzlabojušas pagastu bibliotēkās īstenotās lasīšanas veicināšanas programmas, kā arī tikšanās ar bērnu grāmatu autoriem. Visas lasīšanas veicināšanas aktivitātes un radošie pasākumi bērniem un jauniešiem ir radījuši papildu interesi par lasīšanu, bibliotēku krājumu un pakalpojumiem. Būtiska nozīme ir arī jaunieguvumu popularizēšanai bibliotēku sociālajos tīklos.

Katras pagastu bibliotēkas un visu bibliotēku kopējais virtuālais apmeklējums, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir ievērojami pieaudzis. To sekmēja informācijas pieejamība bibliotēku sociālajos tīklos. Informācija par jaunajām grāmatām, pasākumiem un citām aktivitātēm bibliotēku sociālajos tīklos ir kļuvusi par populāru lasītāju informēšanas veidu.

Par bibliotēku sociālajiem tīkliem vairāk informācijas pārskata 10. sadaļā “Publicitāte”.

Pakalpojumu attīstība, jauninājumi – kopaina, piemēri, vērtējums

2024. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēkā tika pārskatīta tiešsaistes forma lietotāju reģistrācijai attālināti: https://ej.uz/tiessaistes_registracija. Turpmāk reģistrēties bibliotēkā attālināti varēs apstiprinot savu identitāti ar e-parakstu. Reģistrācijas forma pieejama JPB tīmekļvietnē, pierēģistrējoties, iespējams norādīt, kādas datubāzes lietotājs vēlas izmantot, un vai akceptē

informācijas saņemšanu e-pastā. Kaut gan 2024. gadā bibliotēkā šādi tika pierēģistrēti mazāk lietotāju nekā 2023. gadā (2024. gadā – **38** lietotāji, 2023. gadā **65** – lietotāji), šāda iespēja arī turpmāk lietotājiem tiks piedāvāta. Daļa no šādi reģistrētiem lietotājiem bibliotēku apmeklēja arī klātienē, bet vairums izmantoja tikai piekļuvi datubāzēm, 3td.lv vai pasūtīja izdevumus no bibliotēkas ar iespēju saņemt tos bibliotēkā.

2024. gadā tika izstrādāts jauns bibliotēkas lietotāja kartes dizains, atsakoties no lietotāju foto izmantošanas. Tika piedāvāta arī iespēja izvēlēties kartes formātu: papīra laminēta karte vai e-karte.

No 2024. gada jūlija Jelgavas Pilsētas bibliotēkā tika nomainīts jaunieguvumu saņemšanas formāts. Ikmēneša jaunumu dienas vairs netiek organizētas, bet jaunumi tiek piedāvāti lietotājiem uzreiz pēc to apstrādes. Katra mēneša beigās bibliotēkas tīmekļvietnē tika veidoti visu pilsētas publisko bibliotēku jaunieguvumu saraksti. Elektroniskajā kopkatalogā atlasītie jaunāko informācijas vienību apraksti, anotācijas, attēli sagrupēti pārskatāma, viegli izmantojama saraksta veidā. Informācija un saite uz sarakstu tika nosūtīta uz to lietotāju e-pastiem, kuri izvēlējušies saņemt informāciju par jaunieguvumiem bibliotēkā. 2024. gadā izveidoti **12** jaunumu saraksti.

Aktīvi tika izmantota grāmatu nodošanas iekārta jeb kaste, kura atrodas ārpus Jelgavas Pilsētas bibliotēkas telpām.

Turpinājās iepriekšējos gados uzsāktā iniciatīva - skolēniem vasaras mēnešos, kad ir slēgta izglītības iestāžu bibliotēka, tika piedāvāta iespēja nodot tajās paņemtās grāmatas. Pakalpojums bija pieprasīts, tādēļ arī turpmāk vasaras brīvlaikos skolēni publiskajās bibliotēkās varēs nodot arī izglītības iestāžu grāmatas.

Atskaites gadā palielinājusies Jelgavas Pilsētas bibliotēkas pašapkalpošanās iekārtas izmantojamība. 2024. gadā iespēju pieslēgties lietotāji izmantojuši **947** reizes (2023. gadā – 482), izsniegtas **1238** informācijas vienības (2023. gadā – 647), bet nodotas atpakaļ **1411** informācijas vienības (2023. gadā – 940).

Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis” kopš 2023. gada augusta ļoti pieprasīts maksas pakalpojums ir **grāmatu ievākošana ar Speedy Cover plēvi** (2024. gadā iekasēti **757.50 EUR**, bet pērn – 343.85 EUR). Vispieprasītākais tas ir augustā un septembrī, taču arī gada laikā šad tad kādam ir vajadzība ievākot grāmatas. Jelgavas pilsētā šāda iespēja ir vēl tikai divās grāmatnīcās un Pārlielupes bibliotēkā, kur šis pakalpojums tika piedāvāts kopš šī gada.

2022. gadā neviļus aizsākās tradīcija izlikt dažādu kolekcionāru kolekciju izstādes, arī 2024. gadā iedzīvotāji tika aicināti savus radošos darbus un kolekcijas izlikt bibliotēkas “Zinītis” vitrīnās, **piedāvājot bibliotēku kā izstādes vietu** <https://www.jelgava.lv/jaunumi/aicina-pieteikt-savu-kolekciju-vai-radosos-darbus-izstadei-ziniti/>.

Atsaucība bija liela, teju katru mēnesi vienu izstādi nomainīja otra. Pērnā gada apmeklētākās izstādes bija Deičmaņu ģimenes ežu kolekcija (<https://ej.uz/ezuizstade>), Janas Zandovskas leļļu

izstāde un Intas Skvireckas adīto zeķu izstāde (<https://ej.uz/skvirecka>). Savukārt vienu kopīgu izstādi “Mūsu skolas laiks” veidoja 20 iedzīvotāju atnestās skolas laika piemiņas lietas (<https://ej.uz/msklaiks>).

Arī Pārlielupes bibliotēkā 2024. gada augustā uzsākta **grāmatu ievākošana ar Speedy Cover plēvi**, kas bija ļoti pieprasīts pakalpojums augustā un septembrī, jo Pārlielupes bibliotēka ir vienīgā vieta jelgavniekiem un novada iedzīvotājiem, kuri dzīvo Lielupes kreisajā krastā, kur šo pakalpojumu iespējams saņemt.

Jelgavas novada bibliotēku pakalpojumu piedāvājums ir daudzpusīgs, tajā pašā laikā svarīga ir to kvalitāte un arī regulāra sabiedrības informēšana par pakalpojumu pieejamību bibliotēkās. Lai veidotu Platones pagasta Platones bibliotēku kā vietējo kultūrtelpu un radītu iespēju ģimenēm kopīgi pavadīt sestdienas, tika pārskatīts bibliotēkas darba laiks. Kopš pagājušā gada septembra bibliotēka ir atvērta arī sestdienās. Iedzīvotāji to novērtējuši atzinīgi, īpaši ģimenes ar bērniem, jo tādējādi radīta lieliska iespēja visiem kopā apmeklēt bibliotēkas pasākumus un satikt ciema ļaudis, ko darba dienās ne vienmēr iespējams izdarīt.

Vilces pagasta Vilces bibliotēkā darbu ir uzsācis lasītāju klubiņš, kas pulcē apkārtnes grāmatu mīļotājus.

Pārskata periodā vairākas pagastu bibliotēkas ir aktivizējušas grāmatu piegādi cilvēkiem ar ierobežotām iespējām nokļūt bibliotēkā, kā arī personām ar redzes un lasīšanas traucējumiem.

Plašāka informācija par lasītāju klubiņiem un lasītāju apkalpošanu dzīvesvietā pieejama turpmākajā tekstā.

Bibliomāts (grāmatu pakomāti) – pakalpojuma raksturojums, izsnieguma analīze, vērtējums

Trešo gadu (sākot no 2022. gada) **Jelgavas Pilsētas bibliotēka piedāvā lietotājiem iespēju saņemt pasūtītos izdevumus bibliomātā**. Kopumā 2024. gada laikā šo pakalpojumu izmantojuši **2103** lietotāji (2023. gadā – **1922** lietotāji), vidēji dienā – **8**. Pasūtot izdevumus elektroniskajā kopkatalogā, lietotājam tiek dota iespēja pielikt norādi, ka vēlas saņemt izdevumu bibliomātā. Tiem lietotājiem, kuri iestājušies rindā uz kādu izdevumu un izteikuši vēlēšanos to saņemt bibliomātā, BIS “ALISE” lietotāja datus piezīmju laukā tas tiek piefiksēts. 2024. gadā BIS ALISE pievienoja lietotāju reģistrācijas datubāzē jaunu atlasē kritēriju “Lasītāja izvēle. Vēlas saņemt bibliomātā”.

Analizējot datus par to, kad lietotāji izņēmuši pasūtītos izdevumus, vērojams, ka **34 %** to ir darījuši ārpus bibliotēkas darba laika – **13 %** no rīta, **21 %** vakarā. Vislielākais bibliomāta izmantošanas skaits janvāra mēnesī – 221 un augustā – 209.

6 % no bibliomāta lietotājiem ir skolēni, bet **9 %** – seniori. Pārējie **85 %** ir dažāda vecuma bibliotēkas lietotāji, kuri izvēlējušies saņemt pasūtītos izdevumus sev ērtā laikā.

Pārskata gada nogalē, proti, 19. decembrī **tika atklāta grāmatu nodošanas un saņemšanas iekārta pie Miezītes bibliotēkas**. Šī ir pirmā iekārta Jelgavā ar dubultu funkciju, kur grāmatas var ne tikai saņemt, iepriekš pasūtīt, bet arī nodot.

Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēkas bibliomāts tika uzstādīts 2023. gada beigās, un tā pirmā darbības gada laikā lasītāji to novērtējuši atzinīgi, īpaši izceļot iespēju saņemt un nodot grāmatas ārpus bibliotēkas darba laika. Pārskata periodā lasītāji bibliomātā saņēmuši iespieddarbus 90 reizes.

Bibliomāta grāmatu nodošanas nodalījuma uzskaitē netiek veikta, tomēr gandrīz katru darba dienu tajā tiek ievietota vismaz viena grāmata. Diemžēl dažas reizes ir bijuši gadījumi, kad personas bibliomāta nodošanas nodalījumā ievietojušas kaudzi ar personīgām grāmatām, kurām ir tikai makulatūras vērtība.

Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēkas bibliomāts palīdz arī risināt pieejamības problēmu, jo bibliotēka atrodas 3. stāvā, kas apgrūtina tās apmeklējumu, īpaši māmiņām ar maziem bērniem un ratiņiem. Māmiņas ir iecienījušas iespēju saņemt grāmatas bibliomātā, kas padara bibliotēkas pakalpojumus pieejamākus un ērtākus.

Vērtējot bibliotēku pakalpojumu attīstību, kopumā jāsecina, ka Covid-19 pandēmijas laikā izveidotā tiešsaistes reģistrācijas iespēja tika izmantota samērā maz, jo jāreģistrējas ar e-parakstu, kas 2024. gadā vēl netika plaši izmantots.

Nepārtraukti tiek strādāts pie tā, lai uzlabotu esošos pakalpojumus – jauna dizaina lietotāju kartes, jaunieguvumu saņemšanas formāts Jelgavas Pilsētas bibliotēkā un piedāvātu lietotājiem kaut ko jaunu – bibliomāts/grāmatu nodošana Miezītes bibliotēkā.

Ar katru gadu arvien aktīvāk tiek izmantoti bibliotēkas pakalpojumi, kas lietotājiem ļauj efektīvāk izmantot savu laiku un spējas – pašapkalpošanās iekārta, nodošanas iekārta un bibliomāts. Bet tas nenozīmē, ka bibliotekāriem tādēļ samazinās darba apjoms, gluži pretēji, tas uzliek lielāku atbildību rūpēties par elektroniskā kopkataloga ierakstu kvalitāti (ērtāka, vienkāršāka meklēšana), krājuma stāvokli, kārtību un vizuālo noformējumu (iespēja lietotājam bez bibliotekāra palīdzības sameklēt nepieciešamo), darbs ar pasūtījumu apstrādi un ievietošanu bibliomātā, lietotāju informēšanu un apmācību. Darba gaitā rodas arī tehniskas kļūmes, gan ar bibliomātu, gan pašapkalpošanās iekārtu, kam jāmeklē risinājums pie iekārtu piegādātājiem.

E-grāmatu bibliotēkas statistikas dati Jelgavas reģiona bibliotēkās*

	2022	2023	2024
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits kopā	1 244	1 374	1 534
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits pārskata periodā	177	130	160
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums kopā	9 205	11 056	13 651
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums pārskata periodā	2 138	1 851	2 595

* KISC dati.

2024. gadā no Jelgavas reģiona “3td e-GRĀMATU bibliotēkā” reģistrēts **160 jauns lasītājs**, lasītājiem izsniegtas **2 595 e-grāmatas**. Analizējot 2024. gada rādītājus jākonstatē, ka palielinājies gan jauno lietotāju skaits, gan izsniegto grāmatu skaits.

Pārskata gadā autorizācijas dati no jauna piešķirti 1 195 bibliotēku lietotājiem (par 19 % lielāk salīdzinājumā ar 2023. gadu). Piešķirot lietotājiem autorizācijas datus, parastā procedūra ir iepazīstināšana ar autorizētā lietotāja iespējām (attālināti pasūtīt un rezervēt izdevumus; pagarināt tos; piekļūt “3td e-GRĀMATU bibliotēkai”).

Reģistrācija bibliotēkā ir vienkārša un intuitīvi saprotama. 2024. gadā pilnveidotas 3td.lv vietnes funkcionālās iespējas, lasītājiem ir ērtāka e-grāmatu kataloga pārskatīšana. Katrā plauktā (sadaļā) var redzēt visas 3td.lv pieejamās e-grāmatas.

3td.lv atrodami arī skolu programmās iekļautie latviešu autoru darbi (lasītāju skaits e-Grāmatu bibliotēkā pēc vecuma līdz 25 gadiem ir 20.2 %).

Kultūras informācijas sistēmu centrs (KISC) novērtēja bibliotēku darbu: 3td e-grāmatu bibliotēkas lasītāju skaits un e-grāmatu izsniegums – 3. vieta starp visām 34 ALISE instancēm.

E-grāmatu bibliotēkas lietotāji pozitīvi novērtēja, ka var bez maksas legāli lasīt vairāk nekā 700 e-grāmatas dažādu žanru un tematikas literatūru latviešu valodā tiešsaistē. Novērtēts arī grāmatu klāsts: tiek pievienotas daudzveidīgas tematikas grāmatas; pastāv iespēja izvēlēties lasāmvielu pēc kategorijas, pagarināt lasīšanas laiku un lasīt bez rindas. Lasītāji novērtēja arī jaunas kolekcijas, kas atbilst šī brīža aktualitātei (sk. 5.1. attēlu).

5.1. att. Kolekcija 3td e-GRĀMATU bibliotēkā

Jelgavas pilsētas bibliotēku darbinieki aktīvi popularizē “3td e-GRĀMATU bibliotēku” un stāsta par tās ieguvumiem gan bibliotēku lietotājiem, gan kolēģiem no Jelgavas novada pašvaldību publiskajām un izglītības iestāžu bibliotēkām. Sistēmas lietotāji katru mēnesi saņem informāciju par jaunumiem 3td.lv.

Informācija par e-grāmatu bibliotēku norādīta bibliotēku izdales lapās par datubāzēm (sk. 5.2. attēlu).

Jelgavas reģiona bibliotēku kopkatalogs

Lietotāja v.: _____

Parole: *Biblioteka1%*

jelgavabiblioteka.lv
 jelgava.biblioteka.lv/alise

 JELGAVAS
PILSĒTAS
BIBLIOTĒKA

Saņemot lietotāja vārdu un paroli bibliotēkā, kopkatalogā var rezervēt grāmatas vai citus izdevumus, pagarināt izsniegšanas termiņu, pierakstīties rindā populāras grāmatas saņemšanai.

3td.lv e-GRĀMATU bibliotēka

Ar e-kataloga piekļuves datiem reģistrējies vietnē 3td.lv un lasi e-grāmatas latviešu valodā!

e-kataloga mobilā versija

info@biblioteka.jelgava.lv

5.2. att. Izdales lapa par datubāzēm

Informācija par to, ka grāmata pieejama arī “3td e-Grāmatu bibliotēkā” ir pievienota grāmatas aprakstā MARC 21 500. laukā; 856. laukā, kas dod iespēju grāmatas no e-bibliotēkas meklēt Jelgavas reģiona tiešsaistes kopkatalogā: <https://jelgava.biblioteka.lv/AlisePAC>.

Sākums Katalogs Palīdzība Lietotājs

Izmantotie filtri

Bibliotēkas

Filiāles

Katalogi

Resursu veidi

Autori

Temati

Atslēgvārdi

Valodas

Katalogs

""Grāmata pieejama elektroniskā veidā "3td e-GRĀMATU bibliotēkā"" atrasti 754 ieraksti

Kārtot: Atbilstība Rādīt 24

Matildes gadsimts
Migla-Streiča, Maija

Ceturtais kauliņš 7. grāmata
Judina, Dace

Meitene no nekurienes
Kaijaks, Vladimirs

Plikie rokuši
Bargais, Rihards

Kaķa koncerts
Nemiera, Linda

Visuma vērpēji
Bērziņš, Artūrs

5.3. att. Jelgavas reģiona bibliotēku tiešsaistes kopkatalogs

Papildus pie grāmatu apraksta norādām saiti uz izdevumu e-Grāmatu bibliotēkā (sk. 5.4. attēlu).

Visuma vērpēji

Bērziņš, Artūrs Rīga : Zvaigzne ABC, 2017. 223, [1] lpp.
<https://3td.lv/lv/ebooks/104>

★★★★★ 0.0 (0)

Apraksts Detajas Bibliogrāfiskais MARC Atsauksmes

„Šī grāmata, ko var uztvert kā vienu no pirmajiem – ja ne pirmo – weird fiction žanra darbu Latvijā, ir līdzīga aizrautīgai sarunai ar gudru, asprātīgu, neparasti un bieži vien tīši „nepareizi” domājošu cilvēku. Sarunai, kas sākas ar atjautīgām

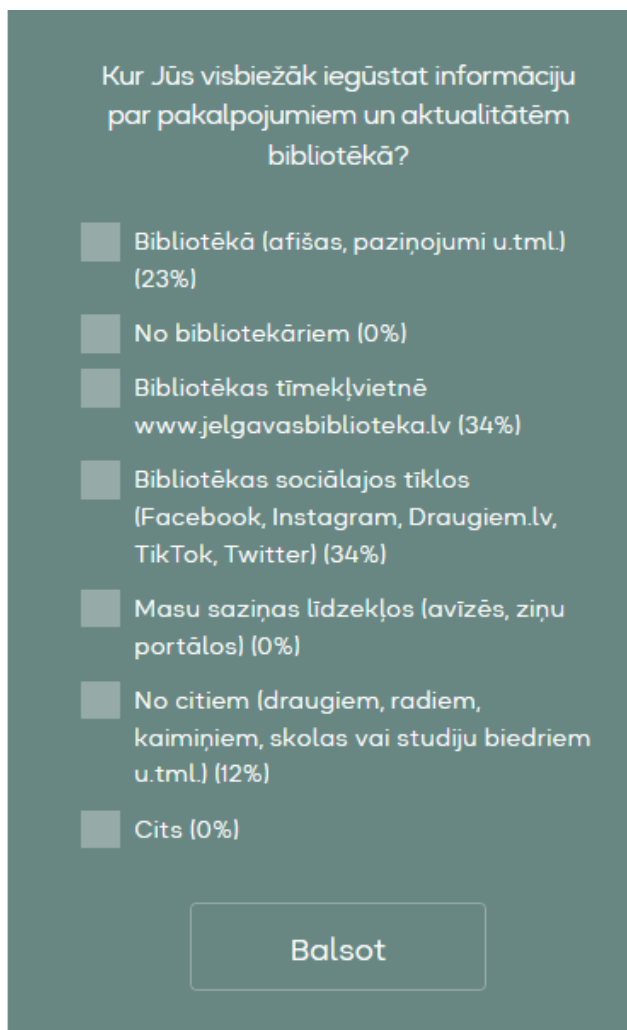
5.4. att. Grāmatas apraksts Jelgavas reģiona bibliotēku tiešsaistes kopkatalogā

Jelgavas pilsētas bibliotēku lasītāji, kas izmanto bibliotēku tiešsaistes kopkatalogu, pamanīja līdzību ar BIS ALISE jaunāko elektroniskā kataloga versiju, kurā izmantots tāda paša veida izkārtojums lasāmvielas atrašanai.

Ļoti noderīga video pamācība 3td.lv saturā atklāšanai un reģistrācijas procesam https://www.youtube.com/watch?v=Z-N7uBdlF_g&t=8s

Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņošana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti; jaunu lasītāju piesaiste

Jaunu lasītāju piesaiste ir svarīgs bibliotēkas attīstības elements, un šajā kontekstā svarīga ir ikviena kvalitatīvi veikta bibliotēkas aktivitāte, kas tiek organizēta gan klātienē, gan arī sociālajos medijos. Jelgavas Pilsētas bibliotēka ir veikusi nozīmīgu soli, pārejot uz jauno tīmekļvietni pārskata periodā. Šī pārmaiņa ne tikai uzlabo pieejamību un lietotāju pieredzi, bet arī veicina aktīvu komunikāciju ar sabiedrību. Lai veidotu ciešāku saikni ar lasītājiem un iegūtu vērtīgu atgriezenisko saiti, tīmekļvietnē ir pieejama ekspresaptauja, kas ļauj apmeklētājiem atbildēt uz dažādiem bibliotēkai aktuāliem jautājumiem (sk. 5.5. attēlu). Šāda pieeja nodrošina, ka bibliotēka spēj labāk izprast sabiedrības vajadzības un uzlabot savu darbību.

5.5. att. Ekspresaptauja JPB tīmekļvietnē

Jelgavas Pilsētas bibliotēkas Jelgavas un tās apkārtnes iedzīvotāju aptauju par bibliotēku pakalpojumiem plānots veikt 2025. gadā nogalē.

2024. gadā Jelgavas novadā tika veikta iedzīvotāju aptauja par sniegto pakalpojumu kvalitāti un pieejamību. Aptauja bija pieejama gan uz vietas bibliotēkās, gan aizpildīšanai elektroniskā formātā publicēta Jelgavas novada pašvaldības tīmekļvietnē (<https://ej.uz/syvq>).

Aptaujā atbildes sniedza 562 respondenti. No tiem 85 % bija iedzīvotāji, kuri apmeklēja kādu no novada publiskajām bibliotēkām, savukārt 15 % aptaujas dalībnieku norādīja, ka neizmanto nevienas Jelgavas novada publiskās bibliotēkas pakalpojumus.

Ar aptaujas rezultātu prezentāciju varat iepazīties šeit: <https://ej.uz/g3eg>.

Galvenie aptaujas secinājumi:

- Bibliotēku mērķgrupas ir daudzveidīgas – tās apmeklēja bērni, skolēni, jaunieši, ģimenes, seniori, ekonomiski aktīvi cilvēki un citi interesenti. Tomēr īpaša uzmanība jāpievērš iedzīvotājiem, kuri bibliotēkas pakalpojumus neizmanto. Bibliotēkām būtu jāapzinās, ka šī iedzīvotāju grupa ir potenciālie lietotāji, ja tiks piedāvāti viņu vajadzībām atbilstoši pakalpojumi un aktivitātes.
- Iedzīvotāji bibliotēkas apmeklēja ne tikai, lai aizņemtos grāmatas vai iepazītos ar jaunākajiem laikrakstiem un žurnāliem, bet arī lai piedalītos dažādos pasākumos, apskatītu grāmatu un tematiskās izstādes, kā arī apmeklētu "Jelgavas novada Grāmatu svētkus" un citas aktivitātes. Vairākās pagastu bibliotēkās notiek lasītāju klubu tikšanās, kas veicina sabiedrības iesaisti un veido kopienas sajūtu.
- Bibliotēkas ir arī nozīmīgas vietas zināšanu apguvei – iedzīvotāji tās bieži apmeklēja, lai apgūtu e-pakalpojumu un tehnoloģiju izmantošanu, kā arī lai izmantotu datoru un internetu mācībām. Tāpat bibliotēkas kalpo kā brīvā laika pavadīšanas vietas un nodrošina iespēju socializēties.
- Aptaujas rezultāti liecina, ka 41 % lietotāju apmeklēja bibliotēku vismaz reizi mēnesī, un ir arī tādi, kuri bibliotēkas pakalpojumus izmanto biežāk. Tas norāda uz stabilu un aktīvu lietotāju bāzi, tomēr bibliotēkām jāturpina attīstīt savus pakalpojumus, lai piesaistītu vēl plašāku auditoriju.

Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām – īss situācijas raksturojums

2023. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēkā ekspluatācijā tika nodots lifts. Tas būtiski uzlabojis vides pieejamību – tagad ēkas otro un trešo stāvu ērti var apmeklēt arī cilvēki ar kustību traucējumiem un vecāki ar bērnu ratiņiem. Līdz šim tas bija apgrūtināts, jo uz otro un trešo stāvu veda tikai kāpnes. Pakalpojumu pieejamība šīm mērķgrupām ir nodrošināta arī bērnu un jauniešu bibliotēkā "Zinītis" un Miezītes bibliotēkā. Pakalpojumu nav iespējams nodrošināt Pārlielupes bibliotēkā.

Ņemot vērā, ka Jelgavas Pilsētas bibliotēkā, tās filiālbibliotēkās un arī Jelgavas novada pagastu bibliotēkās pakalpojumi tiek sniegti arī iedzīvotājiem ar redzes un lasīšanas traucējumiem, Jelgavas

Pilsētas bibliotēkas tīmekļvietne veidota pielāgotā formātā. Tas nozīmē, ka iespējams pāriet uz pielāgoto režīmu (melni burti uz dzeltena fona), uzspiežot uz brillēm lapas augšējā labā stūrī. Šāda krāsu kombinācija ir vieglāk uztverama iedzīvotājiem ar redzes un lasīšanas traucējumiem.

Jelgavas reģionā bibliotēku pieejamība pakāpeniski uzlabojas. Apmēram pusei bibliotēku – Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēkai, Valgundes pagasta Tīreļu bibliotēkai, Platones pagasta Platones bibliotēkai, Zaļenieku pagasta Zaļenieku bibliotēkai, Līvberzes pagasta Līvberzes bibliotēkai, Valgundes pagasta Valgundes bibliotēkai, Cenu pagasta Ānes bibliotēkai, Cenu pagasta Vainu bibliotēkai un Svētes pagasta Svētes bibliotēkai ir izbūvētas uzbrauktuves, nodrošinot piekļuvi arī cilvēkiem ratiņkrēslos. Pacēlāji ir pieejami Elejas pagasta Elejas un Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēkās. Tomēr piekļuve joprojām nav nodrošināta bibliotēkām, kas atrodas 2. stāvos. No 25 Jelgavas novada pagastu bibliotēkām ēku 2. stāvā atrodas 9 bibliotēkas (skatīt 5.4. tabulu). Tuvākajā laikā risinājums nav rodams.

5.4. tabula

Jelgavas novada bibliotēkas, kas atrodas ēku 2. stāvā

N.p.k.	Bibliotēka	Pieejamība
1.	Elejas pagasta Elejas bibliotēka	ir lifts
2.	Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēka	ir lifts
3.	Valgundes pagasta Valgundes bibliotēka	ir lifts
4.	Platones pagasta Lielvircavas bibliotēka	nav
5.	Lielplatones pagasta Lielplatones bibliotēka	nav
6.	Vilces pagasta Ziedkalnes bibliotēka	nav
7.	Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēka	nav
8.	Salgales pagasta Garozas bibliotēka	nav
9.	Glūdas pagasta Nākotnes bibliotēka	nav

Pie visām bibliotēkām ir izvietots zvans vai norādīts bibliotēkas tālruna numurs, lai apmeklētāji ar kustību traucējumiem varētu paziņot par savu apmeklējumu un saņemt nepieciešamo atbalstu.

24 pagastu bibliotēkas pēc lietotāju pieprasījuma nodrošina grāmatu piegādi dzīvesvietā. Pārskata periodā mājās tika apkalpoti 138 Jelgavas novada iedzīvotāji, piegādājot kopumā 13 197 grāmatas un periodiskos izdevumus. Šī iespēja vairāk jāpopularizē, kā arī jāpilnveido sadarbība ar sociālajiem darbiniekiem.

Diemžēl vecākiem ar bērnu ratiņiem nokļūšana bibliotēkas 2. stāvā joprojām ir apgrūtināta.

Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā

2024. gads iezīmējās ar paaugstinātu darba intensitāti pielāgotās literatūras pakalpojumu sniegšanā. Galvenie darba rādītāji salīdzinājumā ar 2023. gadu apskatāmi zemāk (sk. 5.5. tabulu).

Galvenie darba rādītāji darbā ar pielāgotās literatūras pakalpojumiem

	2023	2024	Salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	168	364	+ 196
Tai skaitā bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	15	86	+ 71
Apmeklējumu skaits	1 074	2 163	+ 1089
Tai skaitā bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	69	175	+ 106
Izsniegums	6 731	12 457	+ 5726
Tai skaitā bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	74	3 130	+ 3056
Deponētais krājums (gada beigās)	2 602	2580	- 22

Balstoties uz Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam (Latvija 2030) pamatprincipiem, par galveno prioritāti 2024. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēka izvirzīja bibliotekāro pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanu personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai citām lasīšanas grūtībām, savu iespēju robežās nodrošinot šīm personām kultūras, informācijas, kā arī savstarpējās komunikācijas vajadzību apmierināšanu.

Ikdienas darbs tika plānots, paredzot atbilstošus, iekļaujošus pasākumus cilvēkiem ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem, lai minētās personas varētu dzīvot neatkarīgu un pilnvērtīgu dzīvi, realizējot sevi viņus interesējošās jomās. Praktiski pakalpojums tika organizēts tā, ka divas reizes nedēļā lietotāji tika apkalpoti Jelgavas Pilsētas bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vietā Pulkveža O. Kalpaka ielā 16–306, kur plauktos viegli pieejamā un ērtā vietā izvietota daļa no pielāgotās literatūras krājuma kompaktdisku formā, kā arī grāmatas palielinātajā drukā un vieglajā valodā. Daļa krājuma atrodas Jelgavas Pilsētas bibliotēkas telpās 1. stāvā, ērti pieejamā vietā. Visa saistošā informācija izvietota arī Jelgavas Pilsētas bibliotēkas tīmekļvietnē <https://ej.uz/esvn>.

Paralēli tam tika veikts skaidrojošais darbs par pielāgotās literatūras izmantošanas iespējām, pieejami informatīvi bukleti, kuri tika piedāvāti attiecīgās mērķgrupas radniekiem un pietuvinātām personām, kuri ir Jelgavas Pilsētas bibliotēkas lietotāji (sk. 5.6. attēlu).

5.6. att. Informatīvs buklets par pielāgoto literatūru

Apjomīgs skaidrojošs un mācību darbs veikts ar Jelgavas novada bibliotekāriem, rīkojot praktiskas apmācības pašapkalpošanās sistēmas “BALSS” lietošanā, kurā piedalījās arī pārstāvis no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas, kā arī izsūtot augstāk minēto informatīvo bukletu.

2024. gadā tika aktivizēta vai uzsākta sadarbība ar visām 25 Jelgavas novada bibliotēkām, kā arī tuvāko reģionu – Dobeles, Auces, Bauskas publiskajām bibliotēkām, kas Covid-19 pandēmijas laikā bija apsīkusi. Jelgavas novadā aktīvākās bibliotēkas ir - Sesavas pagasta Sesavas bibliotēka, Līvberzes pagasta Līvberzes bibliotēka, Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēka, Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēka, Vilces pagasta Vilces bibliotēka, Svētes pagasta Jēkabnieku bibliotēka. Priecē, ka bibliotēkās, kurās darbu uzsākušas jaunās vadītājas – Platones pagasta Platones bibliotēkā un Glūdas pagasta Nākotnes bibliotēkā, mērķtiecīgi tika apzināti un uzrunāti potenciālie pielāgotās literatūras izmantotāji, piesaistot 10 jaunus lietotājus. Visās pagastu bibliotēkās ir izvietoti informatīvie bukleti un lasītāji uzrunāti individuāli, skaidrojot par iespēju lasīt grāmatas palielinātā drukā, audiogrāmatas un grāmatas vieglajā valodā, kā arī par iespēja ierakstīt audiogrāmatas zibatmiņā un saņemt piekļuvi audiogrāmatu lejuplādes sistēmai *BALSS*.

Turpinājās un tika pilnveidota sadarbība ar divām specializētajām skolām bērniem ar īpašām vajadzībām – Jelgavas Paula Bendrupa pamatskolu un Jelgavas pamatskolu “Valdeka” – attīstības centru.

Turpinājās sadarbība ar četriem sociālās aprūpes centriem – VSAC “Zemgale” filiāli “Jelgava”, Jelgavas novada SARC “Stalģene”, SARC “Kalnciems”, un SARC “Eleja”, piedāvājot viņiem audiogrāmatas, ikmēneša galveno notikumu apkopojumu CD formātā “Doma”, kā arī mūzikas diskus, palielinātās drukas grāmatas, grāmatas vieglajā valodā.

Saskaņā ar Bibliotēku likuma 15. pantu, kas nosaka “veidot atbilstošu bibliotēkas lietošanas aprīkojumu personām ar kustību un redzes traucējumiem”, Jelgavas Pilsētas bibliotēka savu iespēju robežās cenšas pielāgotās literatūras lietotājiem nodrošināt maksimāli komfortablus apstākļus bibliotēkas rīkoto pasākumu laikā, rezervējot viņiem speciāli atzīmētas sēdvietas pirmajās rindās, kurām ērti piekļūt un vajadzības gadījumā pārvietoties. Bibliotēkā darbojas lifts, kas lietotājus var nogādāt 3. stāva K. Barona zālē, kur notiek liela daļa no bibliotēkas pasākumiem. Arī lektori un pasākumu vadītājus jau iepriekš tiek informēti, ka klausītāju rindās būs personas ar kustību un redzes traucējumiem, tādējādi lektori var īpaši piedomāt pie tā, kā vizuāli krāšņāk, saprotamāk, skaidrāk pasniegt informāciju. Tiek darīts viss iespējamais, lai cilvēki ar redzes vai kustību traucējumiem nejostos atstumti vai neiederīgi. Tāpat rūpējamies, lai šie cilvēki varētu saņemt bibliotēkas pakalpojumus savā dzīvesvietā, kā to paredz Bibliotēku likuma 23. panta 2. punkts.

Veiksmīga sadarbība turpinās arī ar Latvijas Neredzīgo biedrības Jelgavas teritoriālo organizāciju, kuras biedri ir aktīvi bibliotēkas lietotāji. Aktīvākie no viņiem piedalās arī Jelgavas Pilsētas bibliotēkas rīkotajos publiskajos pasākumos. Reizi nedēļā organizācijas biedri tiek kopīgās radošajām aktivitātēs (diskusiju klubiņš, tematiskas sarunas, priekšā lasījumi, sensorās motorikas attīstīšanas nodarbības, aplicēšana, filcēšana, keramikas un muzikālās nodarbības u.c.)

Ieskatam tabula ar svarīgākajiem pasākumiem un notikumiem 2024. gadā, kas norisinājās bibliotēkā vai kurus organizēja Jelgavas Pilsētas bibliotēka (sk. 5.6. tabulu).

5.6. tabula

Pasākumi un notikumi 2024. gadā

Pasākums	Datums	Dalībnieku skaits
Grāmatas “Kurbads. Latvju varoņstāsts” atklāšanas svētki Jelgavas Pilsētas bibliotēkā	31.01.24	8
Tikšanās ar rakstnieci Z. Eniņu par grāmatas “Santjago ceļš” tapšanu Miezītes bibliotēkā	29.05.24	6
Vasaras saulgriežu ielīgošanas pasākums Jelgavas Pasta salā	22.06.24.	22
Latvijas grāmatai 500. “Iepazīstam Jelgavas grāmatu izdevējus.”	09.07.24.	14
Latvijas grāmatai 500. “Jelgavas latviešu grāmatu bodēs”.	30.07.24.	9
Ekskursija uz Latvijas Nacionālo bibliotēku profesionāla gida pavadībā	29.08.24.	16

Tikšanās ar Jelgavas "Rotari" kluba pārstāvjiem par iespējamo atbalstu pielāgotās literatūras popularizēšanā	18.09.24	7
Novadpētniecības cikla "Iepazīsti savējos" ietvaros – Jelgavas grāmatizdevējam Gustavam Ādolfam Reieram 230	19.12.24.	12
Lasījumi no A. Līces grāmatas "Pie vārda vēja", godinot 2024. gadā mūžībā aizgājušos biedrības biedrus	20.12.24.	23
Sarunu cikls "Notikumi. Fakti. Personības." (M. Martinsone, J. Skanis, Z. Jančevska, A. Grāveris, A. Dzērve, J. Peters u.c.)	1x mēnesī	
Diskusiju klubiņš "Latvijas noklusētā vēsture"	1x mēnesī	
Tematiskais cikls "Ceļojumu pērles": atmiņu un iespaidu kaleidoskops.	Pēc ierosinājumiem	
Regulāri jaunākās periodikas un jauno grāmatu anotāciju apskati	1x nedēļā	

Pēc 2024. gada septembrī veiktās pielāgotās literatūras lietotāju mutiskās aptaujas datiem var secināt, ka 99.6 % no visiem redzeslokā esošajiem aktīvajiem lietotājiem ir pilnībā apmierināti ar bibliotēkas piedāvāto pakalpojumu klāstu un bibliotekāres darbu.

Iespēju robežās tiek ņemti vērā visi izteiktie priekšlikumi, reproducējamo grāmatu ieteikumi, klientu apkalpošana mājās, lasītājiem, kuriem tas nepieciešams.

Par 2024. gada vērtīgāko notikumu aktīvie lietotāji minēja izglītojošo, gida vadīto ekskursiju pa Latvijas Nacionālo bibliotēku, lai iepazītos ar Gaismas pils celtni, tās vēsturi, autoriem, krājumu, lasītavām un pakalpojumiem. Uzziņu un informācijas centra Jāņa Pāvila II lasītavā varēja apskatīt speciāli iekārtotas telpas neredzīgiem un vājredzīgiem cilvēkiem, kas aprīkotas ar lupām teksta un attēla palielināšanai; Braila rakstāmmašīnu-printeri, speciālām ekrāna un teksta lasīšanas programmām. Tā bija vērtīga pieredze, kuru vērts ir atkārtot.

Strādājot ar LNERb sistēmu, veidojot pārskatus vai veicot ikdienas darbus, nākas secināt, ka tā ir smagnēja un nav īsti piemērota produktīvam darbam. Ļoti gaidām pozitīvu risinājumu, kas varētu būt šīs sistēmas pārvietošana uz BIS ALISE, tādā veidā ietaupot gan darbinieku laiku, gan nervu sistēmu. Ja šāda iespēja pagaidām nav realizējama, tad ierosinājums atvieglot atskaišu procesu un Latvijas Neredzīgo bibliotēkai izgūt darba rezultātus no sistēmas, nosūtīt tos metodiskajā pārraudzībā esošajām bibliotēkām, atskaišu kritērijus noformējot atbilstoši LDKK.

Izaicinājumi:

1. Censties mazināt pieaugošo cilvēku ar īpašām vajadzībām vientulības sajūtu, veidojot iekļaujošu vidi, pielāgotus apstākļus publiskajos pasākumos, un izglītojot sabiedrību kopumā;

2. Pieaugot bibliotēku nepieciešamībai sabiedrībā un to spējai attīstīties, nodrošinot pieaugošās prasības pēc tehnoloģiskiem un digitāliem pakalpojumiem, spēt integrēt bibliotēkas apmeklētāju lokā arī cilvēkus ar redzes un citiem funkcionāliem traucējumiem.

5.7. tabula

Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā

	Grāmatu skaits
Grāmatas palielinātā drukā	6
Grāmatas vieglajā valodā	8

5.7. tabulā uzrādīts kopējais Jelgavas Pilsētas bibliotēkas un LNERB deponētā krājuma grāmatu skaits.

Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām

Pilsētas bibliotēkās darbojas klubiņi, apvienojot domubiedrus un entuziastus, kuri regulāri sanāca kopā apgūstot kaut ko jaunu, daloties ar zināšanām un pieredzi. Bibliotēkas darbojas arī kā socializēšanās vietas, iespēja jebkuram pavadīt brīvo laiku patīkamā atmosfērā, vai parunāties.

Lasītāju klubiņi

Jelgavas Pilsētas bibliotēkā jau devīto gadu darbojas 2016. gadā dibinātais Lasītāju klubiņš. Katrai tikšanās reizei piemeklēta individuāla tēma, gan bibliotekāru, gan klubiņa dalībnieku ierosināta. Janvārī tika runāts par grāmatu tulkojumiem un tulkotājiem, februāra tēma bija “Grāmata – iedvesmas avots dzīvei”, rakstnieki jubilāri, martā tikšanās Lieldienu noskaņās, aprīlī par vēsturi, vēstures faktiem literatūrā, maijā atkal varēja gremdēties vēsturē, šoreiz Jelgavas, izvēlēties grāmatu vasaras lasīšanai un izspēlēt literāru spēli “Sameklē pāri”, septembrī klubiņa izbraukuma pasākums uz J. Čakstes memoriālo muzeju “Auči” un avenu audzēšanas saimniecību “Mūsu avenes” <https://jelgavasbiblioteka.lv/aktualitates/galerijas/#lg=29&slide=0>, oktobrī sarunas par medijpratību, novembrī par Latviju un Ziemeļvalstīm, bet decembris, kā jau ierasts tika pavadīts kā kopīgs svētku brīdis. Lai kopābūšanas laiks būtu pilnvērtīgs, papildus sarunām par grāmatām un lasīšanu, tika piedāvāti grāmatu apskati, izstādes, interesantu faktu apkopojumi, uzdevumi, jautājumi un prātamežģi.

Pārlielupes bibliotēkā rudenī atsākušās Lasītāju klubiņa regulāras tikšanās (reizi mēnesī), veicinot lasīšanas kultūru un zināšanu apmaiņu, popularizējot bibliotēkas krājumu, bet, galvenokārt, stiprinot kopienas saiknes un savstarpēju labvēlīgu komunikāciju īpaši senioru vidū, nodrošinot

aktīvu iesaisti, uzturot intelektuālo modrību un iespēju baudīt saturīgas sarunas līdzīgi domājošu cilvēku lokā.

Pārskata gadā Miezītes bibliotēkā atjaunojies tā saucamais Lasītāju klubiņš, kas pārsaukts par Bibliotēku atbalstītāju un entuziastu klubiņu, tādējādi dodot iespēju klubiņā piedalīties arī gados jaunākiem iedzīvotājiem. Klubiņa dalībnieki atzinīgi novērtē organizētās regulārās tikšanās reizes bibliotēkā, kas dod iespēju gan iepazīties ar jaunākajām grāmatām, gan paust viedokli par izlasīto un norisēm katra dzīvē un ikdienā. Klubiņā ik mēnesi piedalās ap 12 dalībniekiem.

Jau kopš 2014. gada lasītāju klubiņš darbojas arī Vilces pagasta Vilces bibliotēkā. Savukārt Sesavas pagasta Sesavas bibliotēkā klubiņš darbojas jau 8 gadus, un tikšanās notiek katru mēnesi. Klubiņa dalībnieces kopīgi lasa latviešu autoru darbus un pēc tam piedalās diskusijās par izlasīto. 2024. gadā lasīto grāmatu vidū bija:

- Anšlava Eglīša “Ilze”,
- Dzintara Tilaka “Kaijas ligzda”;
- Aleksandra Bela darbi;
- Svena Kuzmina grāmatas,
- Ernesta Birznieka-Upīša daiļrade.

Vasarā lasītāju klubiņa dalībnieces un aktīvākie bibliotēkas apmeklētāji devās ekskursijā – apmeklēja Pasaku muzeju Džūkstē, Ernesta Birznieka-Upīša dzimtās mājas (Pastariņa muzeju), peoniju kolekciju Ķesterciemā, kā arī viesojās Lapmežciema bibliotēkā, kur nesen izveidots jauns lasītāju klubiņš, tāpēc bija iespēja dalīties pieredzē.

Oktobrī klubiņa dalībnieces apmeklēja Viļa Plūdoņa dzimtās mājas Lejeniekos un Bauskā apskatīja dzejniekam un rakstniekam veltīto pieminekli.

Vilces pagasta Vilces bibliotēkas “Vilces lasītāju klubs” 2024. gadā organizēja 4 tematiskas tikšanās, kā arī izbraukumu uz Džūkstes un Jaunpils bibliotēkām, kur notika tikšanās ar vietējiem lasītāju klubu biedriem un Džūkstes Pasaku muzeja apmeklējums.

Valgundes pagasta Valgundes bibliotēkā tika izveidots Valgundes pagasta lasītāju klubiņš, kura pirmā tematiskā tikšanās notika 2024. gada janvārī. Klubiņa biedriem bija iespēja piedalīties Jelgavas novada Grāmatu svētkos, kā arī Lāčplēša dienā devās tematiska pieredzes apmaiņas izbraucienā uz Jelgavu.

Platonas pagasta Platonas bibliotēkas lasītāju klubiņš sekmīgi turpina darboties jaunās bibliotēkas vadītājas vadībā. Klubiņā tiek apspriestas ne tikai izlasītās grāmatas, bet arī aktuālie notikumi Latvijā un pasaulē, padarot bibliotēku par vietējās kopienas socializēšanās centru.

Latviešu valodas sarunvalodas klubiņi

Pārskata periodā Jelgavas Pilsētas bibliotēkā turpināja darboties latviešu valodas Sarunvalodas klubiņš mazākumtautību pārstāvjiem. Šis izglītojošais pakalpojums ir noderīgs tiem Latvijas iedzīvotājiem, kas vēlas uzlabot savas latviešu valodas zināšanas. “Sarunvalodas klubiņš” dod iespēju pilnveidot runātprasmi, lasītprasmi un rakstītprasmi, kā arī papildināt savu latviešu valodas vārdu krājumu. Klubiņa dalībniekiem ir pietiekami labas latviešu valodas zināšanas, lai izteiktos latviski, taču iedzīvotājiem ikdienā nav iespējas vingrināties, kā arī piemīt neliela valodas barjera, kas liedz runāt, jo iedzīvotāji baidās kļūdīties. “Sarunvalodas klubiņā” brīvā, nepiespiestā gaisotnē tiek runāts par dažādiem sadzīvei noderīgiem tematiem – iepazīšanos, veselību, dzīvesvietu, svētkiem u.c. tēmām. Klubiņa dalībniekiem dota iespēja izteikties latviski, kā arī apgūt katru tematu padziļināti, izmantojot bibliotēkuru piedāvātos mācību materiālus.

Arī Pārlielupes bibliotēkā 2024. gada novembrī uzsākta sarunvalodas pulciņa mazākumtautību pārstāvjiem “Es tevi saprotu, atbalstu, runāju!” aktivitāte (vienu reizi mēnesī), nodrošinot pulciņa dalībniekiem draudzīgu un atbalstošu vidi, lai uzlabotu savas valodas prasmes, praktizējot latviešu valodu ikdienas komunikācijā.

Pirmo reizi Miezītes bibliotēkā uzsākta tikšanās ar mazākumtautību pārstāvjiem Sarunvalodu pēcpusdienā, kas sākotnēji plānota notikt divas reizes mēnesī. Uz šo atsaucās 6 iedzīvotāji. Vairāk šeit: <https://ej.uz/sarunvaloda-miezites-biblioteka>

Interesu klubiņi

2024. gada septembrī Pārlielupes bibliotēkā uzsācis darbību senioru-rokdarbnieču pulciņš “**Radītprieks**” (tikšanās notiek divas reizes mēnesī), veicinot senioru sociālo iekļaušanos un aktīvu dzīvesveidu, iespēju apgūt jaunas prasmes, kā arī sekmējot kopības sajūtu, veidojot draudzīgu un iedvesmojošu vidi.

Miezītes bibliotēkā tradicionāli jau trešo gadu bibliotēkā pulcējas **adīšanas entuziasti**. Reizi mēnesī bibliotēkas telpās tiek organizētas nodarbības adīšanā. Nodarbības organizē bibliotekāre Eva Kulmane. Nodarbībās piedalās dalībnieces, kurām adīšana ir hobijs, taču daudzu gadu garumā ir izveidojušās lieliskas adīšanas prasmes. Nodarbību laikā dalībnieces dalās ar šīm zināšanām savā starpā, kā arī bieži tiek pieaicināti adīšanas meistari un organizētas meistardarbības. Piemēram, 2024. gadā tika pieaicinātas tādas meistas kā Inta Strazdiņa, Ilze Haka un Baiba Pilāne.

Pārskata gadā lasītāju interešu klubiņu tikšanās regulāri notika Zaļenieku pagasta Zaļenieku bibliotēkā, Platones pagasta Platones bibliotēkā, Valgundes pagasta Valgundes bibliotēkā un Sesavas pagasta Sesavas bibliotēkā, kur aktīvi darbojās **adīšanas klubiņš**. Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēkā tika izveidots **vēstures klubiņš**.

Neatņemama bibliotēku darba specifika ir **lasītveicināšanas aktivitātes**, kas izpaužas gan kā pasākumi, gan tikšanās ar autoriem, personībām. Pasākumu norises vietas neaprobežojas tikai ar bibliotēku telpām, bet var teikt tā, ka bibliotēkas iziet pilsētas ielās, pagalmos utt., visur, kur iespējams satikt potenciālos bibliotēku apmeklētājus.

Marta beigās Jelgavas Pilsētas bibliotēkā norisinājās **Ģimenes diena “Pūpolsvētdiena bibliotēkā”**. Kā jau vēsta nosaukums, šajā dienā bibliotēkā nodarbošanos varēja atrast jebkura vecuma lietotājs. Pieaugušie tikās ar asociācijas Camino Latvija aktīvisti un Santjago ceļa gājēju Agitu Ūbeli.

Jelgavas Pilsētas bibliotēka ar moto “Bibliotēka – labo sajūtu vieta” maijā savas durvis vēra arī **Muzeju naktī**. Nodarbošanos šeit varēja atrast visi, kuri apmeklēja bibliotēku. Interesenti kopā ar bibliotekāru varēja iziet ekskursijā pa bibliotēkas vēstures takām, tikties ar autori Zani Nuts. Visi kopā varēja noklausīties spoku stāstus bibliotēkas bēniņos un pamēģināt rakstīt kā kādreiz, ar spalvu un spalvaskātu.

Aprīlī Jelgavas Pilsētas bibliotēkā norisinājās **Pagalma svētki**. Stāstnieku teltī interesenti varēja noklausīties Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzeja speciālista Alda Barševska, kā arī paši pastāstīt kādu interesantu atmiņu stāstu par Jelgavas pagalmiem. Tie, kuri nevēlējās klausīties, varēja pamēģināt locīt origami, mēģināt atminēt vielu vai priekšmetu, tikai izmantojot ožu vai tausti. Ar interesantām grāmatām priecēja plaukts “Lasītājs dāvina lasītājam”. Ieskats svētkos: <https://jelgavabiblioteka.lv/aktualitates/galerijas/#lg=18&slide=0>

Miezītes bibliotēkā 2024. gada laikā tika organizēta tikšanās ar rakstnieci, blogeri un ceļotāju Zani Eniņu. Ceļojumu entuziaste Zane klausītājus aizrāva ar saviem interesantajiem ceļojumu stāstiem un pieredzi. Uz tikšanos bija atbraukuši arī lasītāji no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Jelgavas filiāles. Pasākums bija ļoti plaši apmeklēts.

Septembra sākumā Jelgavas Pilsētas bibliotēka piedalījās pilsētas rīkotajā tehnikas un inovāciju festivālā “**Mehatrons 2024**”. Jebkurš interesents varēja piedalīties dažādos eksperimentos, kuriem iedvesma gūta grāmatās. Lasīšanas entuziastiem interesantu grāmatu klāstu piedāvāja plaukts “Lasītājs dāvina lasītājam”.

Visi šie pasākumi tiek organizēti ģimenēm, tādēļ arī piedāvājums un darbošanās iespējas ikreiz ir daudzveidīgas. Lai iepazītos ar to pilnvērtīgi, skat. arī pārskata 7. sadaļu “Darbs ar bērniem un jauniešiem”.

Dzejas dienas 2024. gadā izskanēja ar motīvu “Dzeja Lielupes krastos”. Dzejas lasījumi bērniem un pieaugušajiem, kopīgs velobrauciens pa pilsētu jeb *Dzejritenis* un muzikāls koncerts dienas noslēgumā – šīs un citas aktivitātes pilsētniekus sagaidīja Dzejas dienā.

Dzejnieki Eduards Aivars, Jānis Tomašs un Evelīna Andžāne ar *Dzejriteni* devās uz pilsētas bibliotēkām, un viņu runātajā ieklausījās vietējās kopienas cilvēki, skolēni, mūsu lasītāji. Pasākumā

pilsētā virmoja īpaša atmosfēra, katru gadu ir radīta jauna ideja, lai dzejas dzirkstele varētu ieķerties matos pat tiem, kas nekad nav lasījuši dzeju, tādējādi uzturot dzīvu nozīmīgu mūsu kultūras tradīciju.

Pārlielupes bibliotēkā 2024. gadā iesākta aktivitāte katra mēneša otrajā sestdienā organizēt **Sestdienas ģimeņu LasāmRītu**. Jāatzīst, ka šo pasākumu apmeklētība ir bijusi zema, bet tā tiks turpināta 2025. gadā.

Oktobrī, godinot izcilā latviešu dzejnieka Aleksandra Čaka piemiņu, Miezītes bibliotēka piedāvāja iespēju iepazīt viņa dzīvi un ieguldījumu latviešu literatūrā. Visa mēneša garumā bibliotēkā bija apskatāma **ceļojošā izstāde “Nezināmais Čaks”**, bet 18. oktobrī pulksten 18 notika **A. Čaka dzejas lasījumi muzikāli teatrālā izpildījumā**. Dzejnieka darbus interpretēja Miezītes un Pārlielupes bibliotēku bibliotekāres, piedāvājot klausītājiem ieklausīties Čaka dzejas dziļumā un izjust tās skaistumu un smeldzes spēku. Dzejas vakara noskaņu palīdzēja uzburt Jelgavas Mūzikas skolas vijoles pedagoge Sandra Bubindusa ar saviem audzēkņiem. Bez Čaka dzejas lasījuma Miezītes bibliotēkā, tas tika izrādīts vēl arī Pārlielupes bibliotēkā, Ā. Alunāna muzejā un Jelgavas novada bibliotekāriem gada noslēguma pasākumā Jelgavas Pilsētas bibliotēkā. Pasākuma tapšanā piedalījies arī rokmūziķis un TV personība Jānis Bukums, kā arī Uģis Hugo Glāzītis no vietējās biedrības “Jelgavas Līnijas”, kuri ierunājuši fragmentus no dzejnieka dzejas, kuri klausāmi pasākuma laikā. Vairāk šeit: <https://ej.uz/teatris-miezites-biblioteka>

Miezītes bibliotēkā tika atklāta **fotoizstāde “Dzīvība ir vērtība”**. Fotoizstādē iejūtīgā un gaišā noskaņā atainoti bērni, jaunieši un pieaugušie ar retām slimībām. Pavadošie teksti iepazīstina ar šo ģimeņu ikdienu un spēku. Izstādes atklāšanā piedalījās Aizupes pamatskolas 2. un 3. klases skolēni. Īpaši skolēniem rīkotajā pasākumā Reto slimību alianses valdes locekle Sanita Siņica un Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Paliatīvās aprūpes dienesta pārstāve Iveta Gigele, stāstīja par to, kāpēc dzīvība ir vērtība, kā arī rosināja domāt, kas ir reta slimība, kā tā var izpausties, runāja par atšķirībām starp biežāk izplatītām un retām slimībām. Bērniem bija iespēja praktiski darboties un pašiem izmēģināt lietas, ko ikdienā izmanto cilvēki ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem. Sanita Siņica un Iveta Gigele atbildēja uz bērnu jautājumiem par šo tēmu un izspēlēja darbības, kas veicina izpratni par cilvēku ar īpašām vajadzībām ikdienu. Pasākuma mērķis – sabiedrības informēšana par retajām slimībām, kā arī sapratnes veicināšana bērnos par dzīvības kā vērtības nozīmi un iecietīgas sabiedrības veicināšana saistībā ar funkcionālo traucējumu dažādību. Bildes apskatāmas šeit: <https://ej.uz/dziviba-ir-vertiba>

Lielu atsaucību guvusi aktivitāte Pārlielupes bibliotēkas izstāžu galerijā izvietot dažādu **Jelgavas gleznošanas un mākslas studiju dalībnieku darbus**, tādējādi dodot iespēju autoriem izlikt apskatei apgūto un paveikto, veicinot uzdrošināšanos un iespēju pašam autoram vienuviet apskatīt savus darbus, kā arī iedvesmojot izstāžu apmeklētājus radošām izpausmēm. Ierodoties uz izstāžu apskati, daudziem to apmeklētājiem Pārlielupes bibliotēka ir kā jauns un patīkams atklājums.

Kopš 2024. gada septembra reizi mēnesī Pārlielupes bibliotēkas bibliotekāres dodas uz Valsts sociālās aprūpes centra “Zemgale” filiāli “Jelgava”, piedāvājot tās klientiem **literāri muzikālus lasījumus**. Šāda sadarbība sekmē klientu emocionālo labbūtību, A. Čaka dzejas lasījumi muzikāli teatrālā izpildījumā “Satikt Čaku”, sadarbojoties Pārlielupes un Miezītes bibliotēku bibliotekāriem ieguvuši plašu rezonansi un atsaucību (kopā 4 pasākumi).

Pārskata periodā Pārlielupes bibliotēkā atsaucību guvusi dažādu radošo nodarbību organizēšana, ko vadījuši paši bibliotekāri – aktivitāte **“Nāc un izpušķo savu bibliotēku!”** vasaras Saulgriežu laikā, T-kreklu apgleznošanas meistarklase “Ietērp sevi Jāņuzālēs!”, radošā nodarbība skolēnu brīvlaikā “Dekoru gatavošana Tumšo vakaru spoku stāstiem”, Latvijas svētku piespraužu darināšanas radošā nodarbība, Adventes vainagu darināšanas meistardarbnīca, bijušās ilggadējās bibliotekāres Marikas Girdo gleznošanas nodarbības, kā arī *Scrapbooking* (papīra dekorēšanas māksla) radošā nodarbība K. Baldiņas vadībā (piedalījās arī VSAC “Zemgale” filiāles “Jelgava” klienti).

Civilās aizsardzības lekcijā par rīcību krīzes situācijā Jelgavas pašvaldības operatīvās informācijas centra ugunsdrošības un civilās aizsardzības inženieris Mareks Tipa Miezītes bibliotēkā stāstīja par civilās aizsardzības procesiem Jelgavā, tostarp, kur meklēt aktuālo informāciju par rīcību krīzes situācijā, Speciālists pastāstīja par evakuācijas vietām un patvertnēm Jelgavā. Tika pastāstīts par Jelgavā esošajām meteoroloģiskajām stacijām, kā arī sūknētāvām un to nozīmi plūdu laikā.

Jelgavas Pilsētas bibliotēka **lasītājiem, kuri paši veselības problēmu dēļ nevar atnākt uz bibliotēku pēc iespieddarbiem, tos piegādā dzīvesvietā**. Pārskata periodā šo pakalpojumu izmantoja **14** Jelgavas pilsētas iedzīvotāji, Vienam no šiem lasītājiem grāmatas tika ne vien piegādātas, bet arī lasītas priekšā.

2024. gadā Svētes pagasta Svētes bibliotēka īstenoja pasākumu ciklu **“Grāmatas, kas iedvesmoja ceļot”**. Pieaugušajiem tika organizētas divas tikšanās, kuru laikā tika apspriesta rakstnieces I. Baueres daiļrade. Oktobrī notika ekskursija pa Jelgavas novada muižām, kuras laikā dalībnieki iepazīna vēsturiskos objektus, šķirstot I. Baueres romānu lappuses.

Lai gan Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēkā vienmēr dzirdamas bērnu un jauniešu balsis, bibliotēkas vadītāja pievērš uzmanību arī citām mērķgrupām. Īpaši svarīgi ir iepazīt vecāko paaudzi, ieklausīties viņu stāstos un izzināt intereses. Šī iemesla dēļ par labu tradīciju kļuvušas ikmēneša saliedēšanas sarunu pēcpusdienas **“Domādams izdomāsi”**, kas nākotnē varētu pāraugt par pilnvērtīgu lasītāju klubu.

Seniori tiek motivēti pārbaudīt savas zināšanas dažādās tēmās, radot veselīgu sacensību garu. Tāpēc bibliotēka organizē izklaidējošu un izzinošu erudīcijas spēli aktīvākajiem skolēniem un senioriem – **“Gudrs, vēl gudrāks jebkurā vecumā”**.

Šīs erudīcijas spēles ir:

- veicinājušas skolēnu un senioru saliedēšanos;
- rosinājušas interesi par literatūru, vēsturi, zinātni, mākslu, mūziku, sportu, kultūru un sabiedriskajiem procesiem;
- izcēlušas zināšanu sabiedrības veidošanai būtiskas tēmas.

Senioriem tiek dota lieliska iespēja izjust komandas garu, iesaistīties spēlēs, pārbaudīt, paplašināt un nostiprināt savas zināšanas.

Plānojot darbu, Svētes pagasta Jēkabnieku bibliotēka pievērš lielu uzmanību tam, lai katrai iedzīvotāju grupai būtu savs piedāvājums (sk. 5.8. tabulu).

5.8. tabula

Pasākumi dažādām mērķgrupām Svētes pagasta Jēkabnieku bibliotēkā

Mērķgrupa	Pasākuma nosaukums	Pasākuma apraksts
Bezdarbniekiem	Esi digitāls!	Individuālas konsultācijas e-prasmju uzlabošanā.
	Gribu zināt!	Informatīvā pēcpusdiena sadarbībā ar Svētes pagasta sociālajiem darbiniekiem, iedzīvotājiem tika sniegta informācija par sociālās palīdzības un mājokļa pabalsta saņemšanas iespējām.
Senioriem	Dzeja elpo	Tikšanās ar dzejnieci Aiju Hermani.
	Mana ibanka	Praktiskas datorapmācības par e-pakalpojumiem un praktiskiem uzdevumiem.
Mājsaimniecēm	Vai tu pazīsti un zini!	Svētes pagasta zemnieku saimniecības – krāšņumaugu audzētavas “Vilki” apmeklējums.
	Krājumi ziemai	Krājumi ziemai – receptes, degustācija, pieredze.
	Ziepu zieds	Floristikas meistarklase ziepu ziedu gatavošanā ar meistari Ivetu Ezerkalni.
Ģimenēm	Lieldienu zaķa olas	Pasakas, dziesmas un dejas kopā ar folkloras kopu “Dālava”, olu ripināšana, stafetes un olu izstāde.
	Radošā darbnīca “Putnu barotava”	Ģimenes kopā izgatavoja putnu barotavas un tās uzstādīja mežā, veicinot dabas mīlestību un apkārtējās vides saglabāšanu.
	Jelgavas novada Grāmatu svētki	Tikšanās ar grāmatu autoriem Noru Ikstenu un Gunti Tāleru. Grāmatu maiņa “Lasītājs lasītājam”

Sesavas pagasta Sesavas bibliotēka turpina sadarbību ar VSAC “Zemgale” Ziedkalnes filiāles iedzīvotājiem. Kopā ar sociālo darbinieci tiek izvēlēta nodarbības tēma, kuras laikā notiek grāmatas lasīšana un radošā aktivitāte. Šoreiz nodarbība bija veltīta pasakām, un dalībnieki izgatavoja apsveikuma kartītes.

Valgundes pagasta Valgundes bibliotēka organizēja **radošo darbnīcu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām** VSAC “Zemgale” Jelgavas filiālē. Nodarbības laikā no bibliotēkas grāmatu krājuma un putniem.lv resursiem tika sagatavota spēle “Atrodi knābi”, kuras ietvaros dalībnieki mācījās atpazīt

dažādus putnu veidus. Tāpat aprūpes centra iemītnieki minēja latviešu tautas mīklas un lasīja tautasdziesmas par Lieldienu tradīcijām un ticējumiem.

Jelgavas novada Grāmatu svētku norises vieta katru gadu tiek izraudzīta kādā no pagastiem. 2024. gada 11. oktobrī svētki notika Svētes pagasta Jēkabnieku kultūras namā, kur atrodas arī bibliotēka.

Svētku apmeklētājiem bija iespēja tikties ar rakstniekiem **Noru Ikstenu un Gunti Tāleru**. Līdz šim Grāmatu svētki parasti notika sestdienās, taču šogad tie tika organizēti piektdienā. Norises dienas maiņa neietekmēja apmeklētāju skaitu – arī šoreiz kultūras nama zāle bija pilnībā piepildīta ar cilvēkiem no visiem Jelgavas novada pagastiem.

5.7. att. Jelgavas novada Grāmatu svētki

Jelgavas novada bibliotēkas ir viens no nozīmīgākajiem pašvaldības partneriem **pagastu svētku** un **Dzejas dienu** pasākumu organizēšanā. Katrā pagastā, iesaistoties bibliotēkai, svētki tiek bagātināti ar lielākiem vai mazākiem pasākumiem, kas paredzēti dažādām iedzīvotāju grupām.

Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēka ar radošām un izzinošām aktivitātēm iesaistījās Kalnciema pagasta svētkos “**Lielupes krasta svētki**”, savukārt Dzejas dienu ietvaros bibliotēkā viesojās **dziesminieks Lauris Valters** ar programmu “**Mirkli ieklausies**”. Valgundes pagasta Valgundes bibliotēka pagasta svētkos piedāvāja izspēlēt spēli, kurā bija jāatmin dažādi arodi, kas aprakstīti kādas šī un iepriekšējā gadsimta grāmatas fragmentā. Šī aktivitāte norisinājās cikla “**Latviešu grāmatai 500**” ietvaros. Dzejas dienas Valgundes pagasta Valgundes bibliotēkā notika kopā ar **Dzintaru Tilaku un Āri Ziemeli** pasākumā “**Cauri gadiem ar dziesmām un grāmatām**”.

Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēka Dzejas dienās sadarbībā ar Tukuma Literātu apvienību un UNESCO pilsētu koordinātoru organizēja ekskluzīvu dzelzceļa stacijas dalībnieku parādi “**Sirds uz perona. Toreiz un tagad. Bērvircavā**”, kuras laikā dalībniekiem bija iespēja iejusties

restorānvagona apmeklētāja lomā, lai dzirdētu, kā vietējie iedzīvotāji lasa dzeju, un ieklausīties arī citu dzejas mīļotāju lasījumos, kas norisinājās vienlaikus visā pasaulē. Pasākums notika tiešsaistē, apvienojot dzejas cienītājus un radot unikālu dzejas pieredzi globālā mērogā.

Kopumā jāteic, ka katra Jelgavas pilsētas un novada bibliotēka darbojas ar dažāda vecuma auditoriju, piedāvājot dažādus pasākumus, tikšanos ar interesantām personībām un brīvā laika pavadīšanas iespējas.

Vairākās bibliotēkās darbojas klubīni, kuros iespējams satikt domubiedrus, saturīgi pavadīt laiku un iegūt jaunas zināšanas.

Organizējot pasākumus, vienmēr tiek domāts par to, lai piedāvājums būtu jebkuram ģimenes loceklim. Bibliotēkas organizē arī radošas aktivitātes, darbnīcas, kurās iespējams darboties gan pieaugušajiem, gan bērniem.

Uzziņu un informācijas darbs

Pārskata periodā **Jelgavas Pilsētas bibliotēkā** tika nodrošināts regulārs un kvalitatīvs uzziņu un informācijas darbs, sniegti plaša spektra pakalpojumi – vienkāršas un padziļinātas uzziņas, izdrukas no dažādiem tiešsaistē pieejamiem avotiem (e-pastu izdrukas, banku izdrukas, medicīnisko izmeklējumu izdrukas, dažāda veida faktu apstiprinošas izziņas, piemēram, par deklarēto dzīves vietas adresi, u.c., izdrukas no dažādiem failu nesējiem un tiešsaistes meklētājiem, portāliem u.c. tīmekļvietnēm, utt.), kā arī skenēšana, kopēšana, informācijas meklēšana bibliotēkas abonētajās datubāzes un bibliotēkas katalogā, kā arī novadpētniecības uzziņas.

Uzziņu tematika ir plaša un atkarīga no bibliotēkas un tās lasītāju vecuma, profila, informācijas meklēšanas un digitālo prasmju kopuma. Reizēm nepieciešama padziļināta tēmas izpēte un var noslēgties ar individuālu (un pat atkārtotu) konsultāciju un papildus bibliotēkara piesaisti. Jelgavas Pilsētas bibliotēkā vienkāršas uzziņas saistītas ar faktu noskaidrošanu, piemēram, iestāžu un organizāciju tālruņa numuri, kontaktpersonas, adreses un darba laiki. Plašākas uzziņas saistītas ar dažādu pasākumu norises vietām un laikiem, dažādiem normatīvajiem aktiem par interesējošiem jautājumiem, kā arī interesē dzejoļi, attēli un dažāda informācija un fakti par noteiktām tēmām, cilvēkiem vai vietām, kā arī nepieciešama palīdzība ar grāmatu atrašana bibliotēkas katalogā par noteiktu tēmu, noteiktu autoru grāmatas vai vēlme noskaidrot, vai un kurā bibliotēkā pieejama konkrēta grāmata, kuras vāka attēlus lasītāji bibliotēkaram mēdz parādīt savā viedtālrunī.

Ir arī tādas tēmas, kas uzplaiksnī un atkārtojas noteiktos laika periodos vai ar zināmu regularitāti. Piemēram – mēneša beigās/sākumā aktuāli ir dažādu skaitītāju rādījumu iesniegšana, pavasarī – ienākumu deklarāciju aizpildīšana, un regulāri – kontu izdrukas no bankas, lai iestādēm

pierādītu, piemēram, sava maznodrošinātā statusu, u.tml. Arvien vairāk cilvēki interesējas par to, kā izmantot e-parakstu.

Filiālēs uzziņu ir mazāk, tās ir saistītas ar praktiskām tēmām un pēc satura mēdz atšķirties no centrālās ēkas dēļ atšķirīga apmeklētāju profila. Piemēram, bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis” lielākoties uzziņas tiek sniegtas pedagogiem un bērnu vecākiem par bērnu attīstības, valodas un lasīšanas traucējumiem, pirmsskolu iestāžu skolotājas meklē grāmatas nodarbībām par dažādiem tematiem, savukārt vecāki jautā grāmatas par bērnu miegu, pubertāti, dažādiem vecumposmiem, rotaļām atbilstoši bērnu vecumam, pulksteņa atpazīšanu, dažādiem rokdarbiem. Skolēni meklē informāciju savu zinātniski pētniecisko darbu izstrādei.

Lai preventīvi sagatavotos uzziņu darbam, BJB “Zinītis” ikdienas darbā ietilpst tematiskā kataloga “Atrodi pats” veidošana (<https://jelgavasbiblioteka.lv/berniem-jauniesiem/atrodi-pats/>). Pamatojoties uz lasītāju biežāk uzdotajiem jautājumiem, šajā katalogā ir sastrukturēti informācijas resursi no kopkataloga, grupējot tos pa interesējošām tēmām. Piemēram, lasītājiem ir bijusi interese par daiļliteratūras grāmatām, kurās atainota dzīve ar īpašajiem bērniem, par jaunāko bērnu ienākšanu ģimenē, mobingu, sērām, jeb stāstiem, kuros bērni piedzīvo šķiršanos no mīļajiem, u.c.

Padziļinātas uzziņas nereti saistītas arī ar novadpētniecības jautājumiem un prasa īpašas bibliotekāras prasmes, zināšanas un pieredzi. Jelgavas Pilsētas bibliotēkai ir pietiekami bibliotekārie resursi, lai nodrošinātu pilnvērtīgu uzziņu sniegšanu novadpētniecības jautājumos un pārskata gadā sniegtas vairāk nekā trīsdesmit padziļinātas uzziņas. Tās pieprasītas gan par Jelgavu, piemēram, par atsevišķām Jelgavas ielām, par seniem uzņēmumiem “zudušajā” Jelgavā, gan Jelgavas novadu, gan par atsevišķām personām, kas saistītas ar pilsētu vai novadu.

Pieprasījums pēc ESIP resursiem bibliotēkā ir minimāls. Sakarā ar to, ka nav pieejami izdales materiāli un Jelgavā ir aktīvs EDIT punkts, uzziņas, kas saistītas ar Eiropas Savienību ir ļoti maz. Pamatā bibliotēkā jaunieši ir interesējušies par Erasmus+ projektiem un datiem par dažādām dalībvalstīm.

Precīzu kopējo uzziņu skaitu Jelgavas Pilsētas bibliotēkā ir grūti aprēķināt, jo vienkāršas uzziņas uzskaitītas netiek, kā arī ir nepieciešams pārskatīt uzziņu uzskaites metodiku. Būtu arī jāsaprot, kā uzziņas nošķirt no konsultācijām, lai optimizētu šos pakalpojumus un veiktu precīzāku uzskaiti.

Kā vienu no būtiskām problēmām uzziņu un informācijas darbā Jelgavas Pilsētas bibliotēka saskata sensitīvo datu klātbūtni šajā procesā. Nereti vienkārša uzziņa noslēdzas ar nepieciešamību pēc praktiskas palīdzības darbā ar tiešsaistē esošajām sistēmām (e-pasti, i-bankas, medicīnas datu glabātuves, e-Latvija, e-paraksts, sludinājumu portāli, u.c.), kur nepieciešama bibliotēkas klientu autorizēšanās, parolu ievade/mainā, personas koda norādīšana, utt. ko bibliotekārs nedrīkst darīt vai pat redzēt. Bibliotekāri sistemātiski skaidro apmeklētājiem datu drošības aspektus un aicina izturēties

pret datu drošību ar atbildību, skaidrojot iespējamās sekas, tomēr ne vienmēr tas apmierina bibliotēkas apmeklētājus, jo reizēm tiem ir tik zemas vai nekādas digitālās prasmes un tik zemas vai nekādas prasmes strādāt ar datoru, peli un klaviatūru, ka tie jūtas apjukusi un ar savu problēmu iedzīti strupceļā, kam nereti pievienojas arī nopietnas valodas barjeras, nevēlēšanās vai bailes darīt pašam un mācīties, un reizēm - arī uztveres grūtības. Digitālā plaisa mēz būt tik liela, ka ir ļoti grūti palīdzēt kvalitatīvi un ātri. Reizēm nepieciešama nopietna individuāla konsultācija, kam klients nav gatavs pieteikties, jo vēlas saņemt pakalpojumu tagad un uzreiz. Diemžēl nepalīdz arī iestāžu un organizāciju, it īpaši – banku, nostāja – ejiet uz bibliotēku, jums tur visu parādīs, veiks izdrukas lētāk. Tā vietā, lai bankas un pakalpojumu sniedzēji bez maksas skaidrotu saviem klientiem, kā izmantot viņu tīmekļvietnēs piedāvātos e-pakalpojumus, tie aicina vērsties bibliotēkai, turklāt bankas par kontu izdrukām prasa tik lielu samaksu, ko daļa iedzīvotāju nav gatavi to maksāt. Šie ir jautājumi, kas būtu jāvirza un jārisina valsts līmenī, lai sakārtotu iedzīvotāju praktiskās iespējas saņemt palīdzību, tai skaitā saskaroties ar sensitīviem datiem, bez birokrātiskiem un finansiāliem šķēršļiem.

Jelgavas novada pašvaldību publiskajās bibliotēkās tika sniegti un izpildīti visi pieprasījumu veidi: tematiskie, faktogrāfiskie, precizējošie, adresālie. Tematisko pieprasījumu izpildē parādījās tendence izmantot arvien dažādāku nozaru literatūru.

Bibliotēkās uzziņu un informācijas darba nodrošināšanai tiek izmantoti gan bibliotēku krājumi, gan abonētās datubāzes (letonika.lv, news.lv), LNB Digitālās bibliotēkas resursi, kā arī SBA kārtā pasūtītie izdevumi. Kā ticams informācijas avots lietotājiem tiek ieteikta Nacionālā enciklopēdija un meklēšanas un informācijas piegādes sistēma PRIMO.

Galvenie uzziņu veidi novada bibliotēkās ir faktogrāfiskās un tematiskās uzziņas. Pieprasīta ir arī informācija par valsts un pašvaldības dokumentiem, tostarp e-dokumenti. Vecākā gada gājuma cilvēkiem bieži tiek sniegtas uzziņas par medicīniskajiem pakalpojumiem un slimību ārstēšanu, savukārt aktīvie ceļotāji interesējas par lidojumiem, viesnīcu rezervēšanu un citiem ar ceļošanu saistītiem jautājumiem.

Pagastos vietējā bibliotēka sniedz nozīmīgu atbalstu uzņēmējiem un lauksaimniekiem. TV raidījumā “Zemes stāsti” Vilces jauniešs Emīls Nils Gaišprāts dalījās ar savu pieredzi lauksaimniecības uzņēmuma vadīšanā, kas nodarbojas ar arbūzu audzēšanu. Viņš uzsvēra, ka Vilces pagasta Vilces bibliotēkā ir lasītājs kopš bērnības, un visu nepieciešamo informāciju gan par audzēšanu, gan uzņēmējdarbību viņš meklē tieši savā pagasta bibliotēkā.

Jelgavas novada bibliotēkās pārskata gadā uzskaitītas 8053 sniegtās uzziņas.

Bibliotēkas izglītojošā darbība

Jelgavas Pilsētas bibliotēka ne tikai sniedz bibliotekāro, bibliogrāfisko un informacionālo apkalpošanu saviem lietotājiem, bet arī aktīvi veic izglītojošo darbību, uzsverot mūžizglītības nozīmi vietējās sabiedrības attīstībā.

Kopš 2021. gada par Jelgavas Pilsētas bibliotēkas izglītojošo darbību atbild Reģionālā bibliotēkārās mācību nodaļa, kurā strādā divi speciālisti. Tomēr nodaļas pamatuzdevumu veikšanā piedalās arī citi darbinieki – direktores vietniece metodiskajā darbā, sistēmbibliotekāre, novadpētniecības speciāliste un Informācijas resursu attīstības nodaļas darbinieki. Vairākiem bibliotekāriem, kuri aktīvi piedalās šajā procesā, papildus augstākajai bibliotekārajai izglītībai ir arī augstākā pedagoģiskā izglītība. Turklāt viņi regulāri papildina un uzlabo savas zināšanas andragoģijas jomā, piedaloties dažādosursos, semināros un starptautiskos projektos.

Bibliotēkas mācību klase ir aprīkota ar visu nepieciešamo tehniku (interaktīvā tāfele ar skārienjūtīgu darba virsmu, datori ar jaunāko programmatūru, planšetdatori). Mācībām pieejama arī K. Barona zāle ar 80 sēdvietu ietilpību un projektoru ekrānu. Tas dod iespēju organizēt profesionālās tālākizglītības seminārus pilsētas un novada bibliotēku darbiniekiem, ka arī regulāras un daudzpusīgas praktiskās nodarbības dažādām mērķgrupām – bibliotekāriem, pedagogiem, izglītojamiem, bibliotēkas lietotājiem u.c.

Jau vairākus gadus bibliotēkas lietotājiem ar priekšzināšanām un iemaņām datora/viedierīču lietošanā, iepriekš piesakoties, ir pieejamas **individuālās konsultācijas konkrētos datora, viedtālruna lietošanas un interneta izmantošanas jautājumos**. Konsultācijas tiek nodrošinātas gan klātienē, gan tiešsaistes platformā ZOOM. Bieži konsultācijām piesakās vecākā gadagājuma cilvēki, kuriem nepieciešama palīdzība viedtālruna plašo funkciju apgūšanā. Individuālās konsultācijas dod iespēju strādāt ar klientu viņam piemērotā tempā, un daudziem tas ir ārkārtīgi būtiski, jo ļauj pārvarēt arī psiholoģiskos šķēršļus un nedrošību. Uz konsultācijām piesakās arī vidusskolēni, kuri raksta savus zinātniski pētnieciskos darbus un līdz ar to vēlas apgūt informācijas meklēšanu Jelgavas reģiona bibliotēku kopkatalogā, uzzināt par datubāzēm un pilnveidot savas informācijas meklēšanas prasmes uzticamos informācijas avotos. Pēdējā laikā ir novērots, ka audzis pieprasījums pēc individuālām konsultācijām iedzīvotāju vidū, kuri vēlas apgūt e-paraksta lietošanu un e-adrešu izmantošanu. Šāda aktivitāte skaidrojama ar faktu, ka arvien vairāk valsts e-pakalpojumu portālu paredz iedzīvotājiem pieslēgšanos tikai ar kvalificētiem elektroniskās identifikācijas līdzekļiem – mobilo lietotni eParaksts Mobile vai personas apliecību (eID karti). Pārskata gadā sniegtas 53 individuālās konsultācijas.

Bibliotēka ik gadu aktīvi iesaistās visos Latvijas mēroga notikumos, kas akcentē digitālo prasmju apguves nepieciešamību, piemēram, “Digitālajā nedēļā”. Pārskatā gadā JPB “Digitālās nedēļas 2024” ietvaros piedāvāja jebkuram interesentam piedalīties CERT.LV Kiberdrošības un digitālās vides speciālista Egīla Stūrmaņa lekcijā “Mēs un internets – 2024” par riskiem un

apdraudējumiem interneta vidē; apgūt pamatiemaņas informācijas meklēšanā Jelgavas reģiona bibliotēku kopkatalogā, datubāzēs un citos resursos; iemācīties ģenerēt attēlus ar mākslīgā intelekta rīku palīdzību; iepazīt populārākās datubāzes dzimtu pētniecībā u.c. Digitālo prasmju pilnveides pasākumi notika arī JPB filiālēs. Kopumā “Digitālās nedēļas 2024” deviņus organizētos pasākumus Jelgavas pilsētas bibliotēkās apmeklēja 176 cilvēki.

Pārskata periodā JPB tika turpināts īpašs pakalpojums bibliotēkas lietotājiem – **latviešu valodas Sarunvalodas klubīnš mazākumtautību pārstāvjiem.**

Šis izglītojošais pakalpojums ir noderīgs tiem Latvijas iedzīvotājiem, kas vēlas uzlabot savas latviešu valodas zināšanas. Latviešu valodas sarunvalodas klubīnš dod iespēju arī Ukrainas bēgļiem un citiem trešo valstu pilsoņiem apgūt latviešu valodas runāšanas un klausīšanās prasmes, kas ir ļoti nozīmīgas, lai šie cilvēki iekļautos sabiedrībā. “Sarunvalodas klubīnš” palīdz iedzīvotājiem, kam latviešu valoda nav dzimtā, pilnveidot runātprasmi, lasītprasmi un rakstītprasmi, kā arī papildināt savu latviešu valodas vārdu krājumu. Ik pa laikam klubīnam pievienojas kāds jauns dalībnieks, šobrīd klubīnā aktīvi darbojas 12 biedri, kas ir optimāls skaits mācību procesa nodrošināšanai.

Klubīna dalībniekiem lielākoties ir pietiekami labas latviešu valodas zināšanas, lai izteiktos latviski, taču iedzīvotājiem ikdienā nav iespējas vingrināties, kā arī piemīt neliela valodas barjera, kas liedz runāt, jo iedzīvotāji baidās kļūdīties. “Sarunvalodas klubīnā” jaukā, nepiespiestā atmosfērā tiek runāts par dažādiem sadzīvei noderīgiem tematiem – dienas režīmu, veselību, dzīvesvietu, svētkiem u.c. tēmām. Katra nodarbība tiek iesākta ar kādu izglītojošu spēli. Nodarbību gaitā klubīna dalībniekiem dota iespēja izteikties latviski, kā arī apgūt katru tematu padziļināti, izmantojot bibliotēkuru piedāvātos mācību materiālus. Katrā nodarbībā tiek piedāvāti klausīšanās uzdevumi valodas klausīšanās prasmju pilnveidei, kā arī teksti lasīšanai un gramatikas uzdevumi.

Klubīna apmeklētāji ir izrādījuši interesi pildīt mājasdarbus, jo tā ir iespēja papildus vingrināties un apgūt valodu, tādēļ klubīna dalībniekiem katru reizi tiek piedāvāti mājas darbi. Mājās izglītojamie pilda gramatikas un rakstīšanas uzdevumus, nākamajā nodarbībā mājas darbi tiek pārbaudīti.

“Sarunvalodas klubīnš” tika uzsākts 2023. gada 13. novembrī, tas norisinās reizi nedēļā 2 stundu garumā. Kopumā pērnajā gadā “Sarunvalodas klubīnam” 317 apmeklējumi 42 nodarbību laikā. Klubīna dalībnieki ir ļoti aktīvi nodarbību apmeklētāji, ja reizēm tiek organizētas pārceltās nodarbības, tad arī tās ir kupli apmeklētas.

Pateicoties latviešu valodas Sarunvalodas klubīnam, bibliotēka ir pieteikusi dalību Eiropas Savienības līdzfinansētā projekta “Bibliotēku tilti: trešo valstu valstspiederīgo integrācijas un iekļaušanas veicināšana Eiropā, izmantojot Bibliotēkas un vietējās partnerības”, jo klubīnā darbojas mazākumtautību pārstāvji, piemēram, ukraiņi un gruzīni, kuriem latviešu valodas prasmju pilnīgošana sniedz iespēju veiksmīgāk integrēties sabiedrībā.

Jāatzīmē, ka arī Pārlielupes bibliotēkā 2024. gada novembrī uzsākta sarunvalodas pulciņa mazākumtautību pārstāvjiem “Es tevi saprotu, atbalstu, runāju!” aktivitāte (vienu reizi mēnesī), nodrošinot pulciņa dalībniekiem draudzīgu un atbalstošu vidi, lai uzlabotu savas valodas prasmes, praktizējot latviešu valodu ikdienas komunikācijā. Pārskata gadā Miezītes bibliotēkā pirmo reizi uzsākta tikšanās ar mazākumtautību pārstāvjiem Sarunvalodu pēcpusdienā, kas notiek divas reizes mēnesī.

2024. gadā bibliotēkas Reģionālā bibliotēkā mācību nodaļa strādāja, lai uzturētu, atjaunotu un izveidotu kontaktus ar pedagogiem un skolu bibliotekāriem, tādējādi piesaistot skolēnu mērķgrupu bibliotēkas īstenotajām nodarbībām. Bibliotēka skolēniem piedāvā plašu nodarbību klāstu, taču vispieprasītākās pērnajā gadā bija nodarbības “**Virtuālie bibliotēkas resursi – atbalsts mācībām**” par drošticamiem informācijas avotiem un dažādām meklēšanas stratēģijām datubāzēs un citos resursos. Pārskata periodā bibliotēkas nodarbības apmeklēja 272 skolēni, kas ir samazinājums, salīdzinot ar pagājušo gadu, kad nodarbības apmeklēja 525 skolēni. Domājams, ka samazinājums saistīts ar mākslīgā intelekta strauju attīstību, kas samazina skolēnu interesi meklēt informāciju drošticamos avotos, piemēram, datubāzēs. Priecē, ka ilggadēja sadarbība izveidojusies ar Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāziju, skolas skolotāji un skolēni nodarbības atzīst par pētniecības darbiem noderīgām. Arī ar bibliotēkai netālu esošo Jelgavas Amatu vidusskolu Reģionālajai bibliotēkrajai mācību nodaļai ir ilggadēja sadarbība, skolēni lielākoties ierodas apgūt resursus uz vietas bibliotēkā, tādējādi iepazīstot arī bibliotēkas krājumu un skaisto K. Barona zāli.

Jelgavas Tehnoloģiju vidusskola pārskata periodā sazinājās ar bibliotēku, jo bija nepieciešams atbalsts skolēnu projektu darbu izstrādē. Bibliotēkas nodarbības izrādījās laba iespēja, kā skolēniem ļaut iepazīt uzticamus resursus un iemācīties piemēroti noformēt izmantotās literatūras sarakstus.

Šogad aizņemtajiem skolēniem tika piedāvāts arī īpašs pakalpojums – Jelgavas Valsts ģimnāzijas skolēniem tika nodrošināta iespēja vakarā, pēc mācību stundām, apgūt nodarbību “Virtuālie bibliotēkas resursi – atbalsts mācībām” attālināti platformā ZOOM. Atsaucība pirmajā reizē nebija liela, taču pieļaujam, ka ikviens jauns piedāvājums prasa laiku, lai tas kļūtu ierasts un gūtu lielu atbalstu.

Pārskata gadā viena nodarbība tika novadīta arī 22 Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes studentiem. Ir pagodinoši, ka ne tikai pedagogi, bet arī augstskolu pasniedzēji ir atraduši bibliotēkas nodarbību piedāvājumā ko noderīgu un saistošu saviem studentiem.

Nodarbības tika veltītas arī novadpētniecības tematikai – Jelgavas 5. vidusskolas 20 skolēniem tika novadīta **mācību stunda par seno Jelgavu**.

Kopumā skolēni un skolotāji atzinīgi novērtēja Jelgavas Pilsētas bibliotēkas vadītās nodarbības, šo izglītojošo mācību dēļ pieauga arī datubāzu izmantošanas statistika, jo izglītojamie atzina bibliotēkas abonētās un veidotās datubāzes par noderīgiem palīgiem mācību procesā.

2024. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēkā tika piedāvāts jauns pakalpojums skolēniem – **Veloskolas nodarbības**. Līdz šim šis piedāvājums bija pieejams bibliotēkas filiālēs, taču šogad skolēnu rudens brīvlaika laikā arī Jelgavas Pilsētas bibliotēkā tika izglītoti 9 skolēni, kuri veiksmīgi ieguva velosipēda vadīšanas apliecības. Kopumā pērn Veloskolas nodarbībās Jelgavas pilsētas bibliotēkās apmeklēja 429 bērni.

Pedagogiem JPB piedāvā apgūt 6 stundu pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmas **“Pedagogu informācijpratības uzlabošana un pilnveide”** un **“Ievads medijpratībā”**. Abas programmas ir licencētas pašvaldībā un dod iespēju pedagogiem saņemt apliecinājumus par dalību mācībās. Tomēr pārskatā gadā neviens pedagogs neizrādīja vēlēšanos apgūt šīs programmas, kas, iespējams, bija saistīts ar lielo darba noslogojumu un laika trūkumu.

JPB metodiskajā pārraudzībā atrodas 25 Jelgavas novada publiskās bibliotēkas, konsultatīvā un metodiskā palīdzība, regulāras nodarbības tiek nodrošinātas arī abu novadu izglītības iestāžu bibliotekāriem. Nodarbību piedāvājumā ir dažādas tēmas – darbs ar BIS ALISE, informācijas meklēšana JPB bibliotēkas veidotajās un abonētajās datubāzēs, digitālo un vizuālo materiālu veidošana, dažādu rīku un programmu pielietojums bibliotekārajā darbā, novadpētniecības materiālu krājuma un ierakstu veidošana, u.c. Bibliotekāriem ir iespēja arī pieteikt sev interesējošus tematus profesionālajai pilnveidei. Pārskatā gadā bibliotekāriem novadītas 17 nodarbības, kas notika gan klātienē, gan tiešsaistē ZOOM platformā.

Detalizēts JPB pārskata gadā novadīto nodarbību saraksts pa tēmām un mērķgrupām skatāms 5.9. tabulā.

5.9. tabula

2024. gadā novadītās nodarbības pa tēmām un mērķgrupām Jelgavas Pilsētas bibliotēkā

Nr.p.k.	Nodarbības temats	Mērķgrupa	Dalībnieku skaits
1.	Senā Jelgava.	Skolēni	20
2.	Virtuālie bibliotēkas resursi – atbalsts mācībām.	Skolēni	272
3.	Veloskolas nodarbības.	Skolēni	9
4.	Virtuālie bibliotēkas resursi – atbalsts studijām.	Studenti	22
5.	Mācies izprast un kritiski izvērtēt informāciju!	Bibliotekāri	14
6.	Lursoft datubāze.	Bibliotekāri	11
7.	Jaunais ALISE lasītāju katalogs.	Bibliotekāri	26
8.	Personas datu apstrāde BIS ALISE.	Bibliotekāri	44
9.	Iespieddarbu un citu dokumentu norakstīšana.	Bibliotekāri	3
10.	BIS ALISE. Darbs SBA modulī.	Bibliotekāri	5
11.	EBSCO datubāzes jaunā saskarne.	Bibliotekāri	37

12.	Latviešu valodas Sarunvalodas klubiņš.	Iedzīvotāji	14
13.	Populārākās datubāzes dzimtu pētniecībā.	Iedzīvotāji	11
14.	Jaunais lasītāju katalogs.	Iedzīvotāji	2
15.	Attēlu ģenerēšana ar bezmaksas mākslīgā intelekta rīku <i>Playground AI</i> .	Iedzīvotāji	10
16.	Digitālā bibliotēka – pētniecībai un brīvajam laikam.	Iedzīvotāji	3

Izglītojošas darbības veikšanā iesaistās arī JPB filiālbibliotēkas. Pilns Jelgavas pilsētas bibliotēku tematisko ekskursiju un bibliotekāro stundu piedāvājums dažādām mērķgrupām apskatāms JPB tīmekļvietnē <https://jelgavasbiblioteka.lv/piedavajam/pakalpojumi/ekskursijas-un-macibas/>.

Šāda pieeja dod iespēju potenciālajiem bibliotēkas lietotājiem saistošā veidā iepazīties ar bibliotēkām, tās pakalpojumiem un plašajām iespējām uzticamas informācijas ieguvē.

Straujais tehnoloģiju attīstības temps pieprasa aizvien jaunas zināšanas visām sabiedrības grupām, tostarp arī senioriem. **Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas**, īstenojot izglītojošo darbību, piedāvā dažādas aktivitātes un apmācības, lai palīdzētu iedzīvotājiem apgūt jaunas prasmes.

Bibliotēkās tiek nodrošinātas individuālās konsultācijas viedierīču apguvei un e-pakalpojumu izmantošanai. Pēdējā gada laikā īpaši liela interese bijusi par elektroniskā paraksta apguvi, kas visvairāk saistījies seniorus.

Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēkā senioriem tika organizētas apmācības “Digitālie pakalpojumi un prasmes iedzīvotājiem”, kurās Lauksaimniecības datu centra Elektronisko pakalpojumu attīstības nodaļas speciāliste sniedza informāciju par Elektronisko ziņojumu ievades sistēmu, dokumentu iesniegšanas kārtību un citiem aktuāliem jautājumiem.

Veselības nedēļas jeb “Move Week” ietvaros bibliotēkās tika rīkoti galda spēļu turnīri, sporta aktivitātes un rīta intervijas ar skaistumkopšanas speciālisti Dinu Parādnieci, kura sniedza vērtīgus padomus par veselību un labsajūtu.

9. maijā, atzīmējot Latvijas 20. gadadienu Eiropas Savienībā, bērni un jaunieši pulcējās bibliotēkā uz tematisku pasākumu, kurā atraktīvā veidā tika iesaistīti izzinošās aktivitātēs par Eiropu. Eiropas dienas ietvaros tika izveidota tematiska izstāde “Es dzīvoju Eiropā”, kas sniedza atbildes uz dažādiem jautājumiem: Kas īsti ir Eiropas Savienība? Kā tā darbojas? Kā Eiropa ietekmē mūsu ikdienu un pasauli? Kāda ir Eiropas nākotne? Latvija Eiropā? ES un tās kaimiņvalstis? Šos un citus jautājumus varēja izzināt tematiskajā izstādē, kas piedāvāja plašu un izglītojošu ieskatu par Eiropu un tās lomu mūsu ikdienā.

Medijpratība

Medijpratība vienmēr ir bijusi būtiska bibliotēku darbā, taču mūsdienās tās nozīme ir vēl lielāka. Maldinošas informācijas izplatība un mākslīgā intelekta rīku attīstība prasa arvien augstāku kritiskās domāšanas līmeni. Tāpēc ir svarīgi apgūt prasmi atšķirt uzticamu informāciju no dezinformācijas, lai veicinātu zināšanu sabiedrību.

Pārskata periodā Jelgavas pilsētas un novada bibliotekāri izglītojušās medijpratības jautājumos dažādos tālākizglītībasursos, piemēram, piedalījušās tīmekļseminārā “Medijpratība skolās – kā mācīt un mācīties?”, kā arī apmeklējušās CERT.LV eksperta Egila Stūrmaņa lekciju “Mēs un internets – 2024”.

Jelgavas Pilsētas bibliotēkas darbinieces gadā sākumā, iesaistoties biedrības “Baltijas Mediju izcilības centrs” projektā “Noturīgā Baltija”, turpināja vadīt nodarbības Jelgavas novada bibliotekārēm par medijpratības jautājumiem “Mācīes izprast un kritiski izvērtēt informāciju!”.

Tāpat 2024. gadā norisinājās medijpratības nodarbības Sarunvalodas un Lasītāju klubiņu dalībniekiem, kurās viņi vingrinājās atšķirt īstus attēlus no mākslīgā intelekta veidotiem un analizēja medijos paustās informācijas patiesumu. Nodarbību laikā tika novērots, ka vecākā gadagājuma cilvēki bieži vien ir naivi un akli uzticas medijos vai sociālajos medijos atspoguļotajai informācijai.

Pārskata periodā JPB Reģionālās bibliotēkārās mācību nodaļas darbinieki novadīja vairākas nodarbības par mākslīgo intelektu, tā iespējām un rīkiem gan Jelgavas pilsētas un novada bibliotekāriem, gan bibliotēku apmeklētājiem. Mākslīgā intelekta apguve arī saistīta ar spēju atšķirt patiesu informāciju no mākslīgi veidotas, apzināti ļaunprātīgi radītas informācijas.

Nodarbībās, kas 2024. gadā tika vadītas skolēniem, ik pa laikam arī tika iztirzāti arī medijpratības jautājumi.

Kopumā jāatzīst, ka pārskata periodā Jelgavas pilsētas bibliotēkās medijpratības nianšu apguvei un sabiedrības izglītošanai pievērsta pietiekama uzmanība.

Darba ikdienā visas Jelgavas novada bibliotēkas strādā, lai uzlabotu savu lietotāju, it sevišķi senioru, medijpratību. Iedzīvotājiem bija iespēja saņemt individuālas konsultācijas, kurās sniegta informācija uz visiem interesējošajiem jautājumiem. Vislielākā uzmanība tiek vērsta uz drošību internetā. Bieži vien nākas saskarties, ka seniori notic viltus ziņām internetā, tāpēc katram tiek uzsvērts, ka jātic tikai oficiālām ziņu lapām. Katram cilvēkam ir individuāla pieeja, izvērtējot, cik daudz lietotājs prot un saprot. Vieglāk ir strādāt individuāli, kad apmeklētājs izstāsta, kādas ir viņa problēmas, vai ko nav sapratis līdz galam.

Visās Jelgavas novada pašvaldību publiskajās bibliotēkās tiek organizēti pasākumi, lai uzlabotu lietotāju, īpaši senioru, medijpratību. Iedzīvotājiem pārsvarā tiek piedāvātas individuālas konsultācijas, kurās sniegta nepieciešamā informācija un palīdzība dažādu jautājumu risināšanā. Liela uzmanība tiek pievērsta drošībai internetā, jo tieši bērni un seniori ir īpaši pakļauti viltus ziņu

ietekmei. Tāpēc bibliotēkās tiek skaidrots, ka uzticēties vajadzētu tikai oficiāliem ziņu avotiem un kritiski izvērtēt informāciju.

Katram lietotājam tiek nodrošināta individuāla pieeja, izvērtējot viņa zināšanu līmeni un izpratni. Ļoti efektīvi ir strādāt individuāli, jo tas ļauj cilvēkam dalīties ar savām grūtībām un neskaidrībām, kā arī saņemt tieši viņam piemērotu atbalstu.

Vispasaules Drošāka interneta dienā Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēkā tika organizēta izzinoša nodarbība bērniem “Pasargā sevi virtuālajā vidē”, kas bija veltīta tieši drošībai internetā un veicināja bērnu izpratni par drošu rīcību digitālajā vidē.

Bibliotēkās regulāri tiek izvietota informācija par aktuāliem jautājumiem medijpratībā, kā arī par viltus ziņu atpazīšanu un uzticamu informācijas avotu izvēli. Lietotāji tiek aicināti uzticēties profesionāļu viedokļiem, pieņemt apdomātus un pārbaudītus lēmumus, izvairoties no dezinformācijas un manipulācijām.

Tiešsaistes katalogs kā pakalpojums

Jelgavas reģiona tiešsaistes katalogs kā pakalpojums izmantots visās Jelgavas reģiona publiskajās bibliotēkās un izglītības iestāžu bibliotēkās. JPB uztur un veido divas BIS ALISE datubāzes: tiešsaistes katalogs, Jelgavas novadpētniecība.

Jelgavas tiešsaistes katalogā pieejama informācija par 57 bibliotēku krājumiem:

- 4 pilsētas pašvaldības bibliotēku: Jelgavas Pilsētas bibliotēkas un tās filiāļu – Jelgavas Pārlielupes bibliotēkas, Miežītes bibliotēkas, bērnu un jauniešu bibliotēkas “Zinītis”;
- 21 Jelgavas novada pašvaldību bibliotēku;
- 31 izglītības iestāžu bibliotēku: 13 Jelgavas valstspilsētā, 18 Jelgavas novadā;
- Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centra metodiskās bibliotēkas (ZR KAC MB).

2024. gada tika likvidēta Sesavas pamatskola. BIS ALISE uzsāka darbu Vircavas pamatskolas Platones filiāle.

Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēka veidoja un uzturēja bijušā Ozolnieku novada bibliotēku tiešsaistes katalogu. 3 bibliotēkas lieto ALISE-i versiju, pakalpojumu sniegšanas vieta Emburga atspoguļota kopkatalogā kā fonds.

2024. gadā uzsākts divu tiešsaistes katalogu (Jelgavas reģiona bibliotēku tiešsaistes katalogs un Ozolnieku novada bibliotēku tiešsaistes katalogs (Ozolnieku, Ānes, Garozas, Vainu bibliotēkas) apvienošana vienā kopkatalogā: datu sagatavošana, pielāgošana, pārbaude; Jelgavas reģiona bibliotēku tiešsaistes kataloga konfigurēšana; uzsākts Ozolnieku kataloga bibliotēku krājumu rekatalogizācijas process (jauni svītrkodi); lasītāju datu un Cirkulācijas moduļa datu pārbaude. Datu pielāgošana, izvērtējums un vienādošana: viena lasītāja divu kontu apvienošana Jelgavas reģiona bibliotēku tiešsaistes katalogā.

BIS ALISE izmantošana Jelgavas reģiona bibliotēkās

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Pasūtīts (Web) eksemplāru (2024)
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana	
<i>BIS ALISE</i>						
Jelgavas valstspilsētas bibliotēkas	4	4	4	4	1	9 267
<i>BIS ALISE-i</i>						
Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas	25	25	25	25	25	2 078
<i>BIS SKOLU ALISE</i>						
Jelgavas valstspilsētas izglītības iestāžu bibliotēkas	13	13	13	13	13	230
Jelgavas novada izglītības iestāžu bibliotēkas	18	18	18	18	18	62
ZRKAC Metodiskā bibliotēka (speciālā bibliotēka)	1	1	1	1	1	937
Kopā	61	61	61	61	58	12 574

2025. gada 1. janvārī tiešsaistes kataloga https://jelgava.biblioteka.lv/Alise4_5 ierakstu skaits – 159 919.

Jelgavas tiešsaistes katalogā https://jelgava.biblioteka.lv/Alise4_5 ir informācija (uz 01.01.2025.) par 706 739 monogrāfisko izdevumu eksemplāriem, 44 934 turpinājumresursu eksemplāriem.

Ierakstu skaits Ozolnieku tiešsaistes katalogā https://ozolnieki.biblioteka.lv/Alise4_5 – 28 569, monogrāfisko izdevumu eksemplāru skaits – 32 081, turpinājumresursu eksemplāru skaits – 8 062.

Jelgavas tiešsaistes katalogā tiek ievadīti ne tikai jaunie bibliogrāfiskie ieraksti, bet arī regulāri papildināti un rediģēti agrāk ievadītie ieraksti. Uzlabota datu kvalitāte: rediģēti 14 904 MARC ieraksti, 1 006 autoritatīvie ieraksti, 2 525 anotācijas.

Notiek regulārs darbs pie lietotāju elektroniskās datubāzes ierakstu pārbaudes, tika veikti Integritātes testi, ka arī Cirkulācijas Integritātes testi (pēc visiem kritērijiem). 2024. gadā rediģēti 64 030 lietotāju konti, dzēsti dati par 6 969 lietotājiem.

Kavētāju dati lietotāju reģistrācijas datubāzē tiek uzglabāti desmit gadus, pēc tam tie tiek izdzēsti.

Pārskata periodā tika izveidoti 1 095 jaunie apraksti, importēti 2 968 MARC ieraksti, izveidoti 7 autoritatīvie ieraksti, importēti 4 235 autoritatīvie ieraksti. Pavisam izveidotas 1 822 anotācijas.

Tāpat turpinājās darbs ar Autoritatīvo datubāzi – gadā beigās datubāzē bija 30 693 ieraksti.

Norakstīti 53 431 eksemplāri, t. sk. Jelgavas pilsētas bibliotēkās – 11 571.

Jauni iespieddarbu bibliogrāfiskie apraksti, neatkarīgi no izdevuma izdošanas gada, tiek veidoti Jelgavas Pilsētas bibliotēkā. Jelgavas tiešsaistes katalogā vēl nav pilnībā ievadīts Jelgavas mūzikas vidusskolas bibliotēkas krājums, turpinās rekatalogizācija (plānots pabeigt līdz 2025. gada beigām).

Tiešsaistes kataloga izmantošana 2024. gadā palielinājās: sesiju kopskaits – 349 951 (no tām autentificētas – 19 966).

Bibliotēku lietotājiem patīk jaunais lasītāju katalogs <https://jelgava.biblioteka.lv/AlisePAC>: vizuālais skats, dokumentu meklēšana notiek ātrāk, ir iespēja pievienot materiālus vēlmju sarakstam, novērtēt grāmatu, ielūkoties sadaļā Jaunumi, autorizēties ar eParaksts mobile, kā arī meklēt tikai savas bibliotēkas katalogā.

Bibliotekāri novērtēja iespēju veidot grāmatu kolekcijas un attēlot tās lietotājiem. Jelgavas tiešsaistes katalogā gada laikā izveidotas kolekcijas: Lasītākā daiļliteratūra, Lasītākā nozaru literatūra, Lasītākā bērnu literatūra, Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024, Pusaudžiem, Bibliotekāri iesaka, 3td E-grāmatu bibliotēkas jaunumi, Kārmelas pilsētas dāvinājums, Spokainie oktobra stāsti, Latvija; Lasām Jelgavu, lasām Jelgavā.

5.11. tabula

Autorizētie lietotāji Jelgavas reģiona bibliotēkās

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvie lietotāji kopā	19 042	21 109	21 580	+10.9 %; +2.2 %
Autorizētie lietotāji kopā	7 810	8 444	8 678	+8.1 %; + 2.8 %
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	1 304	1 469	1 285	+12.7 %; - 12.5 %

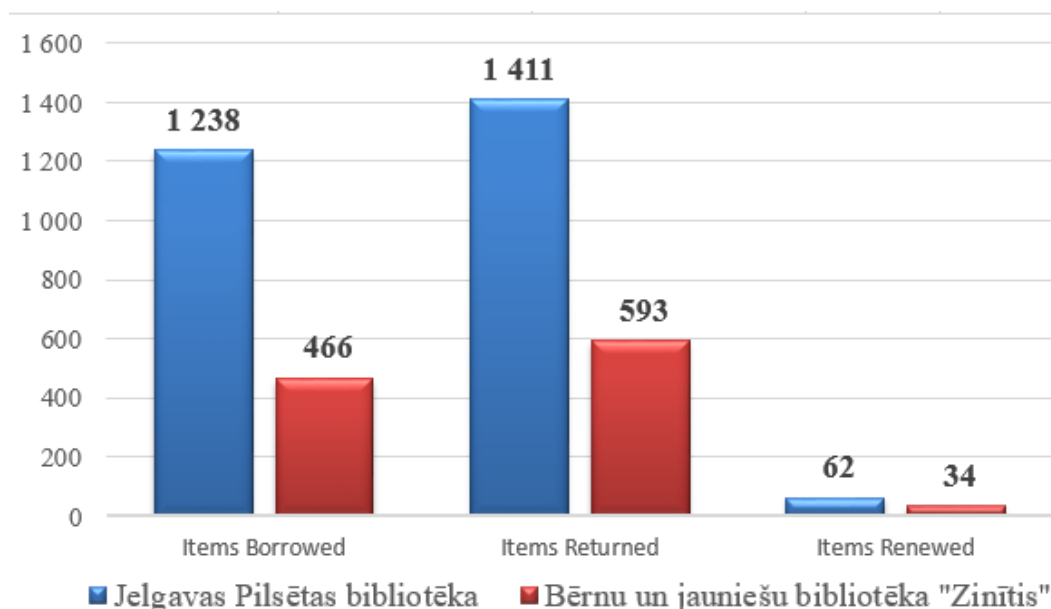
Saņemot lietotāja vārdu un paroli savā bibliotēkā, lietotāji tiešsaistes katalogos var rezervēt grāmatas, pierakstīties rindā populāras grāmatas vai žurnālu saņemšanai u.c. Šo iespēju pozitīvi novērtēja un 2024. gadā izmantoja 8 678 (2023. gadā – 8 444) lietotāji (+2.8 %).

2024. gadā autorizācijas dati no jauna piešķirti 1 285 lietotājiem. Jelgavas tiešsaistes katalogā 980 lietotāji pasūtīja 12 574 grāmatas, Ozolnieku katalogā 52 lietotāji pasūtīja 494 grāmatas; Jelgavas tiešsaistes katalogā 3 067 lietotāji pieprasīja pagarināt 12 146 izdevumus, Ozolnieku katalogā 112 lietotāji – 332.

Pārskata gada datorlietotāji tika reģistrēti sistēmā, izmantojot Cirkulācijas moduļa iespēju – Ierīču pārvaldību.

No 2019. gada Jelgavas Pilsētas bibliotēkā un bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis” darbojas pašapkalpošanās iekārtas. Ar iekārtu palīdzību bibliotēku lietotāji var paši noformēt bibliotēkās paņemto izdevumu izsniegšanu (saņemt no bibliotēkas) un nodošanu (nodot bibliotēkā grāmatas), izsniegt sev rezervētus izdevumus, kā arī pagarināt paņemto izdevumu lasīšanas termiņu; drukā čeku, kurā redzama visa informācija – bibliotēkā paņemto izdevumu saraksts un datums, līdz kuram izdevums ir izsniegts. Informāciju par izdevumiem no pašapkalpošanās iekārtas var nosūtīt e-pastā.

Izsniegto un saņemto eksemplāru skaits caur pašapkalpošanās iekārtām Jelgavas Pilsētas bibliotēkā un bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis” palielinājās (sk. 5.8. attēlu).

5.8. att. Izsniegto un saņemto eksemplāru skaits caur pašapkalpošanās iekārtām JPB un bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis”

Jelgavas pilsētas bibliotēku SBA rādītāji

SBA	2022	2023	2024
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	214	324	306
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	1 627	1 529	1859
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits		56	46

2024. gadā JPB un to filiālbibliotēku krājumu SBA kārtā izmantoja 22 Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas un 1 izglītības iestādes bibliotēka – Jelgavas Centra pamatskolas bibliotēka. Visaktīvāk SBA pakalpojumu izmantoja Zaļenieku pagasta Zaļenieku bibliotēka (336 eks.), Sesavas pagasta Sesavas bibliotēka (336 eks.), Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēka (196 eks.) un Gludas pagasta Bramberģes bibliotēka (194 eks.).

No 2023. gada 1. augusta, sakarā ar Latvijas Neredzīgo bibliotēkas reorganizāciju, Jelgavas Pilsētas bibliotēka uzsāka apkalpošanu un pakalpojumu sniegšanu pielāgotā formā lietotājiem ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītspēju. 2024. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēkas deponētais krājums divas reizes tika papildināts ar SBA kārtā no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas paņemtām kopām, kurās ietilpa literatūra vieglajā valodā un palielinātās drukas izdevumi. Atvestie izdevumi tika eksponēti Jelgavas Pilsētas bibliotēkas abonementā un piedāvāti interesentiem.

Lai nodrošinātu lasītājus ar izdevumiem, kas nav pieejami JPB vienotajā krājumā, tika veikta to pasūtīšana SBA kārtā arī no citām Latvijas bibliotēkām (sk. 5.13. tabulu).

Jelgavas pilsētas bibliotēku SBA pieprasījumu izpildei izmantotie bibliotēku krājumi

Bibliotēka(-as)	Saņemto dokumentu skaits		
	2022	2023	2024
Latvijas Nacionālā bibliotēka	10	5	4
Jelgavas pilsētas, Jelgavas novada izglītības iestāžu bibliotēkas un ZRKAC Metodiskā bibliotēka	25	111	88
Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas	179	152	168

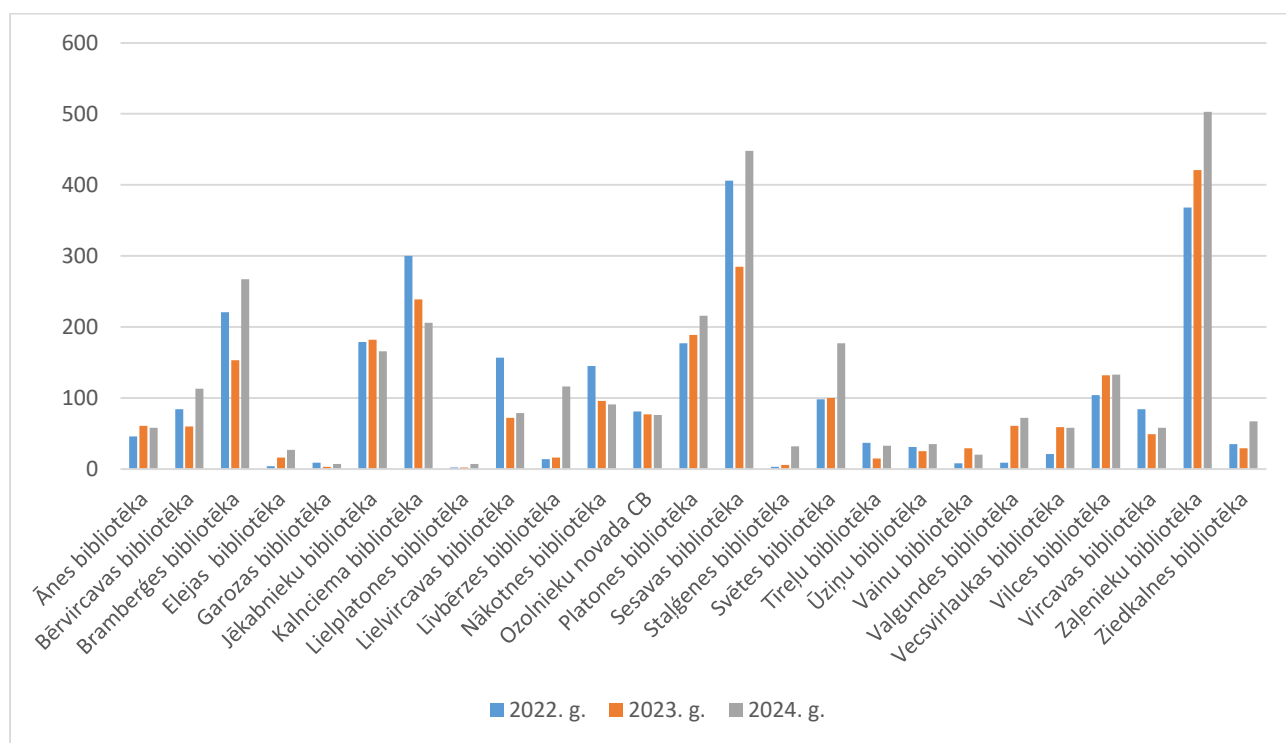
Kopumā pārskata gadā izpildīti 306 SBA pieprasījumi. Pieprasījumu tematika bija daudzveidīga, tā aptvēra daiļliteratūru, bērnu un jauniešu literatūru, biogrāfijas, zinātni, vēsturi, psiholoģiju, medicīnu, pedagogiju, jurisprudenci u.c.

Starptautiskais SBA nav izmantots.

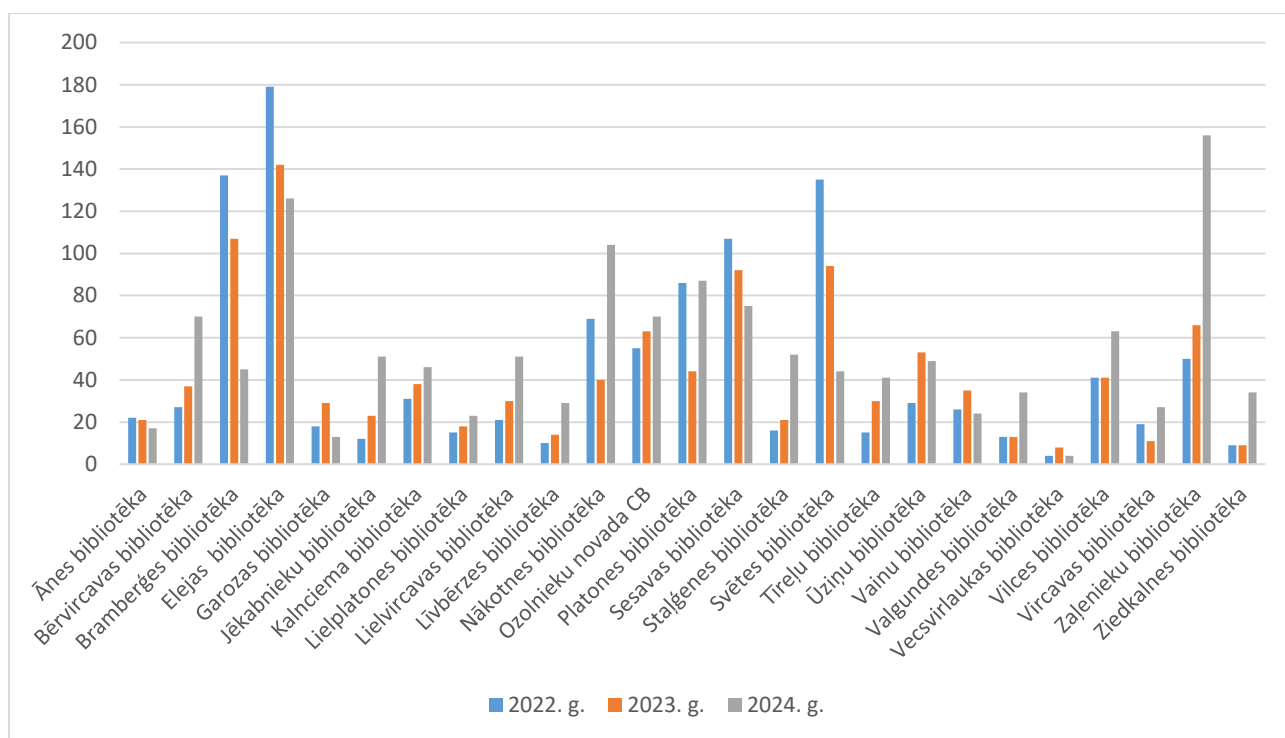
Jelgavas novada bibliotēku SBA rādītāji

SBA	2022	2023	2024
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	2 628	2 393	3065
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	1 152	1 091	1335

Jelgavas novada bibliotēkās pārskatā gadā palielinājies gan no citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu daudzums (sk. 5.14. tabulu), gan uz citām Latvijas bibliotēkām SBA kārtā nosūtīto dokumentu daudzums. Tas norāda uz intensīvāku bibliotēku sadarbību, uzlabotu darbības efektivitāti un vēlmi sniegt saviem lietotājiem plašāku informāciju un literatūru.

5.9. att. No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits Jelgavas novada bibliotēkās

2024. gadā visvairāk dokumentu SBA kārtā ir saņēmusi (sk. 5.9. attēlu), un arī nosūtījusi (sk. 5.10. attēlu) Zaļenieku pagasta Zaļenieku bibliotēka (503 eks. un 156 eks. atbilstoši).

5.10. att. Uz citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits Jelgavas novada bibliotēkās

Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

Viena no būtiskām problēmām Jelgavas reģiona bibliotēkās ir vides pieejamība.

Prieks, ka 2023. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēkā tika atklāts lifts, kas atvērta plašāku pieejamību bibliotēkas 2. un 3. stāva telpas cilvēkiem ar pārvietošanās grūtībām, jaunajām māmiņām ar bērnu ratiņiem. Šāda problēma saglabājusies Pārlielupes bibliotēkā. Otrais stāvs un nepievilcīga āriene, lai cik tiek strādāts, lai dažādotu pakalpojumus, izvietotu banerus un vidi padarītu pēc iespējas pievilcīgāku, tomēr pieejamības problēmu tas neatrisina.

Visas pakalpojumu pieejamības problēmas, ko varam atrisināt ar saviem spēkiem mēs risinām, tostarp, grāmatu piegādi mājās, bet ēku pieejamības jautājumi tiek risināti pakāpeniski.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

6. Krājums

Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Jelgavas Pilsētas bibliotēkas krājums ir universāls un tiek veidots atbilstoši reģiona attīstības tendencēm, nozari reglamentējošajiem dokumentiem un Bibliotēku nozares stratēģijā 2023–2027 ietvertajiem pamatprincipiem, ievērojot bibliotēkas lietotāju vajadzības un intereses, nodrošinot kultūras, izglītības un mūžizglītības iespējas, veicinot lasīšanas prasmes. 2025. gadā plānots atjaunināt 07.02.2020. pieņemto Jelgavas Pilsētas bibliotēkas krājuma attīstības konceptiju. Komplektējot Jelgavas Pilsētas bibliotēkas un tās filiāļu krājumus, Informācijas resursu attīstības nodaļa vadās pēc šī dokumenta. Bibliotēkā darbojas arī Krājuma komplektēšanas komisija, kas izvērtē un risina nozīmīgus komplektēšanas jautājumus, kas saistās ar krājuma kvalitātes attīstību un prioritāšu izvērtēšanu. Veicot kārtējo komplektēšanu, notiek arī regulāra sadarbība ar JPB Klientu apkalpošanas nodaļu un filiālbibliotēkām, izvērtējot lietotāju pieprasījumus (“Atteikumu žurnāls” u.c.).

Jelgavas novada pagastu bibliotēkām krājuma komplektēšanas politikas dokuments nosaka, kā tiek īstenoti bibliotēku krājuma attīstības, komplektēšanas un rekompaktēšanas procesi. 2024. gadā tika izstrādāts jauns krājuma komplektēšanas dokuments – Jelgavas novada publisko bibliotēku krājuma attīstības koncepcija 2024.–2029. gadam. Jaunajā dokumentā nedefinēts, ka netiek komplektēta: “agresorvalstīs izdotu manipulatīva, nepatiesa, militāro varenību slavinoša satura literatūra”. Jāatzīst, ka par šo vienoto pagastu bibliotēku nostāju nav novērotas iedzīvotāju pretenzijas un neapmierinātība. Ja lietotāji vēlas lasīt grāmatas krievu valodā, tad viņiem ir iespēja tās pasūtīt no Jelgavas Pilsētas bibliotēkas iepriekšējo gadu iegādātā grāmatu klāsta, jo arī JPB nekomplektē agresorvalstīs izdoto literatūru.

Jelgavas novada Kultūras pārvalde rīko sarunas ar katra pagasta bibliotēkām, īpašu uzmanību veltot tieši krājuma komplektēšanai. Tiek pieaicināta JPB metodiskā darba speciāliste, lai kopīgi izanalizētu nepieciešamo finansējumu grāmatām un periodiskajiem izdevumiem, ņemot vērā cenu pieauguma prognozes. Ja pagastā ir divas bibliotēkas, tās cenšas savstarpēji koordinēt iepērkamās grāmatas, lai nenotiktu nedublēšanās. No nozaru literatūras bibliotēkas cenšas iegādāties tieši to, pēc kā bibliotēkā ir pieprasījums.

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

Pēdējo gadu laikā **Jelgavas pilsētas bibliotēku** krājuma komplektēšanai paredzētais finansējums ir nedaudz pieaudzis (sk. 6.1. tabulu). 2024. gadā pašvaldības finansējums grāmatām pieauga par 5 %, salīdzinot ar 2023. gadu. Lai arī tas ir vērtējams pozitīvi, tomēr inflācija bijusi augstāka. Vidējā grāmatu cena 2024. gadā pieaugusi par 8 % (nozaru literatūrai pieaugums bijis pat

lielāks), bet periodisko izdevumu izmaksas pieaugušas daudz straujāk – atsevišķiem izdevumiem un to komplektem līdz pat 70 %. Nozares speciālisti to skaidro ar izmaksu pieaugumu visās pozīcijās un nespēju vairs kompensēt straujo izmaksu kāpumu. Tā rezultātā bibliotēka iegādājusies skaitliski mazāk grāmatu un 2025. gadam abonējusi par 15 % mazāk periodisko izdevumu, nekā iepriekšējā gadā.

6.1. tabula

Jelgavas pilsētas bibliotēku krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

	2022	2023	2024
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	39 050	43 135	45 355
<i>t. sk. grāmatām</i>	<i>28 410</i>	<i>33 813</i>	<i>36 015</i>
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	<i>9 050</i>	<i>9 135</i>	<i>9 123</i>
Finansējums krājumam uz 1 iedz. Jelgavas pilsētā	0.67	0.75	0.76
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	39 050	43 135	45 355

Kopā ar dažādiem dāvinājumiem u.c. avotiem, jaunieguvumu kopējā vērtība 2024. gadā bijusi 53 184 EUR, no kuriem 85 % bija pašvaldības finansējums monogrāfiskajiem izdevumiem, seriālizdevumiem un datubāzēm, 11 % – dažādi dāvinājumi no privātpersonām un organizācijām, bet pārējais – LNB programmu “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” un “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” ietvaros saņemtās grāmatas, kā arī Draudzīgais aicinājums un bezatlīdzībā saņemtās grāmatas no citām pašvaldību iestādēm.

6.2. tabula

Jelgavas novada bibliotēku krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

	2022	2023	2024
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	69 570	71 070	73 3336
<i>t. sk. grāmatām</i>	<i>48 200</i>	<i>48 900</i>	<i>50 552</i>
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	<i>21 370</i>	<i>22 170</i>	<i>22 784</i>
Finansējums krājumam uz 1 iedz. Jelgavas novadā.	2.00	2.14	2.18
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	69 570	71 070	73 336

Arī **Jelgavas novada** pašvaldības piešķirtais finansējums krājuma komplektēšanai katru gadu nedaudz pieaug (sk. 6.1. tabulu). Tomēr jāņem vērā, ka arī grāmatu un periodikas cenas ir augušas. Papildus pašvaldības piešķirtajam finansējumam, krājumi ir papildināti no LNB programmām “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” un “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” dāvinājumiem no privātpersonām un organizācijām par kopējo vērtību 18 476 EUR.

Krājuma pārbaude (inventarizācijas)

2024. gadā tika veiktas **20 inventarizācijas**. Automatizētās krājuma pārbaudes (inventarizācijas) ir viena no prioritātēm darbā ar krājumu. Pārskata periodā krājumu pārbaudes tika veiktas 7 izglītības iestāžu bibliotēkās; Jelgavas novada 11 pašvaldību publiskajās bibliotēkās, 2 Jelgavas pilsētas bibliotēkās.

2024. gadā svītrkodu skenēšana notika modulī Inventarizācija. Noskenētu eksemplāru skaits krājumu esības pārbaudes laikā – 161 589 eks.

Krājuma rādītāji

6.3. tabula

Jelgavas pilsētas bibliotēku krājuma rādītāji

	2022	2023	2024
Jaunieguvumi kopā	6 135	7 012	6 741
<i>t. sk. grāmatas</i>	<i>3 631</i>	<i>4 231</i>	<i>3 892</i>
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	<i>752</i>	<i>893</i>	<i>906</i>
<i>t. sk. bērniem</i>	<i>640</i>	<i>1 110</i>	<i>1 052</i>
Izslēgtie dokumenti	7 166	5 877	11 744
Krājuma kopskaits	123 978	128 084	123 081
Grāmatu krājuma apgrozība	1.20	1.28	1.40
Periodisko izdevumu apgrozība	1.93	2.00	2.60

Lielākā daļa (52 %) no visiem jaunieguvumiem (neskaitot periodiskos izdevumus) **Jelgavas pilsētas bibliotēkās** bijusi daiļliteratūra, bērnu grāmatas un nozaru izdevumi veidoja katrs 24 %.

Jaunieguvumu proporcionālais sadalījums starp bibliotēkām bija šāds: 34 % galvenajai ēkai un 21–22% filiālēm. 60 % no tiem bijuši monogrāfiskie izdevumi, bet pārējie – seriālizdevumi. 23 % no grāmatām veidoja latviešu oriģinālliteratūra, 24 % grāmatu bija iegādātas bērniem, bet kopā ar jauniešu auditoriju tas veidoja 40 % no jauniegūtajām grāmatām. Lielākais vairums grāmatu ir latviešu valodā, taču 10 % no visiem monogrāfiskajiem izdevumiem bija angļu valodā, no kuriem liela daļa bija dāvinājumi. Kā lielāko no dāvinājumiem var minēt 230 grāmatu lielu grāmatu kolekciju no Jelgavas Pilsētas sadraudzības pilsētas Kārmelas, ASV.

Neskatoties uz finansējuma pieaugumu krājuma iegādei, 2024. gadā jaunieguvumu skaits ir bijis mazāks, nekā gadu iepriekš, kas ir tieši saistīts ar finansējuma pieauguma nespēju kompensēt cenu kāpumu grāmatām, periodiskajiem izdevumiem, kā arī datubāzēm. Tai pat laikā grāmatu un periodisko izdevumu apgrozība ir lēnām pieaugusi, kas varētu būt saistīts ar lasītāju paradumu pakāpenisku maiņu, izvēloties grāmatas un periodiskos izdevumus vairāk lasīt bibliotēkā un mazāk pirkt par saviem līdzekļiem. Taču šeit būtu nepieciešama dziļāka situācijas izpēte.

Aktuāls jautājums ir rindu garums uz populārākajiem izdevumiem, ko bibliotēka mazina ar papildus eksemplāru skaitu – 2 līdz 3 eksemplāri populārākajām grāmatām, tomēr iespējas iegādāties viena nosaukuma vairākus eksemplārus ir salīdzinoši ierobežota. Kā risinājumu bibliotēka piedāvā arī 3td.lv piedāvātās iespējas un SBA pakalpojumu, tomēr attiecībā uz tikko izdoto jaunāko literatūru tas nedod vēlamo efektu, jo jaunākās grāmatas caur SBA un 3td.lv nav pieejamas.

Izslēgto dokumentu pieaugums saistīts ar metodisku krājumu kvalitātes uzlabošanu, norakstot nolietotos un novecojušos izdevumus. Liela daļa (47 %) norakstīti no JPB krātuves, gatavojoties kārtējai inventarizācijai, tādēļ pirms tam tika veikta plānveidīga krātuves reorganizācija, veicot arī tagošanu.

2025. gadā ir gaidāma reorganizācija Novadpētniecības un seno izdevumu krātvē (NS), jo 2026. gadā ir paredzēta NS krājuma inventarizācija un, iespējams, atlikušā NS krājuma tagošana.

6.4. tabula

Jelgavas novada bibliotēku krājuma rādītāji

	2022	2023	2024
Jaunieguvumi kopā	16 797	16 659	16 383
<i>t. sk. grāmatas</i>	5 464	5 369	5 114
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	2 073	2 063	1 656
<i>t. sk. bērniem</i>	809	1 038	1 336
Izslēgtie dokumenti	15 491	19 057	23 889
Krājuma kopskaits	165 412	163 013	155 071
Grāmatu krājuma apgrozība	0.9	1.0	1.3
Periodisko izdevumu apgrozība	2.4	2.5	2.8

Jelgavas novada pašvaldību publisko bibliotēku krājumu kvalitāte 2024. gadā tika vērtēta akreditācijas procesā un kopumā bibliotēku akreditācijas komisijas vērtējums bija ļoti atzinīgs. Viņi uzsvēra, ka krājumā ir daudz jauno grāmatu, tai skaitā latviešu oriģinālliteratūra, maz nolietotu, mazpieprasītu izdevumu. Par krājumu ieteikumi bija divām bibliotēkām. Cenu pagasta Ānes bibliotēkai tika ieteikts izvērtēt kopoto rakstu nepieciešamību krievu valodā. Glūdas pagasta Bramberģes bibliotēkai bija ieteikums pārskatīt nozaru literatūras krājumu.

Arī Jelgavas novada pašvaldību publiskajās bibliotēkās ir līdzīgas tendences kā Jelgavas pilsētas bibliotēkās. Jaunieguvumu skaitam ir tendence samazināties katru gadu. 2023. gadā attiecībā pret iepriekšējo gadu tas samazinājās par 0.83 %, savukārt 2024. gadā tie jau ir 1.66 % attiecībā pret 2023. gadu.

Aplūkojot tabulas datus, redzams, ka jauniegūto grāmatu skaitam pārskata periodā ir vērojams samazinājums par 4.75 %. Bažas rada latvieši daiļliteratūras ievērojamais samazinājums pēdējā gada

laikā, kas ir 19.73 %. Tomēr aplūkojot jaunieguvumus bērniem un jauniešiem, redzams, ka tam ir stabila tendence katru gadu palielināties vidēji par 28 %.

Pārskata periodā bibliotēkas, gatavojoties krājuma esības pārbaudei un akreditācijai, daudz strādāja pie krājuma izvērtēšanas un norakstīšanas. Tas atspoguļojas izslēgto dokumentu dinamikā, kas attiecībā pret 2023. gadu ir 23.89 %. Krājumā esošo dokumentu izslēgšana likumsakarīgi ir ietekmējusi arī kopējā krājuma skaita samazinājumu – 2024. gadā tas ir samazinājies par 4.89 %.

Pozitīvi vērtējams, ka krājuma kopējā apgrozība katru gadu ir ar pozitīvu dinamiku.

Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana bērnu un jauniešu literatūrā

Bērnu un jauniešu literatūras komplektēšanai **Jelgavas Pilsētas bibliotēkā** tiek pievērsta īpaša uzmanība, liekot uzsvaru uz lasītprasmes un lasītpatikas veicināšanu visās vecuma grupās, sākot jau no pirmsskolas vecuma. 2001. gada 7. augusta MK noteikumi Nr. 355 “Vietējas nozīmes bibliotēku tīkla darbības noteikumi” nosaka, ka pašvaldību bibliotēkās, kurās 25 % lietotāju ir bērni vecumā līdz 15 gadiem, bērnu izdevumu skaits ir ne mazāks par 20 % no kopējā bibliotēkas krājuma. Tā kā Jelgavas Pilsētas bibliotēkas tīklā uz bērnu un jauniešu auditorijas apkalpošanu specializējās bibliotēkas filiāle “Zinītis”, lielākā daļa bērnu un jauniešu auditorijai domāto jaunieguvumu (grāmatas, periodika, izglītojošas spēles, u.c.) jeb 47 % tika novirzīta tieši uz šo bibliotēku, kas veido lielāko daļu no kopējā BJB “Zinītis” jaunieguvumu skaita – 53 % no visiem BJB “Zinītis” jaunieguvumiem. Pārējo BJB “Zinītis” krājuma veido seriālizdevumi pieaugušo auditorijai (22 %) un grāmatas pieaugušo auditorijai (25 %) – nozaru literatūra par bērnu audzināšanu, savstarpējām attiecībām, psiholoģiju, ceļojumiem, kā arī daiļliteratūra - romāni, stāsti, dzeja. Bērnu un jauniešu literatūra tiek komplektēta arī pārējās Jelgavas Pilsētas bibliotēkās, ņemot vērā konkrētās bibliotēkas profilu, specifiku un lasītāju pieprasījumu. Miezītes bibliotēkā bērnu un jauniešu auditorijai domātie jaunieguvumi veidoja 22 %, Pārlielupes bibliotēkā 25 %, bet Jelgavas Pilsētas bibliotēkas 9 % no visiem jaunieguvumiem 2024. gadā.

2024. gadā papildus uzmanība tika pievērsta bērnu un jauniešu literatūras komplektēšanai angļu valodā, kas saistīts ar aizvien pieaugušo pieprasījumu skolu jauniešu vidū. Jelgavas Pilsētas bibliotēkas mērķis bija atrast veidu, kā pāriet no angļu grāmatu komplektēšanas sporādiskā veidā uz sistematizētu un mērķtiecīgu atlasī, apmierinot dažādas vecuma grupas, kā arī dažādas tematiskās intereses. Lai arī šis nodoms nevainagojās ar taustāmiem rezultātiem šajā gadā dēļ iepriekš neparedzētām piegādes problēmām, turpināsim darbu pie ieceres, sadarbojoties ar ilggadējiem piegādātājiem un mainot pieeju grāmatu atlasē un pasūtīšanā. Neskatoties uz to, gada otrajā pusē bibliotēkai izdevās būtiski papildināt savu krājumu ar bērnu/jauniešu auditorijai domātām grāmatām angļu valodā, saņemot lielu dāvinājumu no Jelgavas sadraudzības pilsētas Kārmelas, ASV. Lielākā daļa no šīm grāmatām nonāca BJB “Zinītis” krājumā – kopumā ap 230 grāmatu. Liela daļa no tām

bija mangas, kas bauda pieaugošu popularitāti jauniešu vidū un kuru piedāvājums mūsu bibliotēkā līdz šim bija mazs, tādēļ šis dāvinājums ir vērtējams kā īpaši nozīmīgs.

Liela uzmanība tiek pievērsta arī Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas grāmatu komplektēšanai, jo tā ir nozares profesionāļu atlasīta augstvērtīga literatūra un grāmatas no šīs lasītveicināšanas programmas ir īpaši pieprasītas. Šīs grāmatas bibliotēka mēdz iegādāties vairākos eksemplāros, kā arī ik gadu bibliotēka ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas starpniecību saņem bezmaksas grāmatu komplektus visām bibliotēkām, tādējādi atbalstot paaugstināto pieprasījumu pēc šīs literatūras.

6.4. tabula

Programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” ietvaros saņemtās grāmatas

	2022	2023	2024
Eksemplāri	165	144	113
Vērtība, EUR	1 365.65	1 394.46	1 146.89

Alternatīvās lietas (galda spēles, puzzles, diski u.tml.) tiek komplektētas salīdzinoši maz. No šī klāsta visbiežāk tiek iegādātas puzzles un spēles bērnu un jauniešu auditorijai. Īpaša uzmanība tiek pievērsta dažādām attīstošajām un izglītojošām galda spēlēm, taču nereti to iegādē ir zināmi šķēršļi, piemēram, ja izplatītājs nevar nodrošināt piegādi ar pēcapmaksas iespējām.

Arī **Jelgavas novada pašvaldību publiskajās bibliotēkās** bērnu un jauniešu krājuma komplektēšanai un krājuma kvalitātei tiek pievērsta liela uzmanība. Šī krājuma daļa akreditācijas procesā bija fokusā arī akreditācijas ekspertiem. Tika konstatēts, ka krājums tiek komplektēts atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai krājuma proporcijai un tiek nodrošināts, ka katrai vecuma grupai ir attiecīga satura grāmatas – pirmsskolas vecuma bērniem, jaunākā skolas vecuma bērniem, pusaudžiem, kā arī jauniešu interesēm atbilstoši izdevumi. Salīdzinot ar Jelgavas pilsētas bibliotēkās novēroto pieprasījumu pēc grāmatām angļu valodā, pagastu bibliotēkās šāds pieprasījums nav liels. Tajos pagastos, kur ir skolas, bibliotēkas pastiprinātu uzmanību pievērš arī uzziņu un nozaru literatūras nodrošinājumam, to gan komplektējot, gan SBA kārtā pieprasot no citām bibliotēkām.

Būtisks ieguldījums pašvaldību bibliotēku krājumu papildināšanā ir valsts atbalsts ar programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” grāmatām. Visvairāk lasīto BJVŽ grāmatu TOP 5 bija šāds:

1. K. Krauzere “Es gribu sunīti, vienalga kādu”;
2. L. Vinogradova “Vārnas”;
3. K. Kirkopelto “Mollis”;
4. V. Hanišova “Sēņotāja”;
5. Z. Zusta “Nepieradināts putns”.

Programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” ietvaros saņemtās grāmatas

	2022	2023	2024
Eksemplāri	594	384	362
Vērtība, EUR	4 906.80	3 718.33	4 825.37

Pagastu bibliotēkas pamatojoties uz Jelgavas novada publisko bibliotēku krājuma attīstības koncepciju 2024.–2029. gadam, komplektē arī galda spēles, puzzles u.c. lietas saturīga brīvā laika pavadīšanas vai izzinošu aktivitāšu nolūkā.

Datubāzes

Jelgavas pilsētas bibliotēkās pieejamo datubāzu izmantojums*

Datubāze	2022	2023	2024 (+/- salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu)
 letonika.lv			
lejuplāžu skaits	6 794	10 641	8 251 (- 2 390)
 news.lv			
lejuplāžu skaits	11 175	5 605	6 491 (+ 801)
 EBSCOhost			
lejuplāžu skaits	452	927	1 049 (+ 122)
 EBSCO eBooks			
lejuplāžu skaits	131	266	265 (- 1)
 250 Britannica Library			
lejuplāžu skaits	1 750	3 607	2 673 (- 934)
 LURSOFT®			
lejuplāžu skaits	189	312	253 (- 59)
JPB veidotā datubāze “Ievērojami cilvēki Jelgavā”			
lejuplāžu skaits	1 018	1 160	615 (- 545)
 Delfi Plus			
lejuplāžu skaits			1 908

* LNB dati

Vērtējot 2024. gada datubāzu lietošanas statistiku **Jelgavas pilsētas bibliotēkās**, jāsecina, ka pieprasījums pēc abonētajās datubāzēs pieejamās informācijas ir pieaudzis *EBSCOhost* un *News.lv* datubāzēm, bet citi elektroniskie resursi pērnajā gadā izmantoti retāk nekā 2023. gadā.

Par 12 % ir pieaudzis datubāzes EBSCO lejupielāžu skaits, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu.

Datubāzes *Letonika.lv* izmantojums pērnā gada laikā ir ievērojami samazinājies, jo lejupielāžu skaits sarucis par 22 %. Jāatzīst gan, ka *Letonika.lv* galvenā mērķgrupa – skolēni – datubāzi izmanto, pieslēdzoties ar saviem e-klases piekļuves datiem, jo lielākā daļa Jelgavas skolu ir šo datubāzi abonējušas.

Britannica Library lejupielādes uzrāda 26 % samazinājumu, jo 2024. gadā Reģionālajai bibliotēkārājai mācību nodaļai samazinājies nodarbību skaits skolēniem par datubāzēm. Jāpiezīmē, ka datubāzes informatīvais, drošticamais saturs ir saistošs arī ģimenēm ar sākumskolas un vecuma bērniem un jauniešiem, tādēļ lielu popularizēšanas un ieinteresēšanas darbu var veikt arī tie bibliotekāri, kas strādā klientu apkalpošanas jomā.

News.lv lietojumā vērojams pieaugums. Tas saistīts ar lielāku interesi par Laikrakstu bibliotēkas rakstiem un cītīgu bibliotēkas bibliogrāfu darbu.

Nedaudz sarucis *LURSOFT* datubāzes izmantojums. Iespējams, tas saistāms ar SIA “Lursoft” piedāvājumu visu izglītības iestāžu audzēkņiem mācību un studiju darbu izstrādei izmantot īpaši veidotu pakalpojumu “Studenta komplekts”. Studenti par noteiktu samaksu var paši piekļūt datubāzē iekļautajai informācijai un analītiskajiem pakalpojumiem.

Sarukusi Jelgavas Pilsētas bibliotēkas veidotās datubāzes “Ievērojami cilvēki Jelgavā” statistika, bet tas drīzāk saistāms ar atšķirīgu statistikas uzskaiti, jo šajā pārskata periodā tiek uzskaitīti tikai tie tīmekļvietnes apmeklētāji, kas atzīmējuši, ka piekūrīt sīkdatnēm.

Kopumā jāatzīst, ka datubāzu statistika 2024. gadā ir nedaudz samazinājusies. Datubāzu izmantošanas statistiku ietekmē informācijpratības nodarbības skolēniem un studentiem.

Šajā pārskata periodā ir notikušas bibliotēkārās stundas gan bibliotekāriem, gan nodarbības 272 skolēniem, tādejādi popularizējot aktuālo, mācību nolūkiem izmantojamo datubāzu saturu.

6.7. tabula

Jelgavas novada bibliotēkās pieejamo datubāzu izmantojums*

Datubāze	2022	2023	2024 (+/- salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu)
			
lejuplāžu skaits	3 515	5 157	6 753 (+ 1 596)
			
lejuplāžu skaits	810	879	954 (+ 75)

* LNB dati

Jelgavas novada bibliotēkās pieejamo datubāzu izmantojums katru gadu pieaug. Tam ir vairāki iemesli:

- ieguldīts liels un sistemātisks darbs datubāzu popularizēšanā dažādām iedzīvotāju grupām;
- lietotājiem uzlabojusies izpratne, ka informāciju var atrast ne tikai grāmatās un žurnālos, kuri pieejami bibliotēkā fiziskā veidā, bet arī datubāzes ir uzticams un plašs informācijas resurss;
- arī paši bibliotēku speciālisti aktīvāk izmantojuši datubāzes, lai meklētu informāciju gan novadpētniecības darbā, gan dažādu aktivitāšu organizēšanai.

Krājuma un datubāzu popularizēšana

Jelgavas Pilsētas bibliotēkas lietotāju apkalpošanas vietās tika eksponētas izstādes, kas tika mainītas regulāri reizi mēnesī. Daļa izstāžu tika iekļautas kārtējā gada plānā, bet tika eksponētas arī izstādes bibliotēkā rīkotu pasākumu, tikšanās reižu laikā. Kopumā tika eksponētas 69 izstādes bibliotēkā. 2024. gadā tika ieviests jauns izstāžu eksponēšanas veids – tematiska izstāde par mēnesim atbilstošu tēmu ar pieskaņotu noformējumu. Krājums tika popularizēts arī bibliotēkas tīmekļvietnē - eksponējot virtuālās izstādes (pārskata gada laikā – 24), interesantākos jaunieguvumus un ievietojot informāciju sociālajos tīklos.

Jau ceturto gadu Jelgavas pilsētas svētku laikā bibliotēkas darbinieki organizēja akciju: iespēju paņemt lietotāju dāvinātas grāmatas un informatīvus materiālus par bibliotēku no bibliotekāriem, kuri devās braucienā ar divriteņiem pa pilsētu.

Krājuma popularizēšanas daudzveidošanai darbība norisinājās arī Jelgavas pilsētas bibliotēkas sociālajos tīklos. Reizi nedēļā popularizētas atsevišķas grāmatas, izmantojot mirklībirkas *#Nedēļasgramata* un *#Egrāmatupirmdiena*.

6.1. att. Jelgavas Pilsētas bibliotēkas publikācijas sociālajos tīklos

Jelgavas reģiona kopkataloga pirmajā lapā tika veidotas tematiskas grāmatu kolekcijas, skat. <https://jelgava.biblioteka.lv/AlisePAC>.

Bibliotēkā tika popularizēti jaunieguvumi, izvietojot informāciju un jaunieguvumu sarakstus sociālajos tīklos un tīmekļvietnē. Atlasot no elektroniskā kopkataloga jaunumus, to apraksti, anotācijas, vāka attēli izvietoti sarakstā, alfabēta secībā. Gada laikā izveidoti un publicēti **12** saraksti. Mēneša beigās lietotāji, kuri bija izvēlējušies iespēju saņemt informāciju par jaunieguvumiem, saņēma e-pastu ar jaunieguvumu piedāvājumu. Jaunieguvumi tika izvietoti arī bibliotēkā, ar papildus izliktiem jaunieguvumu sarakstiem drukātā formātā, lai ar tiem varētu iepazīties apmeklētāji, kuri nevēlas to darīt elektroniskā formā.

Krājums tika popularizēts arī grāmatu apskatos lasītāju klubiņa tikšanās reizēs.

Pārskata gada vasarā Jelgavas Pilsētas bibliotēka atteicās no ierastajām *Grāmatu jaunumu dienām*, kas tradicionāli noritēja reizi mēnesī bibliotēkas lasītavā. Mēneša laikā jauniegūtie izdevumi tika sakrāti un izvietoti vienkopus izstādes veidā ar mērķi iepazīstināt lasītājus ar visiem mēneša jaunumiem uzreiz un dot iespēju pirmajiem pierakstīties rindā uz to saņemšanu. Tomēr ar laiku tika secināts, ka šāds pasākuma formāts ir sevi izsmēlis, jo tas palēnina jauno grāmatu apriti, kā arī dod priekšroku ļoti šaurai lasītāju grupai, kas var ierasties bibliotēkā klātienē darba dienā darba laikā. Šobrīd jaunākās grāmatas uzreiz pēc to apstrādes nonāk abonementā *Jaunumu plauktā*, kur tās var uzreiz izsniegt. Lai lasītājiem dotu iespēju visus jaunumus “ieraudzīt” kopumā, bibliotēka sagatavo Jaunumu sarakstus – ar vāka attēliem, anotācijām u.c. informāciju, ko apkopo mapēs, kas izvietotas redzamā vietā. 2025. gadā ir plānots veikt jauno grāmatu izsniegumu analīzi, lai saprastu, vai šāda kārtība ir paātrinājusi jaunumu apriti un sasniegusi atšķirīgu auditoriju.

Jaunieguvumi tika popularizēti arī JPB filiālbibliotēkās, gan izliekot tos bibliotēku Jaunumu plauktos, gan izvietojot informāciju sociālajos tīklos.

Katra **Jelgavas novada pašvaldību publisko bibliotēku** īstenotā aktivitāte pamatā ir bijusi saistīta ar bibliotēkas krājuma un pašas bibliotēkas popularizēšanu;

Informāciju par krājumu, jaunieguvumiem, literatūras izstādēm un lasītāko grāmatu topiem bibliotēkas regulāri ievietoja savu bibliotēku *Facebook* lapās, kā arī informēja apmeklētājus uz vietas bibliotēkās. 2024. gadā katra bibliotēka izveidoja vidēji 20 grāmatu izstādes, daļa no tām bija aplūkojamas arī virtuālajā vidē sociālajos tīklos.

Krājumu popularizēšanai bibliotēkas piedāvāja arī periodisko izdevumu izstādes. Kā piemēram, Vilces pagasta Ziedkalnes bibliotēkā tika piedāvātas šādas tematiskās izstādes – “Par tiem kas mums līdzās”, “Dziedinošā daba”, “Apcēļosim Latviju” u.c. Bibliotēkās bija skatāmas izstādes, kas veltītas ievērojamu cilvēku jubilejām, kā arī šogad viņsaulē aizgājušajām personībām.

Lai veicinātu krājuma apgrozību, bibliotēkās turpinājās iepriekšējos gados iesāktais cikls – “Nepelnīti aizmirstās grāmatas”. Šādi lasītājiem tika piedāvāts ieskatīties senāko gadu izdotajās grāmatās, kuras ir nepelnīti piemirstas bibliotēkas plauktos, bet ir interesantas vēl joprojām.

Lai pievērstu bērnu uzmanību, bibliotekāriem nācās būt īpaši radošiem, Vilces pagasta Ziedkalnes bibliotēkā ik mēnesi tika izlikta grāmatu izstāde pēc grāmatu vāku krāsas, tādējādi izceļot no plauktiem un popularizējot nedaudz piemirstās grāmatas. Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēkā bērni ar izstādi “Lasi jaunākās grāmatas un kļūsti par lasīšanas čempionu!” tika motivēti iepazīties ar jaunākajām grāmatām un tās izlasīt.

Vairākas Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas praktizēja metodi, ka vecāka gadagājuma lietotāji pa telefonu individuāli tika konsultēti par bibliotēkas grāmatu un preses izdevumu jaunumiem un piedāvājumu. Arī piegādājot grāmatas dzīvesvietā, neizpalika bez sarunas par bibliotēkas jaunieguvumiem un citām vērtīgām grāmatām.

Pagastu bibliotēku lietotājiem uz vietas pieejamas divas datubāzes. Aktīvāk tās izmanto skolu jaunatne laikā, kad skolās ir projektu nedēļas un skolēni dodas meklēt informāciju. Materiālu meklēšanai vienmēr bibliotēku speciālistes iesaka izmantot datu bāzes *Letonika.lv* un *News.lv*. Lielāka interese ir par *News.lv*, jo tur var izlasīt sev interesējošos laikrakstus, kas bibliotēkās netiek abonēti papīra formātā.

Veiksmīgākā abonēto datubāzu popularizēšanas aktivitāte pārskata periodā bija lasītāju iesaistīšana KISC organizētajā konkursā “Lasi, meklē un ceļo!”, kurā atbildes uz jautājumiem bija jāmeklē arī *Letonika.lv* un *News.lv* platformās.

Digitālās nedēļas pasākumos vienmēr tiek piedāvātas apmācības datubāzu lietošanā un novadītas praktiskās nodarbības informācijas meklēšanā. Bibliotēku apmeklētāji vienmēr ir mudināti balsot un piedalīties letonikas konkursā par gada monētu, tas palielina *Letonika.lv* atpazīstamību. Daudzas bibliotēkas skolēniem piedāvā izmantot *Letonika.lv* izstrādātās darba lapas.

Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”

Ik gadu Jelgavas Pilsētas bibliotēka ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas starpniecību saņem arī bezmaksas grāmatu komplektu “Grāmatu iepirkuma programmas publiskajām bibliotēkām” ietvaros. Tā ir iespēja noteiktas summas ietvaros no LNB iepriekš sagatavota saturiski augstvērtīgu grāmatu saraksta izvēlēties sev tīkamās grāmatas krājuma papildināšanai. Lai arī programmas ietvaros atvēlētais finansējums nav liels un ar tendenci samazināties, tomēr šī programma joprojām vērtējama kā labs atbalsts bibliotēkas krājuma papildināšanai, it īpaši ar retākiem izdevumiem no mazākām izdevniecībām, kuri ne vienmēr bijuši plaši pieejami ierastajās lielajās grāmatu tirdzniecības vietās. Bibliotēkas filiāles ar šīs programmas atbalstu mēdz arī papildināt jau esošo krājumu ar papildus eksemplāriem, lai apmierinātu pieprasījumu.

**Programmas “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” ietvaros saņemtās grāmatas
Jelgavas Pilsētas bibliotēkā**

	2022	2023	2024
Eksemplāri	89	52	52
Vērtība, EUR	1 061.73	683.97	677.76

Grāmatu iepirkums ir nozīmīgs un vērtīgs piensums katras lielākas vai mazākas bibliotēkas lietotājam. To izprotot, Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas ar lielu atbildības sajūtu veica grāmatu atlasī. Pagastu bibliotēkas ar programmas palīdzību papildināja savus krājumus ar 362 grāmatu eksemplāriem ar kopējo vērtību 4237.98 EUR. No saņemtā klāsta lasītākie latviešu autoru darbi bija: T. Žagares-Vītiņas “Brāļi Žagari”, M. Svīres “Pēdējā teikuma stāsts”, S. Kalnietes “Māte sieva. Sieva māte. Meita sieva”, kā arī D. Judinas darbi un bērnu grāmatas, īpaši Z. Zustas darbi. Lasītājus ieinteresēja arī I. Čekstera “Latvieša gads”, savukārt Zaļenieku pagasta Ūziņu bibliotēkā tika lasītas Latvijas vēstures lappuses no Ē. Jēkabsona grāmatas “Latviešu virsnieki Krievijas impērijas armijā”. Tiklīdz grāmatas nonāca pagastu bibliotēkās, iedzīvotāji par tām uzzināja izlasot informāciju bibliotēku sociālajos tīklos, kā arī bibliotēkās bija izvietotas saņemto grāmatu kopas. Liela nozīme ir bibliotēkas vadītāju spējai un vēlmei no grāmatu iepirkuma saraksta izvēlēties “literatūru”, neaprobežojoties tikai ar 'lasāmvielas' piedāvājumu, kā arī ieinteresēt cilvēkus to lasīt.

**Programmas “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” ietvaros saņemtās grāmatas
Jelgavas novada bibliotēkās**

	2022	2023	2024
Eksemplāri	631	398	362
Vērtība, EUR	6 783.92	4 452.07	4 237.98

Darbs ar parādniekiem

Preventīvs pasākums kavētāju dinamikas uzlabošanā Jelgavas Pilsētas bibliotēkā – BIS ALISE piedāvātais pirmstermiņa atgādinājums, kas tika veidots un nosūtīts, izmantojot sistēmas piedāvātās iespējas. Dienu pirms nodošanas termiņa beigām tika nosūtīta informācija uz lietotāja norādīto e-pasta adresi, nodrošinot tūlītēju atgriezenisko saiti, ja lietotājs vēlējās termiņu pagarināt. Lietotājiem piedāvāta iespēja no šī pakalpojuma atteikties. 2024. gadā tika izsūtīti **7515** pirmstermiņa atgādinājumi.

Norisinājās sistemātisks darbs ar kavētājiem, sūtot atgādinājumus. Intensīvi tas tika veikts pirms Aizmāršīgo lasītāju dienām, un arī ikdienā. 2024. gadā tika izsūtīti **2964** atgādinājumi kavētājiem, **11** tālruņa zvani.

2024. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēkā paņemtos informācijas nesējus nodevuši **738** kavētāji, no tiem **350** to izdarījuši Aizmāršīgo lasītāju dienās. Vairākums “aizmāršīgo” jeb **487** lietotāji informācijas vienības nodevuši, ienākot bibliotēkā, bet **244** izvēlējušies tās ievietot grāmatu nodošanas iekārtā pie Jelgavas Pilsētas bibliotēkas Akadēmijas ielā 26. **19 %** no visiem kavētājiem izmantojuši Jelgavas pilsētas bibliotēku piedāvāto iespēju nodot informācijas nesējus ne tajā bibliotēkā, kurā tie paņemti.

Katra mēneša pēdējā ceturtdiena un 2024. gadā arī viss decembris – “Aizmāršīgo lasītāju dienas”, kad paņemtos izdevumus varēja nodot jebkurā pilsētas bibliotēkā, nemaksājot kavējuma naudu. Vissenāk paņemtā grāmata bija N. Hilla “17 veiksmes principi”, kas bija jānodod 2014. gadā. Sešas grāmatas bija jānodod 2015. gadā, viena no tām Č. Kima un R. Mabornas “Zilā okeāna stratēģija”.

Par laicīgi nenodotiem informācijas nesējiem Jelgavas Pilsētas bibliotēkā iekasēta kavējuma nauda – **€319.66**.

Jelgavas pilsētas bibliotēkām izstrādāta “Instrukcija darbam ar kavētājiem lasītāju reģistrācijas datubāzē BIS ALISE cirkulācijas modulī”. Kavētāju nenodotie izdevumi kontos glabājas 3 gadus, pēc tam tiek izslēgti no krājuma, izstrādāts šablons informācijai par neatdotajiem izdevumiem / kavējuma naudu. Kavētāju dati no BIS ALISE cirkulācijas moduļa lietotāju reģistrācijas datubāzes pilnībā tiek dzēsti pēc 10 gadiem.

Kaut gan bibliotēkās tiek veikti preventīvie pasākumi, lai lietotāji neaizmirstu izdevumu atgriešanas termiņus (pirmstermiņa atgādinājumi), tomēr bibliotēkās ir arī kavētāji. Daļa no tiem vienkārši aizmirsuši nodot paņemtos izdevumus dažādu iemeslu dēļ (pabeigts izglītības process, pārvākšanās utt.), daļa varbūt vispār nepievērš uzmanību termiņiem un saistībām, un pavisam neliels procents ir cilvēku, kuri paņem kādu vērtīgu grāmatu, jau iepriekš zinot, ka to neatdos atpakaļ.

Jelgavas novada pašvaldību publisko bibliotēku lietošanas noteikumos pārskata periodā tika izlīdzināts lietošanas termiņš, nosakot, ka visās Jelgavas novada bibliotēkās grāmatu lietošanas termiņš ir divas nedēļas. Līdz šim tāds tas bija tikai bijušā Ozolnieku novada bibliotēkās, Jelgavas novada bibliotēkās lietotājiem grāmatas tika izsniegtas uz mēnesi. Noteikumu maiņa aktivizēja saziņu ar lietotājiem, tajā skaitā arī ar kavētājiem.

Pagastu bibliotēkās parādnieku skaits. Lasītājiem-parādniekiem tiek mutiski, e-pastā un pa tālruni atgādināts par izdevumu nodošanas termiņa kavēšanu. Bibliotēku apmeklētājiem tiek piešķirti autorizācijas dati, kā arī nodrošināta apmācība, lai viņi spētu sekot nodošanas termiņiem tiešsaistes katalogā un pieprasīt pagarinājumu gadījumā, ja izdevumi vēl nav izlasīti. Turklāt skolēni, kas apmeklē bibliotēkas, tiek informēti arī par grāmatu parādiem citās bibliotēkās, piemēram, skolas.

Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, galvenie secinājumi

Strādājot pie esošās Krājuma komplektēšanas koncepcijas pārstrādes Jelgavas Pilsētas bibliotēkā, liela uzmanība tika pievērsta krājuma kvalitātes jautājumiem, papildus analizējot krājuma sastāvu, lasītāju profilu, izsniegumu un to atbilstību bibliotēkas funkcijām un uzdevumiem, lai veiktās izmaiņas būtu izsvērtas un dotos balstītas. Darbs pie padziļinātas analīzes turpināsies arī 2025. gadā. Likumsakarīgi, ka šī procesa ietvaros pastiprināta uzmanība tika pievērsta arī bērnu/jauniešu auditorijai domātās literatūras veselīgākam īpatsvaram BJB “Zinītis” jaunieguvumos un krājumā kopumā. Vēsturiski bija izveidojusies tradīcija salīdzinoši lielu daļu no jaunieguvumiem komplektēt pieaugušo auditorijai – īpaši romānus, kā arī periodiskos izdevumus. Tas saistīts gan ar bibliotēkas šābrīža atrašanās vietu – vienā ēkā ar jaunrades namu “Junda”, kuru apmeklē arī daudz bērnu vecāku, kas labprāt iegriežas arī bērnu bibliotēkā, kā arī ar vēsturiski pieņemto pieeju pievērst lielu uzmanību pieaugušo auditorijas apkalpošanai, kas laika gaitā dažādu iemeslu dēļ bija izvēlējusies BJB “Zinītis” kā sev ērtāko piekļuves punktu grāmatu saņemšanai. Tomēr, lai racionālāk izmantotu finanšu līdzekļus, kā arī lai stiprinātu BJB “Zinītis” identitāti tieši kā bērnu un jauniešu bibliotēkai, ir īpaši ņemot vērā tās pieaugušo lomu bērnu/jauniešu auditorijas apkalpošanā pilsētā un reģionā, tiek domāts par bibliotēkas profilam un funkcijām atbilstošāku pieeju krājuma komplektēšanā, kas sevī ietver arī padziļinātu krājuma, izsnieguma un lasītāju profila analīzi, kam 2025. gadā tiks pievērsta papildus uzmanība.

Pastiprināti bērnu un jauniešu krājums tiks analizēts arī pārējās bibliotēkās, lai precīzāk varētu identificēt tā apjomu un sastāvu, ņemot vērā to, ka laika gaitā pieeja bērnu un jauniešu literatūras uzskaitē ir mainījusies vairākkārt, saturot būtiskas atšķirības.

Joprojām aktuāla problēma ir grāmatu trūkums krievu valodā, kas saistīts ar Jelgavas Pilsētas bibliotēkas lēmumu nepirkt (un nepieņemt dāvinājumos) neko, kas izdots agresorvalstīs. Joprojām nav alternatīvas agresorvalstu grāmatu tirgum krievu valodā, **kas būtu risināms valsts līmenī, iesaistoties grāmatu izdevējiem un tirgotājiem.** Augstākais pieprasījums pēc literatūras krievu valodā ir Pārlielupes bibliotēkā, bet mazākais – BJB “Zinītis”, kur novērota tendence jauniešiem pārslēgties uz angļu valodu.

Tāpat bibliotēka jūt nepieciešamību pēc sistemātiskas un strukturētas grāmatu komplektēšanas angļu valodā, lai varētu apmierināt lasītāju vajadzības dažādās vecuma grupās, kā arī lai process būtu pārskatāmāks un paredzamāks.

Jelgavas novada pašvaldību publisko bibliotēku krājuma komplektēšanā lielāks uzsvars jāliek latviešu oriģinālliteratūras komplektēšanai, lai nepieļautu šīs krājuma daļas kritumu, kas vērojams pēdējo trīs gadu periodā. Pozitīvi vērtējams, ka palielinājies jaunieguvumu skaits bērniem un

jauniešiem, taču pastāv bažas, ka tas ietekmē jaunieguvumu skaitu pieaugušajiem un nozaru literatūras klāstu.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Tabulā *“Bibliotēkas pamatrādītāji”* pārskata 5. nodaļā redzams, ka **2024. gadā bibliotēkās palielinājies krājumu izsniegums**, kas skaidrojams ar to, ka tiek turpinātas sadarbības ar PII izsniedzot tematiskās resursu kopas, vairāk popularizēts tematiskais katalogu “Atrodī pats”, tur grāmatas un citi resursi par dažādām tēmām ir jau apkopoti un tā var izvēlēties vairāk grāmatu par vienu tematu, nekā tikai ierakstot atslēgvārdu katalogā vai meklējot patstāvīgi grāmatas plauktos. Palielinoties seriālizdevumu piedāvājumam pērn gan bērniem, gan pieaugušajiem, palielinājies arī to izsniegums. Tāpat katru gadu skolās arvien biežāk vasaras ieteicamās literatūras sarakstos tiek ierakstītas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” grāmatas, tā kā bibliotēkas šajā programmā iesaistās karu gadu un mums ir pieejami vismaz 3–8 eksemplāri bērnu un jauniešu grāmatu, tad interese par šīm grāmatām uzlabo bibliotēkas izsnieguma rādītājus.

2024. gadā bibliotēkā “Zinītis” un JPB samazinājies reģistrēto lietotāju skaits un apmeklējums. Daļēji bibliotēkas apmeklējuma kritumu var izskaidrot ar LNB datu centra problēmām, kad BIS Alise bija zuduši dati par vairākām darba dienām. Bibliotēkas apmeklējuma kritums saistīts arī ar mazāku ekskursiju apjomu, salīdzinot ar pērnā gadu, turklāt 2023. gadā bibliotēka “Zinītis” atsaucās Jelgavas Centra pamatskolas un Jelgavas Daudzbērnu ģimeņu biedrības aicinājumam atbalstīt izaicinājumu “Atrasts un izmēģināts Jelgavā”, bibliotēkas pagalmā piedāvājot izpildīt atjautības uzdevumus no dažādām grāmatām. Pasākumu apmeklēja vairāk kā 470 skolēni, pedagogi un vecāki. Šogad šāds pasākums netika rīkots tādēļ tas veido būtisku kritumu reģistrēto lasītāju skaitam un apmeklējumam. Savukārt, JPB apmeklējuma kritums skaidrojams ar to, ka 2023. gadā bibliotēkā notika daudz leļļu teātra mazizrādes, bet šogad to nebija. Pārējās abās filiālbibliotēkās darba rādītāji ir uzlabojušies, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, pateicoties daudzveidīgām aktivitātēm un stabili lasītāju un apmeklētāju kontingentu, kas ikdienā apmeklē bibliotēkas.

Ja darba rādītājus vērtējam trīs gadu periodā, tad visās bibliotēkās 2024.gada darba rādītāji, salīdzinot ar 2022. gadu, ir uzlabojušies – palielinājies gan reģistrēto lietotāju skaits, gan apmeklējums un izsniegums.

Analizējot lietotāju vecumu bērnu un jauniešu vidū, jāsecina, ka **visvairāk bibliotēkās reģistrējušies bērni no 8 līdz 15 gadu vecumam.** Tas skaidrojams ar to, ka 2024. gadā bibliotēku “Zinītis” bieži apmeklēja 1. un 2. klašu skolēni, nākot uz mazizrādi “Mollis” un apmeklējot nodarbību par emocijām pēc izrādes. Savukārt, 10–13 gādnieki ir daudz, jo viens no pieprasītākajiem bibliotēkas pakalpojumiem ir Veloskolas nodarbības bērniem no 10 gadu vecuma. Tāpat šajā vecuma kategorijā ietilpst skolēni, kas apmeklē bibliotēkas dažādās ekskursijās un izvēlās grāmatas vasaras mēnešos no ieteicamās literatūras sarakstiem.

Analizējot Jelgavas novada pašvaldību publisko bibliotēku rādītājus darbā ar bērniem un jauniešiem, pārskata 5. nodaļas tabulā “Jelgavas novada bibliotēku pamatrādītāji” redzams, ka triju gadu periodā visi pamatrādītāji ir ar augošu dinamiku. Tas apliecina, ka novada bibliotēkas lielu uzmanību pievērš tieši bērnu un jauniešu mērķgrupai.

Pārskata periodā lietotāju skaits ir palielinājies par 3 %. Apmeklējumu skaits pārskata periodā nav audzis, bet, ņemot vērā, ka tā pieaugums (+14 %) bija 2023. gadā, tas ir vērtējams kā stabils. Krājuma popularizēšanas un lasīšanas veicināšanas aktivitātes ir pozitīvi ietekmējušas bērnu un jauniešu vēlmi lasīt. Pārskata periodā izsniegums ir palielinājies par 14 %.

Analizējot katras pagasta bibliotēkas rādītājus atsevišķi, kā jau 5. nodaļā norādīts, rādītājus ietekmēja bibliotēku pieejamība vadītāju maiņas periodā. Tomēr vislielāko ietekmi uz bērnu un jauniešu apkalpošanas pamatrādītājiem atstāja Sesavas pamatskolas slēgšana. Līdz ar to Sesavas pagasta Sesavas bibliotēkas aktīvo lietotāju skaits bērnu un jauniešu segmentā pārskata periodā samazinājās par 20 %, apmeklējumu skaits – par 73 %, izsniegums samazinājās par 42 %.

Skolas slēgšana atstāja ietekmi arī uz otru Sesavas pagastā esošo bibliotēku – Bērvircavas bibliotēku. Arī tur vērojams būtisks apmeklējumu skaita kritums par 28 % bērnu un jauniešu grupā, taču priecē, ka grāmatu izsniegums ir palielinājies par 45 %.

Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana

Bibliotēkas “Zinītis” ikdienas darbā ietilpst **tematiskā elektroniskā kataloga “Atrodi pats”** uzturēšana (<https://jelgavasbiblioteka.lv/berniem-jauniesiem/atrodi-pats/>). Atsaucoties uz lasītāju bieži jautātiem tematiem, esam tos pievienojuši tematiskajā katalogā, piemēram, ir bijusi interese par daiļliteratūras grāmatām, kurās atainota dzīve ar īpašajiem bērniem, par jaunāko bērnu ienākšanu ģimenē, mobingu, par sērām, jeb stāstiem, kuros bērni piedzīvo šķiršanos no mīļajiem, lai vieglāk bērniem izprast nāvi, un citiem tematiem. Jāsaka gan, ka šīs uzziņas biežāk jautājuši bērnu vecāki, paši bērni biežāk jautā lasāmvielu par konkrētiem multfilmu varoņiem, fantāzijas tēliem, kā arī

grāmatas, kurās mācīts zīmēt dažādus tēlus. Skolēni vecākajās klasēs bibliotēkā meklē informāciju par dažādām Zinātniski pētniecisko darbu tēmām, ietverot gan novadpētniecību, gan vides un sociālās zinības.

Lasīšanas iemaņu attīstīšanas nolūkā, pārskata periodā visās Jelgavas Pilsētas bibliotēkas filiālēs noorganizētas **Kanisterapijas nodarbības** skolēniem ar lasīšanas grūtībām, ko vadīja biedrības “HP Canis Latviaterapeites, divas no nodarbībām apmaksāja Jelgavas Rotary klubs un Jelgavas Zontu klubs.

Jauns un ļoti pieprasīts maksas pakalpojums skolēniem, kas tika ieviest 2023. gada augustā bibliotēkā “Zinītis” ir **grāmatu ievākošana**, 2024.gadā šo pakalpojumu piedāvāja arī Pārlielupes bibliotēka. Tā kā Jelgavā grāmatu ievākošanas pakalpojums bija pieejams vien divās vietās, bibliotēku apmeklētāji ir ļoti apmierināti ar jauno pakalpojumu, pēc kura pieprasījums aug.

Iepazīstoties ar **Jelgavas novada bibliotēku darba pārskatiem, var secināt, ka 2024. gadā vispieprasītākās bija tematiskās uzziņas, kas saistītas ar mācībām un studijām, aktuāliem notikumiem Latvijā un pasaulē.**

Piemēram, liela interese jauniešu vidū bija par mūziku laikā, kad TV notika muzikālais šovs “X faktors”, kā arī tika meklēta informācija par sportistiem vasaras olimpisko spēļu iespaidā. Ieskatam dažas no interesantākajām uzziņām: sapņu mācības un studijas ārzemēs, interneta veikali, sapņu nozīme, latvju zīmju spēks, influenceri u.c. Uzziņas tiek sniegtas skolēnu referātiem, zinātniski pētniecisko darbu izstrādei, kā arī redzesloka paplašināšanai. Pozitīvi ir tas, ka bērni un jaunieši paši iesaistās informācijas meklēšanā, atliek tikai dot kādas ievirzošas norādes.

Lai precīzi sniegtu atbildes uz pieprasītajām uzziņām, bibliotēkās tiek izmantoti visi pieejamie resursi – datubāzes, uzziņu krājums, preses izdevumi un citi avoti.

Izglītojoši pasākumi dažādām vecuma grupām

Jelgavas pilsētas bibliotēkas ir sadarbības partneri skolām ne tikai resursu ieguvei, bet arī dažādu mācību tematu apguvei. Tās ir vietas, kur apgūt zināšanas un paplašināt redzesloku ārpus skolas un tikties ar dažādiem jomas speciālistiem.

Gada sākumā bibliotēkā “Zinītis” viesojās grāmatu autore **Kristine Jacino ar nodarbību skolēniem “Kur rodas dažādi pārtikas produkti?”**, prezentējot gan savas grāmatas, gan izglītojošās multfilmas. Uz tikšanos bija ieradušies Ozolnieku vidusskolas 2. a un 2. d klases skolēni, kas ar lielu interesi arī uzdeva jautājumus (<https://saite.lv/HsAp>).

Eiropas Drošāka interneta dienā bibliotēku “Zinītis” apmeklēja Jelgavas 4. sākumskolas 3.klases skolēni un iepazinās ar droša interneta lietošanas padomiem; tika apskatītas vietnes

drossinternets.lv, manadrosiba.lv, draudzigsinternets.lv un pārrunātas tēmas par viltus ziņām un drošas paroles izveidi.

ESIP koordinatore Baiba Jaunzeme sagatavoja **Eiropas dienai veltītu prezentāciju skolēniem**. Sadarbībā ar LR Ārlietu ministriju (finansēja balvas) bibliotēkā “Zinītis” tika rīkota izglītojoša prezentācija par Eiropas Savienības rašanos un dalībvalstīm. Jelgavas 4. vidusskolas 5. c klases bērni un Jelgavas Centra pamatskolas 5. c, b un d klašu bērni tika iepazīstināti arī ar tām latviešu autoru grāmatām, kas tulkotas citās Eiropas valstu valodās. Noslēgumā no grāmatu nosaukumiem skolēniem bija jā sacer stāstiņi, par ko viņi saņēma balvu – Ripu spēli no dekornica.lv, kuru dāvināt skolas bibliotēkai. Kopumā nodarbību apmeklēja 91 skolēns un 5 pedagogi.

Digitālās nedēļas 2024 prezentācija bibliotēkā “Zinītis” “Digitālās prasmes videi un ilgtspējai”. Bibliotēku apmeklēja Jelgavas Tehnoloģiju vidusskolas 3. a, b, c, e, f klases un skatījās prezentāciju “Digitālās prasmes videi un ilgtspējai”. Skolēniem tika prezentēta aplikācija “Vides SOS”, Pasaules Dabas fonda vides kalkulatori (Ekopēdas nospieduma aprēķināšanai), “Zaļās ceļvedis”, dažādas atkritumu šķirošanas kartes, “Zaļā josta” izglītojošie materiāli, Laimes koku karte. Ar skolēniem pārrunājām arī ilgtspējību saistībā ar grāmatu lasīšanu un bibliotēku lomu tajā, apskatot 3td e-GRĀMATU bibliotēku, pārdošanas un pirkšanas portālu iBook.lv, kā arī Gētes institūta Lietu bibliotēku. Kopumā nodarbību apmeklēja 134 skolēni un 7 pedagogi.

Miezītes bibliotēkā notika **izstādes “Dzīvība ir vērtība” atklāšana**. Fotoizstādē iejūtīgā un gaišā noskaņā atainoti bērni, jaunieši un pieaugušie ar retām slimībām. Pavadošie teksti iepazīstina ar šo ģimeņu ikdienu un spēku. “Dzīvība ir vērtība” atklāšanā piedalījās Aizupes pamatskolas 2. un 3. klašu skolēni. Īpaši skolēniem rīkotajā pasākumā Reto slimību alianses valdes locekle Sanita Siņica un Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Paliatīvās aprūpes dienesta pārstāve Iveta Gigele, stāstīja par to, kāpēc dzīvība ir vērtība, kā arī rosināja domāt, kas ir reta slimība, kā tā var izpausties, runāja par atšķirībām starp biežāk izplatītām un retām slimībām. Bērniem bija iespēja praktiski darboties un pašiem izmēģināt lietas, ko ikdienā izmanto cilvēki ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem. Sanita Siņica un Iveta Gigele atbildēja uz bērnu jautājumiem par šo tēmu un izspēlēja darbības, kas veicina izpratni par cilvēku ar īpašām vajadzībām ikdienu. Pasākuma mērķis – Sabiedrības informēšana par retajām slimībām, kā arī sapratnes veicināšana bērnos par dzīvības kā vērtības nozīmi un iecietīgas sabiedrības veicināšana saistībā ar funkcionālo traucējumu dažādību. Bilde apskatāmas šeit: <https://ej.uz/dziviba-ir-vertiba>.

Kopš 2019. gada bibliotēkā “Zinītis” notiek Veloskolas nodarbības bērniem no desmit gadiem, kurās tiek apgūtas ceļa zīmes un ceļu satiksmes noteikumi, lai veiksmīgi un droši piedalītos satiksmē. Apmācībās tiek izmantoti CSDD metodiskie materiāli pedagogiem un tīmekļvietne www.berniem.csdd.lv. Pēc teorijas apgūšanas bibliotēkā bērni kārto CSDD Velosipēda vadītāja kvalifikācijas eksāmenu. Tā kā pieprasījums pēc šīm nodarbībām ir ļoti liels un vietu skaits ir

ierobežots, **pārskata periodā Veloskolas nodarbības tika rīkotas visās četrās bibliotēkās, kā rezultātā vairāk kā 300 skolēni** apguvuši Ceļu satiksmes noteikumus un bibliotēkā kārtājuši CSDD Velosipēda vadītāja kvalifikācijas eksāmenu.

Bibliotēku nedēļas ietvaros Pārlielupes bibliotēkā notika:

- radošā Jelgavas Mākslas skolas audzēkņu nodarbība ārpus skolas. 3. klašu nodarbību “Mākslas valodas pamati” un “Kompozīcija” laikā bērni tika aicināti izvēlēties sev grāmatu, kuras nosaukums vai grāmatas vāks iedvesmotu zīmēt tās varoņus vai pašu izdomātus tēlus;
- tematiskā nodarbība “Mežs ienāk bibliotēkā” Meža dienu “Mežs ienāk Jelgavā” ietvaros (nodarbības vadītāja LBTU lektore S. Luguza; iepazīstināšana ar dažādiem kokiem, lapām, izzinošu aktivitāšu vadīšana; atšķirība starp koku lapām un grāmatu lapām).

Sadarbībā ar Jelgavas Pārlielupes pamatskolu Pārlielupes bibliotēkā tika rīkota dažādu tautību topošās 1. klases bērnu (kopā 45) vasaras brīvlaika nometnes diena – ekskursija bibliotēkā. Mērķis – iepazīties, saliedēt dažāda vecuma un tautības bērnus, klausīties, kā skan latviešu valoda un dzirdēt latviešu valodu, saprasties, būt pieklājīgiem, izpalīdzīgiem un attīstīt saskarsmes spējas.

Pārskata periodā **Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas**, tāpat kā pieaugušajiem, arī bērniem un jauniešiem sniedza individuālas konsultācijas un apmācības informācijas meklēšanā un informācijas tehnoloģiju izmantošanā. Arī Digitālās nedēļas ietvaros bērniem un jauniešiem tika piedāvātas dažādas praktiskās nodarbības, piemēram, **“Droša parole tavai drošībai internetā”, “Mākslīgais intelekts”, “Viltus ziņu gūstā” u.c.**

Tajos pagastos, kur ir skolas, bibliotēkas piedāvā bibliotekārās stundas, piemēram, **Elejas pagasta Elejas bibliotēkā, Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēkā, Svētes pagasta Svētes bibliotēkā**. Bērni un jaunieši tika apmācīti meklēt informāciju datubāzēs **News.lv, Letonika.lv, EBSCO, Periodika.lv u.c.**

Bibliotekārājās stundās bērni tika iepazīstināti ar elektroniskā kopkataloga piedāvātajām iespējām.

Pirmsskolas bērniem tiek organizētas dažādas radošās darbnīcas, pasaku rīti, tematiskie pasākumi. Piemēram, **Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēkā** notiek “Pasaku rīti bibliotēkā”, bet **Platonas pagasta Platonas bibliotēkā** mazajiem regulāri notiek priekšā lasīšanas stundas.

Pirmsskolas vecuma bērnus ļoti aizrauj dažādas radošas un izzinošas aktivitātes, tāpēc arī bibliotekārēm pašām arvien jābūt radošām. **Svētes pagasta Jēkabnieku bibliotēkas** mazo lasītāju tētiem aizkustinošs brīdis bija tad, kad viņi saņēma savu bērnu izgatavotās kartiņas ar uzrakstu “Vismīļākais tētis pasaulē”. Tēvu dienai veltīts pasākums notika arī **Valgundes pagasta Tīreļu bibliotēkā**, kur tika organizēta viktorīna visai ģimenei “Atmini latviešu autora grāmatu”.

1.–4. klašu skolēniem prieku sagādā dažādi tematiski pasākumi, kas pārskata periodā organizēti bibliotēkās:

- “Bibliotēka iedvesmo!” – Bibliotēkas nedēļas ietvaros bērni tika iepazīstināti ar bibliotēku un bibliotekāra darbu.
- “Dzeja uzrunā” – Dzejas dienu ietvaros bērni klausījās Svētes pagasta iedzīvotāju dzeju.
- Fotokonkurss “Mans mīlais mājdzīvnieks” – bērnu darbi bija skatāmi Svētes pagasta Jēkabnieku bibliotēkas logos.
- “Spokoties – jokoties!” – Helovīnu dienai veltīts pasākums, kurā tika runāts par šo svētku izcelsmi un nozīmi, kā arī bērni lasīja fragmentus no grāmatas “Kungu kapsētas spoks”.

5.–9. klašu skolēniem tika organizēti lasījumi, tematiski pasākumi, radošas darbnīcas, grāmatu un zīmējumu izstādes.

Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēkā un **Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēkā** notika interesantas nodarbības “Papīra otrā dzīve” “Latviešu grāmatai 500” ietvaros.

Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēkā katru darba dienu pēc stundām notika nodarbības “Papīra otrā dzīve”, kur bērni attīstīja prasmi locīt, gofrēt, rullēt un savienot papīra detaļas, izmantojot dažādas tehnikas – origami, kvilingu un gofrēšanu. Nolietoti vai sabojāti papīri pirms nodošanas makulatūrā tika izmantoti nodarbībās.

Savukārt **Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēkā** notika vasaras lasīšanas aktivitāte “Papīra otrā dzīve”. Šī aktivitāte tika rūpīgi sagatavota, iesaistot brīvprātīgos, kas palīdzēja izgatavot papīra lējuma sagataves, smalcināt un formēt papīru, kā arī to dekorēt un žāvēt.

Vircavas pagasta Vircavas bibliotēkā vecāko klašu skolēni tika ieinteresēti lasīšanā, piedāvājot randiņu ar grāmatu “Bookflix & Chill”.

Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Lasītprieka un lasītprasmes veicināšana bērnu un jauniešu vidū ir katras bibliotēkas viens no darba uzdevumiem – sākot ar mājīgas vides un interesi rosinoša bibliotēkas iekārtojuma radīšanas, ikdienas darbu ar lieliem un maziem lasītājiem, pasākumu rīkošanu, priekšlasīšanu, līdz pat izkāpšanai no savas komforta zonas, veidojot un īstenojot leļļu teātra mazizrādes.

Viens no veidiem kā atbalstīt lasošās ģimenes un pateikties par iesaistīšanos bibliotēku aktivitātēs ir **Čaklāko lasītāju godināšanas pasākums**. 2024. gada februārī Jelgavas Pilsētas bibliotēkā norisinājās pilsētas bibliotēku čaklāko lasītāju bērnu apbalvošana. Izpētot izsniegumu skaitu, no katras bibliotēkas tika atlasīti 10 bērni, kuri 2023. gadā bija izlasījuši visvairāk grāmatu. Pasākumu atklāja Iecavas kultūras nama folkloras kopa “Tarkšķi”, pēc tam bērni darbojās Mācību centra *Password Techlab* organizētā “Čaklāko lasītāju darbnīcā”, kurā bija iespējams atklāt slepenus vēstījumus, sasaldēt želejas lācīšus un piedalīties dažādos eksperimentos. Katrs bērns saņēma arī

dāvanā grāmatu un atzinības rakstu ar pateicības vārdiem un izlasīto grāmatu skaitu. Foto atskats uz pasākumu: https://ej.uz/caklie_lasitaji.

Kopš pirmsākumiem “**Latvijas Nacionālās Skatās lasīšanas sacensības**” tiek rīkotas arī Jelgavas reģionā, uzrunājot visas pilsētas un novada skolas un bibliotēkas rīkot konkursa pirmo kārtu un startēt reģiona sacensībās. Šo sacensību rīkošanu uzņēmusies Jelgavas Pilsētas bibliotēka, izveidojot darba grupu. 2024. gadā reģiona fināls notika Jelgavas Centra pamatskolā, kurā par ceļazīmi uz Latvijas finālu sacentās 15 skolēni no 8 skolām un 4 bibliotēkām. Par Jelgavas reģiona Nacionālās Skatās lasīšanas **čempionu kļuva Toms Ciplājevs**. Viņš lasīja fragmentu no Rutas Svažas grāmatas “Pelesdēls Gudrinieks” un pārstāvēja Vilces pamatskolu un Vilces bibliotēku. Mentores – Skaidrīte Vanaga un Regīna Deksnē. Vairāk informācijas un atskats uz sacensībām šeit: <https://ej.uz/lmsls2024>; <https://ej.uz/lmsls2> .

Miezītes bibliotēkā, Bibliotēku nedēļas ietvaros, **Jelgavas domes priekšsēdētājs Andris Rāviņš lasīja** PII “Lācītis” sešgadnieku Mārīšu grupiņas bērniem pasaku par trollīti Piktuli, kurš, piktojoties uz visiem un visur, pamazām zaudēja draugus. Stāsts māca, ka draudzību iespējams atgūt, palūdzot otram piedošanu, kā to izdarīja trollītis Piktulis. Vairāk par lasīšanas stundu šeit: <https://ej.uz/domes-priekssedetajs-lasa>.

Ziemeļvalstu literatūras nedēļas “Brīvība ziemējos” ietvaros Pārlielupes bibliotēkā tika organizēts Rītausmas lasījums Pārlielupes pamatskolas 2. klases skolēniem. Tikšanās laikā skolēni tika iepazīstināti ar Ziemeļvalstu literatūras nedēļu un Islandi, pārrunātas un iegūtas jaunas zināšanas par vulkāniem, kā arī notika Rana Fligenringa grāmatas “Vulkāns” fragmentu lasījums.

Pārskata periodā bibliotēkai “Zinītis” izveidojusies **jauna sadarbības forma ar PII “Ķipari”, proti, bērni savus radošos darbus un grupas lugas izrādi prezentē ārpus PII telpām** – bibliotēkā plašākam skatītāju pulkam. Lugu “Gliemežbiksis” vēroja bērnu vecāki, vecvecāki, PII vadība, PII “Zemenīte” sagatavošanas grupas bērni un citi bibliotēkas apmeklētāji (<https://ej.uz/gliemezbiksis>). Ievērojām, ka šāda veida sadarbība sekmē bibliotēkas popularitāti arī to ģimeņu vidū, kurās ikdienas rutīnā neietilpst bibliotēkas apmeklējums. Bija patīkami vērot kā bērni savus vecākus iepriecina ar izrādi un pēcāk iepazīstina ar viņiem tik zināmo un mīļo bibliotēku.

Pērn, izmantojot Pārlielupes un Miezītes bibliotēkas izveidoto leļļu teātra skatuvi, Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēka “Zinītis” aizsāka tradīciju – **par kādu no “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” 5+ grāmatām veidot leļļu teātra mazizrādi bērniem**. Šīs izrādes kalpo kā aizraujošs un izzinošs ievads mācību stundām ārpus skolas vai pirmsskolas izglītības iestādes.

Kā pirmo bibliotekāri paši saviem spēkiem radīja mazizrādi “**Lasis Stasis un Atlasijas okeāns**” pēc **Dainas Tabūnas grāmatas** ar tādu pašu nosaukumu motīviem. Tika veidots scenārijs, šūtas un veidotas lelles – okeāna iemītnieki, dekorēta skatuve, ierunāta teicēja balss un sagatavota mācību stunda par upju un okeānu piesārņojumu. Otra mazizrāde, kas tika sagatavota, balstoties uz

“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” 5+ vecuma grupas grāmatām, tapa 2024. gada vasarā – **izrāde “Mollis”, kas iestudēta pēc Katri Kirkopelto grāmatas motīviem.** Gluži tāpat kā iepriekš, arī šai izrādei viss tika darināts pašu spēkiem – izgatavota pilnīgi jauna skatuve, veidotas īpašas dekorācijas un noformējums, izstrādāts scenārijs, ar rokām šūtas lelles un ierunāta teicēja balss. Pēc izrādēm bērni apskatīja grāmatu izstādi “Visas manas emocijas”, kurā tika eksponētas grāmatas par emociju atpazīšanu, pieņemšanu un stresa mazināšanas veidiem. Savukārt, skolēnu un PII grupām pēc izrādes tika **organizētas arī nodarbības (18) – “Emociju pasaules izzināšana”, ko bērniem vadīja Jelgavas Sociālo lietu pārvaldes Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas speciālisti.** Esam ļoti priecīgi par izveidojušos sadarbību un paveikto darbu (<https://ej.uz/emocijas1>; <https://ej.uz/emocijas2>). Kopumā izrādi noskatījušies 420 skatītāji.

Vēl viena leļļu teātra mazizrāde, kura tika iestudēta ir **“Muminielejā atnāk Ziemassvētki” pēc A. Haridi un S. Dāvidsones grāmatas** ar tādu pašu nosaukumu motīviem. Tā tika rādīta PII grupiņām kā pateicība par dalību “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā”. BJVŽ mērķtiecīgi tiek iesaistītas PII, informējot par žūrijas norisi, piedaloties vecāku sapulcē, izsniedzot grāmatas, tai skaitā lasot priekšā arī kādu no kolekcijas grāmatām PII grupām gan bibliotēkā, gan PII.

2024. gadā, sadarbībā ar PII “Ķipari” un “Kamolītis” **“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā 2024” bibliotēkā “Zinītis” iesaistījās 100 bērni,** kas apmeklēja bibliotēku un čakli lasīja kolekcijas grāmatas arī PII (<https://saite.lv/TTCV>). Tomēr jāsaka, ka anketas aizpildīja tikai puse no iesaistītajiem bērniem. Ārpus PII kolektīviem žūrijā iesaistījās 12 dalībnieki (4 vecāki; 1 11+; 1 15+; 2 9+; 4 5+).

Miezītes bibliotēka arī turpināja dalību BVJŽ projektā. Vecākā bibliotekāre Rita Beķere aktīvi iesaistīja apmeklētājus projektā, uzrunājot individuāli katru bērnu un jauniešu, kurš iegriezās bibliotēkā, stāstot par pašu projekta norisi, tādējādi ieinteresējot piedalīties un, galvenais, lasīt! Projektā piedalījās 25 bērni un jaunieši vecumā līdz 18 gadiem. Lai lasīšanas procesu padarītu interesantāku, bibliotekāre bija sagatavoja tāfelis un uzlīmes ar projekta dalībnieku vārdiem, kas izvietoti attiecīgi zem katras vecuma grupas. Bērni, izlasot grāmatu no sava vecuma kolekcijas, līmēja mazas atzīmītes pie sava vārdiņa, tādējādi citi lasītāji varēja redzēt, cik citi ir čakli BVJŽ grāmatu lasītāji. Tas savā ziņā radīja tādu kā konkurenci un interesi, kā iet citiem un arī pašam būt naskākam uz lasīšanu.

Pārlielupes bibliotēkā BJVŽ iesaistījās 11 bērni, kas apmeklēja bibliotēku, čakli lasīja kolekcijas grāmatas un pildīja vērtējuma anketas.

Savukārt 2024. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēka izlēma vairs neiesaistīties BJVŽ, sakarā ar to, ka kvartāla attālumā atrodas bērnu un jauniešu bibliotēka “Zinītis” un šī lasīšanas veicināšanas programma vairāk atbilst tās mērķiem un auditorijai. Neskatoties uz to, arī Jelgavas Pilsētas bibliotēkas krājumā atrodamas šīs programmas ieteiktās grāmatas.

Interesantas un interaktīvas izstādes arī ir lielisks veids kā piesaistīt lasītāju uzmanību bibliotēkām un literatūrai. LNB Atbalsta biedrības ceļojošā izstāde **“Vai grāmatai ir knābis?”** bija izvietota bibliotēkas “Zinītis” Svinību zālē un to apmeklēja 253 apmeklētāji, tai skaitā pirmsskolas izglītības iestādes grupas, ģimenes un 1.klašu kolektīvi, kas bibliotēku apmeklēja adaptācijas nedēļas laikā (<https://ej.uz/knabis2>).

Pērn Eiropas Komisijas pārstāvniecība piedāvāja bibliotēkām iespēju organizēt ceļojošo grāmatu izstādes – Grāmatu “Pepija Garzeķe”, “Alise Brīnumzemē” un “Sarkangalvīte”. Bibliotēkā “Zinītis” bija apskatāma Pepijas Garzeķes grāmatu kolekcija, savukārt 2024. gadā – **“Pinokio grāmatu kolekcija” 38 valodās.**

Ir vērts izcelt Pārlielupes bibliotēkā izvietoto Jelgavas pamatskolas “Valdeka” – attīstības centra audzēkņa Vladislava Seleznova (Ukraina) papīra modeļu izstādi, kas guva plašu rezonansi un ieinteresētību tieši jaunāko bibliotēkas apmeklētāju vidū.

Arī 2024. gadā Jelgavā realizējām **LNB Atbalsta biedrības lasītveicināšanas programmu “Grāmatu starts”**, katrā bibliotēkā vadot divas “Pūcītes skolas” nodarbības, iepazīstinot mazos jelgavniekus ar bibliotēku un piedāvājot izglītojošas, radošas un attīstošas aktivitātes, kas veicina bērnu lasītprieku, lasītprasmi un personības attīstību. Savukārt noslēguma nodarbībā notika svinīga pūcūlēnu somiņu pasniegšana un rotaļas ar animatoru.

Ir būtiski, ka bibliotēka ir pieejama katram ģimenes loceklim un bibliotēka ir vieta, kur jēgpilni pavadīt brīvo laiku visai ģimenei kopā. Savulaik Jelgavas Pilsētas bibliotēka bija pirmā, kas sāka rīkot pasākumu visai ģimenei un jau pāris gadu arī bibliotēkā “Zinītis” tiek īpaši piedomāts pie **Ģimenes dienu** tematiskas programmas, lai tajā ikvienam būtu interesanti un rastos vēlme atgriezties atkal. Ģimenes dienas tiek veidotas tematiski – koncentrējoties uz kādu tematu, kas atainots grāmatu izstādēs, konkursos, aicinātajos viesos un rīkotajās aktivitātēs. 2024. gadā par godu Pasaules bišu dienai (20. maijs), Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis” 18. maijā tika rīkota **Ģimenes diena, sadarbībā ar Latvijas Bīskopības biedrību (LBB)**, lai veicinātu sabiedrības izpratni par šo dienu. Pasaules bišu dienas mērķis ir pievērst sabiedrības uzmanību bišu svarīgajai lomai bioloģiskajā daudzveidībā, kā arī to sarūkošajam skaitam pasaulē. Ģimenes dienā ikviens varēja iepazīt apputeksnētājus un nektāraugus izglītojošos plakātos un grāmatās, degustēt daudzveidīgo medu un tikties ar bīškopi, kurš pastāstīja par bitēm un medu, parādīja bīškopja inventāru un atbildēja uz jautājumiem par bīškopību.

Ģimenes dienas ietvaros notika arī **divi lasītveicināšanas pasākumi ģimenēm ar maziem bērniem** (sk. 7.1. attēlu). Ģimenes ar bērniem apmeklēja atraktīvās dzejnieces un rakstnieces **Evijas Gulbes** programmu “Kukainīšu balle”, kas tapusi par godu grāmatai “Bizbizmāsiņa” un atgādina, ka “pat ja esi mazs, kādam tu vari kļūt par lielu draugu”; un drīz pēc tam piedalījās **Sanitas Tukres**

interaktīvās dzejoļu grāmatas “Runcis Rencis dodas ceļā” atvēršanas svētkos. **Atskats uz pasākumu fotogrāfijās:** <https://ej.uz/gdbites1>, <https://ej.uz/gdbites2> un <https://ej.uz/gdbites3>.

BĒRNU UN JAUNIEŠU BIBLIOTĒKĀ "ZINĪTIS"

ĢIMENES DIENA

10.00-15.00

18. MAIJĀ

10.30

Tikšanās ar biškopi un pētnieku Nauri Bērziņu un medus degustācija

12.00-13.00

Tikšanās ar rakstnieci un dzejnieci Eviju Gulbi. Programma bērniem "Kukaiņišu balle"

13.30-15.00

Sanītas Tukres grāmatas "Runcis Rencis dodas ceļā" atvēršanas svētki

- Tikšanās ar autori un fotografēšanās ar runci Renci
- Popkorns, foto stūrītis, grāmatu tirdzniecība (autogrāfs un dāvana par pirkumu)

Radošās darbnīcas:
mammām "Bišu vaska drāniņas", bērniem "Krepapīra ziedi"

10.00-15.00

Latvijas Biškopības biedrība piedāvā:

- "Sastādi krustvārdu miklu par biškopību!" un laimē balvas
- Izglītojošie plākāti "Apputeksnētāji un nektāraugi"
- Foto izstāde "Drava vasarā"

10.00-15.00

- Pildi www.bisudraugs.eu testus, lai noskaidrotu savu medus garšu
- Grāmatu izstāde "Kukaiņiši grāmatu lappusēs"
- Interaktīva darbošanās ar Sanītas Tukres dzejoļu grāmatu uzdevumiem īpašā aplikācijā

10.00-15.00

Rotaļas un fotogrāfēšanās ar animatoriem – rosīgajām bitītēm

7.1. att. Ģimenes dienas afiša

Savukārt Ģimenes dienā Miežītes bibliotēkā apmeklētajiem bija iespēja noskatīties leļļu teātra mazizrādi “Kur ņemt vienu apkampienu”, kas iestudēta pēc Deivida Mellinga grāmatas ar tādu pašu nosaukumu motīviem. Grāmata vēsta par mazu lācēnu Duglasu ar plašu un mīlošu sirdi, kurš grib kādam dāvēt savu mīlestību. Jaukā pavasara rītā lācītis pamostas un saprot, ka viņam ir nepieciešams apkampiens. Kur ņemt vienu apkampienu? To īsto apkampienu? Duglass dodas meklēt kādu, ko varētu samīļot. Vairāk informācijas šeit: <https://ej.uz/apkampiens-miezites-biblioteka>.

Pārlielupes bibliotēkā 2024. gadā uzsākta **lasītveicināšanas aktivitāte ģimenēm – Sestdienu LasāmRīts** (“Lieldienu pasakas”, “Pavasari gaidot”, “Jelgavas pasakas” + radošā aktivitāte “Grāmatzīme Jelgavas krāsās”). Jāatzīst, ka šo pasākumu apmeklētība ir bijusi zema, bet tā tiks

turpināta 2025. gadā. Bet, sagaidot Mātes dienu, Pārlielupes bibliotēkā tika rīkota Ģimenes diena ar leļļu teātra mazizrādi “Kur ņemt vienu apkampienu” pēc D. Melinga grāmatas “Kur ņemt vienu apkampienu” motīviem un koplasišana “Mammīt, palasi!”, kā arī radošā aktivitāte vecākiem kopā ar bērniem – lācēna Duglasa izgatavošana no papīra.

Marta beigās **Jelgavas Pilsētas bibliotēkā norisinājās Ģimenes diena “Pūpolsvētdiena bibliotēkā”**, skat. <https://jelgavasbiblioteka.lv/aktualitates/galerijas/#lg=14&slide=0>. Kā jau vēsta nosaukums, šajā dienā bibliotēkā nodarbošanos varēja atrast jebkura vecuma lietotājs. Pašiem mazākajiem Bērnu stūrītī tika lasītas pasakas, darbojās Spēļu istaba, nedaudz vecākiem bērniem aizraujošus eksperimentus rādīja darbnīca “Password Techlab”, varēja darboties radošajā darbnīcā un veikt fotoorientēšanos bibliotēkā.

Jelgavas Pilsētas bibliotēka ar moto “Bibliotēka – labo sajūtu vieta” maijā savas durvis vērā arī **Muzeju naktī**. Bērni varēja darboties spēļu istabā un radošajās darbnīcās, kā arī noklausīties spoku stāstus bibliotēkas bēniņos un pamēģināt rakstīt kā kādreiz, ar spalvu un spalvaskātu. Ieskatu muzeju nakts norisē var gūt šeit: <https://jelgavasbiblioteka.lv/aktualitates/galerijas/#lg=20&slide=0>

Aprīlī Jelgavas Pilsētas bibliotēkā norisinājās **Pagalma svētki**. Arī šajā pasākumā bija padomāts par to, lai jaunajiem apmeklētājiem varētu piedāvāt kaut ko interesantu, kaut gan lielākoties šis pasākums bija domāts pieaugušo auditorijai. Pagalmā bija aizvietotas dažādas spēles, varēja locīt origami vai tikai izmantojot ožu vai tausti, atpazīt iesaiņotus priekšmetus vai vielas.

Lai rosinātu lasītprieku un interesi par bibliotēku un literatūru Jauniešu auditorijai šogad bibliotēkās realizējam vairākas aktivitātes:

- Šogad jauniešus (10. klase) aicinājām uz **tikšanos ar komiksa “Leģendas par Lāčplēsi un citiem varoņiem” autoru jelgavnieku Andri Trušeli bibliotēkā “Zinītis”**, kurš stāstīja par savu ideju – latviešu varoņtēlus popularizēt un attēlot jauniešiem tīkamā formātā – komiksā. Tikšanās laikā jauniešiem bija iespēja redzēt kā tiek izmantots mākslīgais intelekts komiksa veidošanā (<https://ej.uz/atruselis>). Tāpat ar autoru jau vienojāmies, ka nākamā komiksa atvēršanas svētki notiks bibliotēkā “Zinītis” 2025.gada pavasarī “Jauniešu dienas” ietvaros;
- **Pārlielupes bibliotēkā viesojās populārā latviešu rakstniece Zane Nuts**, uz kuras tikšanos tika aicināti Pārlielupes pamatskolas 9. klašu skolēni. Pasākumam bija laba apmeklētība, jauniešu atsaucība un interese sarunas laikā;
- **Iejas grāmatu kataloga “Jaunietis jaunietim” realizācija**, piesaistot sponsorus un iesaistot skolu un pagastu bibliotēkas. (<https://jelgavasbiblioteka.lv/aktualitates/jaunumi/zinitis-aicina-jauniesus-veidot-gramatu-katalogu-jaunietis-jaunietim/>). Šobrīd joprojām cītīgi turpinām darbu pie anketas popularizēšanas, lai ideju izdotos pilnībā realizēt. Iesniegtās atsauksmes un komentāri ir

vērtīgi un daudzi no respondentiem raksta, ka ir priecīgi piedalīties un gaida grāmatu katalogu, jo uzskata, ka tas būs vērtīgs un noderīgs. Sīkāk aktivitāte aprakstīta pārskata kopsavilkumā.

- **Dalība “Jelgavas Jauniešu festivālā”.** Festivāla apmeklētājiem piedāvājām pieejas datus Ebsco e-grāmatu bibliotēkai un citām noderīgām datubāzēm. Popularizējām “Bērnu, jauniešu un vecāku žūriju 2024”, piedāvājām atjautības uzdevumus no grāmatām, kā arī uzsākām kustības “Restarts lasīšanai” popularizēšanu, dalot pašu sagatavotas grāmatzīmes ar kvadrāt kodu un aicinot lasošos jauniešus citiem jauniešiem ieteikt viņuprāt labas un vērtīgas grāmatas.
- Ekskursija bibliotēkā “Zinītis” Jelgavas Mūzikas vidusskolas pirmajiem trim kursiem, kurā skolēni tika iepazīstināti ar latviešu vēsturiskajiem romāniem, lai gatavotos argumentētas esejas rakstīšanai par kādu no kultūrvēstures tēmām. Jaunieši tika iepazīstināti arī ar bibliotēkas tīmekļvietnē apkopotajiem literāro balvu un “BJVŽ” laureātu grāmatu sarakstiem, iespējām lasīt 3TD.lv un letonika.lv.
- 2024. gada martā Jelgavas Pilsētas bibliotēkā tika uzsākts spēles-tikšanās cikls **“Ielauzies bibliotēkā!”**. Pārskata gadā notika sešas spēles, kuru laikā Jelgavas jaunieši kopā ar pieaicinātajiem viesiem, veicot uzdevumus, iepazīna bibliotēkas krājumus un iespējas.
- Par godu Latvijas pirmā prezidenta Jāņa Čakstes 165. jubilejai Jelgavas Pilsētas bibliotēka sadarbībā ar Jelgavas Pilsētas bibliotēkas atbalsta biedrību “Libro” rīkoja **eseju konkursu “Taisnība vienmēr uzvarēs”**. Skolēni tika aicināti izstrādāt un iesniegt radošu, izpētē un personīgajā viedoklī balstītu eseju, atsaucoties uz J. Čakstes ideāliem par taisnīgumu, demokrātiju un Latvijas valsts attīstību. Konkursā tika saņemtas 14 esejas no Jelgavas skolu skolēniem (Vairāk par šīm abām aktivitātēm lasīt pārskata 8. nodaļā).

Izlaušanās spēles bija sagatavojušas Miezītes bibliotēkas kolēģes:

- Pavasara skolēnu brīvlaika nedēļā bibliotēkā tika organizēta izlaušanās spēle “Lieldienu noslēpums” – ar dažādu uzdevumu atrisināšanu jāatklāj Lieldienu noslēpums. Spēli izgāja 16 bērni. Aktivitātes mērķis – piesaistīt ģimenes ar bērniem bibliotēkas krājuma iepazīšanai, latviešu dzejnieku darbiem, kā arī mudināt saturīgi un pilnvērtīgi pavadīt brīvo laiku;
- Latvijas svētku nedēļas ietvaros tika sagatavota izlaušanās prāta spēle, kurā pēc kārtas bija jāatrisina uzdevumi, lai atrastu atslēdzini no 4 kārbīnām, kas secīgi pēc kārtas ved uz nākamo uzdevumu. Spēles mērķis – izzināt Latvijas vēsturi;
- Ziemassvētkus gaidot, pirmssvētku nedēļā bibliotēkas vadītāja bija sagatavojusi prāta, izveicības un atjautības spēli ar uzdevumiem, kurus secīgi atrisinot, spēlētāju grupa tika pie

Ziemassvētku dāvanas. Spēles mērķis – iepazīstināt ar bibliotēkā esošo nozaru literatūras krājumu, literatūras daudzveidību un radīt kopā būšanas prieku bērnos.

Rudens skolēnu brīvlaika laikā **Pārlielupes bibliotēkā** piedāvātas **literāri radošās nodarbības “Dekoru gatavošana un spoku stāstu medības”**. Radošās nodarbības laikā tika gatavoti dekori bibliotēkas iekārtošanai 31. oktobra pasākumam “Tumšo vakaru stāsti bibliotēkā” (burciņu krāsošana, spociņu, sikspārņu un zirnekļu veidošana, ķirbju grebšana). Dalībnieki tika aicināti iet spoku un baiso atgadījumu stāstu medībās, kā arī gatavoties šos stāstus izstāstīt citiem publiski.

Bibliotēku popularizēšana ārpus telpām:

- Dalība 11. **Lielajā ratu pastaigā Jelgavā**. Bibliotēkai “Zinītis” izveidota jauna sadarbība ar Jelgavas Māmiņu klubu, piedaloties “Lielajā ratu pastaigā” un jaunajām ģimenēm Sabiedriskā centra skvērā, piedāvājot apmeklētājiem iespēju piedalīties radošajās darbnīcās - bišu vaska drāniņu gatavošana un kreppapīra ziedu gatavošana. Pasākuma laikā dalījām Jelgavas pilsētas bibliotēku bukletus un popularizējām bibliotēku piedāvājumu. Drīz pēc dalības pasākumā, bibliotēku apmeklējušas 3 jaunās māmiņas, kas pierēģistrējās bibliotēkā. <https://ej.uz/lrp2024>
- Kolektīvs iesaistījās **Bibliotēku nedēļas velobraucienā** pa pilsētu, dāvinot grāmatas sastaptajiem cilvēkiem. <https://ej.uz/velogramatas>
- Ar mazizrādi “Lasis Stasis un Atlasijas okeāns” piedalījāmies **Vecpilsētas ielas svētkos** <https://ej.uz/lasistasis>. Izdalījām apmeklētājiem bibliotēku bukletus un aicinājām apmeklēt ceļojošo izstādi “Vai grāmatai ir knābis?”. Mazizrāde par lasi Stasi iepriecināja arī čaklākos lasītājus Jelgavas 4. vidusskolas Grāmatu svētkos un Muzeju naktī Jelgavas Pilsētas bibliotēkā.
- Septembra sākumā Jelgavas pilsētas bibliotēkas piedalījās pilsētas rīkotajā tehnikas un inovāciju festivālā “**Mehatrons**”. Jebkurš varēja piedalīties dažādos eksperimentos, kuriem iedvesma gūta grāmatās. Visvairāk šādu interesentu, protams bija bērnu vidū, tādēļ arī parasti piedāvājums vairāk tika koncentrēts uz šo auditoriju.
- Piedalījāmies “**Jelgavas jauniešu festivālā**”. Tā apmeklētājiem piedāvājām pieejas datus EBSCO e-grāmatu bibliotēkai un citām noderīgām datubāzēm, popularizējām “Bērnu, jauniešu un vecāku žūriju 2024”, piedāvājām atjautības uzdevumus no grāmatām un popularizējām kustību "Restarts lasīšanai", dalot pašu sagatavotas grāmatzīmes ar kvadrāt kodu, aicinot lasošos jauniešus citiem jauniešiem ieteikt viņuprāt labas un vērtīgas grāmatas.

- Septembrī **Pārlielupes bibliotēkai** uzsākta jauna sadarbība ar Jelgavas valstspilsētas PII “Alnītis”, piedāvājot tematisko nodarbību “Drošība”. Pārlielupes bibliotēkas bibliotekāres novadīja **4 teatrāli literāras izglītojošas nodarbības “Drošība”** (8 grupiņām) par drošību dažādās vietās un situācijās. Pirmo reizi ar bērniem iepazīnās bibliotēkas lācis Biblo. Šāda bibliotekāru iziešana ārpus ierastās darba vides un pienākumiem prasa nopietnu sagatavošanos, bet ieguvums ir veiksmīgs sadarbības turpinājums, bibliotēkas popularizēšana un bibliotēkas piedāvāto pakalpojumu attīstība. Pēcāk novembrī Jelgavas valstspilsētas PII “Alnītis” tematiskās ekskursijas bibliotēkā laikā tika novadīts teatrālais lasījums “Lasis Stasis un Atlasijas okeāns” pēc Dainas Tabūnas grāmatas “Lasis Stasis un Atlasijas okeāns” grāmatas motīviem un izglītojoša nodarbība “Izzinām dabas ciklus” par upju un okeānu iemītniekiem un ūdens piesārņojumu. Šajā nodarbībā tika izmantoti leļļu teātra mazizrādes tēli, kas paspilgtināja nodarbības gaitu.
- **Ēnu diena** – skolēniem bija iespēja iepriekš pieteikties un doties uz kādu uzņēmumu vai pašvaldības iestādi un vērot, kā arī praktiski darboties kādā no profesijām, lai saprastu, vai tā būtu piemērota tālākā karjeras izvēlē. Prieks, ka ik gadu skolēni izvēlas ēnot arī bibliotēku speciālistus. Pārskata periodā Jelgavas 4. sākumskolas 5. d klases skolēni kuplā skaitā izvēlējās atbraukt uz Miezītes bibliotēku un iejusties bibliotekāra lomā. Tāpat Miezītes bibliotēkā bija ēnotāji no Jelgavas Centra pamatskolas un no Aizupes pamatskolas. Bērni izrādīja patiesu interesi par bibliotekāra profesiju. Dažiem jauniešiem bija brīnums par to, ka bibliotekāra darbs ir tik daudzveidīgs un radošs! Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēkā bibliotekārus ēnoja 7 skolēni. Kopā visās bibliotēkās viesojās 31 ēnotājs, piesakoties uz 5 amatiem – bibliotēkas direktors, direktora vietnieks, metodiskā darba vadītājs, Reģionālās mācību nodaļas vadītājs un bibliotekārs. <https://ej.uz/enasJPB>
- Jau vairākus gadus, sadarbojoties ar Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centru, vasaras mēnešos **bibliotēkas ir vieta jauniešiem, kur strādāt un gūt pirmo darba pieredzi** un, līdzīgi kā Ēnu dienā – iepazīt bibliotekāra darba ikdienu. 2024. gada vasarā bibliotēkās strādāja vairāki skolēni, kas radoši darbojās un palīdzēja ar Veloskolas organizēšanu, grāmatu ievākošanu un citiem saimnieciskajiem darbiem.

Arī Jelgavas novada bibliotēkās nozīmīga bibliotekārā darba daļa ir lasīšanas veicināšanas pasākumi bērniem un jauniešiem dažādās vecuma grupās. Bibliotēkās tiek organizētas aktuālas izstādes, tematiskas un literāras pēcpusdienas, lasījumi, pārrunas, konkursi, tikšanās ar interesantiem cilvēkiem u.c.

Pārskata periodā **16 no 25 pagastu bibliotēkām** piedalījās lasīšanas veicināšanas programmā **“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”**, kopā iesaistot **vairāk nekā 300 dažāda vecuma lasītājus.**

Neapšaubāmi ieguvēji ir visi, kas piedalās šajā programmā, taču vienlaikus svarīgi ir arī novērtēt bērnu iesaistīšanos un motivēt viņus turpināt lasīt.

Teicama pieredze šajā programmā ir **Vilces pagasta Vilces bibliotēkai**, kas katru gadu organizē **noslēguma izbraukumu čaklākajiem lasītājiem** – tiem, kuri laikus iesniedza elektroniskās anketas. **Maijā bibliotēkas lasītāji devās ekspedīcijā uz Ulbrokas bibliotēku**. Ulbrokas bibliotēkas kolēģes dalībniekus aizrautīgi nodarbināja trijās tematiskajās grupās. Pēc bibliotēkas apmeklējuma bērni un jaunieši atzina, ka bijis ļoti interesanti, un viņi vēlētos tur uzkavēties ilgāk.

Ekspedīcijas dalībnieki apmeklēja arī **Doles salas Daugavas muzeju**, kur viņiem bija jāspēj orientēties **Doles salas parkā**, jāatpazīst **koki** un jāizzina **vēsture**. Ekspedīcijas pēdējais pieturas punkts bija **Salaspils botāniskais dārzs** un **Vides izglītības centrs “BOTANIA”**.

Kustības “Restarts lasīšanai” ietvaros bibliotēka organizēja daudzveidīgas aktivitātes – bibliotekārās stundas, izzinošas, radošas un sportiskas darbnīcas, tematiskus pasākumus, konkursus un citas aktivitātes dažādu vecuma grupu bērniem. Mērķis bija nostiprināt lasīšanas tradīcijas sabiedrībā, popularizēt lasīšanu un veicināt lasītprieku.

Pasākumi bija vērsti uz to, lai ieinteresētu un motivētu bērnus piedalīties aizraujošajā grāmatu lasīšanas maratonā, kā arī pilnveidotu jaunās paaudzes lasītprasmi.

Kā uzsver novada bibliotēkas, interese par grāmatām ir augusi, un tas atspoguļojas arī bibliotēku darba rādītājos.

11 Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas iesaistījās **LNB Atbalsta biedrības lasītveicināšanas programmā “Grāmatu starts”**, organizējot “Pūcītes skolas” nodarbības, lai iepazīstinātu bērnus ar brīnumaino grāmatu pasauli, rosinātu viņu iztēli un veicinātu lasītprieku. Kā ierasts, noslēguma nodarbībā notika svinīga Pūcūļu somiņu pasniegšana, sagaidot viesos Lielo Pūci.

2024. gadā vairākas Jelgavas novada pašvaldību publiskās bibliotēkas iesaistījās **VKKF atbalstītā projekta “Tikšanās ar bērnu autoriem Jelgavas novadā” realizēšanā**. Tikšanās ar bērnu grāmatu autoriem organizēja Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēka, Platones pagasta Platones bibliotēka, Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēka, Glūdas pagasta Nākotnes bibliotēka, Zaļenieku pagasta Zaļenieku bibliotēka, Vilces pagasta Vilces bibliotēka, Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēka, Valgundes pagasta Valgundes bibliotēka, Valgundes pagasta Tīreļu bibliotēka un Sesavas pagasta Sesavas bibliotēka.

Ar lasītājiem tikās iemīļoti bērnu grāmatu autori: **I. Zandere, I. Samauska, Z. Zusta, E. Gulbe, M. Zālīte, I. Skrastiņa, L. Pastore, A. Vanaga** (Plašāk par projektu – pārskata 9. sadaļā “Projekti”).

7.2. att. Afīša “Tikšanās ar M. Zālīti Vilces pagasta Vilces bibliotēkā”

2024. gadā programmā “Latvijas Nacionālā Skaļās lasīšanas sacensība” savus lasītājus iesaistīja Vilces pagasta Vilces bibliotēka, Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēka un, pirmo reizi, Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēka.

Par savu pirmo pieredzi Kalnciema pagasta **Kalnciema bibliotēkas** vadītāja raksta: *“Kopā ar pamatskolas bibliotekāru reizi divās nedēļās vadījām “Skaļās lasīšanas stundu” 5. un 6. klases skolēniem. Skolēni skaļi lasīja grāmatu fragmentus un noslēgumā analizēja lasītos darbus. Ja lasītais fragments skolēnam bija iepaticies, grāmata tika paņemta lasīšanai mājās. Prieks, ka nodarbībās tika lasītas arī Bērnu žūrijas grāmatas. Pavisam notika 8 nodarbības.”*

Savukārt Sesavas pagasta **Bērvircavas bibliotēkā** norisinājās konkurss “**Eleja-Sesava – Lasīšanas čempions**”.

Vislielākā pieredze un panākumi šajā programmā ir **Vilces pagasta Vilces bibliotēkai**. Kopumā pieteicās **11 dalībnieki**, no kuriem **10** izvirzījās finālā. **1. kārtā** trīs 5. klases skolēni izcīnīja iespēju piedalīties **2. kārtā**. **2. kārtā**, kas bija arī **Jelgavas reģiona Nacionālās Skaļās lasīšanas čempionāts**, par uzvarētāju kļuva **Vilces pamatskolas skolēns Toms Ciplājevs**, kurš ieguva ceļazīmi uz **Latvijas Nacionālo bibliotēku**, kur norisinājās sacensību fināls.

2024. gadā Jelgavas reģiona Nacionālās Skaļās lasīšanas kuratores pienākumus pildīja **Vilces pagasta Vilces bibliotēkas vadītāja Regīna Deksnē**.

7.3. att. Publicitātes foto no konkursa “Eleja-Sesava – Lasīšanas čempions 2024”

Veiksmīgas sadarbības pasākumi ar izglītības iestādēm:

- **Platonas pagasta Platonas bibliotēkā** katru nedēļu uz nodarbību ieradās **Vircavas pamatskolas Platonas filiāles** sagatavošanas grupas “**Kāpēcīši**” (5–7 gadi), kur mazos kāpēcīšus sagaidīja īpaši sagatavota nodarbība ar interesantām tematiskām aktivitātēm.
- **Svētes pagasta Jēkabnieku bibliotēkā** turpinājās sadarbība ar **Svētes bērnu, jauniešu izglītības un iniciatīvu centru**, organizējot jauniešu erudīcijas pasākumu “**Limuzīns Jaungada krāsās 2024**”. Pasākuma mērķis bija veicināt jauniešu komandu saliedēšanos, komunikācijas prasmes, loģisko domāšanu un zināšanu pārbaudi par dažādām tēmām. Jaunieši tika iesaistīti spēles “**Pieci soļi**” realizēšanā. Sadarbība veidojās, pateicoties abu iesaistīto pušu iniciatīvai un entuziasmam.
- **Zaļenieku pagasta Zaļenieku bibliotēkai** ir izveidojusies cieša sadarbība ar **Zaļenieku komerciālās un amatniecības vidusskolu**. Šajā sadarbībā ietvertas vairākas aktivitātes:
 - **Zaļenieku komerciālās un amatniecības vidusskolas** audzēkņu tikšanās ar bērnu grāmatu autoriem **Mārtiņu Baštiku, Ziedīti Kalnu un Zani Zustu**.
 - **Zaļenieku pagasta jauniešu** tikšanās ar dzejnieku un mūziķi **Gati Mūrnieku**.
 - **Informācijas resursu nodrošinājums** 1.–12. klašu skolēniem **Junior Achievement** karjeras izglītības programmā.

- **Nodarbinātības valsts aģentūras** vasaras nodarbinātības atbalsta pasākumi, piesaistot jauniešus bibliotēkai.
- Sesavas pagasta **Bērvircavas bibliotēka** organizēja **SARC “Eleja”** lasīšanas veicināšanas nodarbību **“Krāsainā jūtu pasaulē tiek meklēts draugs”**, kas bija paredzēta dažāda vecuma audzēkņiem (ilgstoši sociālajā aprūpē un sociālajā rehabilitācijā esošiem bērniem, bāreņiem un bērniem bez vecāku gādības). Nodarbības laikā bērni aktīvi darbojās pēc **Katri Kirkopelto** grāmatas **“Mollis”** motīviem, lai atpazītu un izprastu savas emocijas, pārrunājot tās, lasot grāmatu un pildot dažādus uzdevumus. Noslēgumā bērni piedalījās radošajā darbnīcā. **Secināts, ka nodarbība pozitīvi stimulē bērnu sociālo attīstību un prasmju apguvi, kā arī veicina viņu dabisku integrāciju sabiedrībā.**
- **Valgundes pagasta Valgundes bibliotēka** atzīmēja **Starptautisko dzimtās valodas dienu**, uzņemot **Saldus pamatskolas skolēnus** no radošās studijas **“Ideja”** un **Kalnciema vidusskolas** pirmsskolas grupu **“Bitītes”** ar skolotājām. **Bibliotekāres prezentācija** bija par **latviešu valodu un latviešu grāmatas 500 gadiem**. Martā norisinājās projekta **“Iedvesmas bibliotēka”** jauniešu iedvesmas telpas atklāšanas pasākums. To apmeklēja **Aizupes pamatskolas** un **Kalnciema vidusskolas** 6. klašu skolēni.

Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

Bibliotēka “Zinītis” ir tā, kurā ikdienā uzturas visvairāk bērnu un jauniešu un problēma darbā ar bērniem un jauniešiem ir tā, ka bibliotēkas vide pēcpusdienās ir ļoti skaļa, sakarā ar to, ka brīvajā laikā pirms un pēc pulciņiem “Jundā”, pēc skolas skolēni nāk uz bibliotēku kopā pavadīt brīvo laiku, spēlējot spēles, runājoties un mācoties. Viņi ir skaļi un emocionāli, kad spēlē kādu spēli, regulāri klusināmi un apsaucami. Tas traucē koncentrēties ikdienas darbam un tiem lasītājiem, kas atnākuši strādāt pie datora vai lasīt. Troksni bibliotēkā ļoti ietekmē *Nintendo* spēļu konsoles aizliegums, ko šad un tad piekopjam. Bet tā kā 30 minūtes dienā ir atļauts spēlēt datorspēles, tad troksni pilnībā nav iespējams izskaust. Ja bērni vai jaunieši ignorē vairākkārtējus aizrādījumus par bibliotēkas lietošanas noteikumu pārkāpšanu, tad tiek izraidīti no telpām, norādot kādus noteikumus ir pārkāpuši.

Otra problēma, ar kuru saskaramies ir darbs Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā ar pirmsskolas izglītības iestādēm. Tā kā grupas, kas iesaistās žūrijā saņem grāmatas lasīšanai, skatās sagatavotās leļļu teātra mazizrādes un klausās grāmatu lasījumos, saņem bibliotekāros pakalpojumus, mēs sagaidām, ka bērni bibliotēkā tiks pierēģistrēti un gala rezultātā arī aizpildīs žūrijas anketas. Tomēr jāsecina, ka daudzu bērnu vecāku attieksme ir noraidoša vai neieinteresēta un bērni bibliotēkā netiek pierēģistrēti kā lasītāji, lai arī regulāri grupā lasa bibliotēkas grāmatas un apmeklē bibliotēku. Secinām arī to, ka audzinātājas simtprocentīgi par katru bērnu neaizpilda vērtējuma anketu,

aizbildinoties ar saviem tiešajiem darba pienākumiem. Rezultātā šī atgriezeniskā saite nav tik liela kā gribētos un aizpildīto vērtējuma anketu skaits neatspoguļo patieso bērnu skaitu, kas lasījuši grāmatas.

Nereti bibliotekāri saskarās ar neatsaucību no skolu puses – aicinot apmeklēt konkrētas izglītojošas nodarbības vai pasākumus, netiek saņemta nekāda atbilde uz rakstisku aicinājumu; ir bijušas arī reizes, kad klases apsoltājušas ierasties uz pasākumu vai nodarbību un nebrīdinot, neierodas. Turpretim, kad skolām ir nepieciešami kādi resursi vai tematiskā ekskursija, viņi sagaida, ka bibliotekāri būs atsaucīgi un reaģēs bieži vien maksimāli ātri.

Ir vairāki būtiski faktori, kas ietekmē bērnu un jauniešu vēlmi pavadīt laiku bibliotēkā, lasīt grāmatas un iesaistīties bibliotēku piedāvātajās aktivitātēs:

- Pārdomāti un regulāri organizēti pasākumi un aktivitātes, kas atbilst dažādiem bērnu un jauniešu vecumposmiem.
- Iespēja paust savas idejas un ierosinājumus bibliotēku darbiniekiem, būt uzklautiem un novērtētiem.
- Motivējošas aktivitātes kā bērnu un jauniešu lasītprieka novērtējums.
- Bērniem un jauniešiem pievilcīga bibliotēkas vide un atsevišķa telpa, kur var pavadīt laiku vienaudžu lokā.
- Sadarbība starp bibliotēkām un citām institūcijām, kas palīdz īstenot interesantus pasākumus un atvieglo finansējuma nodrošināšanu to organizēšanai.

Faktori, kas ietekmē darbu ar bērniem un jauniešiem:

- Ar katru gadu kļūst grūtāk piedāvāt ko jaunu un aizraujošu, jo digitālajā vidē, kurā bērni un jaunieši pavada ļoti daudz laika, jau viss šķiet piedzīvots.
- Bērni nevēlas lasīt garus tekstus un dažkārt izvēlas grāmatas nevis pēc satura, bet pēc to biezuma. Tas īpaši attiecas uz ieteicamo literatūru.

Secinājumi

Ikkatrā bibliotēkā strādā ar bērniem un jauniešiem, piedomājot pie interesantām izstādēm, radoša brīvā laika pavadīšanas iespējām, vadot izglītojošas nodarbības un rīkojot pasākumus gan atsevišķām vecuma grupām, gan ģimenēm ar bērniem.

Jelgavas pilsētas bibliotēku kolektīvs aktīvi iesaistās arī dažādos pilsētas mēroga pasākumos un ārpus bibliotēku telpām popularizē gan bibliotēku pakalpojumus, gan pasākumus. Visās publiskajās bibliotēkās rīkotas Ģimenes dienas, lai piesaistītu uzmanību bibliotēkai kā vietai, kur ģimenei kopīgi pavadīt savu brīvo laiku jēgpilni.

Tiek turpinātas līdzšinējās sadarbības formas ar pašvaldības un citu institūciju iestādēm reģionā un Latvijā, kā arī veidotas jaunas sadarbības formas un kopīgi pasākumi. Šajā pārskata periodā arī savstarpēji bibliotēku kolektīvi sadarbojušies dažādu pasākumu un aktivitāšu rīkošanā. Piemēram, sveikti čaklākie lasītāji, rīkots programmas “Grāmatu starts” noslēguma pasākums, kolektīvs devies vairākos velobraucienos pa pilsētu gan Bibliotēku nedēļā, gan Dzejas dienās. Kopīgi kolēģi darbojušies arī dažādos pilsētas mēroga pasākumos – “Mehatronā”, “Jelgavas jauniešu festivālā”, “Muzeju naktī” u.c.

Darba rādītāji trīs gadu periodā visās bibliotēkās, salīdzinot ar 2022. gadu, ir uzlabojušies – palielinājies gan reģistrēto lietotāju skaits, gan apmeklējums un izsniegums. Visvairāk bibliotēkās reģistrējušies bērni no 8 līdz 15 gadu vecumam.

Kustībā “Restarts lasīšanai” iesaistītas visas Jelgavas pilsētas un novada bibliotēkas, popularizējot anketu jauniešiem, lai jau 2025. gada pirmajā ceturksnī tiktu prezentēts grāmatu katalogs “Jaunietis jaunietim”, kurā apkopotas jauniešu (13–25 gadi) ieteiktās grāmatas ar visām atsauksmēm.

Joprojām liela interese ir par Veloskolas pakalpojumu un, lai nodrošinātu pietiekamu vietu skaitu nodarbībās, tās tiek rīkotas visās četrās pilsētas bibliotēkās.

Jelgavas Pilsētas bibliotēkas darba grupa nodrošina Latvijas Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensības Jelgavas reģionā, iesaistot gan skolas, gan publiskās bibliotēkas.

Pārskata periodā īpaši piedomāts pie dažādu aktivitāšu kopuma jauniešu mērķauditorijai, gan saistībā ar lasītveicināšanu un iesaisti kustībā “Restarts lasīšanai”, gan saistībā ar novadpētniecību un citām izglītojošām aktivitātēm, tostarp izstādēm, kas rosina pārdomas un veicina radošumu.

Jelgavas novadā pakalpojumus bērniem un jauniešiem piedāvā visās 25 pašvaldību publiskās bibliotēkās.

Galvenie uzdevumi 2024. gadā darbā ar bērniem un jauniešiem:

- jaunu lietotāju iesaistīšana bibliotēkās;
- saturīga brīvā laika iespēju nodrošināšana;
- informācijas tehnoloģiju prasmju un iemaņu apguves nodrošināšana;
- bibliotēku darba organizēšana un popularizēšana, publicitātes veikšana;
- literatūras popularizēšana dažādos lasīšanas veicināšanas pasākumos;
- piedalīšanās mērķprogrammas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024”, lasīšanas veicināšanas programmā pašiem mazākajiem “Grāmatu starts”;
- piedalīšanās Nacionālās skaļās lasīšanas sacensībās;
- piedalīšanās Vispasaules Drošāka interneta dienā, Digitālajā nedēļā u.c.;

- bibliotekāru izglītības procesa pilnveidošana, apmeklējot kursus, seminārus, piedaloties pieredzes apmaiņas braucienos, lai stiprinātu zināšanas un kompetences darbā ar bērniem un jauniešiem.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

8. Novadpētniecība

Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes

Jelgavas Pilsētas bibliotēkas novadpētniecības krājums regulāri tiek papildināts un popularizēts, nodrošinot informācijas pieejamību ikvienam interesentam. Pārskata gadā veikti bibliogrāfiskie ieraksti novadpētniecības datubāzes e-katalogā, veikta laikraksta "Zemgales Ziņas" ierakstu eksports uz LNB analītikas datubāzi, kā arī nodrošināta Jelgavas pilsētas un novada periodisko tiešsaistes izdevumu saglabāšana digitālajā formā. Novadnieku datubāzes ieraksti tiek regulāri rediģēti un papildināti, sastādīts ievērojamo novadnieku kalendārs 2024. gadam. Vietējā kopiena iespēju robežās tiek iesaistīta novadpētniecības aktivitātēs UNESCO Stāstu bibliotēku tīkla ietvaros.

Lielākā daļa **Jelgavas novada pašvaldību publisko bibliotēku** regulāri veic pilnvērtīgu novadpētniecības darbu – vāc, apstrādā, glabā un popularizē novadpētniecības materiālus. Viena no galvenajām novadpētniecības darba prioritātēm pagastu bibliotēkām 2024. gadā bija pārskatīt novadpētniecības krājumā esošos materiālus, lai, uzsākot “Jelgavas novada novadpētniecības darba stratēģijas” īstenošanu, katrai novadpētniecības darbā iesaistītajai pagasta institūcijai būtu pilnīgs priekšstats par tās rīcībā esošajiem novadpētniecības krājumiem.

Novadpētniecības krājums, komplektēšana, ietvertu materiālu veidi

Jelgavas Pilsētas bibliotēkas Novadpētniecības krājums komplektēts iespējami pilnīgi. Tajā ietilpst dokumenti par Jelgavu, Jelgavas novadu, novadniekiem un Zemgali kopumā (grāmatas, turpinājumizdevumi, katalogi, kalendāri, elektroniskie resursi, bukleti, kartes, attēli, sīkiespieddarbi, nepublicētie dokumenti u.c.); Jelgavas novada autoru darbi; Jelgavā izdoti dokumenti ar kultūrvēsturisku vērtību; Jelgavas laikraksti, kalendāri u.c. turpinājumizdevumi. JPB novadpētniecības materiāli veidoti un uzkrāti dažādos formātos – mapēs, foto albumos, kompaktdiskos, zibatmiņās, serverī.

Jelgavas novada pašvaldību publisko bibliotēku Novadpētniecības krājums tiek papildināts ar izdevumiem, kas saturiski saistīti ar Zemgales kultūru, vēsturi un ievērojamiem cilvēkiem. Pēc iespējas tiek iegādāti visi jaunizdotie materiāli. Atsevišķi izdevumi tiek saņemti kā dāvinājumi. Pagastu bibliotēkās tiek uzturētas tematiskas novadpētniecības materiālu kopas un mapes.

Novadpētniecības materiālu apzināšanā un izpētē tiek iesaistīti pagasta iedzīvotāji un tuvumā esošie muzeji. Piemēram, Valgundes pagasta Tīreļu un Valgundes bibliotēkām ir cieša sadarbība ar Kalnciema muzeju. Sadarbojoties tiek vākti un apkopoti novadpētniecības materiāli, kā arī organizēti kopīgi pasākumi dažādām interesentu grupām.

Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēka pārskata periodā papildināja savu novadpētniecības krājumu, organizējot novadpētniecības interviju ar Rozīšu ģimeni par zirkkopību Ozolniekos.

Novadpētniecības darbā visaktīvākās bibliotēkas ir Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēka, Jaunsvirlaukas pagasta Staļģenes bibliotēka, Platones pagasta Lielvircavas bibliotēka un Zaļenieku pagasta Ūziņu bibliotēka. Zaļenieku pagasta Ūziņu bibliotēka ir viena no mazākajām Jelgavas novada bibliotēkām – tā lasītājiem ir atvērta trīs dienas nedēļā, jo bibliotekāre strādā nepilnu darba slodzi. Viņas paveiktais Ūziņu apdzīvotās vietas izpētē ir nenovērtējams. Apbrīnojama ir bibliotēkas vadītājas prasme meklēt, atrast un sasaistīt daudzu dzimtu pārrautos pavedienus. Zaļenieku pagasta Ūziņu bibliotēkas novadpētniecības krājumā vecākais dokuments datēts ar 1849. gadu. Bibliotēkas galvenie izpētes virzieni ir dzimtu un apkārtnes saimnieciskās, sabiedriskās un kultūras dzīves izpēte.

Krājuma organizācija un glabāšana, aktualitāte, izmantojums

Novadpētniecības izdevumi brīvpieejas plauktos marķēti ar īpašu Jelgavas uzlīmi. Piemērotu telpu trūkums apgrūtina Novadpētniecības un seno grāmatu krājuma izvietojumu lietotājiem uzskatāmā veidā. Daļa Novadpētniecības un seno grāmatu krājuma, kā arī novadpētniecības mapes tiek glabātas Novadpētniecības un seno izdevumu krātuvē, kas izvietota atsevišķā telpā, tāpēc nav uzskatāmi ieraugāms lasītājiem, bet apmeklētājiem pieejamas, izmantojot informāciju katalogā un bibliotekāra palīdzību. Materiāli no novadpētniecības mapēm tiek pieprasīti saistībā ar dažādu pilsētas vai novada objektu izzināšanu, kas īpaši aktualizējas skolēnu zinātniski pētniecisko darbu izstrādāšanas laikā. Krājums tiek izmantots bibliotēkas izstāžu veidošanai. Pārskata gadā turpinājās Jelgavas Pilsētas bibliotēkas iesaistīšanās Latviešu grāmatas 500 svinībās. 2024. gads veltīts bibliotēkai un lasīšanai, izmantojot JPB novadpētniecības resursus, gatavojoties Jelgavas novada bibliotēku akreditācijai, sagatavots buklets “Jelgavas novada bibliotēku vēsture un šodiena”.

Izstādēs un pasākumos īpaši turpināts izcelt Jelgavas grāmatizdevēju darbus, kas glabājas JPB seno grāmatu krājumā. Novadpētniecības grāmatu krājums regulāri tiek aktualizēts rubriku veidošanā.

Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana

Pārskata gadā **JPB netika veikta novadpētniecības materiālu digitalizācija**. Bibliotēkas tīmekļvietnei pievienota viena virtuālā izstāde – biedrības Lauku partnerība “Lielupe” iniciatīvas “Kopdare” akcijā Jelgavas novadā apkopotās liecības par Dziesmusvētku tradīcijām novadā. Izveidota virtuālā izstāde “Grāmatas un citi materiāli par Jelgavu 2023”, tīmekļvietnē ievietotas 25 digitāli radītas rubrikas par novadpētniecību, tām izveidoti apraksti un pievienoti bibliotēkas katalogam. “Novadnieku datubāzē” apkopoti Jelgavas ievērojamākie cilvēki, kurus vieno dzimšanas vieta, dzīve vai darbs Jelgavā. Datubāze tiek regulāri papildināta un rediģēta. Turpināts darbs pie digitāla bukleta par Jelgavas bibliotēku vēsturi izveides.

Jelgavas novada Jaunsvirlaukas pagasta Staļģenes un Platones pagasta Lielvircavas bibliotēkas ir devušas nozīmīgu pienesumu novadpētniecības dokumentu digitalizācijā – daļa no fotogrāfijām ir digitalizēta un iekļauta LNB “Zudusī Latvija” datu bāzē, un šis darbs turpinājās arī pārskata periodā. 2024. gadā abas minētās bibliotēkas kopumā pievienojušas aptuveni 200 fotoobjektus.

Novadpētniecības darba popularizēšana un sadarbība novadpētniecības jomā

Popularizējot ar Jelgavas un novada novadpētniecību saistītus resursus, faktus, notikumus, sagatavotas un Jelgavas Pilsētas bibliotēkas tīmekļvietnē publicētas 25 novadpētniecības rubrikas “Jelgavas un apkārtnes personības, notikumi, fakti”. Novadpētniecības un seno grāmatu krājums tiek demonstrēts ekskursiju laikā. Jelgavas valstspilsētas svētku mēnesī - maijā izveidota grāmatu kolekcija E-katalogā “Lasām Jelgavu, lasām Jelgavā”. Novadpētniecības darba aktualitātes atspoguļotas gan tīmekļvietnē, gan sociālajos tīklos, gan vietējos medijos. Divas reizes gadā tiek veidotas novadpētniecības un seno izdevumu krājuma jaunieguvumu izstādes. Krājuma popularizēšanā pārskata gadā organizētas izstādes par godu Jelgavas māksliniekam un JPB Barona zāles apgleznotājam Andrejam Zvejniekam, Jelgavas grāmatizdevēju darbi JPB seno grāmatu krājumā, senās Jelgavas pagalmi, grāmatizdevējam G. Ā. Reieram 230 u.c.

Sadarbībā ar Jelgavas novada Kultūras pārvaldi un Kalnciema muzeju aktualizētas novadpētniecības darba problēmas Jelgavas novadā, izceļot novadpētniecības krājumu sakārtošanas jautājumu un uzsākts darbs pie Jelgavas novada novadpētniecības darba stratēģijas izstrādes.

Pārskata gadā veiksmīgi sadarbojāmies ar Jelgavas izglītības pārvaldi. Jelgavas pilsētas bibliotēkas Dzejas dienu pasākumā – “Dzeja Lielupes krastos” Jelgavas valstspilsētas izglītības

iestāžu audzēkņu priekšnesumi un tradicionālā dzejnieku viesošanās tūre “Dzejritenis” Jelgavas valstspilsētas bibliotēkās.

Sadarbība ar Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzeju JPB rīkotajos Pagalma svētkos, kā arī sagatavojot rakstu krājumu “Latvijas vēsturiskā zeme Zemgale” (<https://ej.uz/doje>).

Turpinot Latviešu grāmatai 500 svinību ciklu, stāstot par Jelgavas grāmatizdevēju H. Alunānu, JPB iesaistīšanās Latvijas Radio 1 raidījumā “Grāmatai pa pēdām” (<https://ej.uz/ra3m>), kā arī dalība LNB izstādes “Paātrinājums: latviešu grāmatniecības īsais ceļš no aizbildniecības līdz patstāvīgai nozarei 19. gadsimtā” atklāšanā ar stāstu par H. Alunānu.

Sadarbībā ar Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldi Digitālās bibliotēkas reģionālais atklāšanas pasākums notika Jelgavas Pilsētas bibliotēkas K. Barona zālē. Tā kā JPB ēka ir vietējas nozīmes kultūras piemineklis, tāpēc JPB piedalījās Eiropas kultūras mantojuma dienās 2024 – kultūras mantojuma pieejamības un drošības stāsti – ekskursijas “Sienas, kas runā” (Jelgavas Pilsētas bibliotēkas ēkas vēsture un šodiena).

Sadarbība UNESCO Stāstu bibliotēku tīkla ietvaros:

- 31.01. Izstādes “Kurbads. Latvju varoņstāsts” noslēguma stāstu pēcpusdiena “Kurbads un Zemgales varoņstāsti”;
- 18.05. Muzeju naktī Jelgavas un apkārtnes spoku stāsti bibliotēkas bēniņos;
- 28.11. Stāstnieku konferencē Stāstu bibliotēku tīkla bibliotēkas Jelgavas Pilsētas bibliotēkas pieredzes stāsts.

Norišu kopas Latviešu grāmatas 500 ietvaros izgatavotas planšetes, kas stāsta par Jelgavas grāmatizdevējiem no 17. gs. līdz 20. gs. sākumam. JPB Pagalma svētku laikā eksponētas bibliotēkas pagalmā, pēc svētkiem pastāvīgai apskatei izvietotas bibliotēkas lasītavā.

Iepazīstoties ar pētījumiem par jauniešu atsvešinātību no sabiedriskās dzīves un politikas, Jelgavas Pilsētas bibliotēkā izveidota spēle-tikšanās “Ielauzies bibliotēkā”, kurā mazaktīvie jaunie cilvēki mudināti pārvarēt atturību, sākot ar savas pilsētas un cilvēku iepazīšanu. Katrā spēles-tikšanās reizē izmantoti bibliotēkas resursi – novadnieku datubāze, novadnieku kalendārs, novadpētniecības grāmatu krājums u.c. Ar jauniešiem brīvprātīgi, bezatlīdzības kārtā lauzties bibliotēkā tika aicināti rosīgi, aktīvi novadnieki. Gada laikā noritēja seši pasākumi, kuru laikā Jelgavas jaunieši darbojās kopā ar vēsturnieku Zigmāru Turčinski, pētnieci Inesi Dreimani, izzinot Jelgavas skolēnu nacionālās pretošanās kustības dalībnieku gaitas 1940. gadā un izstaigājot nacionālo partizānu ceļus Jelgavā un novadā, ar grupas “Citi zēni” dalībniekiem būvējot Jelgavas ievērojamo mūziķu un sportistu slavas piramīdu, ar Jelgavas Spīdolas valsts ģimnāzijas absolventiem ceļot un graujot mītus par Eiropu, apzinot Eiropas mērogā slavenus jelgavniekus – zinātniekus, politiķus, literātus, ar Jelgavas Vēstures un mākslas un Ā. Alunāna muzeja speciālistiem atrodot kultūras mantojuma pārles Jelgavā, stiprināja lokālpatriotismu, atceroties Jelgavas atbrīvošanu no bermontiešiem un novadniekus – Lāčplēša

ordeņa kavalierus ar mūziķi Miku Galvanovski un jaunsardzes vadītāju Aivi Mirbahu. Katrai spēlei uzdevumi (mīklas, labirinti, piramīdas, kartes u.c.) tika sagatavoti atbilstoši tēmai, tie neatkārtojas. Īpašs gandarījums par jauniešu atsauksmēm.

“Lieliska iespēja izzināt bibliotēku un jelgavnieku ieguvumus” /Patrīcija/

“Ļoti piesaistošs, aktīvs pasākums, kur varēja uzzināt gan par grupas dalībniekiem, gan par citiem skolēniem, kuri piedalījās” /Ernests/

“Pasākums bija ļoti interesants, arī piramīdas spēle” /Jānis/

“Man ļoti patika kā tika pasniegta informācija uzdevumos, ka tie bija interesanti. Izbaudīju, ka runājot ar viesiem, tie spēja dalīties pieredzē un, ka pasākuma vadītāja bija atraktīva un spēja pastāstīt daudz ko jaunu un varbūt vēl nezināmu. Patika piedalīties, jo paplašināju zināšanas kultūrā, un ir labi, ka ir cilvēks ar paplašinātākām zināšanām (ir kam pajautāt par kultūru un par savu pieredzi savā jomā). Mans ieteikums: būtu foršāk aktīvāki un individuālāki uzdevumi, kur katrs varētu iesaistīties un kaut ko pateikt pasākuma laikā.” /Elizabete/

“Ļoti interesantas un labi izplānotas nodarbības. Vienmēr zinu, ka mājās iešu gudrāka :)” /Sanija/

“Man ļoti patīk, ka Ielauzies bibliotēkā, dod citu perspektīvu par personībām. Tas, ka tās vienkārši atnāk un nosēžas ar mani un citiem vienā aplī, es saprotu, ka mēs visi dienas beigās esam cilvēki, un varam parunāties.” /Miķelis/

“Ielauzies bibliotēkā bija ļautri pasākumi ar interesantām tēmām no kuriem varēja iegūt vērtīgas atziņas un domu graudus. Uzdevumi bija radoši un ļautri.” /Jānis/

“Ļoti patika viesi un tēma, abiem visiem atšķirīgas profesijas, bet ar tēmu ļoti saistīti, interesanti uzdevumi, patika meklēt informāciju grāmatās, darboties ar pārējiem un, protams, Miku. Biju iedvesmota no diskusijas ap ugunsgrāvu, ļoti interesanti dzirdēt abu viesu skatupunktus un pārējos skolēnus.” /Elīza/

“Uzskatu, ka, apmeklējot šo pasākumu, ieguvu vērtīgas zināšanas, padomus, un, protams, patīkamu pieredzi. Iesaku jebkuram jauniešim iesaistīties!” /Patrīcija/

Lai turpinātu jauniešu iesaisti un rosinātu interesi par vēsturi un sabiedriskajiem procesiem, papildus spēlei-tikšanās **“Ielauzies bibliotēkā”**, kas palīdzēja jauniešiem labāk iepazīt savu pilsētu un tās kultūras mantojumu, pārskata periodā tika īstenots arī eseju konkurss **“Taisnība vienmēr uzvarēs”**. Šis konkurss aicināja skolēnus padziļināti izzināt **Jelgavas un Latvijas vēstures izcilas personības**, īpaši izceļot **Jāņa Čakstes devumu demokrātijas un taisnīguma stiprināšanā**.

Konkurss ne tikai attīstīja **jauniešu analītiskās un rakstīšanas prasmes**, bet arī veicināja **kritisko domāšanu un vēsturiskās apziņas nostiprināšanu**. Rezultātā tika saņemtas **14 skolēnu esejas**, no kurām labākie darbi tika apbalvoti, bet visi dalībnieki guva **vērtīgu pieredzi un atzinību**

par savu ieguldījumu. Šāda veida iniciatīvas palīdzēja ne tikai veicināt jauniešu interesi par novadpētniecību, bet arī stiprināja sadarbību starp Jelgavas Pilsētas bibliotēku, biedrību “Libro” un skolām, tādējādi padarot bibliotēku par aktīvu vietējās vēstures un kultūras izpētes centru.

8.1. att. Foto no dalības spēlētīkšanās “Ielauzies bibliotēkā”

Gan spēle, gan eseju konkurss radīja iedvesmojošu un izglītojošu vidi, kurā jaunieši varēja pētīt, diskutēt un stiprināt saikni ar savu pilsētu un tās vēsturisko mantojumu, sekmējot novadpētniecības darba ilgtspēju un tā aktualizēšanu jaunajā paaudzē.

Apzinoties, ka nozīmīgi ir ne tikai vākt un saglabāt dokumentus par sava pagasta kultūru un vēsturi, Jelgavas novada bibliotēkas rūpējas arī par novadpētniecības krājuma pieejamību un atklāsni. Labs piemērs ir Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēka, kas sniedz uzziņas par vēsturi un ievērojamiem cilvēkiem.

Lielu interesi izraisījis izglītojošs un izzinošs tematisks pasākumu kopums “**Vēstures diena bibliotēkā**”. Bibliotēkā darbojas vēstures klubiņš, un pārskata gadā notika divas tā tikšanās.

Pēdējos gados uz pastāvīgu dzīvošanu Kalnciemā pārceļas daudz jaunu ģimeņu, kurām nav zināma Kalnciema vēsture, taču bibliotēka cenšas viņus uzrunāt un radīt interesi par vietējām kultūrvēsturiskajām vērtībām. Īpaši populārs un pieprasīts ir “**Vēstures autobuss**” un tā vēsturiskais maršruts. Novadpētniecības darbs notiek ciešā sadarbībā ar Kalnciema muzeju.

Atskaites gadā kluba entuziastiem bija iespēja apmeklēt **Kalnciema muzeja pasākumus “Kalnciema muzeja stāsti III”**. Muzeju nakts ietvaros Ozolniekos notika muzeju vakars sadarbībā ar bibliotēku. Tāpat tika sagatavotas vairākas aktivitātes, tostarp viktorīna “Zirgkopība Ozolnieku apkārtnē” un spēle “**Atmini tautasdziesmu!**”.

Vasarā Zaļenieku pagasta Ūziņu bibliotēkā viesojās TV skatītāju iemīļotais raidījums “**Ielas garumā**”, un sižetā bija iespēja vērot un ieklausīties bibliotēkas vadītājas **Gunitas Kulmanes** izsmeļošajā stāstā par **Zaļenieku pagasta Ūziņu kultūrvēsturisko mantojumu**. Zaļenieku pagasta Ūziņu bibliotēkas vārds, pateicoties bagātīgajam novadpētniecības materiālu klāstam, ir izskanējis arī ārpus Latvijas robežām. Bibliotēkas vadītājai nereti ar jautājumiem par savām dzimtām vēršas cilvēki gan no Latvijas, gan no citām valstīm.

Par labu tradīciju kļuvis **Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēkas** lasītājiem un iedzīvotājiem organizētais Patriotu nedēļas pasākums – svečīšu aizdegšana Lāčplēša Kara ordeņa kavalieru un Ozolnieku patriotu atdusas vietās novada kapsētās.

Visas Jelgavas novada bibliotēkas savos darba plānos bija iekļāvušas arī novadpētniecības izstādes (sk. 8.1. tabulu). Izstāžu tematika bija daudzveidīga, un bibliotēkas rūpējās par to, lai izstāžu saturs uzrunātu dažādu paaudžu apmeklētājus.

8.1. tabula

Novadpētniecības izstādes

Nr.	Nosaukums
1.	Ko stāsta senās fotogrāfijas
2.	Kolhozs “Avangards” (Tagadējo Bērvircavu)
3.	Ķemodāns ar Bērvircavas muižu
4.	Kalnciema apkaimes rūpniecība vēstures lappusēs
5.	Novadnieka Raimonda Gintera gleznu izstāde
6.	Bērvircavas aktieri
7.	Svētes pamatskola
8.	Bērvircavas muiža un sena aroda – skalu grozu pīšanas darbnīca
9.	Bērvircavas bibliotēkas vēsture (1950. – 2024)
10.	Ieskats Jelgavas novada pagātnē
11.	Dzimtu stāsti. Kārlim Rēdliham – 160 un Agritai Steķei-Rēdlihai – 90

Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības, problēmas un to risinājumi

Jelgavas Pilsētas bibliotēkā nodrošināta novadpētniecības darba nepārtrauktība, krājums tiek sistemātiski veidots un aktualizēts, strādāts pie tā popularizēšanas. Pārskata periodā aktualizēts jautājums par jauniešu iesaisti savas pilsētas un novada vēstures un kultūras mantojuma iepazīšanā, izmantojot bibliotēkas piedāvātās iespējas – krājums, darbinieks, datubāzes u.c. Turpināts darbs pie Jelgavas grāmatizdevēju devuma latviešu grāmatniecībā akcentēšanas. Pilsētas iedzīvotāji un viesi ekskursijās, Muzeju naktī, Kultūras mantojuma dienās iepazīstināti ar JPB ēkas (vietējas nozīmes kultūras piemineklis) vēsturi un šodienu. Tiek turpināta digitālā Jelgavas bibliotēku vēstures bukleta izstrāde. Tomēr joprojām nav izdevies atrast iespējas novadpētniecības un seno grāmatu krājuma digitalizācijas izvērtēšanai.

Līdz šim nav izstrādāta vienota novadpētniecības krājumu digitalizācijas politika novada bibliotēkām, kas rada nepieciešamību pēc vienotas pieejas un koordinētas darbības šajā jomā. Līdz ar “Jelgavas novada novadpētniecības darba stratēģijas” pabeigšanu skaidrāk un detalizētāk iezīmēsies galvenie darba virzieni un uzdevumi bibliotēku novadpētniecības darbā, īpaši plašākā Jelgavas novada kultūras mantojuma apzināšanas kontekstā. Vienlaikus nav līdz galam izdiskutēts jautājums par to, kur paliks bibliogrāfiskie novadpētniecības dati par Ozolniekiem pēc tam, kad tiks slēgts bijušā Ozolnieku novada kopkatalogs un izveidots vienots Jelgavas reģiona tiešsaistes kopkatalogs. Šie jautājumi prasa turpmāku risinājumu meklēšanu un savstarpēju sadarbību, lai nodrošinātu novadpētniecības materiālu saglabāšanu, pieejamību un pēctecību.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

9. Projekti

2024. gads Jelgavas Pilsētas bibliotēkai un tās sadarbības partneriem bijis nozīmīgs ar dažādām izglītojošām, kultūras un sadarbības iniciatīvām. Bibliotēka ir piedalījusi un īstenojusi vairākus vietēja un starptautiska mēroga projektus, kas veicinājuši sabiedrības lasītprasmi, digitālās prasmes, medijpratību, kultūras mantojuma saglabāšanu un kopienas attīstību. Vienlaikus bibliotēka piedalījusi arī dažādos projektu konkursos, kas diemžēl netika finansēti, taču to izstrāde ir devusi nozīmīgu pieredzi un nākotnes iespējas (sk. 9.1. tabulu).

9.1. tabula

Projektu apkopojums

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
“Dzejas dienas Jelgavā 2024”	Valsts kultūrkapitāla fonds	600,00 euro	<p><i>Projekta mērķis ir attīstīt un saglabāt Dzejas dienu tradīciju Jelgavas valstspilsētā, veicinot interesi par dzeju un tās nozīmi kultūras dzīvē.</i></p> <p>Pasākums norisinājās 19. septembrī, ietverot dzejas lasījumus, skolēnu priekšnesumus, velobraucienu "Dzejritenis" un muzikālu noslēguma koncertu. Projekts sekmīgi saglabāja un attīstīja dzejas tradīcijas Jelgavā, kļūstot par nozīmīgu kultūras notikumu dažādu vecuma grupu iedzīvotājiem.</p> <p>Projekta realizācijas laiks: 01.08.2024.-30.09.2024.</p>	Atbalstīts
Nordplus Adult mobilitātes programmas projekts "Adult non-formal education and trainings in public libraries: experience of Denmark libraries" ("Pieaugušo neformālā izglītība un apmācības publiskajās bibliotēkās: Dānijas bibliotēku pieredze"). <i>*Projekts turpinās no iepriekšējā pārskata perioda.</i>	Nordplus	1660,00 euro	<p><i>Mobilitātes projekta mērķis bija iegūt jaunu pieredzi pieaugušo neformālajā izglītībā un apmācībā Dānijas publiskajās bibliotēkās.</i></p> <p>Projekta ietvaros divi Jelgavas Pilsētas bibliotēkas darbinieki devās uz Randers bibliotēku (Dānija), lai izpētītu partneriestādi kā paraugvidi pieaugušo izglītībai publiskajās bibliotēkās. Iegūtā informācija un prasmes tiks nodotas kolēģiem Jelgavas bibliotēkās un realizētas turpmākajos pieaugušo neformālās izglītības pakalpojumos.</p> <p>Projekta realizācijas laiks: 06.2023. – 02.2024.</p>	Atbalstīts
Nordplus Adult mobilitātes programmas projekts “Libraries: Lifelong Literacy Labs”	Nordplus	1660,00 euro	<p>Projekts ir mobilitātes iniciatīva, kuras mērķis ir gūt ieskatu pieaugušo neformālās izglītības un apmācību programmās Igaunijas publiskajās bibliotēkās. Jelgavas Pilsētas bibliotēkas divi darbinieki apmeklēs Tallinas Centrālo bibliotēku, lai apgūtu labās prakses piemērus un iegūtās zināšanas</p>	Atbalstīts

			<p>nodotu kolēģiem Latvijā, attīstot jaunas neformālās izglītības aktivitātes. Projekts uzsver informācijas prasību kā būtisku kompetenci, īpaši senioru auditorijai, veicinot mūžizglītību un sabiedrības attīstību.</p> <p>Projekta realizācijas laiks: 06.2024. – 02.2025.</p>	
<p>Erasmus+ sadarbības partnerības projekts pieaugušo izglītības sektorā “Local Identity: Innovative Approach to Adult Education” (“Vietējā identitāte: novatoriska pieeja pieaugušo izglītībai”).</p> <p><i>*Projekts ar labojumiem iesniegts atkārtoti</i></p>	Erasmus+	<p>120 000,00 euro</p> <p>Jelgavas Pilsētas bibliotēkas budžets 35 300,00 euro</p>	<p><i>Projekta mērķis ir attīstīt pieaugušo izglītības speciālistu prasmes kļūt par iedzīvotāju stāstu kuratoriem un saistošā veidā publiskot uzkrāto dokumentāro mantojumu.</i></p> <p>Projekta mērķis tiku realizēts attīstot metodoloģiju, izveidojot mobilo lietotni un tiešsaistes platformu stāstu apkopošanai un saglabāšanai. Projekta ietvaros bija plānots stiprināt kapacitāti, nodrošināt efektīvu projekta vadību un veicināt sabiedrības iesaisti, lai padziļinātu izpratni par vietējo kultūras mantojumu.</p>	Nav atbalstīts
<p>Eseju konkurss “Taisnība vienmēr uzvarēs”</p>	Jelgavas Kultūras padome	329,5 euro	<p>Projekts tika īstenots, lai godinātu Latvijas pirmā prezidenta Jāņa Čakstes 165. jubileju un veicinātu jauniešu interesi par demokrātijas un taisnīguma vērtībām. <i>Jelgavas pilsētas bibliotēku atbalsta biedrība “Libro” sadarbībā ar Jelgavas Pilsētas bibliotēku</i> organizēja eseju konkursu 9.–12. klašu skolēniem, rosinot viņus analizēt, izteikt un formulēt savas domas par konkursa tēmu. Projekta ietvaros tika izstrādāts nolikums, organizēta vērtēšanas komisija, novadīts noslēguma pasākums un apbalvoti konkursa laureāti, veicinot jauniešu pilsonisko iesaisti un izpratni par demokrātijas nozīmi.</p> <p>Projekta realizācijas laiks: 01.05.2024. – 30.11.2024.</p>	Atbalstīts

<p>Biedrības "Baltijas Mediju izcilības centrs" projekts “Noturīgā Baltija”.</p> <p><i>*Projekts turpinās no iepriekšējā pārskata perioda.</i></p>	<p>Google</p>	<p>600,00 <i>euro</i></p> <p>(Jelgavas Pilsētas bibliotēkas finansējuma daļa).</p>	<p>Projekts noritēja sadarbībā ar sadarbībā ar Biedrību "Baltijas Mediju izcilības centrs". Projekta ietvaros īstenots 8 mediju un informācijas pratības lekciju kurss “Mācies izprast un kritiski izvērtēt informāciju” 14 Jelgavas novada pašvaldības publisko bibliotēku bibliotekāriem, kas balstīts uz biedrības izstrādāto metodoloģiju.</p> <p><i>Projekta mērķis ir sasniegt ievainojamākās un pret dezinformāciju nenoturīgākās sabiedrības grupas, celt medijpratības un informācijas pratības prasmes lokālās komūnās Baltijas valstīs.</i></p>	<p>Atbalstīts</p>
<p>"Mazo Pūcēnu skoliņa Jelgavā" - lasīšanas kultūras pilnveide trīsgadniekiem Jelgavas pilsētas bibliotēkās "</p>	<p>Jelgavas Kultūras padome</p>	<p>500,00 <i>euro</i></p>	<p>Projekts tapis sadarbībā ar Jelgavas pilsētas bibliotēku atbalsta biedrību “Libro” (projekta iesniedzējs).</p> <p>Lasīšanas veicināšanas projekts trīsgadīgiem bērniem un viņu vecākiem, kura ietvaros organizēts nodarbību cikls, lai ar radošām aktivitātēm jau no agrīna vecuma veicinātu bērnu interesi par lasīšanu, bibliotēkas apmeklēšanu, kā arī sniegtu vienlīdzīgas iespējas ikvienam iegūt pieeju kvalitatīvai literatūrai un zināšanām.</p> <p>Projekta realizācijas laiks: 01.11.2024. – 31.05.2025.</p>	<p>Atbalstīts</p>
<p>Eiropas Komisijas līdzfinansēts projekts “Bibliotēku tilti: trešo valstu valstspiederīgo integrācijas un iekļaušanas veicināšana Eiropā, izmantojot Bibliotēkas un vietējās partnerības”</p>	<p>Eiropas Komisija</p>	<p>Nav zināms.</p> <p>Jelgavas Pilsētas bibliotēkas budžets 1000 <i>euro</i></p>	<p>Kultūras informācijas sistēmu centrs no 2024. līdz 2026. gadam piedalās Eiropas Savienības atbalstītajā projektā “Bibliotēku tilti”, kas veicina trešo valstu pilsoņu integrāciju, izmantojot bibliotēku pakalpojumus un vietējās partnerības. Projekta mērķis ir izstrādāt stratēģijas un rīkus, kas atbalsta migrantu iekļaušanos sabiedrībā, nodrošinot pielāgotus resursus, vietējās stratēģijas un starpkultūru komunikācijas</p>	<p>Atbalstīts</p>

(LIBRI AMIF-2023-TF2-AG-CALL-AMIF)			<p>vadlīnijas. Plānotie rezultāti ietver atbalsta aktivitāšu kartēšanu, digitālo rīku un metodoloģiju izstrādi, kā arī labās prakses apkopojumu un izplatīšanu īpašā platformā. Projektā iesaistītas vairākas Latvijas bibliotēkas</p>	
<p>Erasmus+ programmas stratēģiskās partnerības projekts “Digital competence and information literacy for librarians” (“Digitālās kompetences un informācijpratība bibliotekāriem”)</p> <p>Projekta ID: 2023-1-BG01-KA220-ADU-000167178</p> <p><i>*Projekts turpinās no iepriekšējā pārskata perioda.</i></p>	Erasmus+	<p>Projekta kopējais finansējums – 400 000,00 <i>euro</i></p> <p>JPB dalības finansējums – 1450,00 <i>euro</i></p>	<p>Projekta īstenošanas laiks: 01.09.2023. – 31.08.2026. The University of Library Studies and Information Technologies (Bulgārija) izstrādāts projekts, kurā JPB iesaistās kā Latvijas Nacionālās bibliotēkas piesaistīta apakšiestāde.</p> <p><i>Projekta mērķis – attīstīt bibliotekāru un informācijas speciālistu prasmes un izveidot elektroniskus rīkus izglītošanai, kurus viņi var izmantot darbā ar vietējo kopienu un bibliotēku lietotājiem.</i></p>	Atbalstīts
<p>Izglītības un zinātnes ministrijas projekts "Sabiedrības digitālo prasmju attīstība", projekta Nr. 2.3.2.1.i.0/1/23/I/CFLA/001</p>	Atvērto fondu finansējums	9 380 564.24 <i>euro</i>	<p><i>Projekta mērķis ir veicināt digitālo pašapkalpošanās prasmju attīstību sabiedrībā, tādējādi sekmējot veiksmīgāku iekļaušanos sabiedrībā un nodarbinātībā.</i></p> <p>Mērķa grupa ir iedzīvotāji vecumā no 16 līdz 74 gadiem, tostarp cilvēki ar invaliditāti. Projekta ietvaros plānots līdz 2026. gada 30. aprīlim nodrošināt 40 000 iedzīvotāju padziļinātas digitālās pašapkalpošanās prasmes un iesaisti tehnoloģiskās inovācijas darbībās. Galvenās aktivitātes ietver projekta vadību, vienota monitoringa izstrādi, pasniedzēju-mentoru atlasīšanu un apmācību, mācību programmu izstrādi un aktualizāciju, kā arī mācības pašvaldību iedzīvotājiem digitālo pašapkalpošanās prasmju attīstībai.</p> <p>Jelgavas Pilsētas bibliotēkas Reģionālās bibliotekārās mācību nodaļas vadītāja</p>	Atbalstīts

			<p>Viktorija Agafonova ir viena no šī projekta pasniedzējām un mentorēm Jelgavā, sniedzot iedzīvotājiem vērtīgas zināšanas un atbalstu digitālo prasmju apguvē, lai veicinātu viņu veiksmīgāku iekļaušanos mūsdienu tehnoloģiju pasaulē.</p> <p>Projekta realizācijas laiks: 22.12.2023. – 30.04.2026.</p>	
<p>Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts “Ceļā uz Latviešu grāmatai 500 Latvijas reģionos: izdevējdarbība un tekstu izplatība senāk un tagad”</p> <p><i>Jelgavas Pilsētas bibliotēkas apakšprojekta nosaukums: Ilustratīva izdevuma “Ceļvedis pa Jelgavas bibliotēkām” – 100 gados cauri bibliotēki, izdošana.</i></p>	<p>Valsts kultūrkapitāla fonds</p> <p>Kultūras Ministrija</p>	907 euro	<p>Projekts paredz ilustratīva izdevuma “Ceļvedis pa Jelgavas bibliotēkām – 100 gados cauri bibliotēki” izdošanu, atspoguļojot Jelgavas publisko bibliotēku vēsturi no 1920. gada līdz mūsdienām. Grāmata, veidota 20.–30. gadu stila ceļveža formātā, izcels nozīmīgākās bibliotēku ēkas un vēstures notikumus, papildinot to ar arhīva materiāliem, ilustrācijām un interaktīvu pilsētas karti. Tā mērķis ir veicināt "Bibliotēku tūrisma" attīstību un iepazīstināt gan vietējos iedzīvotājus, gan pilsētas viesus ar bagātīgo Jelgavas bibliotēku mantojumu.</p>	Nav atbalstīts

Projektu apraksts

Projekts **“Dzejas dienas Jelgavā 2024”** tika īstenots ar **Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu**, un tā mērķis bija veicināt dzejas pieejamību un popularizēt literāro jaunradi Jelgavas pilsētā. Pasākums norisinājās **2024. gada 19. septembrī**, un tā galvenais vadmotīvs bija **“Dzeja Lielupes krastos”**, kas sasaucās ar dabas stihiju tēmu un cilvēka iekšējo pasauli, radot saikni starp dzeju un dabas spēku.

Dzejas dienas ieskandināja **Dzejritenis**, kas tradicionāli atklāja šo pasākumu. Tā bija unikāla velobrauciena aktivitāte pa pilsētu, kuras laikā dalībnieki apmeklēja dažādas bibliotēkas – **Jelgavas Pilsētas bibliotēku, Miezītes un Pārlielupes bibliotēkas, kā arī bērnu un jauniešu bibliotēku “Zinītis”**. Katrā pieturā uzstājās Jelgavas skolu audzēkņi, pārstāvot **Jelgavas 4. sākumskolu, Jelgavas Amatu vidusskolu, Jelgavas Valsts ģimnāziju, Jelgavas 5. vidusskolu un citas izglītības iestādes**. Pasākuma gaitā dzejas mīļotāji varēja klausīties arī **pazīstamu dzejnieku priekšnesumus**

– **Eduarda Aivara, Evelīnas Andžānes un Jāņa Tomaša** dzeju, kas bagātināja dienas programmu un sniedza iespēju baudīt mūsdienu latviešu literatūru tiešā saskarē ar autoriem.

Projekta ietvaros īpašs uzsvars tika likts uz radošumu un sabiedrības iesaisti. Dalībnieki tika aicināti izrotāt savus velosipēdus, un Jelgavas Paula Bendrupa pamatskolas skolēni ieguva balvu par oriģinālāko velosipēda noformējumu, kuru pasniedza pasākuma atbalstītāji – bistro un konditoreja "Silva". Šī aktivitāte ne tikai veicināja radošumu, bet arī saliedēja dalībniekus, stiprinot kopības sajūtu un ļaujot katram iesaistīties dzejas svētkos savā unikālajā veidā.

Noslēgumā **Jelgavas Pilsētas bibliotēkā notika īpaša koncertprogramma “Ārijas Elksnes dzīves melodijas”, kurā piedalījās Laila Ilze Purmaliete un Dace Bonāte**, iejūtoties izcilās dzejnieces Ārijas Elksnes lomā. Koncertuzvedums apvienoja dzeju, dziesmas un atmiņu stāstus, piesaistot plašu auditoriju un piepildot bibliotēkas Krišjāņa Barona zāli.

Projekta rezultāti apliecināja tā nozīmīgumu Jelgavas kultūras dzīvē. Pasākumu apmeklēja aptuveni 300 cilvēki, tostarp bērni, jaunieši un pieaugušie, kas liecina par sabiedrības interesi un dzejas tradīcijas nozīmi pilsētā. Dzejas dienas veicināja latviešu literatūras popularizēšanu, stiprināja vietējo kopienu un sekmēja sadarbību starp izglītības un kultūras iestādēm. Projekts apliecināja, ka dzeja joprojām ir dzīva un spēj uzrunāt dažādu paaudžu cilvēkus, radot iedvesmojošu un emocionāli bagātu kultūras pieredzi.

2024. gadā tika turpināts darbs pie Nordplus Adult mobilitates programmas projekta **“Adult non-formal education and trainings in public libraries: experience of Denmark libraries”** (**“Pieaugušo neformālā izglītība un apmācības publiskajās bibliotēkās: Dānijas bibliotēku pieredze”**), kura ietvaros 2024. gada janvārī JPB projektu vadītāja un filiālbibliotēkas Miezītes vadītāja devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Randersas bibliotēku (Dānija), lai iegūt jaunu pieredzi par pieaugušo neformālo izglītību un apmācībām Dānijas publiskajās bibliotēkās. Turklāt pārskata periodā tika sagatavots un iesniegts jauns Nordplus Adult mobilitates programmas projekts **“Libraries: Lifelong Literacy Labs”**, kas tapa ar mērķi veicināt pieaugušo neformālo izglītību, stiprinot bibliotēku lomu mūžizglītībā. Projekta ietvaros JPB darbinieki dosies uz Tallinas Centrālo bibliotēku, lai iepazītu tās pieredzi un metodes darbā ar pieaugušajiem. Iegūtās zināšanas un prasmes tiks nodotas kolēģiem Jelgavas pilsētas un novada bibliotēkās un integrētas jaunās izglītības iniciatīvās, īpaši uzsverot informācijpratību senioriem. Projekts veicina starptautisku sadarbību un zināšanu apmaiņu, bagātinot abu bibliotēku profesionālo darbību. Tas kalpos kā pamats turpmākai partnerībai un jaunu, uz sabiedrības vajadzībām balstītu pakalpojumu attīstībai.

Pārskata periodā JPB noslēdza biedrības **“Baltijas Mediju izcilības centrs”** projekta **“Noturīgā Baltija”** – aktivitātes. Projekts tika izstrādāts ar mērķi sasniegt ievainojamākās un pret dezinformāciju nenoturīgākās sabiedrības grupas, celt medijpratības un informācijas prasmes lokālās komūnās Baltijas valstīs.

Projekta ietvaros JPB Reģionālās bibliotēkārās mācību nodaļas vadītāja Viktorija Agafonova un sistēmbibliotekāre Olga Spirta organizēja un vadīja 8 mediju un informācijas prasības lekciju kursu “Mācies izprast un kritiski izvērtēt informāciju”, kas balstīts uz biedrības izstrādāto metodoloģiju. Kursu apguva 14 Jelgavas novada pašvaldības publisko bibliotēku bibliotekāres, lai kļūtu par projekta vēstnešiem un varētu nodot informāciju tālāk saviem bibliotēkas apmeklētājiem.

2024. gadā JPB aktīvi sadarbojusies ar Jelgavas pilsētas bibliotēku atbalsta biedrību “Libro”, sadarbības ietvaros īstenoti divi projekti, viens no tiem – “**Mazo Pūcēnu skoliņa Jelgavā**” – lasīšanas kultūras pilnveide trīsgadniekiem Jelgavas pilsētas bibliotēkās. Projekts balstās uz LNB Bērnu literatūras centra un LNB Atbalsta biedrības lasīšanas veicināšanas projekta “Grāmatu starts” ietvariem.

Projekta laikā trīsgadīgiem bērniem un viņu vecākiem, tika organizēts nodarbību cikls, lai ar radošām aktivitātēm jau no agrīna vecuma veicinātu bērnu interesi par lasīšanu, bibliotēkas apmeklēšanu, kā arī sniegtu vienlīdzīgas iespējas ikvienam iegūt pieeju kvalitatīvai literatūrai un zināšanām. Projekta nozīmīgākais ieguvums ir tas, ka šādā veidā bibliotēkas veicina lasīšanas paradumu attīstību, jo pētījumi pierāda, ka interese, kas radusies par grāmatu un bibliotēkas apmeklējumu agrīnā vecumā, piesaista cilvēka interesi par grāmatu un lasīšanu arī vēlākajos vecuma posmos.

Jelgavas bibliotēkās – Jelgavas Pilsētas bibliotēkā, bērnu bibliotēkā “Zinītis”, Miezītes bibliotēkā, Pārlielupes bibliotēkā tika organizētas trīs iepazīšanās nodarbības trīsgadniekiem un viņu ģimenēm (katrā bibliotēkā 3 nodarbības). Vienas nodarbības ilgums aptuveni 30 minūtes līdz 1 stunda. Pēdējā, trešā nodarbība (Pūcēnu skoliņas izlaidums), visiem Pūcēnu skoliņas dalībniekiem bija kopīgs – Jelgavas Pilsētas bibliotēkā (Krišjāņa Barona zālē).

Projekta ietvaros bibliotēkas ieguvušas jaunus lasītājus, noturējušas stabilus grāmatu izsnieguma rādītājus, savukārt, biedrība “Libro” ar projekta palīdzību realizējusi savus galvenos darbības mērķus un vairojusi savu atpazīstamību.

Otrs projekts sadarbības ietvaros tika veltīts jauniešu iesaistei un intereses veicināšanai par bibliotēku kā nozīmīgu zināšanu un radošuma centru – **Eseju konkurss “Taisnība vienmēr uzvarēs”**. Eseju konkurss tika organizēts, lai godinātu Latvijas pirmā prezidenta Jāņa Čakstes 165. jubileju. Konkursa mērķis bija veicināt jauniešu interesi par demokrātiju, taisnīgumu un Latvijas vēstures personībām, kā arī attīstīt kritisko domāšanu un izteikšanās prasmes. Konkursā piedalījās 14 skolēni no Jelgavas vidusskolām, kuri rakstīja esejas par Jāņa Čakstes ideāliem un to nozīmi mūsdienu sabiedrībā. Žūrija, kas sastāvēja no bibliotēkas un biedrības pārstāvjiem, kā arī jauniešu centra “Pakāpiens” vadītāja, vērtēja esejas pēc satura kvalitātes, oriģinalitātes un valodas lietojuma. Uzvarētāji saņēma naudas balvas, bet pieciem dalībniekiem tika piešķirtas veicināšanas balvas – grāmata par Jāni Čaksti. Noslēguma pasākums, kas norisinājās Jelgavas Pilsētas bibliotēkā, noslēdzās

ar laureātu apbalvošanu un muzikālu priekšnesumu. Projekts sekmēja jauniešu iesaisti kultūras un izglītības aktivitātēs, kā arī nostiprināja sadarbību starp bibliotēku, skolām un jauniešu organizācijām.

2023. gada nogalē Latvijas Nacionālās bibliotēkas Kompetenču attīstības centrs uzsāka Erasmus+ programmas stratēģiskās partnerības projektu **“Digitālās kompetences un informācijpratība bibliotekāriem”** (*“Digital competence and information literacy for librarians”*). Projekts ir starptautiska iniciatīva, kuras mērķis ir attīstīt bibliotekāru un informācijas speciālistu prasmes, lai efektīvi strādātu ar vietējo kopienu un bibliotēku lietotājiem. Projektā piedalās partneri no **Bulgārijas, Latvijas, Grieķijas, Rumānijas un Portugāles**, un tā galvenie uzdevumi ir izstrādāt un pielāgot **digitālās izglītības rīkus** četrās jomās: **informācijpratība, medijpratība, dezinformācija un viltus ziņas, spēliskošana**. Mācību moduļus izstrādās eksperti no Grieķijas un Bulgārijas universitātēm, un bibliotēku darbinieki jeb *key-librarians* apgūs šīs zināšanas, lai pēc tam tās nodotu tālāk savās bibliotēkās un reģionos. Projekta ietvaros paredzētas starptautiskas apmācības, kurās dalībnieki ne tikai pilnveidos savas profesionālās prasmes, bet arī veidos **ilgtermiņa sadarbību ar Eiropas partneriem**. Projekta vadošais partneris ir *The University of Library Studies and Information Technologies* (Bulgārija).

No 27. līdz 31. janvārim Salonikos, Grieķijā, norisinājās Work Package 3 ietvaros plānotās mācības, kurās piedalījās 5 Latvijas bibliotekāri, tostarp Jelgavas Pilsētas bibliotēkas Reģionālās bibliotekārās mācību nodaļas vadītāja Viktorija Agafonova. Apmācību laikā dalībnieki padziļināti apguva informācijpratību, medijpratību, dezinformācijas un viltus ziņu atpazīšanu, kā arī spēliskošanas metodes bibliotēku darbā. Mācību nedēļas ietvaros dalībniekiem bija iespēja apmeklēt arī vietējās bibliotēkas un kultūras iestādes, kā arī veidot starptautiskus kontaktus ar citu valstu bibliotekāriem un informācijas speciālistiem. Iegūtās zināšanas un prasmes tiks izmantotas, lai uzlabotu izglītojošos pakalpojumus Latvijas publiskajās bibliotēkās un sekmētu sabiedrības digitālo pratību.

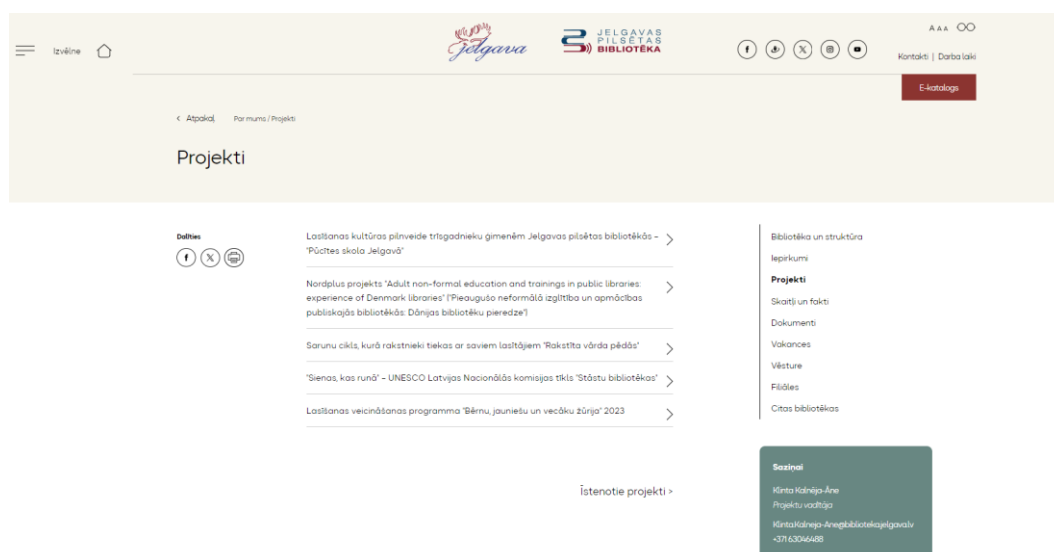
Projekts **“Sabiedrības digitālo prasmju attīstība”** (Nr. 2.3.2.1.i.0/1/23/I/CFLA/001) ir Izglītības un zinātnes ministrijas īstenota iniciatīva, kas veicina iedzīvotāju **digitālo pašapkalpošanās prasmju attīstību**. Tā mērķis ir palīdzēt cilvēkiem **efektīvāk izmantot digitālos rīkus** nodarbinātībā, ikdienas jautājumu risināšanā un dzīves kvalitātes uzlabošanā. Līdz 2026. gada 30. aprīlim plānots apmācīt vismaz **40 000 iedzīvotāju**, piedāvājot **bezmaksas digitālo prasmju apmācības** dažādos līmeņos vairākās pašvaldībās, tostarp Jelgavā. Projekta ietvaros tiek izstrādātas un aktualizētas mācību programmas, atlasīti un apmācīti mentori, kā arī ieviests monitoringa mehānisms, lai sekotu līdzi sabiedrības digitālās pratības attīstībai. Iniciatīva ir daļa no Latvijas Atvēršanas un noturības mehānisma plāna, un tās kopējais budžets ir 9,38 miljoni eiro. Projekta mērķa grupa ir iedzīvotāji no 16 gadu vecuma, tostarp cilvēki ar invaliditāti, un tā īstenošana norit no **2023. gada 22. decembra līdz 2026. gada 30. aprīlim**.

JPB Reģionālās bibliotēkārās mācību nodaļas vadītāja Viktorija Agafonova ir viena no šī projekta pasniedzējām un mentorēm Jelgavā, sniedzot iedzīvotājiem vērtīgas zināšanas un atbalstu digitālo prasmju apguvē, lai veicinātu viņu veiksmīgāku iekļaušanos mūsdienu tehnoloģiju pasaulē.

Projekts **“Bibliotēku tilti: trešo valstu valstspiederīgo integrācijas un iekļaušanas veicināšana Eiropā”** tiek īstenots no 2024. gada maija līdz 2026. gada maijam un ir vērsts uz trešo valstu valstspiederīgo integrācijas un iekļaušanas veicināšanu Eiropā, izmantojot bibliotēkas un vietējās partnerības. Projekta vadošā organizācija ir *Bibliothèques Sans Frontières* (Francija), un tā īstenošanā piedalās partneri no **Francijas, Itālijas, Polijas, Rumānijas un Nīderlandes**, tostarp arī **Kultūras informācijas sistēmu centrs** no **Latvijas**. Projekta mērķis ir attīstīt stratēģijas un resursus, kas palīdzēs bibliotēkām kļūt par atbalsta punktiem migrantu integrācijai vietējās kopienās. Galvenās aktivitātes ietver reģionālo bibliotekāru apmācību, starpkultūru komunikācijas rīku izstrādi, labās prakses piemēru apkopošanu un integrācijas pasākumu organizēšanu, tostarp hakatonus un seminārus. Iecerēts arī izveidot digitālo platformu E-PANEMA, kas apkopos projektā gūtos datus un metodoloģijas. Latvijā projektā iesaistīsies deviņas bibliotēkas, kas sadarbībā ar pašvaldībām un citām institūcijām veicinās migrantu iekļaušanos sabiedrībā.

Projektā pārstāvētās bibliotēkas no Latvijas: Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestāde “Latgales Centrālā bibliotēka”, Jēkabpils novada Galvenā bibliotēka, Jelgavas Pilsētas bibliotēka, Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka, Ogres Centrālā bibliotēka, Rēzeknes Centrālā bibliotēka, Salaspils novada bibliotēka, Saldus novada bibliotēka, Siguldas novada bibliotēka un Ventspils bibliotēka.

Lai ikvienam interesentam būtu pieejama informācija par JPB projektiem, bibliotēkas tīmekļvietnē (sk. 9.1. attēlu) izveidota sadaļa, kurā pieejama šāda informācija, kas regulāri tiek atjaunota: <https://jelgavasbiblioteka.lv/par-mums/projekti/>. Ikviens projekts tiek popularizēts arī bibliotēkas sociālajos tīklos, vietējos un nozares medijos.

9.1. att. JPB tīmekļvietnes sadaļa “Projekti”

2024. gads **Jelgavas novada pagastu bibliotēkas** ir aktīvi piedalījušās projektu izstrādē un realizācijā, lai uzlabotu iedzīvotāju piekļuvi literatūrai, veicinātu lasītprasmi un nodrošinātu atbalstu sociāli mazaizsargātām sabiedrības grupām.

9.2. tabula

Projektu apkopojums Jelgavas novada pagastu bibliotēkās

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
Tikšanās ar bērnu grāmatu autoriem Jelgavas novada pagastu bibliotēkās	VKKF JNP	1500 EUR 246,68 EUR	Projekts tika īstenots no 2024. gada 3. jūnija līdz 13. decembrim ar mērķi veicināt lasīšanas kultūras saglabāšanu un attīstību pirmsskolas un pamatskolas vecuma bērnu vidū Jelgavas novadā. Tika organizēti 10 lasīšanas veicināšanas pasākumi, kuros iesaistījās novada publisko bibliotēku mazākie lasītāji sadarbībā ar bērnudārziem un skolām. Projekta ietvaros notika tikšanās ar astoņiem bērnu grāmatu autoriem dažādās bibliotēkās, skolās un tautas namos, popularizējot literatūras nozīmi bērnu izglītībā. Aktivitātes tika plaši atspoguļotas Jelgavas novada pašvaldības tīmekļvietnē, sociālajos tīklos un Valsts Kultūrkapitāla fonda platformās. Bibliotēku vadītāji pēc pasākumiem dalījās atskatos un veidoja afišas, tādējādi nodrošinot projekta publicitāti.	Atbalstīts
Jelgavas novada Grāmatu svētki 2024	ZPR/VKKF JNP	500 EUR 220 EUR	Projekts norisinājās no 2024. gada 2. maija līdz 30. novembrim ar mērķi veicināt lasīšanas kultūras saglabāšanu un popularizēšanu Zemgales vēsturiskajā zemē. Tā ietvaros 11. oktobrī Svētes pagasta Jēkabnieku kultūras namā tika organizēti Grāmatu svētki 2024, piedāvājot bagātīgu kultūras programmu. Pasākuma laikā notika tikšanās ar grāmatu autoriem Noru Ikstenu un Gunti Tāleru, kā arī	Atbalstīts

			tika izrādīta Svētes pagasta amatiereteātra luga “Reiz Rivjērā”. Projekta aktivitātes tika atspoguļotas Jelgavas novada pašvaldības un Valsts Kultūrkapitāla fonda tīmekļvietnēs, kā arī sociālajos tīklos. Publicitāte tika nodrošināta ar afišām, kurās iekļauta informācija par projekta atbalstītājiem un organizatoriem.	
Interreg VI-A Latvijas – Lietuvas programmas 2021.–2027. gadam projekts “Iekļaujošu bibliotēku tīkls sociāli mazaizsargātu cilvēku grupām” (<i>“Network of Inclusive Libraries for People of Disadvantaged Social Groups”</i>) <i>INCLUSIVE</i>	ERAF JNP Valsts budžets	93 994,28 EUR 11 749,29 EUR 11 749,29 EUR	Projekts “INCLUSIVE” (2024. gada 1. maijs – 2026. gada 30. aprīlis) veido daudzfunkcionālu iekļaujošu bibliotēku tīklu Latvijā un Lietuvā, lai atbalstītu sociāli mazaizsargātās grupas. Tajā tiks izveidotas sensorās lasītavas ar profesionālās informācijas punktiem, kas nodrošinās bezmaksas izglītības, mentālās veselības un sociālo pakalpojumu pieejamību senioriem, bērniem no riska grupām un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Jelgavas novadā Zaļenieku pagasta Zaļenieku bibliotēkā tiks izveidota šāda lasītava, nodrošinot atbalstu vietējiem iedzīvotājiem. Projekta ietvaros tiks attīstīta e-apmācību platforma, kas palīdzēs speciālistiem, kā arī organizēta sociālās atstumtības mazināšanas kampaņa “Uzlabo savas prasmes un jūties labi”. Papildus tam mērķgrupas varēs piedalīties starptautiskās apmācībās un fotokonkursā, veicinot integrāciju un pašizpaušmi.	Atbalstīts

Projekts **“Tikšanās ar bērnu grāmatu autoriem Jelgavas novada pagastu bibliotēkās”** tika īstenots no **2024. gada 3. jūnija līdz 13. decembrim**, lai veicinātu lasīšanas kultūras saglabāšanu un attīstību pirmsskolas un pamatskolas vecuma bērnu vidū. Tajā piedalījās **10 Jelgavas novada pagastu bibliotēku jaunie lasītāji**, sadarbojoties ar bērnudārzniekiem un skolām. Projekta laikā tika organizētas **tikšanās ar astoņiem bērnu grāmatu autoriem** – I. Zanderi, I. Samausku, Z. Zustu, E. Gulbi, M. Zālīti, I. Skrastiņu, L. Pastori. A. Vanagu, lai iedvesmotu bērnus iepazīt grāmatu pasauli un veicinātu viņu lasītprasmi. Pasākumi notika bibliotēkās, skolās, Tautas

namos un bērnudārzos, radot bērniem iespēju piedalīties 10 dažādos lasīšanas veicināšanas pasākumos. Tikšanās organizēja **Ozolnieku pagasta Ozolnieku, Platones pagasta Platones, Sesavas pagasta Bērvircavas, Glūdas pagasta Nākotnes, Zaļenieku pagasta Zaļenieku, Vilces pagasta Vilces, Kalnciema pagasta Kalnciema, Valgundes pagasta Valgundes un Sesavas pagasta Sesavas bibliotēkas**, nodrošinot plašu dalībnieku iesaisti. Projekta publicitāte tika nodrošināta Jelgavas novada pašvaldības un Valsts Kultūrkapitāla fonda tīmekļvietnēs, kā arī sociālajos tīklos, kur bibliotēku vadītāji pēc katra pasākuma dalījās ar atskatiem un afišām. Projekts veiksmīgi sasniedza savu mērķi, padarot lasīšanu pieejamāku un pievilcīgāku bērniem visā Jelgavas novadā.

Pārskata periodā norisinājās arī tradicionālie **“Jelgavas novada Grāmatu svētki 2024”**. Grāmatu svētki **Jelgavas novadā norisinās jau vairāk nekā 10 gadus**, veicinot literatūras un kultūras pieejamību reģiona iedzīvotājiem. **2024. gada 11. oktobrī Svētes pagasta Jēkabnieku kultūras namā notika šī gada Grāmatu svētki**, pulcējot grāmatu mīļotājus uz **tikšanos ar diviem ievērojamiem autoriem – Noru Ikstenu un Gunti Tāleru**. Pasākuma laikā apmeklētājiem tika dota iespēja noskatīties **Svētes pagasta amatierteātra izrādi “Reiz Rivjērā”**, kas veidota pēc S. Moema lugas “Trīs resnītes” motīviem, režisores Neldas Ķikutes vadībā. Grāmatu svētku organizēšanā aktīvi iesaistījās Jelgavas novada bibliotēkas, kas aicināja savus lasītājus un vietējos iedzīvotājus, kā arī nodrošināja iespēju nokļūt uz pasākumu ar pagastu pārvalžu transportu. Projekta **mērķis bija veicināt lasīšanas kultūras saglabāšanu, attīstību un popularizēšanu**, īpaši Zemgales vēsturiskajā zemē, nodrošinot daudzveidīgu literāro un kultūras programmu. Pasākuma publicitāte tika nodrošināta, ievietojot informāciju Jelgavas novada pašvaldības un Valsts Kultūrkapitāla fonda tīmekļvietnēs, sociālajos tīklos un afišās, uzsverot atbalstītāju un organizatoru lomu. Projekts veiksmīgi sasniedza savu mērķi, piesaistot plašu auditoriju un sniedzot iespēju vietējiem iedzīvotājiem baudīt kvalitatīvus literāros un kultūras notikumus.

Ievērojamākais darbs pārskata periodā uzsākts pie Interreg VI-A Latvijas – Lietuvas programmas 2021.–2027. gadam projekta **“Iekļaujošu bibliotēku tīkls sociāli mazaizsargātu cilvēku grupām”** (*“Network of Inclusive Libraries for People of Disadvantaged Social Groups”*) ar akronīmu **INCLUSIVE**. Projekts ir vērsts uz sociāli atstumtu sabiedrības grupu iekļaušanu, veidojot iekļaujošu bibliotēku tīklu ar jaunu pakalpojumu – sensoro lasītavu ar profesionālu informācijas punktu (PIP). Projekta mērķis ir veicināt sociālekonomisko integrāciju, īpaši koncentrējoties uz vecāka gadagājuma cilvēkiem, bērniem no nelabvēlīgām ģimenēm un cilvēkiem ar invaliditāti.

Projekta ietvaros tiks izveidots jauns multi-kompleksais pakalpojums, kas apvieno izglītības, profesionālās informācijas un garīgās veselības stiprināšanas elementus bibliotēku infrastruktūrā. Lai nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu, tiks izstrādāta virtuālā e-apmācību platforma, kas piedāvās metodoloģiskus rīkus speciālistiem.

Projekta centrālais elements ir jaunā sensorās lasītavas ar profesionālu informācijas punktu (PIP) pakalpojuma izveide. Šīs lasītavas nodrošinās atbalstu sociāli atstumtajām grupām, piedāvājot relaksācijas un emocionālās labklājības veicināšanas aktivitātes caur sensorās stimulācijas metodēm, lasīšanas terapiju un individuālām konsultācijām. Bibliotēkās tiks uzstādītas speciāli aprīkotas telpas ar sensoru tehnoloģijām, kas palīdzēs mazināt stresu, uzlabot koncentrēšanos un attīstīt lasīšanas iemaņas. Tāpat tiks nodrošināti arī profesionāli padomi karjeras plānošanā un sociālajās prasmēs, lai mērķa grupas locekļi varētu veiksmīgāk integrēties sabiedrībā un darba tirgū.

Projekts tiek realizēts ar Latvijas un Lietuvas starpvalstu sadarbību, un tajā piedalās četri partneri – Pasvalys Mariaus Katiliškis Publiskā bibliotēka (vadošais partneris), NGO Learning Synergy (Lietuva), Augšdaugavas novada pašvaldība un Jelgavas novada pašvaldība (Latvija). Partneru savstarpējā sadarbība nodrošina pieredzes apmaiņu, resursu efektīvu izmantošanu un plašāku projekta ietekmi.

Projekta budžets sastāda 620 240,93 eiro, no kuriem lielāko daļu finansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERDF). Projekta ilgums ir 24 mēneši, un tā galvenie rezultāti būs: sensoro lasītavu izveide, speciālistu apmācība, sabiedrības informēšana un ilgtermiņa sociālās iekļaušanas uzlabošana.

Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem

JPB un tās filiālēs projektu izstrādi un vadību veic bibliotēkas projekta vadītājs, kas ir atsevišķa struktūrvienība bibliotēkā. Šī pieeja ļauj mērķtiecīgi un profesionāli strādāt pie projektu izstrādes un realizācijas, nodrošinot sistemātisku attīstību un pastāvīgu dalību vietējos un starptautiskos projektos. Salīdzinājumā ar citām publiskajām bibliotēkām Latvijā, JPB ir ieguvusi plašu atpazīstamību, pateicoties savai stratēģiskajai pieejai projektu vadībā, kas ļauj veiksmīgi attīstīt bibliotēkas pakalpojumus un paplašināt tās darbības jomas.

Tomēr pēdējos gados situācija projektu finansēšanā kļuvusi sarežģītāka, jo ekonomiskā situācija valstī un pašvaldības budžeta ierobežojumi tieši ietekmējuši bibliotēkas iespējas piedalīties līdzfinansējuma prasošos projektos. Apzinoties esošos izaicinājumus, bibliotēka šobrīd īpašu uzmanību pievērš tādiem projektiem, kuros līdzfinansējums no pašvaldības nav nepieciešams vai ir minimāls. Prioritāte tiek piešķirta iniciatīvām, kas nodrošina pilnīgu ārējo finansējumu, piemēram, Nordplus Adult programmām un dažādiem kultūras fondu projektiem, kas neprasa pašvaldības līdzdalību finansiālā ziņā. Tāpat bibliotēka meklē iespējas sadarboties ar nevalstiskajām organizācijām un uzņēmumiem, kas var sniegt atbalstu un paplašināt bibliotēkas resursus bez papildu sloga pašvaldības budžetam.

Lai gan šie ierobežojumi rada būtiskas grūtības jaunu projektu attīstībā, tie arī veicina rūpīgāku prioritāšu noteikšanu un stratēģiskāku pieeju bibliotēkas attīstībai, ļaujot koncentrēties uz projektiem ar vislielāko ietekmi uz sabiedrību un bibliotēkas pakalpojumiem.

2024. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēka turpināja aktīvu dalību dažādos projektos, kuru mērķis bija sabiedrības izglītošana, kultūras mantojuma saglabāšana, lasītprasmes un digitālās prasmes attīstība. Pārskata periodā bibliotēka ne tikai īstenoja vairākus nozīmīgus projektus, bet arī piedalījās jaunu iniciatīvu izstrādē, no kurām daļa vēl gaida finansējuma apstiprinājumu.

Īpaši nozīmīgi bija starptautiskie sadarbības projekti Erasmus+, Nordplus Adult un Eiropas Komisijas programmās, kas ļāva JPB bibliotekāriem apgūt jaunākās pieejas pieaugušo izglītībā, informācijpratībā un medijpratībā. Nordplus Adult projekts “*Libraries: Lifelong Literacy Labs*” veicināja zināšanu apmaiņu starp Latvijas un Igaunijas bibliotēkām, savukārt projekts “Noturīgā Baltija” koncentrējās uz dezinformācijas un viltus ziņu atpazīšanas prasmju attīstību vietējās kopienās.

Nozīmīgs uzsvars likts uz lasīšanas kultūras veicināšanu dažādās vecuma grupās. “Mazo Pūcēnu skoliņa Jelgavā” veiksmīgi sekmēja bērnu interesi par lasīšanu, savukārt eseju konkurss “Taisnība vienmēr uzvarēs” rosināja jauniešus pievērsties demokrātijas un taisnīguma vērtībām. Šie projekti apliecina, ka bibliotēkas loma sabiedrības attīstībā ir ne tikai informatīva, bet arī izglītojoša un sociāli atbalstoša.

Vienlaikus 2024. gadā bibliotēka saskarās arī ar izaicinājumiem. Erasmus+ projekta “*Local Identity*” pieteikums, lai arī atkārtoti iesniegts ar labojumiem, netika atbalstīts, kas norāda uz nepieciešamību turpināt pilnveidot projektu pieteikumu sagatavošanu un diversificēt finansējuma avotus.

Kopumā 2024. gada laikā Jelgavas Pilsētas bibliotēkas dalība projektos ir apliecinājusi tās stratēģisko attīstību, mērķtiecīgu virzību uz bibliotēkas pakalpojumu modernizāciju un starptautiskās sadarbības stiprināšanu. Realizētie projekti sekmējuši bibliotēkas kā dinamiska, inovatīva un sabiedrībai atvērta kultūras un izglītības centra lomu, sniedzot plašākas iespējas iedzīvotājiem un veicinot ilgtspējīgu sabiedrības attīstību.

Jelgavas novada bibliotēkas lielākoties ir nelielas un bieži tās vada tikai viens darbinieks, kam jāuzņemas plašs pienākumu klāsts – no grāmatu krājuma uzturēšanas līdz vietējās kopienas iesaistīšanai un kultūras dzīves veidošanai. Darbs ar projektiem šādos apstākļos nav prioritāte, tomēr neskatoties uz to, šajā jomā pārskata periodā paveikts ļoti daudz.

Izstrādātie projekti koncentrējas uz trim galvenajiem virzieniem: lasīšanas kultūras veicināšanu, kultūras pieejamības nodrošināšanu un sociālās iekļaušanas atbalstu. Veiksmīgi īstenoti pasākumi, piemēram, "Tikšanās ar bērnu grāmatu autoriem" un "Jelgavas novada Grāmatu svētki", ir devuši iespēju vietējiem iedzīvotājiem tuvāk iepazīt literatūru, piedalīties sarunās ar autoriem un stiprināt lasītprasmi. Šie projekti ir apliecinājums tam, ka arī nelielas bibliotēkas spēj būt nozīmīgi kultūras centri.

Īpašs ieguvums ir Interreg VI-A Latvijas – Lietuvas programmas 2021.–2027. gadam projekts “Iekļaujošu bibliotēku tīkls sociāli mazaizsargātu cilvēku grupām”, kas vērsts uz sociāli mazaizsargāto grupu atbalstu. Šis projekts nodrošinās sensorās lasītavas izveidi un profesionālās informācijas punktus, piedāvājot jaunus pakalpojumus, kas sniedz atbalstu gan senioriem, gan bērniem no riska grupām, gan cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Starptautiskā sadarbība ar Lietuvas partneriem dod iespēju gūt jaunu pieredzi un ieviest inovatīvas pieejas bibliotēku darbā.

Neskatoties uz ierobežotiem resursiem un darbinieku noslogotību, reģiona bibliotēkas turpina attīstīties, meklējot jaunus veidus, kā paplašināt savus pakalpojumus un piedāvāt vairāk iespēju vietējiem iedzīvotājiem.

10. Publicitāte

Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

Sabiedrisko attiecību speciālists Jelgavas Pilsētas bibliotēkā ir atbildīgs par bibliotēkas tēla veidošanu un informācijas sniegšanu vietējai sabiedrībai par tās darbību, nozīmi, pakalpojumiem un iespējām. Viņa pienākumos ietilpst aktuālu ziņu sagatavošana un ievietošana bibliotēkas tīmekļa vietnē un bibliotēkas pārvaldītajos sociālajos tīklos, preses relīžu sagatavošana un nosūtīšana medijiem par pasākumiem un notikumiem, kā arī daudz un dažādu citu publikāciju veidošana par aktualitātēm pēc nepieciešamības. Publicitātes materiāli – relīzes, afišas, plakāti u.c. – vienmēr tiek saskaņoti ar Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Sabiedrisko attiecību departamentu, pirms tiek publicēti. Visi ar publicitāti veidotie materiāli tiek saglabāti elektroniski, veidojot arhīvu. Filiālbibliotēku publicitāti galvenokārt nodrošina filiāļu darbinieki, bet sabiedrisko attiecību speciālists tiek piesaistīts pēc nepieciešamības.

Lai nodrošinātu plašu sasniedzamību, sabiedrības informēšana tiek veikta, izmantojot dažādus komunikācijas kanālus. Piemēram, jaunākā informācija par bibliotēkas aktualitātēm tiek sniegta, sagatavojot ikmēneša pasākumu un izstāžu sarakstu ar precizētu norises vietu un laiku. Šis saraksts tiek publicēts izdevumā “Jelgavas Vēstnesis”, kas tiek izplatīts iedzīvotājiem pa pastu un ir pieejams arī elektroniski, kā arī tiek publicēts Jelgavas oficiālajā tīmekļvietnē www.jelgava.lv un bibliotēkas tīmekļvietnē www.jelgavasbiblioteka.lv sadaļās “Jaunami” un “Notikumu kalendārs” un citās.

Vienlīdz visa aktuālā informācija tiek regulāri publicēta bibliotēku pārvaldītajos sociālo tīklu kontos un nosūtīta e-pastā lasītājiem, kuri ir pieteikušies saņemt jaunākos paziņojumus. Papildus, lai sasniegtu plašāku auditoriju, pasākumu afišas tiek izvietotas Jelgavas Pilsētas bibliotēkā pie informācijas stenda, ieejas durvīm un gaitenēs, kā arī filiālbibliotēkās, Jelgavas izglītības iestādēs, sabiedriskajos transportos un citās publiskās vietās pilsētā. Turklāt, pēc nepieciešamības, tiek

organizēta tieša komunikācija starp Jelgavas skolu skolotājiem un bibliotekāriem, lai nodrošinātu mērķtiecīgu informācijas nonākšanu pie attiecīgās auditorijas.

Visas publikācijas tiek izstrādātas rūpīgi, stingri ievērojot latviešu valodas gramatikas pamatprincipus un pievēršot īpašu uzmanību kvalitatīva vizuālā materiāla izstrādei. Publikācijām ar ciklisku raksturu tiek saglabāts nemainīgs vizuālais noformējums, lai nodrošinātu konsekventu un estētiski pievilcīgu izskatu.

Pirms Jelgavas Pilsētas bibliotēkas vai tās filiāļu pasākuma tiek sagatavota afiša un preses relīze, kas tiek nosūtīta Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Sabiedrisko attiecību departamentam publicēšanai pašvaldības tīmekļvietnē www.jelgava.lv. Tālāk informācija tiek izplatīta arī citos Jelgavas publiskajos medijos – www.zz.lv, www.jelgavniekiem.lv, www.novaja.lv. Atsevišķos gadījumos ziņas tiek iekļautas pašvaldības informatīvajos drukātajos izdevumos – “Jelgavas Vēstnesis” un laikrakstā “Zemgales Ziņas”.

Jelgavas Pilsētas bibliotēka veic mediju monitoringu un apkopo publikācijas, kurās minēta bibliotēka un tās filiāles. Pārskata gadā tika apkopotas 296 publikācijas vietējos elektroniskajos un drukātajos medijos. Pilns publikāciju pārskats pieejams šeit: <https://jelgavasbiblioteka.lv/par-mums/dokumenti/>.

Bibliotēkas popularizēšana tiek veikta, lai veicinātu tās redzamību un pieejamību sabiedrībai. Šāda aktīva popularizēšana ļauj sabiedrībai apzināties, ka bibliotēka ir daudzpusīga un dzīvotspējīga iestāde, kas piedāvā ne tikai grāmatas, bet arī dažādas kultūras, izglītības un sabiedriskās aktivitātes.

Bibliotēkas informācija tīmeklī

Bibliotēkas tīmekļvietne – www.jelgavasbiblioteka.lv – ir nozīmīgs instruments, kas nodrošina vieglu piekļuvi bibliotēkas informācijai un pakalpojumiem. Tīmeklis, kā galvenais komunikācijas kanāls, ļauj efektīvi informēt sabiedrību par aktualitātēm, pasākumiem un citiem resursiem. Tas piedāvā dažādus formātus, kas sniedz iespēju viegli un ātri saņemt nepieciešamo informāciju. Bibliotēkas tīmekļvietne un sociālie konti ne tikai palīdz sasniegt plašāku auditoriju, bet arī veicina aktīvu mijiedarbību ar apmeklētājiem, sniedzot iespēju uzdot jautājumus, izteikt atsauksmes un iesaistīties diskusijās. Šāda veida atgriezeniskā saite ir būtiska, lai uzlabotu pakalpojumu kvalitāti un veicinātu pastāvīgu lasītāju un apmeklētāju iesaisti.

Tīmekļvietne

Lai arī informatīvajā telpā izteikti dominē sociālie tīkli, primārais ārējās komunikācijas kanāls un galvenais informācijas nesējs joprojām ir bibliotēkas tīmekļvietne. Tīmekļvietnē www.jelgavasbiblioteka.lv tiek piedāvāts plašs un detalizēts informācijas klāsts par Jelgavas Pilsētas bibliotēkā un filiālbibliotēkās notiekošajiem pasākumiem un aktivitātēm. Šajā vietnē apmeklētāji var

atrast informāciju par novadpētniecību, bibliotēkas resursiem, pilnveides iespējām, lasītāju ceļvedi, darba laiku, elektronisko kopkatalogu un citām aktuālām tēmām. Tīmekļvietne kalpo kā galvenais informācijas avots, nodrošinot vieglu piekļuvi nepieciešamajai informācijai un atjauninājumiem par bibliotēkas darbību.

Ņemot vērā tīmekļvietnes nozīmīgumu bibliotēkas tēla veidošanā, 2023. gada nogalē tika uzsākta pāreja uz jaunu tīmekļvietni. Šis solis pilnībā tika īstenots 2024. gadā. Izstrādes procesā uzsvars tika likts uz funkcionalitāti, informatīvo saturu un atbilstību lietotāju vajadzībām. Tīmekļvietnes dizains ir mūsdienīgs, klientorientēts, izceļot būtiskāko un aktualizējot svarīgāko informāciju lietotājam. Informācijas ziņā jaunā vietne būtiski neatšķiras no iepriekšējās versijas, jo tika veikta visu datu pārnese, taču tai tika pievienoti dažādi papildinājumi un uzlabojumi.

Līdz ar pāreju uz jauno tīmekļvietni 2024. gadā, notika arī pilnīga pāreja uz jauno e-kataloga versiju, kura lasītājiem bija pieejama jau iepriekš, taču tikai tad, ja lasītājs pats veica pāreju uz to. Tagad šī versija kļuvusi par primāro. Jaunā tīmekļvietne ieguvusi modernāku dizainu, kļuvusi vieglāk lietojama gan no datora, gan mobilajām ierīcēm un ir arī pielāgota iedzīvotājiem ar redzes un lasīšanas traucējumiem. Tas nozīmē, ka lietotājiem tagad ir iespēja pāriet uz pielāgoto režīmu, kurā teksts tiek attēlots ar melniem burtiem uz dzeltena fona – šāda krāsu kombinācija ir vieglāk uztverama cilvēkiem ar redzes un lasīšanas traucējumiem.

Jelgavas Pilsētas bibliotēkas tīmekļvietnes apmeklējuma skaits pārskata periodā sasniedza 26 172 apmeklējumus, kas ir vidēji 71 apmeklējums dienā. Visapmeklētākās sadaļas: sākums, darba laiki, kontakti, piedāvājam – jaunieguvumi, aktualitātes – notikumu kalendārs.

Sociālie tīkli

Jelgavas Pilsētas bibliotēka veic publicitāti 6 sociālajos tīklos – *Facebook*, *Instagram*, *Twitter (X)*, *YouTube*, *Draugiem.lv* un *TikTok*. Katrā no tiem tiek publicēts pielāgots saturs, kas papildināts ar vizuālu materiālu. Atsevišķās publikācijās tiek pievienota saite uz elektronisko kopkatalogu vai tīmekļvietni, kur iespējams iepazīties ar plašāku teksta apskatu.

10.1 tabula parāda sociālo tīklu saturvienību skaitu jeb veikto ierakstu skaitu bibliotēkās 2024. gadā. Kā redzams, Jelgavas Pilsētas bibliotēka ir visaktīvākā sociālajos tīklos, kopā veicot 823 publikācijas pārskata gadā. Lielākā aktivitāte vērojama *Facebook* platformā, kur Jelgavas Pilsētas bibliotēkai ir 344 ieraksti. Arī filiālbibliotēkās *Facebook* ir galvenais komunikācijas kanāls – bērnu un jauniešu bibliotēkai “Zinītis” (470 ieraksti), Pārlielupes bibliotēkai (217 ieraksti) un Miezītes bibliotēkai (250 ieraksti).

Otrs aktīvākais sociālais tīkls ir *Instagram*, ko izmanto gan Jelgavas Pilsētas bibliotēka (273 ieraksti), gan bērnu un jauniešu bibliotēka “Zinītis” (99 ieraksti), kā arī Miezītes bibliotēka

(7 ieraksti). Šī platforma ļauj veidot neformālāku saziņu ar auditoriju, veicinot ciešāku kontaktu, un tās formāts nodrošina vieglāku informācijas izsekojamību un pārskatāmību.

Lai gan *Draugiem.lv* popularitāte kopumā ir samazinājusies, tas joprojām saglabā nozīmi kā komunikācijas kanāls, jo pastāv lietotāju grupa, kas to aktīvi izmanto. Jelgavas Pilsētas bibliotēka tur veikusi 136 ierakstus, savukārt Pārlielupes bibliotēka – 76.

Twitter aktivitāte ir salīdzinājumā zemāka, un Jelgavas Pilsētas bibliotēka tur veikusi 55 ierakstus. Tikmēr *YouTube* un *TikTok* platformās aktivitāte ir pavisam neliela, attiecīgi ar 2 un 13 ierakstiem. *TikTok* konts Jelgavas Pilsētas bibliotēkai darbojas jau otro gadu, un tā izmantošana turpinās ar mērķi piesaistīt jaunu auditoriju un palielināt bibliotēkas atpazīstamību sabiedrībā.

10.1. tabula

Sociālo tīklu saturvienību skaits Jelgavas pilsētas bibliotēkās 2024. gadā

	Jelgavas Pilsētas bibliotēka	Bērnu un jauniešu bibliotēka "Zinītis"	Pārlielupes bibliotēka	Miezītes bibliotēka
<i>Facebook</i>	344	470	217	250
<i>Draugiem.lv</i>	136	-	76	-
<i>Instagram</i>	273	99	-	7
<i>Twitter</i>	55	-	-	-
<i>YouTube</i>	2	-	-	-
<i>TikTok</i>	13	-	-	-
Kopā	823	569	293	257

Kopumā dati norāda, ka salīdzinājumā ar filiālbibliotēkām, Jelgavas Pilsētas bibliotēkas publicitāte sociālo tīklu kontos ir ievērojami aktīvāka. Tas pamatojams ar faktu, ka par Jelgavas Pilsētas bibliotēkas sociālajiem tīkliem, galvenokārt, ir atbildīgs viens cilvēks – sabiedrisko attiecību speciālists, kuram tas ir viens no darba pamatuzdevumiem, savukārt filiālēs šos kontus aktīvus uztur paši darbinieki, ievietojot tajā informāciju par pasākumiem, ekskursijām bibliotēkās, jauniegūtajām grāmatām, izvietojot pasākumu attēlu galerijas u.tml.

Jāpiebilst, ka visas četras bibliotēkas savā starpā sociālo tīklu kontos dalās ar interesantākajiem un svarīgākajiem ierakstiem, tādējādi aptverot plašāku lasītāju loku.

10.2 tabulā atspoguļotā Jelgavas Pilsētas bibliotēkas sociālo tīklu sekotāju skaita attīstība no 2022. līdz 2024. gadam liecina par ievērojamu izaugsmi visos galvenajos sociālajos tīklos, kuros bibliotēka ir aktīva – *Facebook*, *Instagram* un *TikTok*. Katru gadu tiek novērots straujš sekotāju skaita pieaugums šajās platformās, kas liecina par veiksmīgu un aktīvu komunikāciju ar auditoriju.

Vislielākais pieaugums novērojams *Facebook*, kur pēdējo trīs gadu laikā ir pievienojušies 499 jauni sekotāji, kam seko *TikTok* ar 147 jauniem sekotājiem un *Instagram* ar 100 jauniem sekotājiem.

Draugiem.lv un *Twitter* sekotāju pieaugums ir mazāks, taču sekotāju skaits šajās platformās saglabājas stabils. *Draugiem.lv* sociālajā tīklā pieaugums bijis ļoti neliels – tikai 3 jauni sekotāji. Ņemot vērā, ka šis sociālais tīkls ir zaudējis savu popularitāti, šis skaitlis ir pozitīvs, jo tas norāda, ka sekotāju bāze turpinājusi saglabāties nemainīga un stabila. Savukārt *Twitter* platformā novērots 9 sekotāju pieaugums, kas arī liecina par sekotāju bāzes noturību.

Sekotāju pieaugums, īpaši sociālajā tīklā *Facebook*, vērojams arī filiālbibliotēkās. Saskaņā ar statistikas datiem, pēdējo gadu laikā sekotāju skaits ir ievērojami pieaudzis visās filiālēs: Pārlielupes bibliotēkas *Facebook* lapai 2024. gadā bija 714 sekotāji (2023. gadā – 609), Miezītes bibliotēkai 712 sekotāji (2023. gadā – 586), bet bērnu un jauniešu bibliotēkai “Zinītis” – 744 sekotāji (2023. gadā – 661).

10.2. tabula

Jelgavas Pilsētas bibliotēkas sociālo tīklu sekotāju skaits no 2022. līdz 2024. gadam

	2022	2023	2024
<i>Facebook</i>	1342	1 501	1841
<i>Draugiem.lv</i>	862	865	865
<i>Instagram</i>	630	674	730
<i>Twitter</i>	653	654	662
<i>TikTok</i>	-	38	185

Sekotāju skaita pieaugums sociālajos tīklos ir ļoti nozīmīgs indikators bibliotēkas publicitātes veidošanas darbā, jo tas skaidri parāda, vai veiktie pasākumi un publicitātes aktivitātes ir sekmējušas mērķauditorijas sasniegšanu. Tas atspoguļo arī to, cik efektīvi ir izdevies piesaistīt interesentus un radīt interesi par bibliotēkas piedāvātajām iespējām. Sekotāju pieaugums ir ne tikai skaitlisks rādītājs, bet arī apliecina, ka īstenotie publicitātes pasākumi ir bijuši veiksmīgi un ir devuši vēlamus rezultātus.

Populārākais pārskata gada ieraksts Jelgavas Pilsētas bibliotēkas sociālajos tīklos bija video, kas amizantā veidā atspoguļoja cilvēku populārākos mītus par darbu bibliotēkā. Šis video sasniedza absolūtu rekordu, iegūstot ievērojamu atsaucību no lietotājiem. *Facebook* platformā tas saņēma 1200 reakcijas, tostarp 859 “patīk”, 46 komentārus un 295 dalīšanas ar ierakstu, kā arī 72 tūkstošus skatījumu. *TikTok* ieraksts sasniedza 18 tūkstošus skatījumu, 765 “patīk” un 22 komentārus.

10.1. att. Jelgavas Pilsētas bibliotēkas populārākais ieraksts 2024. gadā

Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

2024. gads Jelgavas Pilsētas bibliotēkā un tās filiālbibliotēkās ir bijis ļoti dinamisks un daudzveidīgs, piedāvājot plašu pasākumu klāstu dažādām sabiedrības grupām. Bibliotēkas ir kļuvušas par nozīmīgiem sabiedriskās dzīves centriem, kur notiek dažādi sociālie un kultūras pasākumi, kas bagātina cilvēku ikdienu. Pārskata periodā izveidoti un turpinājuši darboties dažādi interešu pulciņi, kas piedāvā iespēju sabiedrībai aktīvi piedalīties un veidot radošu atmosfēru.

Miezītes bibliotēkā šobrīd piedāvā apmeklēt:

- Adītāju entuziastu klubiņu;
- Bibliotēkas atbalstītāju un domubiedru klubiņus;
- Angļu valodas klubiņu;
- Individuālās logopēdiskās nodarbības bērniem pēc pieprasījuma.

Savukārt Pārlielupes bibliotēkā izveidoti šādi pulciņi:

- Lasītāju klubiņš;
- Senioru rokdarbnieču pulciņš “RADĪTPRIEKŠ”;
- Latviešu valodas sarunvalodas klubiņš “Es tevi saprotu, atbalstu, runāju!” mazākumtautību pārstāvjiem.

Jelgavas Pilsētas bibliotēkā reizi mēnesī norisinās “Lasītāju klubiņš”, kur dalībnieki pārrunā aktuālos literatūras darbus un dalās savos iespaidos. Tāpat otro gadu veiksmīgi savu darbu turpina

“Sarunvalodas klubiņš”, kas ir izveidots, lai veicinātu latviešu valodas prasmju pilnveidi un palīdzētu mazināt valodas barjeras tiem, kuriem latviešu valoda nav dzimtā valoda. Klātienēs nodarbībās, veicot praktiskus mācību uzdevumus, dalībnieki uzlabo latviešu valodas runātprasmi, lasītprasmi un rakstītprasmi. Nodarbībās tiek apspriestas dažādas tēmas – par sevi, savu dzīvesvietu, dienas režīmu, interesēm, Latvijas kultūru, karjeru un citiem jautājumiem. Apguvei tiek izmantotas spēles un uzdevumi, kas ļauj dalībniekiem mācīties interaktīvā un jaukā veidā.

Iedzīvotāju lielās intereses dēļ, pārskata periodā šis klubiņš ir paplašinājies arī Miezītes un Pārlielupes bibliotēkās, sniedzot vēl plašākām sabiedrības grupām iespēju uzlabot latviešu valodas prasmes un piedalīties aktīvās sarunās, veicinot valodas apguvi draudzīgā un atbalstošā atmosfērā.

Nozīmīgākie un vērienīgākie pasākumi Jelgavas pilsētas bibliotēkās 2024. gadā:

- **Veloskolas** nodarbībās Jelgavas Pilsētas bibliotēkā, Pārlielupes bibliotēkā, bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis”, Miezītes bibliotēkā noteikumus velosipēdu un elektroskrejriteņu vadītājiem apguvuši 403 skolēni.
- Svinīgā pasākumā godināti Jelgavas bibliotēku 2023. gada **čaklākie lasītāji** bērnu un jauniešu vidū.
- Organizēts **Latvijas Nacionālās skaļās lasīšanas sacensību** Jelgavas reģiona fināls.
- **Bibliotekāru režisētas, uzvestas un spēlētas leļļu teātra mazizrādes** “Lasis Stasis un Atlasijas okeāns”, “Kur ņemt vienu apkampienu?”.
- **Bibliotekāru režisēta, uzvesta un spēlēta literāri muzikālā izrāde A. Čaka dzejas lasījums “SATIKT ČAKU”** tika piedāvāta Miezītes bibliotēkā, Pārlielupes bibliotēkā, Ā. Alunāna muzejā, kā arī JPB novada bibliotekāru Ziemassvētku pasākumā.
- Bibliotekāru sagatavota **mazizrāde “Mollis”, kas iestudēta pēc Katri Kirkopelto grāmatas motīviem**. Pēc izrādes bērni apskatīja grāmatu izstādi “Visas manas emocijas”, kurā tika eksponētas grāmatas par emociju atpazīšanu, pieņemšanu un stresa mazināšanas veidiem. Savukārt, skolēnu un PII grupām pēc izrādes tika organizētas arī **nodarbības – “Emociju pasaules izzināšana”, ko bērniem vadīja Jelgavas sociālo lietu pārvaldes Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas speciālisti**. Kopumā izrādi noskatījušies 661 skatītājs.
- **Dalība Digitālajā nedēļā** – prezentāciju “Digitālās prasmes videi un ilgtspējai” noklausījās 134 skolēni un 7 pedagogi no dažādām Jelgavas skolām. Skolēniem tika prezentēta aplikācija “Vides SOS”, Pasaules Dabas fonda vides kalkulatori (Ekopēdas nospieduma aprēķināšanai), “Zaļais ceļvedis”, dažādas atkritumu šķirošanas kartes, “Zaļā josta” izglītojošie materiāli, Laimes koku karte. Ar skolēniem pārrunājām arī ilgtspējību saistībā ar grāmatu lasīšanu un

bibliotēku lomu tajā, apskatot 3td e-GRĀMATU bibliotēku, grāmatu apmaiņas, pārdošanas un pirkšanas portālu iBook.lv, kā arī Gētes institūta Lietu bibliotēku.

- Dalība pilsētas mēroga pasākumos ar atjautības uzdevumiem un bibliotēku pasākumu un pakalpojumu reklamēšanu: **Mehatrons, Lielā ratu pastaiga, Janvāra Burzma, Jelgavas Jauniešu festivāls.**
- Organizēts **Digitālās bibliotēkas atklāšanas pasākums** Jelgavas Pilsētas bibliotēkā.
- VKKF atbalstīts un realizēts projekts **“Dzejas dienas Jelgavā 2024” – projekta ietvaros bibliotēkā 19. septembrī Dzejas dienās viesojās dzejnieki Eduards Aivars, Evelīna Andžāne un Jānis Tomašs.**
- **Ģimenes dienu** organizēšana bibliotēkās jau ir kļuvusi par tradīciju un pulcē daudzus jo daudzus lasītājus. Īpaši var uzsvērt pagalma svētkus Jelgavas Pilsētas bibliotēkas pagalmā aicinot kaimiņus un bibliotēkas draugus iesaistīties ar dažādiem stāstiem “Stāstnieku teltī” un citām aktivitātēm. Pārlielupes bibliotēkā ģimenes diena tika veltīta Māmiņdienai: koplasišana “Mammīt, palasi!” un radošā aktivitāte – lācēna Duglasa gatavošana no papīra. Savukārt BJB “Zinītis” ģimenes diena notika par godu Pasaules bišu dienai, kas rīkota sadarbībā ar Latvijas Biškopības biedrību un Jelgavas brīvprātīgajiem jauniešiem no Sabiedriskā centra. Pasākums bija izglītojoši izklaidējošs ar iespēju tikties ar biškopi, kurš stāstīja par biškopību un rādīja savu aprīkojumu. Savukārt, lasītveicināšanas ietvaros bērni tikās ar rakstnieci un dzejnieci Eviju Gulbi un apmeklēja Sanitas Tukres dzejas komiksa grāmatas atvēršanas svētkus. Ģimenes dienu apmeklēja 159 apmeklētāji.
- Piedalāties Jelgavas **valstspilsētas** organizētajos **pasākumos**: pilsētas svētkos iepriecinājām pilsētniekus, piedāvājot grāmatas pilsētas ielās velobraucienā “Lasītājs dāvina lasītājam”. Bibliotēkas teltī Inovāciju festivāla “Mehatrons” laikā, piedāvājām jelgavniekiem un pilsētas viesiem radoši un interesanti iesaistīties viktorīnās, prātlaužos un stāstījām par bibliotēkas pakalpojumiem.
- Dalība **Ēnu dienā** un skolēnu nodarbinātības nodrošināšanā vasarā.
- Dalība **Muzeju naktī** “Bibliotēka – labo sajūtu vieta” (tikšanās ar autori Zani Nuts, iespēja atgriezties pagātnē – rakstīt ar spalvaskātu un klausīties plašu atskaņotāju, izstaigāt un iepazīties ar bibliotēku un noklausīties spoku stāstus bēniņos utt.).
- Adītāju klubiņa sanākšana vispasaules adītāju dienā āra pagalmā Miezītes bibliotēkā.
- Bibliomāta un grāmatu nodošanas iekārtas atklāšana pie Miezītes bibliotēkas 19. decembrī.
- Organizētas dažādas radošas aktivitātes un meistarklases: T-kreklu apgleznošanas meistarklase “Ietērp sevi Jāņuzālēs!”, Scrapbooking (papīra dekorēšanas māksla) radošā

nodarbība, “Dekoru gatavošana un spoku stāstu medības”, Latvijas svētku piespraužu darināšanas radošā nodarbība, Adventes vainagu darināšanas meistardarbnīca u.c.

- **Uzsākta sadarbība ar PII “Alnītis”**. Septembrī Pārlielupes bibliotēkas darbinieces J. Ķepīte un L. Skadiņa novadīja tematisku nodarbību “Drošība”, kurā ietilpa teatrāls izpildījums un lasījums. Nodarbībā piedalījās 8 grupiņas, kopumā 120 bērni.
- Sadarbībā ar Jelgavas bibliotēku atbalsta biedrību “Libro” īstenots projekts “**Eseju konkurss** “Taisnība vienmēr uzvarēs””. Eseju konkurss tika veltīts Latvijas pirmā prezidenta Jāņa Čakstes 165. jubilejai, Jelgavas skolēnus īpaši aicinot izcelt viņa ieguldījumu Latvijas demokrātijas un taisnīguma attīstībā. Kā arī saņemts atbalsts vēl vienam kopprojektam “Mazo Pūcēnu skoliņa Jelgavā” – lasīšanas kultūras pilnveide tīsgadniekiem un viņu ģimenēm Jelgavas Pilsētas bibliotēkā un filiālbibliotēkās. Projekta ietvaros trīsgadīgiem bērniem un viņu vecākiem, tiks noorganizēts nodarbību cikls, lai ar radošām aktivitātēm jau no agrīna vecuma veicinātu bērnu interesi par lasīšanu, bibliotēkas apmeklēšanu, kā arī sniegtu vienlīdzīgas iespējas ikvienam iegūt pieeju kvalitatīvai literatūrai un zināšanām.
- Iesaiste Eiropas Savienības līdzfinansētajā projektā “**Bibliotēku tilti: trešo valstu valstspiederīgo integrācijas un iekļaušanas veicināšana Eiropā, izmantojot bibliotēkas un vietējās partnerības**”, kura ietvaros tiks izstrādātas un īstenotas stratēģijas un pakalpojumi, lai, izmantojot bibliotēku resursus, veicinātu trešo valstu pilsoņu integrāciju un iekļaušanu vietējā sabiedrībā.
- Iesaiste Latvijas Nacionālās bibliotēkas Kompetenču attīstības centra Erasmus+ projektā “**Digitālās kompetences un informācijpratība bibliotekāriem**”, kas vērsts uz bibliotekāru prasmju pilnveidošanu, piedāvājot izglītību informācijpratības, digitālo prasmju, dezinformācijas un spēliskošanas jomās. Projekta gaitā tiek izstrādāti un adaptēti mācību materiāli, lai veicinātu bibliotekāru un vietējo kopienu attīstību, sadarbojoties ar piecām valstīm un dažādu tipu organizācijām.
- Popularizējot **novadpētniecību**, katru mēnesi izveidota novadpētniecības izstāde saistībā ar Jelgavas un novadnieku vēsturi.
- Bibliotēkas tīmekļa vietnē publicēta **21 rubrika**, kas stāsta par ievērojamiem notikumiem, cilvēkiem, vēstures faktiem mūsu pilsētā. Katrā rubrikā piedāvājam lietotājiem gan mūsu pašu veidotus digitālos resursus, gan citas digitālas informācijas iegūšanas iespējas.
- **Stāstu bibliotēku tīkla** pasākumu ietvaros organizēta izstāde “Kurbads. Latvju varoņstāsts” un stāstu pēcpusdiena “Kurbads un Zemgales varoņstāsti”, uzsverot Zemgales un Jelgavas varoņstāstus.
- **Latvijas Radio raidījumā “Grāmatai pa pēdām”** sagatavojām stāstu par Jelgavas grāmatu

izdevēju H. Alunānu.

- **Latvijas Nacionālajā bibliotēkā** Jelgavas Pilsētas bibliotēkas novadpētniecības speciāliste stāstīja par Jelgavas grāmatu izdevēju H. Alunānu LNB izstādes “Paātrinājums” atklāšanā.
- Noorganizēta **spēle-satikšanās “Ielauzies bibliotēkā!”**. Seši pasākumi mazaktīviem jauniešiem, pozicionējot bibliotēku kā vietu, kur jaunieši tiek gaidīti, lai darbojoties, vērojot un runājoties ar rosīgiem un atvērtiem cilvēkiem, sajostos piederīgi sabiedrībai, savai pilsētai, iespējams mainītu pozīciju par “malā stāvēšanu”.
- Novadītas ekskursijas “Sienas, kas runā” kultūras mantojuma pieejamība un drošības **stāsti Eiropas kultūras mantojuma dienās 2024.**

Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

Publicitātes veidošana ir būtiska jebkuras organizācijas darbā, un tai nepieciešama gan precizitāte, gan elastība. Lai veidotu veiksmīgu publicitāti, ir svarīgi plānot, regulāri sekot līdzi jaunumiem nozarē, apgūt jaunas tehnoloģijas un izmantot radošumu. Jelgavas Pilsētas bibliotēkā par publicitāti atbild sabiedrisko attiecību speciālists, kura galvenais uzdevums ir koordinēt informācijas plūsmu starp četrām bibliotēkām un Jelgavas pašvaldības Sabiedrisko attiecību departamentu. Šis process prasa gan informācijas vākšanu par gaidāmajiem pasākumiem, gan savlaicīgu saziņu ar visiem iesaistītajiem. Tomēr filiālbibliotēkās šo darbu veic darbinieki, kas bieži vien var atņemt laiku no citiem svarīgiem uzdevumiem.

Kā jebkurā organizācijā, arī bibliotēkas publicitātes darbā ir vairāki izaicinājumi. Viens no galvenajiem izaicinājumiem ir sabiedrības informētība par bibliotēkas piedāvājumiem un pakalpojumiem. Lai arī tiek veikta plaša publicitāte, vienmēr būs cilvēki, kuri nezina par piedāvātajām iespējām. Vēl viens izaicinājums ir sasniegt dažādas mērķauditorijas grupas, piemēram, jauniešus, seniorus vai cilvēkus no dažādām kultūrām. Lai risinātu šos izaicinājumus, ir nepieciešams izstrādāt jaunus informācijas nodošanas ceļus, kas ļaus efektīvāk sasniegt katru mērķauditoriju.

Papildus, lai veidotu efektīvu publicitāti, jāseko līdzi sociālo tīklu lietošanas paradumiem un lietotāju uzvedībai. Tas palīdz pielāgot saturu tā, lai tas būtu ērti pieejams un saprotams auditorijai, kā arī sasniegtu plašāku mērķauditoriju. Analizējot bibliotēkas aktivitātes sociālajos tīklos, redzams, ka lietotāji vislabāk reaģē uz attēliem un īsiem video, kas ir pievilcīgi un viegli saprotami. Ņemot to vērā, bibliotēka cenšas radīt saturu, kas ne tikai informē, bet arī piesaista emocionāli un vizuāli. Vēl viens svarīgs moments ir personīgu ierakstu publicēšana, kas ļauj veidot tuvāku saikni ar lietotājiem, daloties ar ikdienas darbu un aizkulisēm. Šādi ieraksti palīdz radīt emocionālu saikni un stiprināt bibliotēkas klātbūtni tiešsaistē, piesaistot gan esošos, gan jaunus apmeklētājus. Visvairāk reakcijas saņem tieši personiski ieraksti, kas rada iespēju lietotājiem identificēties un iegūt pozitīvas emocijas.

Neskatoties uz to, ka mūsdienās ir pieejamas dažādas iespējas publicitātes īstenošanai, informācijas pārsātinātība joprojām paliek liels izaicinājums. Tāpēc ir būtiski saglabāt līdzsvaru starp informācijas daudzumu un tās kvalitāti.

Publicitāte Jelgavas novada pašvaldību publiskajās bibliotēkās

Jelgavas novadā afišas par bibliotēku pasākumiem tiek izvietotas pagastu teritorijā, bibliotēkā un veikalos, kā arī tiek sūtīti elektroniski ielūgumi iedzīvotājiem. Ja ir iespēja, informācija tiek izvietota bibliotēku logos.

Informācija par Jelgavas novada pašvaldību publiskajām bibliotēkām ir pieejama:

- Jelgavas Pilsētas bibliotēkas tīmekļa vietnē: <https://jelgavabiblioteka.lv/par-mums/citas-bibliotekas/jelgavas-novads/>
- Jelgavas novada pašvaldības tīmekļa vietnē: <https://www.jelgavasnovads.lv/lv/bibliotekas>
- Latvijas digitālajā kultūras kartē: www.kulturaskarte.lv
- Par bibliotēkās notiekošajiem pasākumiem informācija tiek ievietota informatīvajā laikrakstā “Jelgavas Novada Ziņas” un Jelgavas novada tīmekļvietnē.

Visas pagastu bibliotēkas ir aicinātas izveidot savus kontus **sociālajos tīklos**. Lielākā daļa ir izveidojušas **Facebook kontus**.

Ieskatam – aktīvāko bibliotēku Facebook lapas:

- Bērvircavas bibliotēka: <https://www.facebook.com/LarisaBatkauske>
- Ozolnieku bibliotēka: <https://www.facebook.com/ozolniekubiblioteka>
- Platones pagasta bibliotēka: <https://www.facebook.com/platonesbiblioteka>
- Staļģenes bibliotēka: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61550953831717>
- Nākotnes bibliotēka: <https://www.facebook.com/Nakotne.biblioteka.jelgavasnovads.lv>
- Vilces bibliotēka: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61555925610377>
- Ūziņu bibliotēkas emuārs emuārā par Ūziņu vēsturi <http://uzinubiblioteka.blogspot.com/>
- Jelgavas novada bibliotēkas: <https://www.facebook.com/share/19zw2AfTZv/>

10.3. tabula

Sociālo tīklu saturvienību skaits Jelgavas novada bibliotēkās 2024. gadā

	Saturvienību skaits
Facebook	50 360
Instagram	120
Kopā	50 480

Kopumā daudzas Jelgava bibliotēkas aktīvi informē par grāmatām un aktuālajām norisēm, cenšas veidot dažādus tematiskus oriģinālierakstus, kā arī dalās ar metodisko dienu aktivitātēm, grāmatu ieteikumiem un citu svarīgu informāciju.

11. Sadarbības tīkla raksturojums

Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Jelgavas Pilsētas bibliotēka ir Jelgavas pilsētas pašvaldības kultūras, izglītības un informācijas iestāde, kas finansēta no Jelgavas pilsētas budžeta. Jelgavas Pilsētas bibliotēkai un tās filiālēm 2024. gadā bija plašs sadarbības tīkls:

- **Jelgavas valstspilsētas pašvaldība** (tiek saņemts gan finansējums, gan informacionālais un cita veida atbalsts);
- **Jelgavas novada pašvaldība** (līgums ar Jelgavas novada pašvaldības publiskajām bibliotēkām par metodisko un konsultatīvo vadību);
- **Jelgavas novada kultūras pārvalde** (cieša sadarbība Jelgavas novada pagastu bibliotēku darba organizācijas jautājumos);
- **Jelgavas pilsētas un novada Izglītības pārvaldes** (atbalsts dažādu jautājumu risināšanā);
- **Jelgavas pilsētas un novada izglītības un pirmsskolas izglītības iestādes** (informācijpratība, medijpratība, ekskursijas, izglītojoši pasākumi visu vecumu bērniem un jauniešiem, sadarbība Dzejas dienās);
- **Ģederta Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs** (pasākumu organizēšana, muzeja organizētajā konferencē “Latvijas vēsturiskā zeme Zemgale” priekšlasījums “Senās Zemgales un zemgalešu attēlojums latviešu literatūrā”);
- **Jelgavas mūzikas vidusskola** (muzikālo priekšnesumu sniegšana dažādos Jelgavas bibliotēku pasākumos; dalība Jelgavas Dzejas dienās 2024 “Dzeja Lielupes krastos”);
- **Jelgavas Sabiedriskais centrs** (ziedojumu tālāka nogādāšana uz Ukrainu, Sadarbība organizējot izglītojošas lekcijas skolēniem);
- **Jelgavas sociālo lietu pārvalde** (sadarbība organizējot izglītojošas lekcijas skolēniem);
- **Bērnu un jauniešu jaunrades centrs “Junda”** (sadarbība ar bērnu un jauniešu bibliotēku “Zinītis”);
- **Aizupes pamatskola** (regulāri bibliotēkā organizētas šīs skolas skolēnu ekskursijas);
- **Jelgavas Paula Bendrupa pamatskola** (kanisterapijas nodarbība, bērnu lasītprasmes veicināšana kopā ar speciāli apmācītiem suņiem, dalība bibliotekāru sagatavotajās leļļu mazizirādēs un pēc tām interaktīvās izzinošās nodarbībās);

- **Jelgavas pamatskola “Valdeka” – attīstības centrs** (kanisterapijas nodarbība, bērnu lasītprasmes veicināšana kopā ar speciāli apmācītiem suņiem, dalība bibliotekāru sagatavotajās leļļu mazizirādēs un pēc tām interaktīvās izzinošās nodarbībās);
- **Latvijas Dambretes federācija** (Miezītes bibliotēkā notika dambretes apmācība gan bērniem, gan pieaugušajiem);
- **Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centrs** (ekskursijas pa Jelgavu, Ģ. Eliasa JVMM un Svētās Trīsvienības baznīcas torni ukraiņu bēgļu grupām, kas apgūst latviešu valodu ZRKAC kursus);
- **Jelgavas pilsētas bibliotēku atbalsta biedrība “Libro”** (kopīgu projektu realizācija);
- **Jelgavas Latviešu biedrība** (kopīgi plānoti Latvijas pirmā prezidenta Jāņa Čakstes jubilejas pasākumi),
- **Jelgavas pensionāru biedrība** (kopīgi kultūras un izglītojoši pasākumi, bibliotēkas darbinieku rīkoti regulāri jauno grāmatu apskati biedrībā);
- **Jelgavas Mākslinieku biedrība** (regulāra izstāžu organizēšana Jelgavas pilsētas bibliotēkās).

Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

- **CSDD un Valsts policijas Jelgavas nodaļa** (līgums ar CSDD par “Veloskolas” darbību un velosipēdista braukšanas eksāmena kārtošanu bibliotēkās);
- **Latvijas Nacionālā bibliotēka** (publisko bibliotēku metodiskā vadība, “Grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām 2024”, dažādu iniciatīvu uzturēšana, piem., “Latvijas Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensība”, “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”; S
- **Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība** (projekta “Grāmatu starts” apakšprogramma “Pūcītes skola” visās Jelgavas bibliotēkās);
- **Kultūras informācijas sistēmu centrs** (kursi, apmācības, datubāzu uzturēšana);
- **Latvijas Bibliotekāru biedrība** (atbalsts Zemgales reģiona semināru rīkošanā: Zemgales reģiona bibliotekāru seminārs sadarbībā ar Jelgavas Pilsētas bibliotēku “Ikviens var būt neatkārtojams! Audz kopā ar bibliotēku!”);
- **Latvijas Bibliotekāru biedrības Jauno speciālistu sekcija** (jau tradicionāli tiek ņemta dalība jauno speciālistu sekcijas organizētajā Libday.lv, pārskata gadā ar savu redzējumu par vienu dienu bibliotēkas dzīvē turpinājām dalīties sociālajos tīklos);
- **Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļa** (informatīvs atbalsts);
- **Europe Direct Informācijas centrs Jelgavā** (informatīvs atbalsts);
- **Tietoevry Latvia** (BIS ALISE uzturēšana, attīstīšana un konsultēšana);

- **Dobeles novada Centrālā bibliotēka** (bibliotekārā sadarbība, izstāžu apmaiņa, profesionālās pilnveides pasākumi, kopīgi organizēti LBB Zemgales nodaļas semināri);
- **Bauskas Centrālā bibliotēka** (kopīgi profesionālās pilnveides pasākumi, kopīgi organizēti LBB Zemgales nodaļas semināri);
- **Latvijas Zinātņu akadēmija** (grāmatu dāvinājumi, sadarbība ar LZA prezidentu Ojāru Spārīti un akadēmiķi Baibu Rivžu);
- **Mākslas studija “Mansards”** (sadarbība projektā “Ceļā uz Latviešu grāmatai 500 Latvijas reģionos: izdevējdarbība un tekstu izplatība senāk un tagad” organizējot JPB pasākumu “Tējnīca pie Allunan Indriķ” – telpas iekārtošana un vizuālais noformējums);
- **Jāņa Čakstes memoriālais muzejs “Auči”** (joprojām tiek aprūpēts ābeļdārzs, kurš tika iestādīts kopā ar Jelgavas Latviešu biedrību par godu Latvijas 1. prezidentam);
- **SIA “OC Vision” un SIA “Vision Express Baltija”** (Jelgavas Pilsētas bibliotēka saviem lasītājiem piedāvā pakalpojumu – bezmaksas lasāmbrilles);
- **Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte** (informacionāls atbalsts, ziņu par bibliotēkā organizētajām aktivitātēm ieviešana universitātes tīmekļvietnē);
- **LU Akadēmiskā bibliotēka** (14.07.2020. noslēgts sadarbības memorands);
- **Biedrība “HP Canis Latvia”** (kanisterapijas suņu saimnieces Sabīne Grobiņa un Kristīne Zaķe 2024. gadā Miezītes bibliotēkā, Pārlielupes bibliotēkā un bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinīti” novadīja nodarbības bērniem ar lasīšanas grūtībām”);
- **Ziemeļvalstu Ministru padomes birojs Latvijā un Zviedrijas vēstniecība Latvijā** (Ziemeļvalstu literatūras nedēļa, projekts realizēts visās Jelgavas pilsētas bibliotēkās);
- **UNESCO Stāstu bibliotēku tīkls** (UNESCO Stāstu bibliotēku tīkla darba izvērtēšanas konference, sagatavots un prezentēts JPB pieredzes stāsts. Dalība stāstnieku seminārā “Ar valodu caur kustību uz stāstu” Katlakalnā);
- **Dzejnieku klubs “Pieskāriens”** (dzejas krājuma “Zemgales vācelīte 2024” dāvinājums);
- **Jelgavas Pilsētas bibliotēkas Lasītāju klubiņš** (ikmēneša tikšanās, klubiņa biedru iesaistīšanās bibliotēkas sarīkojumos);
- **Lasītāju klubiņš Pārlielupes bibliotēkā** (ikmēneša tikšanās, klubiņa biedru iesaistīšanās bibliotēkas sarīkojumos);
- **Miezītes bibliotēkas atbalstītāju un entuziastu klubiņš** (ikmēneša tikšanās, klubiņa biedru iesaistīšanās bibliotēkas sarīkojumos);
- **Baltijas Mediju izcilības centrs** (sadarbība projekta “Noturīgā Baltija” ietvaros).

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

Jelgavas Pilsētas bibliotēka aktīvi sadarbojas ar dažādiem ārvalstu partneriem, īstenojot projektus, kas veicina izglītību, kultūras apmaiņu un inovācijas bibliotēku nozarē. Starptautiskā sadarbība norisinās galvenokārt **Erasmus+** un **Nordplus Adult** programmu ietvaros, kas ļauj apgūt jaunas pieejas darbam ar pieaugušajiem un vietējām kopienām. Piemēram, projekta *“Libraries: Lifelong Literacy Labs”* ietvaros bibliotēka sadarbojās ar **Tallinas Centrālo bibliotēku**, lai apgūtu Igaunijas pieredzi pieaugušo izglītībā. Savukārt **Randers bibliotēkā Dānijā** iegūtā pieredze palīdzēja pilnveidot bibliotekāru kompetences darbā ar neformālo izglītību.

Eiropas līmenī bibliotēka piedalās **Eiropas Komisijas atbalstītajā projektā “Bibliotēku tilti”**, kurā sadarbojas ar **Francijas, Itālijas, Polijas un Nīderlandes bibliotēkām**. Projekta mērķis ir attīstīt stratēģijas un rīkus migrantu integrācijai, izmantojot bibliotēku pakalpojumus un vietējās partnerības.

Starptautiskā sadarbība dod iespēju ne tikai paplašināt profesionālo redzesloku, bet arī gūt praktiskas zināšanas, kuras var pielietot ikdienas darbā ar lasītājiem. Jaunu metožu un rīku ieviešana palīdz uzlabot bibliotēkas pakalpojumus, padarot tos pieejamākus, interaktīvākus un mūsdienīgākus.

Bibliotēku interešu aizstāvības darbs

Jelgavas Pilsētas bibliotēka ir reģiona galvenā bibliotēka un cieši sadarbojas ar Jelgavas novada Kultūras pārvaldi un Jelgavas valstspilsētas domi visdažādāko jautājumu risināšanā. Regulāri notiek tikšanās ar domju pārstāvjiem. Sarunu galvenās tēmas: bibliotēku darba vides uzlabošana, finansējums, bibliotēku speciālistu tālākizglītība, IT atjaunināšana.

Par bibliotēku jautājumiem esam runājuši dažādos līmeņos: pagastu, pašvaldību, ministriju, Latvijas Republikas valdības līmeņos.

Jelgavas Pilsētas bibliotēka ir Latvijas Bibliotēku biedrības institucionālais biedrs, mums ir cieša mijiedarbība un jautājumu risināšana arī iesaistoties biedrības darbā.

Sadarbības raksturojums novadpētniecības darbā

Skatīt pārskata 8. nodaļas “Novadpētniecība” apakšsadaļu “Novadpētniecības darba popularizēšana un sadarbība novadpētniecības jomā”.

Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums

Pārskata periodā Jelgavas pilsētas bibliotēkas ekskursijās apmeklējuši audzēkņi gan no skolām, gan pirmsskolas izglītības iestādēm.

Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēkai izveidojusies jauna sadarbības forma ar PII “Ķipari”, proti, **bērni savus radošos darbus un grupas lugas izrādi prezentēja ārpus PII telpām -**

bibliotēkā plašākam skatītāju pulkam. Sagatavošanas grupas lugu “Gliemežbiksis” vēroja bērnu vecāki, vecvecāki, PII vadība, PII “Zemenīte” sagatavošanas grupas bērni un citi bibliotēkas apmeklētāji (<https://ej.uz/gliemezbiksis>). Šāda veida sadarbība sekmē bibliotēkas popularitāti arī to ģimeņu vidū, kurās ikdienas rutīnā neietilpst bibliotēkas apmeklējums. Bija patīkami vērot kā bērni savus vecākus iepriecina ar izrādi un pēcāk iepazīstina ar viņiem tik zināmo un mīļo bibliotēku.

Jau vairākus gadus, sadarbojoties ar **Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centru**, vasaras mēnešos Jelgavas pilsētas bibliotēkas ir vieta jauniešiem, kur strādāt un gūt pirmo darba pieredzi. 2024. gada vasarā bibliotēkās strādāja 4 skolēni, kas radoši darbojās un palīdzēja ar *Veloskolas* organizēšanu, grāmatu ievākošanu un citiem saimnieciskajiem darbiem.

Turpinās bibliotēku sadarbība ar **Jelgavas Mākslas skolu**, kas bibliotēkās regulāri izvieto audzēkņu radošo darbu izstādes un Pārlielupes bibliotēkā rīkoja arī vienu zīmēšanas nodarbību.

Sadarbojoties ar **Jelgavas pilsētas izglītības iestāžu bibliotēkām**, vasaras mēnešos SBA kārtā no skolām mēs saņemam trūkstošos eksemplārus ieteicamās literatūras nodrošināšanai.

Ļoti veiksmīga sadarbība izveidojusies ar Jelgavas sociālo lietu pārvaldes **Veselības veicināšanas nodaļu**, kuras speciālistes piedalījās nodarbības “Emociju pasaules izzināšana” veidošanā un vadīšanā Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēkā (vairāk par šo sadarbību lasīt pārskata 7. nodaļā).

Kopš 2019. gada turpinās sadarbība ar **CSDD Veloskolas organizēšanā. Veloskolas nodarbībās skolēni** apguvuši Ceļu satiksmes noteikumus un bibliotēkā kārtājuši CSDD Velosipēda vadītāja kvalifikācijas eksāmenu. Šo pakalpojumu piedāvājušas visas publiskās bibliotēkas.

Pērn **Eiropas Komisijas pārstāvniecība** piedāvāja bibliotēkām iespēju organizēt ceļojošo grāmatu izstādes – Grāmatu “Pepija Garzeķe”, “Alise Brīnumzemē” un “Sarkangalvīte”. Bibliotēkā “Zinītis” bija apskatāma Pepijas Garzeķes grāmatu kolekcija, savukārt 2024. gadā – “Pinokio grāmatu kolekcija” 38 valodās.

Pateicoties **“Latvijas Bīskopības biedrībai”**, 2024. gadā izdevās realizēt izglītojoši izklaidējošu Ģimenes dienu bibliotēkā “Zinītis” par godu Pasaules bišu dienai. Būtisku atbalstu sniedza arī **Jelgavas Sabiedriskā centra brīvprātīgie jaunieši**, kas iesaistījās aktivitāšu rīkošanā (vairāk par šo sadarbību lasīt pārskata 7. nodaļā).

Sadarbojoties ar biedrību **“HP Canis Latvia”**, 2024. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēkas filiālēs notikušas **Kanisterapijas nodarbības** 1.–4. klašu skolēniem ar lasīšanas grūtībām no dažādām skolām. Jāpiemin, ka vienu nodarbību finansēja **Jelgavas Rotary klubs** un **Jelgavas Zonta klubs**.

Pārskata periodā esam sastrādājušies ar vairākiem **sponsoriem**:

- Atraksiju parks “Kids Arena” – dāvināja ieejas biļetes labākajiem radošo darbu izstādes “Kosmos” darbu autoriem bibliotēkā “Zinītis”;

- Latvijas Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensību Jelgavas reģiona finālu atbalstīja grāmatnīca “Globuss”, Latvijas Mediji, Jelgavas Kameļu darbnīca, Jelgavas Vecpilsētas māja, apgāds “Zvaigzne ABC”, ZELT, Liepiņmuiža, Jelgavas Tipogrāfija.
- Jelgavas grāmatnīcas “Globuss”, “Zvaigzne ABC” un “Jānis Roze” dāvināja grāmatas, nodrošinot balvu fondu kustībai “Restarts lasīšanai” Jelgavā un novadā. Savukārt ar muzikālo pavadījumu sacensībās piedalījās “BJMK Rokskolas” jaunieši.

Kopumā Jelgavas pilsētas publiskās bibliotēkas sadarbojas gan ar pašvaldības iestādēm, gan valsts un privātā sektora iestādēm un organizācijām. Sadarbības mērķi ir dažādi, bet pamatā tā ir lasīveicināšana, bērnu un jauniešu izglītošana un pateicība par dažāda veida aktivitātēm (sadarbība ar sponsoriem). Bibliotekāri arvien meklē jaunas sadarbības iespējas un sadarbības formas, lai aktualizētu bibliotēku lomu sabiedrības attīstībā un veicinātu starpinstitucionālo sadarbību.

Par Jelgavas novada pašvaldību publisko bibliotēku sadarbības tīklu bērnu un jauniešu apkalpošanā lasīt pārskata 7. nodaļas “Darbs ar bērniem un jauniešiem” apakšsadaļā “Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes”.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes

2024. gadā Jelgavas Pilsētas bibliotēka nodrošināja reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas 59 Jelgavas reģiona bibliotēkām, tostarp:

- 3 Jelgavas Pilsētas bibliotēkas filiālbibliotēkām;
- 13 Jelgavas valstspilsētas izglītības iestāžu bibliotēkām;
- 18 Jelgavas novada izglītības iestāžu bibliotēkām;
- 25 Jelgavas novada pagastu bibliotēkām.

Pārskata perioda galvenie uzdevumi metodiskajā darbā:

- Bibliotekāru profesionālo zināšanu un kompetences paaugstināšana, īpaši jauno darbinieku apmācība – mācības, semināri, konsultācijas, pieredzes braucieni, kursi u.c.;
- Konsultācijas un praktiska palīdzība darbā ar BIS ALISE pagastu un izglītības iestāžu bibliotēkās;

- Atbalsts bibliotēku krājumu pārvaldībā, tostarp pielāgotās literatūras piedāvājuma nodrošināšana;
- Bibliotēkās pieejamo resursu un pakalpojumu popularizēšana iedzīvotājiem;
- Individuālais atbalsts darbiniekiem un savstarpējās komunikācijas stiprināšana;
- Jelgavas novada pagastu, kā arī Jelgavas Pilsētas bibliotēkas un tās filiālbibliotēku darba rezultātu apkopojums un analīze;
- Metodiskā atbalsta jomu identificēšana un piedāvājuma nodrošināšana.

Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi

2024. gadā Jelgavas novada pagastu bibliotēkas gatavojās akreditācijai, tāpēc reģiona galvenās bibliotēkas metodiskais un konsultatīvais atbalsts bija īpaši intensīvs.

Gada sākumā kopā ar Jelgavas novada Kultūras pārvaldes vadītāju tika veikta vizitācija visās 25 pagastu bibliotēkās, dažās pat atkārtoti. Jāatzīmē, ka reģiona galvenajai bibliotēkai ir izcili konstruktīva un produktīva sadarbība ar Jelgavas novada Kultūras pārvaldi. Praktiski neviens Kultūras pārvaldes lēmums, kas attiecas uz pagastu bibliotēkām, netiek pieņemts bez konsultācijām un viedokļu saskaņošanas ar metodiskā darba speciālisti.

Jelgavas Pilsētas bibliotēka kā reģiona galvenā bibliotēka, sadarbojoties ar Jelgavas publisko bibliotēku konsultatīvo padomi, piedalījās Jelgavas novada publisko bibliotēku iekšējo normatīvo aktu un plānošanas dokumentu izstrādē:

- Jelgavas novada pašvaldības publisko bibliotēku nolikumi;
- “Jelgavas novada pašvaldības publisko bibliotēku lietošanas noteikumi”;
- “Jelgavas novada pašvaldības publisko bibliotēku tīkla stratēģija 2024.–2029. gadam”;
- “Jelgavas novada publisko bibliotēku krājuma attīstības koncepcija 2024.–2029. gadam”;
- Iedzīvotāju aptaujas anketas izstrāde par Jelgavas novada publisko bibliotēku darbu.

Pārskata periodā četrās pagastu bibliotēkās nomainījās vadītājas – visas bez pieredzes un izglītības bibliotēku darba jomā. Tāpēc JPB speciālisti maksimāli atbalstīja jaunus bibliotēku vadītājus, lai nodrošinātu darba procesu nepārtrauktību. Vislielākais atbalsts tika sniegts BIS ALISE sistēmas izmantošanā, krājuma organizēšanā, lietotāju apkalpošanā un darba plānošanā.

Šie jautājumi, gatavojoties akreditācijai, bija svarīgi arī citiem bibliotēku speciālistiem, tāpēc tika piedāvātas dažādas konsultācijas – gan individuāli, gan nelielās grupās klātienē vai tiešsaistē. Operatīvai saziņai tika izmantota arī WhatsApp grupa.

Lai veicinātu bibliotēku speciālistu iesaisti savu un kolēģu profesionālo kompetenču stiprināšanā, 2024. gadā tika ieviesta jauna pieredzes apmaiņas forma – “Vēlos tev pastāstīt”. Tās mērķis ir rosināt bibliotēku speciālistus dalīties pieredzē par dažādiem bibliotēku darba aspektiem.

Piemēram, lai veicinātu lasītāju klubiņu izveidi, četru pagastu bibliotēku vadītājas un JPB dalījās savos pieredzes stāstos. Rezultātā jauns lasītāju klubiņš tika izveidots Vilces pagasta Vilces bibliotēkā, bet Vircavas pagasta Vircavas bibliotēkā atjaunojās iepriekš pieklususi klubiņa darbība. Šādi pieredzes stāsti motivē arī jaunās bibliotēku vadītājas uzsākt ko jaunu savās bibliotēkās.

Bibliotekāru profesionālās kompetences paaugstināšanai pārskata periodā tika organizēti pieci semināri (viens no tiem izglītības iestāžu bibliotekāriem), kā arī trīs operatīvie semināri attālināti, lai palīdzētu pagastu bibliotēkām sagatavoties akreditācijai.

Plašāks izklāsts par JPB izglītojošo darbību Jelgavas reģiona bibliotēku speciālistiem lasāms šī pārskata 5. daļā *Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība sadaļā Bibliotēkas izglītojošā darbība*.

Reizi gadā reģiona publisko bibliotēku speciālistiem tiek organizēts pieredzes brauciens. 2024. gada jūnijā Jelgavas reģiona publisko bibliotēku speciālisti viesojās Pierīgas bibliotēkās – Ulbrokas, Salaspils un Babītes bibliotēkās.

Pieredzes brauciena laikā bibliotekāri guva jaunas idejas un darba metodes no Pierīgas kolēģiem. Īpaši dzīva un produktīva diskusija izvērtās Salaspils novada bibliotēkā par grāmatu komplektēšanas politiku krievu valodā un latviešu valodas sarunu klubiņiem.

Ulbrokas bibliotēkā pieredzes apmaiņa fokusējās uz darbu ar bērniem un jauniešiem, savukārt Babītes bibliotēkā diskusija izvērtās par kopienas iedzīvotāju iesaisti bibliotēkas darbībā.

12.1. tabula

Jelgavas PB īstenotie profesionālās pilnveides pasākumi

N.p.k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs (-i)-	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalībnieku skaits	Stundu skaits
1.	24.01.	Jelgavas PB	Jelgavas PB	Jaunā gada ieskaņas pasākums/seminārs "Kā sniegi kalnu galotnēs lai mūžam balti būtu mēs!". Atskats uz darbu 2023. gadā. Darba uzdevumi 2024. gadā. Lekcija "Mana baltā oāze" – Edgars Mažis, grāmatu autots, mācītājs Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas aspekti Jelgavas novadā	30	4

				– Andra Poota, JPB novadpētniecības darba speciāliste Erudīcijas spēle “Redzi, dzirdi Latviju” – Andra Poota, JPB novadpētniecības darba speciāliste		
2.	08.05.	Jelgavas PB	Jelgavas PB	Jelgavas novada bibliotekāru Pavasara seminārs. Gatavojamies akreditācijai un citas aktualitātes – Linda Langenfelde, JPB direktores vietniece metodiskajā darbā Latvijas-Lietuvas pārrobežu programmas projekts “Iekļaujošo bibliotēku tīkls sociāli mazaizsargātu cilvēku grupām” – Dace Vācere, Zaļenieku pagasta Zaļenieku bibliotēkas vadītāja Latviešu grāmatai 500 – Ieskats bibliotēku vēsturē – Linda Langenfelde, JPB direktores vietniece metodiskajā darbā	26	4
3.	25.09.	Jelgavas PB	Jelgavas PB	Jelgavas novada pagastu bibliotēku Rudens seminārs. Jaunais un normālais: norises jauniešiem bibliotēkās –Madara Vīlpa, LNB speciāliste darbā ar bērniem un jauniešiem Bibliotēku uzmanības lokā iedzīvotāji ar redzes un lasīšanas traucējumiem: pielāgotās literatūras piedāvājums – Aija Ivuškāne, JPB vecākā bibliotekāre Akreditācijas skaņas un atskaņas - Linda Langenfelde, JPB direktores vietniece metodiskajā darbā	27	4

4.	27.11.	Jelgavas PB	Jelgavas PB	Jelgavas novada pagastu bibliotēku Ziemas seminārs. Mana, tava, MŪSU bibliotēka – Jelgavas novada iedzīvotāju aptaujas apkopojums par pagastu bibliotēkām – Linda Langenfelde, JPB direktores vietniece metodiskajā darbā Akreditācijas atzinumu analīze – Linda Langenfelde, JPB direktores vietniece metodiskajā darbā Es vēlos jums pastāstīt – Kolēģu pieredzes stāsti par lasītāju klubiņiem	24	4
5.	19.06.	Pieredzes apmaiņa	Jelgavas PB	Jelgavas novada un Jelgavas pilsētas bibliotēkāju pieredzes apmaiņa Ulbrokas, Mārupes un Salaspils bibliotēkās.	42	6
6.	19.04.	Jelgavas Tehnoloģiju vidusskolas bibliotēkā	Jelgavas PB	Jelgavas izglītības iestāžu bibliotēku seminārs	20	4
7.	13.11.	Pieredzes apmaiņa	Jelgavas PB	Jelgavas izglītības iestāžu bibliotēku pieredzes brauciens uz Ogres Centrālo bibliotēku, Ogres Valsts ģimnāzijas un Ikšķiles pilsētas bibliotēkām	16	6
8.	13.02.	BJB “Zinītis”	Jelgavas PB/ BJB”Zinītis”	Seminārs Jelgavas novada pirmsskolas izglītības iestāžu darbiniekiem “Bibliotekārs – sadarbības partneris lasītprīeka veicināšanā” “Bibliotekārs - sadarbības partneris lasītprīeka veicināšanā” – idejas sadarbības formām pirmsskolas izglītības iestādei ar bibliotēku / B. Karčevska, Bērnu un	17	4

				jauniešu bibliotēkas "Zinītis" vadītāja "Lasīšanas aktivitātes pirmsskolas vecuma bērniem Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēkā"/ I. Irbe, Ozolnieku bibliotēkas vadītāja		
9.	22.02.	Tiešsaistē	Jelgavas PB	Sapulce pagastu bibliotēku speciālistiem par krājuma komplektēšanas aktualitātēm.	28	3
10.	13.03.	Tiešsaistē	Jelgavas PB	Sapulce pagastu bibliotēku speciālistiem par gatavošanos akreditācijai	25	3
11.	06.06.	Tiešsaistē	Jelgavas PB	Sapulce pagastu bibliotēku speciālistiem par akreditācijas dokumentu sagatavošanu	27	3
12.	17.04	Tiešsaistē	Jelgavas PB	Jelgavas novada pagastu bibliotēku konsultatīvās padomes sanāksme.	5	4
13.		Tiešsaistē	Jelgavas PB	Jelgavas novada pagastu bibliotēku konsultatīvās padomes sanāksme.	5	3
Organizēta dalība						
1.	15.06.	Jelgavas novadā	JPB/LBB Zemgales nodaļa	Ikviens var būt neatkārtojams! Audz kopā ar bibliotēku! LBB Zemgales nodaļas pavasara seminārs.	27	4
2.	21.08.	Dobeles novadā	LBB Zemgales nodaļa	LBB Zemgales nodaļas vasaras seminārs "Noķert vasaru aiz astes un paturēt..."	29	4
3.	11.12.	Bauskas CB	LBB Zemgales nodaļa	LBB Zemgales nodaļas rudens seminārs "Zemgalē IR bibliotēkas"	29	4

Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām

Kopš Jelgavas Pilsētas bibliotēkā ir nomainījies speciālists metodiskajā darbā, Jelgavas izglītības iestāžu bibliotekāriem vismaz reizi gadā tiek organizēta sanāksme, seminārs vai pieredzes apmaiņa.

2024. gada pavasarī seminārs-praktikums notika Jelgavas Tehnoloģiju vidusskolas bibliotēkā. Katra bibliotēka bija sagatavojusi prezentāciju par savu skolu, un notika diskusija par krājuma organizēšanu, SBA izmantošanu, kā arī par skolas bibliotēkas atbalstu latviešu valodas apgūvē bijušajās mazākumtautību skolās.

JPB metodiķe uzsvēra lasīšanas nozīmi un mudināja visas bibliotēkas iesaistīties lasīšanas veicināšanas programmā **“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”**. Atsaucoties uz aicinājumu, programmā iesaistījās deviņas Jelgavas izglītības iestāžu bibliotēkas.

Ar JPB koordināciju un transporta nodrošinājumu 13. februārī uz Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru lasītpatikas forumu devās astoņi skolu bibliotekāri un divi Jelgavas filiālbibliotēku darbinieki.

Jelgavas skolu bibliotēku darbiniekiem 2024. gada rudenī bija iespēja doties pieredzes braucienā uz Ogres Centrālo bibliotēku, kā arī apmeklēt **Ogres 1. ģimnāziju un Ikšķiles pilsētas bibliotēku**:

- **Ogres Centrālajā bibliotēkā** kā pieredzes apmaiņas temats tika izvirzīta skolu un publisko bibliotēku sadarbība;
- **Ogres 1. ģimnāzijā** bibliotekāre prezentēja savas bibliotēkas izglītojošo darbību un sadarbību ar pedagoģiskajiem darbiniekiem;
- **Ikšķiles pilsētas bibliotēkā**, pēc bibliotēkas apskates, notika saruna par skolu bibliotēku lomu un vietu sekmīgu pasākumu organizēšanā publiskajās bibliotēkās.

Izglītības iestāžu bibliotēkas regulāri saņem e-pastā informāciju par aktualitātēm nozarē, LNB organizētajiem semināriem un mācībām, kā arī aicinājumus piedalīties Jelgavas Pilsētas bibliotēkas organizētajos semināros un pasākumos. Operatīvai saziņai izveidota Jelgavas izglītības iestāžu bibliotekāru **WhatsApp** grupa.

Īpaši cieša sadarbība notiek laikā, kad Latvijas Kultūras datu portālā tiek ievadīti statistikas dati. Izglītības iestāžu bibliotekāriem tiek nodrošināta iespēja **Jelgavas Pilsētas bibliotēkas Mācību klasē** kopīgi ievadīt statistikas datus, saņemot metodiskā darba speciālista un sistēmbibliotekāra atbalstu.

Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija darbā ar bērniem un jauniešiem

Jelgavas Pilsētas bibliotēka, īstenojot metodisko un konsultatīvo darbu darbā ar bērniem un jauniešiem, par svarīgāko faktoru uzskata ciešo sadarbību ar filiālbibliotēkām – BJB “Zinītis”, Pārlielupes bibliotēku un Miezītes bibliotēku.

Ar bibliotēku vadītājiem regulāri notiek diskusijas par darba organizāciju un piedāvātajiem pasākumiem visu vecumgrupu bērniem. Īpaša uzmanība tiek veltīta jauniešu piesaistei, meklējot efektīvākās darba formas un metodes. Tiek apzināts, ka tieši šo mērķgrupu ir visgrūtāk uzrunāt, īpaši pilsētā. Savukārt Jelgavas novada pagastu bibliotēkās jauniešus ir vieglāk iesaistīt bibliotēku aktivitātēs, jo tur ir mazāk konkurējošo iestāžu.

Lai stiprinātu bibliotēku speciālistu profesionālo kapacitāti darbā ar bērniem un jauniešiem, **JPB Rudens seminārā** tika iekļauta tēma “*Darbs ar bērniem un jauniešiem*”, uz kuru tika uzaicināta **LNB speciāliste Madara Vīlpa**. Lekciju noklausījās un diskusijā iesaistījās Jelgavas novada pagastu bibliotekāri, JPB un filiālbibliotēku speciālisti, kā arī skolu bibliotekāri.

Fokusējoties uz lasīšanas veicināšanu, īpaši jāizceļ **JPB, BJB “Zinītis”, Vilces pagasta Vilces bibliotēkas un Jelgavas Centra pamatskolas bibliotēkas sadarbība**. Apvienojot spēkus vienotā un saliedētā komandā, 18. maijā Jelgavas Centra pamatskolā tika organizēts **Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensību Jelgavas reģiona fināls**.

Informācija par **LNB organizētajiem semināriem, konferencēm un citām aktivitātēm saistībā ar darbu ar bērniem un jauniešiem** tiek operatīvi nodota publiskajām un skolu bibliotēkām. Lai motivētu bibliotekārus apmeklēt seminārus citviet Latvijā, sadarbībā ar **Jelgavas novada Kultūras un Izglītības pārvaldi** tiek organizēts transports.

Sadarbība ar citām iestādēm (metodiskā un konsultatīvā darba jomā)

Metodiskais darbs reģiona galvenajā bibliotēkā nav iedomājams bez ciešas sadarbības ar LNB Bibliotēku attīstības centru, Bērnu literatūras centru un Kompetenču attīstības centru.

Vairākkārt notikusi saziņa arī ar **Kultūras ministrijas Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļas speciālistiem**, kā arī ar **Kultūras informācijas sistēmu centru (KISC) un Tietoevery Latvia**.

Lai nodrošinātu **kvalitatīvu pielāgotās literatūras pakalpojumu visā reģionā**, īpaši lauku iedzīvotājiem, pagastu bibliotēku speciālistiem tika pilnveidotas zināšanas darbā ar šo mērķgrupu. Tāpēc regulāri tika uzturēta saikne arī ar **Latvijas Neredzīgo bibliotēkas speciālistiem**.

Metodiskajā darbā būtiska ir sadarbība un domu apmaiņa ar kolēģiem no tuvākiem un tālākiem reģioniem. Operatīvu saziņu nodrošina metodiķu **WhatsApp grupa “Degošās sirdis”**.

Lai veicinātu darbu ar skolu bibliotekāriem, **Bauskas Centrālās bibliotēkas speciālisti** uztur saziņu arī ar **Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada Izglītības pārvaldes speciālistiem**, kā arī ar **izglītības iestāžu vadītājiem**.

Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības

Jelgavas reģionā metodiskais un konsultatīvais darbs vērtējams kā stabils un kvalitatīvs. Tajā iesaistās ne tikai metodiskā darba speciālists, bet arī visa bibliotēkas komanda. Var teikt, ka katras Jelgavas Pilsētas bibliotēkas nodaļas speciālisti piedalās metodiskā un konsultatīvā darba veikšanā.

Jelgavas novada publisko bibliotēku konsultatīvā padome ir būtisks instruments vienota novada bibliotēku tīkla darbības stiprināšanai un sniedz atbalstu metodiskā darba speciālistam.

Saskaroties ar situāciju, ka vairākās pagastu bibliotēkās vadītājiem trūkst zināšanu un pieredzes bibliotēku darbā, JPB plāno izstrādāt praktikumumu – ievadkursu jauniešiem darbiniekiem “Pirmie soļi bibliotēku darbā”.

Darbojoties ar novada skolu bibliotekāriem, secināts, ka lielai daļai zināšanas par bibliotēku darbu ir nepietiekamas. Aicinot šos kolēģus uz semināriem vai konsultācijām, bieži tiek saņemta atbilde, ka tam trūkst laika, jo darbs mazās skolas bibliotēkā tiek veikts tikai 0,2–0,5 slodzes apmērā. Tomēr nākas secināt, ka problēma nav tikai laika trūkumā, bet arī motivācijas un vēlmes trūkumā.

1. pielikums

Kustības “Restarts lasīšanai” dalībnieku iespaidi par izlasītajām grāmatām

Man ļoti patika šī grāmata, jo tur bija atainoti patiesi, reāli notikumi. Mani uzrunāja meitenes Akijas nepadošanās, cīņa, kaut arī šī grāmata nebeidzās kā pasakas ar laimīgām beigām, bija ļoti interesanti lasīt, kā viņa ķepurojas un tic, ka izdzīvos. Vēl man ļoti patika visi, kas viņu atbalstīja, grāmata pati par sevi ir skarba, tā parāda dzīves skarbo patiesību, taču bija arī jauki brīži. Vēl vairākas dienas pēc grāmatas izlasīšanas, es domāju par to grāmatu, kā būtu bijis, ja Akija tomēr dzīvotu... Lasot šo grāmatu, es reāli noticēju, ka kaut kur pasaulē ir tāda meitene, par kuru šis stāsts ir, bet patiesībā, jau arī ir, jo šis stāsts ir rakstīts pēc patiesiem notikumiem, un tas mani ļoti uzrunāja. Šī grāmata man lika saprast, cik es esmu laimīga, ka man ir jāprieccējas par to, kas man ir. Jā, lasot šo grāmatu es raudāju, jo tā bija tik emocionāla, dzīves patiesība!

1 atbilde

Šī grāmata ir ļoti populāra jauniešu, it īpaši pusaudžu vidū, īpaši dažus gadus atpakaļ, kurš bija tas brīdis, kad es izlēmu to pacelt no grāmatu plaukta. Grāmatas galvenā „stikla burkas” metafora, kas atspoguļo dzīvi ar garīgajām problēmām, var tik pielietota, lai raksturotu jauniešu sajūtas, dzīvojot cauri pilngadības sasniegšanai un dažādajām grūtībām, kas saistās ar to – savas identitātes meklējumiem, cīņu ar vientulību, piederību, bailēm par nākotni, sabiedrības ekspektācijām un citām. Tas, manuprāt, padara šo grāmatu tik universālu, ka katrs lasītājs tajā var atpazīt savas grūtības, jo viscauri stāstam vijas bezcerības motīvs. Šis stāsts vienkāršo un parāda garīgās veselības problēmas, kā ikdienišķu lietu, kurā mēs katrs varam ievēties, nepārvēršot šo cilvēku par ļaundari.

1 atbilde

Šai grāmatai ir triloģija. Stāsts ir par seno vēsturi, par akmens rašanos. Kur un kā viņš tika radīts. Zēns vārdā Dāvis ir atradis šo melno akmeni pēc tūkstošiem gadiem Uguns kraujā. Kāpēc, es ieteiktu lasīt šo grāmatu? Tāpēc, ka ir interesanti zināt ko agrāk senči ir darījuši, kā cīnījušies, dod viens otram padomus, ticēt savām spējām. Vēsture varbūt garlaicīgi, bet šāda vēsture par akmens atrašanos un tā nozīmi, nemaz nav tik garlaicīga.

1 atbilde

Vizma Belševicas “Bille” ir sirsnīgs un aizkustinošs stāsts par mazas meitenes bērnību Latvijā starpkaru un kara laikā. Tas parāda Billes ikdienu, attiecības ar vecākiem un draugiem, kā arī viņas sapņus un bailes. Grāmata ir gan smeldzīga, gan humoristiska, jo caur bērna acīm tiek attēlotas arī pieaugušo problēmas un sarežģījumi. Tā ļauj saprast, kā dzīvoja cilvēki tajos laikos, un piesaista ar savu vienkāršo, bet dziļo stāstījumu.

1 atbilde

Šī grāmata lika aizdomāties par daudzām dzīves vērtībām, pēc šīs grāmatas izlasīšanas tu saproti cik svarīga tev ir ģimene, draugi, veselība un pats galvenais dzīvība. Tu sāc pateikties par to kas tev tiek dots, jo citi par to var tikai sapņot. Šī grāmata ļoti labi parāda cilvēku nežēlību un stāsta par otro pasaules karu, kurā cilvēki kam bija vērtība tika izsūtīti uz Sibīriju. Šī grāmata bija diezgan smaga, un to lasot man nobira arī dažas asaras, tomēr es iesaku izlasīt šo grāmatu, jo var uzzināt daudz ko jaunu par vēsturi un otrā pasaules kara notikumiem.

1 atbilde

Šī bija pirmā grāmata, kuru izlasīju kādos 13 gados, kad sāku lasīt grāmatas kas mani ievilināja grāmatu lasīšanā. Es līdz tam brīdim nezināju, ka grāmatas var būt TIK aizraujošas. Pirms es sāku lasīt šo grāmatu, es domāju "Kas tad ir tas noslēpums" un vēlāk sapratu, ka noslēpums neatklājas tikai stāsta kulminācijā bet gan tajā, cik ātri mani tieši šī grāmata parāva lasīšanas azartā. Pēc idejas šī grāmata ir domāta jaunākiem lasītājiem, bet es iesaku izlasīt šo grāmatu ikvienam kurš grib uzsākt savu lasītāja dzīvi.

1 atbilde

Sāpīgs stāsts par vientulību, neiederēšanos un cerību. Stāsta galvenā varone Fuyuko dzīvo noslēdzot sevi no pasaules un izvairoties pašai no sevis. Emocionāli mokošs stāsts par dzīves jēgas meklējumiem un ko mums spēj dod saikne ar citiem, kā tā mūs var pārvērst, pilnveidot. Fuyuko iziet cauri tam, kam jebkuram no mums dzīves laikā ir jāstājas pretīm un jāizprot – mūsu identitāti, kādēļ mēs esam tādi kādi mēs esam un alkas pēc saiknes ar citiem. Tai pašā laikā fonā izbaudot kontrastējošo Tokijas spilgtumu.

1 atbilde

Neskaitot to, ka pats stāsts ir aizraujošs, grāmata arī atver acis un liek saprast tādu problēmu, kā vardarbība ģimenē. Kā tas ir, kāpēc varbūt tā ir, un varbūt kāpēc tā paliek. Ieteiktu izlasīt, izdzīvot līdzī Līlijai, un varbūt ieskatīties un izprast šo tēmu kaut mazliet vairāk. Kā arī, šī bija pirmā grāmata (ārpus skolas), ko lasīju angļu valodā, un sākumā bija pagrūti, toties viss bija saprotams un beigās jau galva tik ļoti nelauzās. Tāpēc arī iesaku citiem, ja nekad nav lasīts angļu valodā, izmēģināt!

1 atbilde

Man ļoti patika šī grāmata, jo tajā ir aprakstīti patiesi notikumi. Sākot no meitenes dzīves sākuma, turpinot līdz tam laikam, kur viņa jau ir pieaugusi. Iesaku izlasīt visas daļas. Grāmata ir emocionāla, Annai nav viegla dzīve, viņa ir bārene, kura ir pieņemta ģimenē, kurā nav gribēta. Taču ar laiku ir iemīlēta. Grāmatā aprakstītas Annas dienas un nedienas. Apziņa, ka autore raksta pati par savu bērnību, liek to uztvert vēl emocionālāk, jo saprotu, ka tā ir īstenība.

“Nogalināt izsmieklu putnu” ir spēcīgs un emocionāls stāsts par taisnīgumu, rasu nevienlīdzību un cilvēcību, ko Harpera Lī attēlo caur bērna skatījumu. Advokāts Atikus Finčs, aizstāvot nevainīgu melnādaino vīrieti, kļūst par morāles simbolu, mācot drosmi un līdzjūtību. Es vēlētos, lai pēc iespējas vairāk pusaudžu izlasītu šo grāmatu un apgūtu morālās vērtības, ko grāmata māca!

1 atbilde

Grāmata ir ļoti emocionāli smaga, tas nenozīmē, ka tā nav lasāma. Grāmata ir ļoti emocionāla un pārdomu vērsta. Lasot grāmatu var novērtēt valsts brīvību, savu brīvību. Ieteiktu grāmatu lasīt vēstures piekritējiem, iesaku lasīt grāmatu, ja vajag laiku pārdomām. Iesaku grāmatu lasīt kādam, kurš varēs just līdzīgi jo bez emocijām šo grāmatu nevar lasīt.

1 atbilde

Sākšu ar to, ka par šo grāmatu sākumā es šaubījos, likās paredzama, kārtējā grāmata par ienaidniekiem un mīlestību. Varbūt tā arī mazliet bija, tomēr grāmata ļoti ievilka sevī. Man patika formāts kādā tā sarakstīta - no abu varoņu skatpunkta, ar visām emocijām un domām. Kopumā laba grāmata, kuru lasot arī mazliet paraudāju, un nu gaidu otro daļu!

1 atbilde

Grāmatā ir ļoti skaidri attēlota mūsu vienaudžu attieksme pret citiem vienaudžiem, mūsu vai mazākiem vecumā ar veselības traucējumiem un parāda to kā ir justies, ka tu esi savādāks no citiem un citi to nesaprot.

1 atbilde

Es iesaku šo grāmatu, jo tā patiešām liek jums sajust, kāda patiesībā bija Franču revolūcija, un tajā pašā laikā tajā ir pārsteidzošs aprakstošs rakstījums un lieliska raksturu attīstība.

1 atbilde

Ļoti laba grāmata. Viegli lasāma, izlasīju 4 dienās, aizrāva. Stāsts ļoti labi atspoguļo kā nauda ietekmē jauniešus - gan kā viņi rīkojās ar naudu, gan kā viņi attiecās pret apkārtējiem

1 atbilde

Šī grāmata man lika gan smieties gan raudāt izlasīju visas daļas kādas 3 reizes kad pirmo reizi sāku lasīt nedomāju ka būs tādas beigas noteikti ieteiktu izlasīt kādai jaunietei kurai patīk lasīt par romantiku un drāmu. Pēc manām domām iesākuma daļa *befor* ir vēl tik tāda iesildīšanās pēc tam jau ies visa drāma. Lasīju es pati pēc tam jau poevienojās otra māsa un viņai arī ļoti ieinteresēja.

1 atbilde

Man šī grāmata ļoti patika. Zīverts ir sarakstījis šo lugu tā, ka lasot, nevar apstāties un gribās zināt, kas notiek tālāk. Grāmatā ir daļi pastāstīts par seniem laikiem, kad vidē atradās Hercogisti, Cari u.c. Šo grāmatu es raiti lasīju arī tāpēc, ka bija mīlestības trīssturis. Mīlestības trīsstūrus, vienmēr ir interesanti lasīt, jo vienmēr notiek kāds konflikts, vai traģēdija viņu starpā.

1 atbilde

Grāmata "Deja Mīla Parīze" ir aizkustinošs un romantisks stāsts, kas lasītāju aizved uz Parīzi. Manuprāt, šī grāmata bija tik interesanta, jo prasmīgi apvienoja galvenās varones aizraujošos piedzīvojumus dejas pasaulē ar viņas emocionāli bagātīgo un sarežģīto mīlas dzīvi. Šī grāmata īpaši patiks tiem, kas novērtē romantiskus stāstus, kā arī ikvienam, kas alkst aizceļot uz parīzi.

1 atbilde

2. pielikums

Publikāciju skaits elektroniskajos un drukātajos medijos 2024. gadā

MEDIJS	JANVĀRIS	FEBRUĀRIS	MARTS	APRĪLIS	MAIJS	JŪNIJS	JŪLIJS	AUGUSTS	SEPTEMBRIS	OKTOBRIS	NOVEMBRIS	DECEMBRIS	KOPĀ
www.jelgava.lv	4	6	3	6	7	4	3	6	4	9	3	5	60
www.zz.lv	0	2	3	0	1	2	1	1	3	2	2	2	19
www.jelgavniekiem.lv	1	1	2	3	6	3	6	7	8	5	4	4	50
www.novaja.lv	1	3	0	0	4	1	2	1	0	5	1	1	19
Jelgavas Vēstnesis (news.lv)	4	3	3	4	4	3	5	4	4	6	2	3	45
Zemgales Ziņas (news.lv)	9	8	6	5	7	7	7	5	1	6	5	5	71
Citi	0	3	2	0	4	10	2	6	1	2	0	2	32
KOPĀ	19	26	19	18	33	30	26	30	21	35	17	22	296

Kopā 2024. gadā – 296 publikācijas elektroniskajos un drukātajos medijos (293 publikācijas 2023. gadā)

1. ceturksnī – 64 publikācijas (70 publikācijas 2023. gadā)
2. ceturksnī – 81 publikācijas (105 publikācijas 2023. gadā)
3. ceturksnī – 77 publikācijas (60 publikācijas 2023. gadā)
4. ceturksnī – 74 publikācijas (58 publikācijas 2023. gadā)